Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

2008 10 ΧΡΟΝΙΑ 2018

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Κυριακή 22 Σεπτεμβρίου 2019 • Ετος 11ο • Αρ. φύλλου 575*

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,50

Δεν θα στηρίξουμε Νικόλα για πρόεδρο

Αν η πρόθεση είναι να έχουμε κοινό υποψήφιο στις προεδρικές του 2023 θα το συζητήσουμε όταν έρθει η ώρα

Δεν υπάρχει κοινό έδαφος συνεργασίας με υποψήφιο τον Νικόλα Παπαδόπουλο ή άλλο ΔΗΚΟϊκό στέλεχος, λέει στην «Κ» ο γ.γ. του ΑΚΕΛ Άντρος Κυπριανού, απορρίπτοντας ότι οι δύο πολιτικοί άνδρες συζήτησαν τις προεδρικές εκλογές του 2023. Σημείωσε πως αν πρόθεση είναι να βρουν κοινή υποψηφιότητα, τότε θα το συζητήσουν όταν έλθει η ώρα. Άλλοι έχουν προϊστορία στο να κάνουν πραξικοπήματα σημειώνει, απαντώντας αν με τη δήλωση πως προτεραιότητα είναι να φύγει ο Νίκος Αναστασιάδης από την εξουσία εννοεί πως θα τον αναγκάσουν να παραιτηθεί. Λίγους μήνες πριν από το εκλογικό συνέδριο του ΑΚΕΛ, εξακολουθεί να κρατά κλειστά τα χαρτιά του για το τι θα κάνει, σημειώνοντας, ωστόσο, πως ουδέποτε έθεσε θέμα παράτασης της παραμονής του στη Γραμματεία του κόμματος. Δεν θεωρεί πως η Αμμόχωστος χάθηκε νοουμένου ότι θα επαναρχίσουν οι συνομιλίες, ενώ εκφράζει ανησυχία για το ενδεχόμενο αλλαγής στάσης του Συμβουλίου Ασφαλείας. **Σελ. 7**

Συνέντευξη Άντρου Κυπριανού στην «Κ»

ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ

Ενα άλλο Ντουμπάι ονειρεύονται Τούρκοι και Άραβες

Για την «κυβέρνηση» Ερσίν Τατάρ το εγχείρημα του ανοίγματος της κλειστής πόλης του Βαρωσιού είναι ευκαιρία για επενδύσεις πολλών δισεκατομμυρίων δολαρίων από Τούρκους και Άραβες επιχειρηματίες και ντιβέλοπερ. Για τον λόγο αυτό τουρκικές και άλλες ξένες εταιρίες, που δραστηριοποιούνται στον χώρο των οικοδομών και της οικιστικής ανάπτυξής, βολιδοσκοπούν όλα τα περιθώρια και όλες τις ευκαιρίες για τη μελλοντική εμπλοκή τους στην προσπάθεια του ανοίγματος της κλειστής πόλης υπό τ/κ διοίκηση. Τούρκοι και Άραβες επιχειρηματίες οραματίζονται ένα νέο «Ντουμπάι», σε μια περιοχή που αποτελεί το μήλον της έριδος. **Σελ. 6**

ΙΣΤΟΡΙΑ

Πολιτικές σπέκουλες με τη θαλασσοφίλητη

Από τον βασιλιά Ευαγόρα μέχρι και σήμερα η πόλη κόσμημα της Κύπρου είχε πάντοτε σημαίνοντα ρόλο στα κυπριακά πράγματα. Η φράση «πόλη φάντασμα», που χρησιμοποιήθηκε από Σουηδό δημοσιογράφο, το 1977, στοιχειώνει την Αμμόχωστο. Τα διεθνή ερείσματα, οι αποτυχημένες προσπάθειες επιστροφής της περίκλειστης πόλης μετά την εισβολή και το αβέβαιο μέλλον της Αμμοχώστου. **Σελ. 5**

Τ. ΕΡΧΙΟΥΡΜΑΝ

Να ανοίξει το Βαρώσι υπό τη διοίκηση Η.Ε.

Ο αρχηγός του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος (ΡΤΚ) Τουφάν Έρχιουρμαν, στη συνέντευξή του στην «Κ», σημειώνει ότι η διαμεσολάβηση του γ.γ. του ΟΗΕ κατά τις επόμενες εβδομάδες είναι ζήτημα ζωτικής σημασίας για να οδηγηθούμε στις σχεδιαζόμενες διασκέψεις. Εστιάζει στην πρόταση του κόμματός του για το άνοιγμα του Βαρωσιού υπό τη διοίκηση του ΟΗΕ. **Σελ. 8**

ΠΑΙΔΕΙΑ

Οι στάσεις εργασίας φέρνουν εξελίξεις

Πρωτοβουλία για εκτόνωση της κρίσης είναι διατεθειμένο να αναλάβει το Υπουργείο Παιδείας μετά τις στάσεις εργασίας εκπαιδευτικών και μαθητών. Κάλεσμα στην ΟΕΛΜΕΚ να προσέλθει σε διάλογο για τα τετράμηνα, τη στιγμή που η Οργάνωση των καθηγητών μεταφέρει τις όποιες αποφάσεις στη συνεδρία της Δευτέρας. Η διάθεση παρόλα αυτά του Υπουργείου δεν ακυρώνει την απόφαση των καθηγητών για μονόωρη στάση εργασίας την Τετάρτη. **Σελ.16**

Διάσκεψη για το Κλίμα, οι νέοι κινητοποιούνται

EPA/ORESTIS PANAGIOTOU

Εκατομμύρια άνθρωποι σε 5.549 διαφορετικές διαδηλώσεις σε 149 χώρες, ακόμη και στην Ανταρκτική διαδήλωσαν για τη λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, ενόψει της αυριανής διάσκεψης στον ΟΗΕ για το περιβάλλον. Ο Αντόνιο Γκουτιέρες αποφάσισε να μη δώσει τον λόγο σε ηγέτες που θα καταφθάσουν χωρίς προτάσεις στη Γενική Συνέλευση, έτσι άφησε εκτός ομιλητών τον Ντόναλντ Τραμπ, τον Αυστραλό Σκοτ Μόρισον και τον Βραζιλιάνο Ζαΐρ Μπολσονάρο. Στην Αθήνα διαδήλωσαν τουλάχιστον 3.000 άνθρωποι, στην πλειονότητά τους μαθήτριες και μαθητές. Ο κ. Μητσοτάκης θα μιλήσει για τη διαχείριση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στην πολιτιστική κληρονομιά. **Σελ. 23**

ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Παρτίδα σε ξηρά και θάλασσα

Το φετινό ταξίδι στη Νέα Υόρκη κάθε άλλο από ταξίδι αναψυχής θα είναι. Είναι ένα ταξίδι πλήρες αναταράξεων, ανοικτών μετώπων και ενδεχομένως ανατροπών. Δεν είναι μόνο οι προκλήσεις που εντείνονται στην κυπριακή ΑΟΖ, είναι η περίκλειστη πόλη της Αμμοχώστου και οι διαπραγματεύσεις, που όπως φαίνεται οι νέες ιδέες μπαίνουν για καλά στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. **Σελ. 4**

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Όλα δείχνουν άτυπη πενταμερή

Διπλωματικοί κύκλοι εκφράζουν τη βεβαιότητα ότι μέχρι τα μέσα Οκτωβρίου θα συγκληθεί τριμερής συνάντηση των δύο ηγετών με τον γενικό γραμματέα και στη συνέχεια άτυπη πενταμερής. Όλα, όμως, είναι υπό την αίρεση της βούλησης της Αγκυρας. **Σελ. 9**

Νέα στρατιωτική συμφωνία με ΗΠΑ

Βρισκόμαστε σε εγρήγορση

Ο υπουργός Άμυνας της Ελλάδας Νίκος Παναγιωτόπουλος στη συνέντευξή του στην «Κ» σημειώνει ότι οι ΗΠΑ επενδύουν σε υποδομές των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων, επομένως όποιος απειλήσει το συμφέρον της Ελλάδας, ταυτόχρονα θίγει και το συμφέρον των ΗΠΑ, με ό,τι αυτό συνεπάγεται. **Σελ. 17**

Εκατέρωθεν απειλές στα ύψη τα καύσιμα

Ο Περσικός παίρνει φωτιά

Οι Ηνωμένες Πολιτείες κατηγορούν το Ιράν ότι βρίσκεται πίσω από τις επιθέσεις στα διυλιστήρια της Aramco που εκτόξευσαν τις διεθνείς τιμές του πετρελαίου. Η Τεχεράνη αρνείται τις κατηγορίες, ενώ οι αντάρτες Χούθι της Υεμένης ανέλαβαν την ευθύνη. **Σελ. 22**

Ηχηρή η απουσία του κράτους

Αναπάντητα γιατί στην υπόθεση του 14χρονου Στυλιανού

Ο θάνατος του 14χρονου Στυλιανού, ο οποίος το βράδυ της Πέμπτης 5 Σεπτεμβρίου εντοπίστηκε από τον πατέρα και τα δύο μικρότερα αδέλφια του νεκρός στη φάρμα της οικογένειάς του, συντάραξε την κυπριακή κοινωνία και προκάλεσε θύελλα αντιδράσεων εναντίον όσων ολιγώρησαν. Δεκαπέντε ημέρες μετά, η κοινωνία ζητεί απαντήσεις στο ποιος έφταιξε και τι οδήγησε ένα 14χρονο παιδί στην αυτοχειρία. Η «Κ» κατέγραψε σειρά από ερωτήματα, τα οποία ζητούν επειγόντως απαντήσεις. Ο κοινοτάρχης του Κοτσιάτη Αντώνης Καμηλάρης είπε στην «Κ» ότι τόσο το Κοινοτικό Συμβούλιο, όσο και οι χωριανοί στάθηκαν δίπλα στην οικογένεια. **Σελ. 10**

Κίνητρα προώθησης ηλεκτροκίνησης

Σχέδιο απόσυρσης παλαιών οχημάτων για μείωση των ρύπων

Η κυβέρνηση επαναφέρει το σχέδιο απόσυρσης παλαιών αυτοκινήτων με κίνητρα προς τους ιδιοκτήτες τους να τα αντικαταστήσουν με ηλεκτρική κίνηση. Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι το Τμήμα Οδικών Μεταφορών ετοιμάζει το πλαίσιο απόσυρσης παλαιών αυτοκινήτων, την κρατική χορηγία ως μορφή κινήτρου αλλά και τις προϋποθέσεις ένταξης οχημάτων στο σχέδιο. Η κυβέρνηση θα επιχορηγήσει επίσης τη δημιουργία σταθμών φόρτισης των ηλεκτρικών οχημάτων σε κατοικίες στο 1/3 της συνολικής δαπάνης. Σε επεξεργασία βρίσκεται και το πλαίσιο δέκα δημόσιων σταθμών φόρτισης σε παγκύπρια κλίμακα. **Οικονομική, σελ. 6**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Κραυγή αγωνίας

Το ζήτημα της συλλογικής ευθύνης απασχολεί συχνά-πυκνά τη δημόσια σφαίρα συζήτησης και κατ' αυτόν τον τρόπο οι ευθύνες επιμερίζονται πολλές φορές άνισα. Κάτι παρόμοιο συνέβη και στην περίπτωση του 14χρονου, ο οποίος αυτοκτόνησε, έχοντας ζήσει, όπως φαίνεται από όσα έρχονται στο φως, βίο αβίωτο. Οι κρατικές υπηρεσίες δεν ενέκυψαν όσο έπρεπε στην ειδική περίπτωση του Στυλιανού, παρόλο που από το 2007 γνώριζαν ότι κάτι δεν πάει καλά. Οι ενέργειες που έγιναν φαίνεται ότι ήταν αποσπασματικές και έλειπε ο ειδικός σχεδιασμός, αλλά και η συνεργασία μεταξύ φορέων. Δυστυχώς, η περίπτωση του 14χρονου δεν ήταν η πρώτη, αλλά ακολούθησε μια σειρά από άλλες αστοχίες των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, πράγμα που καταδεικνύει τις διαχρονικές ανεπάρκειες του Γραφείου. Επιβάλλεται αυτή τη φορά όντως το μαχαίρι να φτάσει στο κόκαλο.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΕΚΘΕΣΗ

Οι φιγούρες playmobil κάνουν επανάσταση

Η εντυπωσιακή έκθεση «Το ' 21 αλλιώς» εγκαινιάζεται στις 13 Οκτωβρίου στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο στην Ελλάδα, στο πλαίσιο των πρόδρομων εκδηλώσεων για τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση του 1821. Η έκθεση θα περιλαμβάνει σχεδόν 1500 φιγούρες. **Ζωή, σελ. 1**

ΘΕΑΤΡΟ

«Όλα τα υπέροχα πράγματα» επιστρέφουν

Η ηθοποιός Χριστίνα Κωνσταντίνου επιστρέφει με την επιτυχημένη παράσταση «Όλα τα υπέροχα πράγματα» και λέει στην «Κ» τι την έκανε να θέλει να την ξαναπαρουσιάσει στο κοινό. «Αν υπήρχε τρόπος να επανέρχομαι με αυτή την παράσταση, για όσο βαστάνε τα πόδια μου θα το έκανα». **Ζωή, σελ. 3**

ΕΚΘΕΣΗ

Μεγάλη έκθεση στο Λονδίνο για το αυτοκίνητο

Οι επισκέπτες του Μουσείου V&A στο Λονδίνο θα δουν πώς επηρέασε τη βιομηχανία, την οικονομία, τη μόδα και το περιβάλλον το αυτοκίνητο. Η έκθεση έχει τίτλο «Επιταχύνοντας τον μοντέρνο κόσμο» και χωρίζεται σε τρεις ενότητες. **Ζωή, σελ. 4**

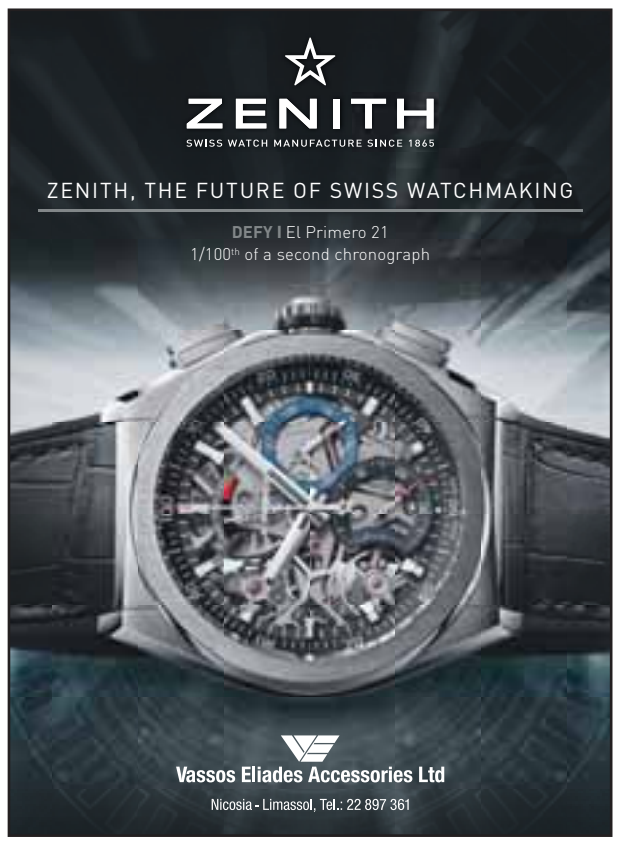

ΑΡΘΡΟ / *Του δρα* **ΣΤΕΛΙΟΥ ΠΛΑΤΗ**

Πλατφόρμα Οριζόντιας Ψηφοφορίας Vs Κόμματα

Αποφάσισαν πριν από λίγες μέρες κάποιοι «αντιπρόσωποι» μας στο κοινοβούλιο ότι από δω και μπρος οι έδρες θα ανήκουν στα κόμματα και όχι στον εκλεγμένο βουλευτή. Προτού, λοιπόν, η κοινωνική αντίδραση τούς οδηγήσει σε άτακτη υποχώρηση, ήθελαν να τροποποιήσουν το Σύνταγμά μας ούτως ώστε σε περίπτωση αποχώρησης βουλευτή από το κόμμα του να χάνει την έδρα και να την καταλαμβάνει ο πρώτος επιλαχών του κόμματος. Και ενώ στην όλη συζήτηση εγέρθηκε ξανά το θέμα της οριζόντιας ψηφοφορίας, όλοι γνωρίζουμε ότι αυτοί που μέχρι προχθές επιχειρηματολογούσαν για περισσότερη κομματοκρατία δεν πρόκειται να συναινέσουν στο ακριβώς αντίθετο, δηλαδή στην οριζόντια ψηφοφορία.

Άρα τι μπορούμε να κάνουμε, όσοι επιθυμούμε περισσότερη και πιο άμεση δημοκρατία; Πιο ουσιαστική αντιπροσώπευση, και δίχως τη διαμεσολάβηση των επικεφαλής του κομματικού μας κατεστημένου. Η απάντηση είναι μια Πλατφόρμα Οριζόντιας Ψηφοφορίας στις επόμενες εκλογές, εγγεγραμμένη ως πολιτικό κόμμα. Το πρότυπο ήδη υφίσταται. Το «Μήνυμα Ελπίδας» έλαβε ένα παγκύπριο 3,83% ως μια ομάδα ανεξαρτήτων πολιτών από σχεδόν όλες τις ιδεολογικές αποχρώσεις. Αποτέλεσμα που σήμερα θα έδινε ενδεχομένως καθοριστική κοινοβουλευτική παρουσία σε ακομμάτιστους πολίτες στη βάση των δικών τους θέσεων και απόψεων.

Η Πλατφόρμα Οριζόντιας Ψηφοφορίας, όμως εξυπηρετεί και έναν βαθύτερο σκοπό. Τον επαναπροσδιορισμό εκείνων των κομμάτων που θα επιβιώσουν αυτής της μεταρρύθμισης, ως υγιή κύτταρα δημοκρατίας.

Αποδεδειγμένα, το πολιτικό μας σύστημα σήμερα νοσεί και δεν δύναται να παράγει ουσιαστική πολιτική και λύσεις στα καθημερινά μας προβλήματα. Ενώ στα μάτια της κοινωνίας, το κομματικό μας κατεστημένο είναι τόσο διαπλεκόμενο και με τέτοιο ένοχο παρελθόν που θεωρείται πια μεγάλο μέρος του προβλήματος. Ναι, κάποια κόμματα υπήρξαν συνεπείς φορείς ιδεολογίας και κοινωνικών ή/και εθνικών διεκδικήσεων. Αυτό όμως δεν ισχύει σήμερα για τα πλείστα εξ αυτών. Μπορεί, μάλιστα, να θεωρήσει κανείς τις εκ διαμέτρου αντίθετες απόψεις συν-υποψηφίων σε κομματικά ψηφοδέλτια, ως ένα απτό παράδειγμα της απόλυτης κατάρριψης της ιδεολογίας τους ως λόγος ύπαρξής τους. Άλλο τόσο, όταν αναλύσει κανείς τις «διαχρονικές» τους θέσεις, οι οποίες μεταλλάσσονται, ενώ μεταπηδάνε από κυβέρνηση σε αντιπολίτευση και πίσω. Η δε θεσμοθετημένη αλληλεξάρτησή τους δημιουργεί στα μάτια της κοινωνίας την εικόνα ενός αυτοσυντηρούμενου πολιτικού συνονθυλεύματος. Ενός ουσιαστικά ενιαίου πολιτικού χώρου. Αυτό που ονομάζει ο πολίτης «κομματικό κατεστημένο». Από την άλλη, μέσα από την εφαρμογή της οριζόντιας ψηφοφορίας που η Πλατφόρμα θα επιτρέπει, ο κυρίαρχος και αυτεξούσιος πολίτης ανακτά ξανά τον έλεγχο. Δίδεται ανόθευτα η δυνατότητα επιλογής αυτών που εκφράζουν την κοινωνία περισσότερο σε κάθε επαρχία. Και μέσα από το συνάθροισμά τους, καθίσταται δυνατή για πρώτη φορά η άμεση εκλογή κάποιων αληθινά ανεξαρτήτων αντιπροσώπων μας στο Κοινοβούλιο. Υπόλογοι μόνο στην κοινωνία. Και όχι στο όποιο κόμμα ή αρχηγό. Αυτό αναντίλεκτα θα πειθαναγκάσει τα κόμματα σε επιλογές αντικειμενικά ικανότερων υποψηφίων, με προσωπικό κοινωνικό έρεισμα. Αναγκάζοντας τα παραδοσιακά κόμματα να ψάξουν πέραν από τα στεγανά τους και έξω από τη διαδικασία προαγωγής τους. Αναδεικνύοντας πραγματικά νέους πολιτικούς, που δεν θα είναι αποτέλεσμα της εκτροφής στελεχών κατ' εικόνα και καθ' ομοίωση των εκάστοτε ηγεσιών τους. Πιο σημαντικά, όμως, με αυτό τον τρόπο, χαλαρώνει ουσιαστικά η σχέση εξάρτησης στελεχών με την ηγεσία τους και τους κομματικούς μηχανισμούς. Ενώ δεν καθίσταται πια απαραίτητη η (ενίοτε ένοχη) προϋπηρεσία σε ένα κόμμα ή τα όποια οικονομικά/πολιτικά ανταλλάγματα για τη στήριξη και την πολιτική ανέλιξη κάποιου. Αυτό ανοίγει τον δρόμο προς μια καλύτερη εκπροσώπηση των αναγκών, επιδιώξεων και επιθυμιών της κοινωνίας μας στα κέντρα λήψεως αποφάσεων. Και μέσα σε αυτή τη διαδικασία, ο φόβος περαιτέρω μείωσης των κομματικών ποσοστών θα δώσει χώρο σε εκείνες τις συνταγματικές διατάξεις που θα αποκαθιστούν πληρέστερα τη Δημοκρατία και τη σχέση πολίτη-Πολιτείας. Έτσι, πέραν από την εκλογή για πρώτη φορά ανεξαρτήτων και ακομμάτιστων συμπολιτών μας ως αντιπροσώπων μας, η ίδια η παρουσία της Πλατφόρμας Οριζόντιας Ψηφοφορίας στις επερχόμενες βουλευτικές εκλογές θα επενεργήσει καταλυτικά προς την κατεύθυνση της αναγκαίας μεταρρύθμισης του πολιτικού μας συστήματος.

Ο δρ Στέλιος Πλατής είναι επικεφαλής του Κινήματος Πολιτών, «Μήνυμα Ελπίδας».

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / *Γράφει ο* **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Οι επιθέσεις κατά Χριστοδουλίδη και η νέα λίστα του Οδυσσέα

Φως από τη... Λουτ αναμένει τόσο ο Healthy όσο και ο Χριστοδουλίδης για την πορεία που θα ακολουθήσει το Κυπριακό στον ΟΗΕ. Σύμφωνα με όσα μαθαίνω από πηγή μου που ανεβοκατεβαίνει συχνά στον Λόφο, το Γκουτιέρες girl βρίσκεται σε νέα αποστολή με τις εγγυήτριες δυνάμεις. Έχει ζητήσει συναντήσεις και με τις τρεις και αναμένει να ξεκαθαρίσει το... ερωτηματολόγιο που υποβάλλει εδώ και μήνες χωρίς να παίρνει σαφείς απαντήσεις. Παράλληλα με συχνή επικοινωνία του Healhty με τον Κυριάκο και του Χριστοδουλίδη με τον Δένδια έχει καταρτιστεί πλάνο δράσης στην έδρα του ΟΗΕ. Ο Κυριάκος Μητσοτάκης μετά τη συνάντησή του με τον Ερντογάν θα έχει συνάντηση με τον Healthy και εκεί αναμένεται να ξεκαθαρίσει αρκετά το τοπίο, μετά την τουρκική ομίχλη των τελευταίων ημερών...

«Αν έχω τόση δύναμη όση λένε τότε μπορώ να πάω μπροστά...»

Καθημερινές είναι σχεδόν οι επιθέσεις του ΑΚΕΛ στον Νίκο Χριστοδουλίδη, τη μία γιατί σέρνει την Κύπρο στο άρμα της δύσης, την άλλη γιατί αυτός ευθύνεται για το νομοσχέδιο Μενέντεζ-Ρούμπιο και την άλλη γιατί δεν κατάφερε να οχυρώσει την ΑΟΖ με τις συνεργασίες που έκανε με ΗΠΑ, Γαλλία και Ισραήλ. Η κυρία Γιαννούλα, η οποία ως γνωστόν, ακούει όλα όσα ψιθυρίζονται στους διαδρόμους του ΑΚΕΛ και ακόμα περισσότερα, μου έλεγε πως οι επιθέσεις δεν είναι καθόλου τυχαίες. «Συζητήθηκε αρκετές φορές μεταξύ στελεχών του κόμματος πως ο Χριστοδουλίδης είναι ο μεγαλύτερος κίνδυνος για τις επόμενες προεδρικές εκλογές και γι' αυτό θα πρέπει να φθαρεί όσο γίνεται πιο σύντομα».

Όπως μου είπε η κυρία Γιαννούλα, με την ίδια άποψη φαίνεται να συμφωνούν και στελέχη άλλου κόμματος της αντιπολίτευσης με τα οποία συζητήθηκε το θέμα «Χριστοδουλίδης-Προεδρικές». Προβλέπει, μάλιστα, πως οι επιθέσεις και του ΑΚΕΛ αλλά και άλλων κατά του ΥΠΕΞ θα αυξηθούν και θα ενταθούν. «Ήδη έχουν επιστρατευθεί και άλλοι που δεν είναι κομματικά στελέχη" μου είπε, χωρίς να δώσει άλλες λεπτομέρειες.

Δύο βουλευτές εμφανίστηκαν μανικωμένοι να ζητήσουν δημοσιοποίηση της λίστας του Οδυσσέα-Τσακ Νόρις με τους υψηλόβαθμους αξιωματούχους ΠΕΠ (Πολιτικά Εκτεθειμένων Προσώπων) οι οποίοι κατέθεσαν με καθυστέρηση τις φορολογικές τους δηλώσεις, μεταξύ των οποίων βρίσκονται και βουλευτές. Όχι τόσο για την καθυστέρηση στην υποβολή της φορολογικής τους δήλωσης, όσο για την εμπλοκή τους και το όφελος που αποκόμισαν από την ψήφιση σχεδίου αποπληρωμής με δόσεις των καθυστερημένων φόρων τους.

Ένας από τους «μανικωμένους» ήταν μάλιστα έτοιμος να κάνει και δηλώσεις για την ανάγκη δημοσιοποίησης του καταλόγου αλλά αποφάσισε να λάβει πρώτα την έγκριση του κόμματός του. Έκτοτε δεν επανέφερε το θέμα, κάτι που φανερώνει πως μάλλον δεν έχει εξασφαλίσει την κομματική άδεια για δηλώσεις... Γενικά το θέμα δεν έπαιξε και πολύ, ούτε ακούστηκαν βουλευτές και άλλοι να το σχολιάζουν ιδιαίτερα.

Οι βουλευτές της Επιτροπής Ελέγχου έλαβαν την περασμένη Δευτέρα απόρρητο φάκελο με ονομαστικό κατάλογο των αξιωματούχων που κατέθεσαν με καθυστέρηση τις φορολογικές τους δηλώσεις. Μεταξύ αυτών ήταν βουλευτές, υπουργοί, αρχηγοί κομμάτων και ένας πρώην πρόεδρος της Βουλής. Το αξιοπερίεργο είναι πως κάποιοι βουλευτές νομοθέτησαν ουσιαστικά για υποθέσεις που τους αφορούσαν και έλαβαν φορολογική αμνηστία. Συνολικά εννέα αξιωματούχοι από αυτούς που έλαβαν την αμνηστία και τις φορολογικές ελαφρύνσεις που προνοούσε το σχέδιο ήταν μεταξύ αυτών που το εισηγήθηκαν αλλά χωρίς να δηλώσουν ότι είχαν συμφέρον από την ψήφισή του! Αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός ότι από τα 154 ΠΕΠ που ελέγχθηκαν οι 84 δεν είχαν υποβάλει έγκαιρα τις φορολογικές τους δηλώσεις.

Μετά τον σάλο που δημιουργήθηκε πολλοί ήσαν αυτοί που διερωτήθηκαν γιατί τα ονόματα των αξιωματούχων να είναι απόρρητα και πού πήγαν οι εξαγγελίες και οι μεγαλόστομες διακηρύξεις για διαφάνεια. Δημοσιογράφοι έθεσαν και σχετικές ερωτήσεις σε κομματάρχες και ως απάντηση έλαβαν γενικότητες περί προσωπικών δεδομένων. Η πρόβλεψη των συναδέλφων είναι πως και αυτή, όπως και άλλες λίστες θα καταλήξουν καλά κλειδωμένες σε κάποια βουλευτικά συρτάρια.

ΚΟΥΙΖ: Ποιο κομματικό στέλεχος μεγάλου κόμματος παραπονιέται όλο και πιο έντονα ότι έχει παραμεριστεί; Ιδιαίτερα μετά την ολοκλήρωση μιας επιτυχημένης θητείας σε θέση από την οποία το κόμμα του κέρδισε πολλά;

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πρίν στην «Κ»

22.IX.1939

ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΚΑΛΙΝΕΣΚΟ: Απογευματινόν τηλεφώνημα του Πρακτορείου Ράντορ προς το Αθηναϊκόν Πρακτορείον ανήγγειλεν ότι περί την 2αν μ.μ. ενώ ο Ρουμάνος Πρωθυπουργός κ. Καλινέσκο επέστρεφεν εις την οικίαν του επιβαίνων του αυτοκινήτου του και είχε φθάσει ήδη εις μικράν απόστασιν απ' αυτής, επυροβολήθη από ομάδα ατόμων τα οποία επέβαινον ετέρου αυτοκινήτου. Εναντίον του πρωθυπουργικού αυτοκινήτου ερρίφθησαν πλείστοι πυροβολισμοί και ο πρωθυπουργός έμεινεν άπνους. Οι δολοφόνοι συνελήφθησαν αμέσως. Ούτοι είναι πρώην μέλη της διαλυθείσης «Σιδηράς Φρουράς». Η είδησις επροξένησε ζωηράν αγανάκτησιν μόλις εγνώσθη εις το Βουκουρέστιον και ανά την χώραν. [...] Εντός της εσπέρας θα ανακοινωθή το όνομα του νέου πρωθυπουργού και η ορκωμοσία του.

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΕΣ: Θεσ/νίκη – Από της πρωίας χθες επ' ευκαιρία της 14ης Διεθνούς Εκθέσεως η μακεδονική πρωτεύουσα ήρχισε να προσλαμβάνη πανηγυρικήν όψιν. Η αρχομένη από του Λευκού Πύργου μέχρι της κεντρικής πύλης της Εκθέσεως ευρεία λεωφόρος έχει διακοσμηθή δι' εγχρώμων πινακίδων του υφυπουργείου Τύπου και Τουρισμού [...].

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ / *Γράφει* **Ο ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ**

Με άριστα το 10

1 Στα ρίσκα. Και δώσαμε τα επίμαχα «οικόπεδα» στους μακαρονάδες Ιταλούς. Και πλάκωσε ο Σουλτάνος και τρυπά στο οικόπεδο της Μπελούτσι. Τι θα κάνουμε Healthy μου; Προφύλαξη;

2 Στο crisis management. Ο πλέον επιτυχημένους εισαγγελέας στην ιστορία της Δημοκρατίας, αφού έχωσε μέσα όσους χρεοκόπησαν τη χώρα, αφού καθάρισε την Κρύσταλ για σύγκρουση συμφερόντων και επειδή πλαστογράφησε το συμβόλαιό της, αφού έχωσε στη στενή το οργανωμένο έγκλημα, ήρθε η ώρα να εξαγγείλει την υποψηφιότητά του για πρόεδρος ως άλλος Ντι Πιέτρο.

3 Στην εξυπνάδα. Σου λέει είμαστε σήριαλ εδώ και μήνες με μείον δύο βουλευτές, δεν το κάνουμε ταινία τύπου cosa nostra να «πεθαίνει» αυτόματα όποιος διαφωνεί μαζί μας; Αυτή δεν είναι Βουλή, είναι το «Νονός 1». Μεγάλη επιτυχία, συνεχίστε για το όσκαρ.

4 Στον γέρο της δημοκρατίας. Τελικά ποιος κυβερνά αυτό τον τόπο που θα έλεγε και ο Καραμανλής; Ο Τζακ ο Ελεγκτής, η ΠΑΣΥΔΥ, η ΟΕΛΜΕΚ, η ΠΟΕΔ, η ΕΤΥΚ, και ό,τι μείνει οι ντηβέλοπερ; Πάντως όχι ο Healthy.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Είκοσι κατασκευαστές παραπολιτικών στηλών προτιμούν εμένα πρόεδρε.

5 Στο «μωρό». Την πέφτουν όλοι στο θείο βρέφος επειδή δεν έδιωξε τους Τούρκους από την Αμμόχωστο και από τα οικόπεδα της Μπελούτσι. Ήρεμα παιδιά, το μωρό μαθαίνει και θα επανέλθει.

6 Στην Ούρσουλα. Της την έπεσε το σύμπαν με το καλημέρα και αυτή όχι μόνο δεν κώλωσε, τα πήρε και στο κρανίο. Ο «ευρωπαϊκός τρόπος ζωής» τελικά είναι ο γερμανικός, που θα έλεγε και ο Μαργαρίτης.

7 Στον κρίκο. Βγήκε και ο Νιαζί αφέντης και μίλησε με τη γνωστή αφ΄υψηλού ακαδημαϊκή προσέγγιση της μπουρζουαζίας. Κόκκαλο η Ούρσουλα από τον πιο δυνατό κρίκο της Σάιπρους. Και ακόμη δεν γνώρισε την Μαντάμ Μαγρου.

8 Στον ηγέτη. Το underdog έχει πάντα ένα πλεονέκτημα. Το υποτιμάς, νομίζεις πως είναι τελειωμένο, είσαι χαλαρός και όταν σε κτυπά δεν ξέρεις από πού σου ήρθε. Καπίτο Στέφανε; Αντρόκ is calling the cards που θα έλεγε και η βασίλισσα Βικτώρια.

9 Στην αγάπη. Ζέτα μου μωρό μου, μια παραίτηση που δεν θα την έκανε αποδεκτή ο Healthy θα ήταν μια καλή ιδέα. Ωραίο το ελάχιστο εγγυημένο, αλλά η ζωή συνεχίζεται. Παντού εκτός από τις υπηρεσίες γραφείου ευημερίας (σου).

10 Στην άλλη. Το Ζετάκι, είναι η αγαπημένη του Healthy, το κόκκινο πανί όμως, η Βασιλικούλα, η τοσοδούλα, πήρε μπρος μετά τις διακοπές. Και περιφερειακό της Λευκωσίας έβγαλε από τα συρτάρια και προχωρεί για κατασκευή, και απόσυρση στα σαράβαλα με επιδότηση ηλεκτρικών αυτοκινήτων ετοιμάζει και φορτιστές αυτοκινήτων με ηλιακή ενέργεια άρχισε να φυτεύει. Μπας και να το σκεφτούμε ξανά πρόεδρε πριν φέρουμε μέσα το πουλέν Γιολίτη;

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Διευθυντής: Ανδρεας Παρασχος
Αρχισυντάκτης: Αλκης Ανδρεου • Υπεύθυνος Ύλης: Αποστολος Κουρουπακης • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας • Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νοτης Παπαδοπουλος

digitalagenda SUMMIT

POWERED BY

cyta

“ONE OF THE BIGGEST TECH GATHERINGS IN EAST MED”

TICKETS

digitalagendacy.com

DANIEL SOBKOFF
Founder of ASOS Ventures

DELPHINE RAMY-BOUSSAKI
Former Head of Social Media at IBM, Digital Trend expert

IAN HUGHES
World's leading Consumer & Shopper Behaviouralist

ANDREAS ESTROM
Award winning journalist, author and digital futurist

DAVID CLARKE
FBCS, Chief Technology Officer The Trust Bridge

ANASTASIA DIZOR
Communications Director, The Coca-Cola Company

DEMOKRITOS NOUNESIS
National Centre "Demokritos" (Tesla Greece)

DANIEL DOMSCHEIT-BERG
WikiLeaks spokesperson in Germany

HARIS GEORGIADES
Minister of Finance of the Republic of Cyprus

PETROS LAMPOTRIPIS
Minister of Energy, Commerce, Industry and Tourism

ANTONIS POLYKARPOU
Chief Executive Officer of the (UNIC) and EDEX

CONSTANTINOS CHRISTOFIDES
Professor of Physics and 4th Rector of University of Cyprus

CLEOPATRA KITTI
Founder of the Mediterranean Growth Initiative

MARGARITIS SCHINAS
Chief Spokesperson of the European Commission

NIKOLAOS MAVRIDIS
Interactive Robots and Media Lab (IRML)

MUNICIPAL NICOSIA THEATRE, OCTOBER 15&16, 2019

SUPPORTERS

Deloitte.

PARTNERS

UNIVERSITY of NICOSIA

European University Cyprus

Πανεπιστήμιο Κύπρου University of Cyprus

A PROJECT ENDORSED BY

Παρτίδα που παίζεται σε γη και θάλασσα

Η Νέα Υόρκη δεν είναι ένα εύκολο ταξίδι

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Ο πρόεδρος διαβεβαίωσε τον Δήμο Αμμοχώστου ότι δεν τίθεται θέμα σχεδιασμών από την Αγκυρα, διαβάζοντας έγγραφο ενημέρωσης από τις κρατικές υπηρεσίες.

Τον περασμένο Σεπτέμβριο ο Νίκος Αναστασιάδης και οι στενοί του συνεργάτες ταξίδευαν στη Νέα Υόρκη με ατζέντα λίγο πολύ ανοικτή και με το Κυπριακό να βρίσκεται στον πάγο. Ήταν λίγο πριν αποκαλυφθούν τα απανωτά δημοσιεύματα που τον ήθελαν να φλερτάρει και να συζητάει λύση δύο κρατών. Ήταν και λίγο πριν από τις βαρύγδουπες προειδοποιήσεις του προέδρου του ΔΗΣΥ ότι έρχεται τσουνάμι στο Κυπριακό. Το τσουνάμι, τελικά, δεν γνωρίζουμε αν ήλθε, το σίγουρο, όμως, είναι πως το φετινό ταξίδι στη Νέα Υόρκη κάθε άλλο παρά ταξίδι αναψυχής και ανασύνταξης σκέψεων θα είναι. Προβλέπεται να είναι ένα ταξίδι με αναταράξεις, ανοικτά μέτωπα και ενδεχομένως με ανατροπές, που θα στοιχίσουν και δεν θα θυμίζει σε τίποτα το περσινό. Δεν είναι μόνο οι προκλήσεις που εντείνονται στην κυπριακή ΑΟΖ, με τη γεώτρηση στο οικόπεδο 7 να θεωρείται πολύ πιθανή, είναι και οι προειδοποιήσεις της Άγκυρας για σχεδιασμούς στην περίκλειστη πόλη της Αμμοχώστου και οι διαπραγματεύσεις, που όπως φαίνεται οι νέες ιδέες μπαίνουν για τα καλά στο τραπέζι των συζητήσεων.

Με υπογραφή ΚΥΠ

Το μήνυμα που βγήκε προς τα έξω, ότι η κυβέρνηση υποτίμησε τον κίνδυνο για την περίκλειστη πόλη της Αμμοχώστου, υποβαθμίζοντάς το σε επικοινωνιακά τεχνάσματα ένεκα των «εκλογών» στα Κατεχόμενα, την ίδια ώρα που ο Ανδρέας Μαυρογιάννης διαχώριζε τη θέση του από τους υπόλοιπους και έκρουε τον κώδωνα του κινδύνου, προσπάθησε να διορθώσει την εβδομάδα που μπήκε το Προεδρικό και να αποδείξει εκεί και όπου μπορεί πως η Άγκυρα δεν πρόκειται να προχωρήσει σε οποιονδήποτε σχεδιασμό. Καθόλου τυχαίο το γεγονός ότι σε συνάντηση που είχε ο πρόεδρος και οι στενοί του συνεργάτες τη Δευτέρα που πέρασε με τον Δήμο Αμμοχώστου φρόντισε να διαβεβαιώσει τους παρευρισκόμενους ότι η Τουρκία δεν πρόκειται να προχωρήσει σε σχεδιασμούς που διαρρέονται. Ο πρόεδρος δεν δίστασε να διαβάσει και έγγραφα κρατικών υπηρεσιών, ενημερώνοντας τον Δήμο Αμμοχώστου πως στην τελευταία επίσκεψή του ο Τούρκος υπουργός Εξωτερικών Μεβλούτ Τσαβούσογλου ενημέρωσε τους πολιτικούς αρχηγούς της τ/κ πλευράς ότι δεν πρόκειται να προχωρήσει σε κανέναν σχεδιασμό στην περίκλειστη Αμμόχωστο, εάν επαναρχίσουν οι διαπραγματεύσεις. Μετά και την ενημέρωση του προέδρου, Δήμος Αμμοχώστου και Προεδρικό συμφώνησαν ότι η μόνη λύση είναι η επανέναρξη των συνομιλιών. Καθόλου τυχαία και η τοποθέτηση του υπουργού Εξωτερικών την προηγούμενη εβδομάδα, όταν ερωτήθηκε για τους σχεδιασμούς ότι δεν είναι ενήμεροι για ό,τι διαρρέεται σχετικά με αυτούς και υπογράμμισε πως είναι προσπάθεια των Τούρκων να ωθήσουν τους Ε/κ ιδιοκτήτες στην επιτροπή αποζημιώσεων.

Η Ρωσία αλλάζει

Όπως όλα δείχνουν, πάντως, η κυβέρνηση δεν θα περιοριστεί στην ενημέρωση που έχει και που φρόντισε να διαρρεύσει στον Δήμο Αμμοχώστου. Η «Κ» είχε αποκαλύψει την περασμένη Τετάρτη τον σχεδιασμό που έκανε το Υπουργείο Εξωτερικών για διαχείριση του ζητήματος. Πιο συγκεκριμένα θα απευθυνθεί στο Συμβούλιο Ασφαλείας με πρώτιστο στόχο τη βολιδοσκόπηση των μόνιμων μελών, χωρίς να έχει αποφασιστεί εκ των προτέρων τι θα ζητάει. Ήδη ο πρόεδρος θα έχει επαφές με τους υπουργούς Εξωτερικών των πέντε μόνιμων μελών. Όπως αναφέρει σε ρεπορτάζ του ο Αποστόλης Ζουπανιώτης (σελ. 9), ο κ. Αναστασιάδης θα συναντηθεί μεταξύ άλλων με τους υπουργούς Εξωτερικών της Κίνας και Ρωσίας. Από τις συναντήσεις και τις βολιδοσκοπήσεις θα διαφανεί αν υπάρχει περιθώριο για την Κύπρο να ζητήσει ένα νέο ψήφισμα ή αν θα ζητάει δήλωση συμπαράστασης και επαναβεβαίωσης των προηγούμενων ψηφισμάτων για την Αμμόχωστο από το Συμβούλιο Ασφαλείας. Θεωρείται απόμακρο, πάντως, ένα σενάριο απαίτησης ενός νέου ψηφίσματος, καθώς ενέχει ο κίνδυνος να είναι ηπιότερο από το ψήφισμα 550. Οι περισσότερες πιθανότητες δείχνουν σε μία δήλωση είτε του προεδρεύοντα του Συμβουλίου Ασφαλείας ή μιας διαρροής εκπροσώπου του στα ΜΜΕ. Οι κινήσεις της κυβέρνησης στο Συμβούλιο Ασφαλείας δεν θεωρούνται πάντως υγιεινός περίπατος, αλλά ένας δρόμος μάλλον δύσβατος. Καθόλου τυχαία και η δήλωση του γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών Αντόνιο Γκουτιέρες, ότι το Συμβούλιο Ασφαλείας άρχισε να δυσφορεί από το γεγονός ότι δεν υπάρχει πρόοδος στο Κυπριακό.

Η Ρωσία, απέναντι στο Κυπριακό, φέρεται να επιδιώκει μία στάση πιο θετικά προσκείμενη στην Τουρκία.

Αυτή η δυσφορία δεν είναι τυχαία, καθώς οι σχέσεις Κύπρου – Ρωσίας δεν περνάνε και την καλύτερή τους περίοδο για μία σειρά από λόγους. Η πρώτη προειδοποίηση εστάλη, όταν ο γ.γ. του ΑΚΕΛ Άντρος Κυπριανού συνάντησε τον Ρώσο υπουργό Εξωτερικών Σεργκέι Λαβρόφ. Ήδη σύμφωνα με διπλωματικούς κύκλους, η Ρωσία κάνει δεύτερες σκέψεις για τη στάση που τηρεί στο Κυπριακό και αν θα πρέπει να αλλάξει, συμπλέοντας λίγο περισσότερο με την Τουρκία. Ο κίνδυνος φαίνεται πως έχει απομακρυνθεί επί του παρόντος μετά από διαβουλεύσεις, ωστόσο, η κυβέρνηση πλέον φαίνεται να αντιμετωπίζει ισχυρό ρίσκο στις σχέσεις της με τη Μόσχα. Σε αυτή τη συγκυρία βεβαίως θα διαπιστωθεί και το ποια θα είναι η στάση των υπολοίπων χωρών, όπως της Μεγάλης Βρετανίας και των ΗΠΑ.

Το «Γιαβούζ» αποχώρησε, με τις ενδείξεις να κάνουν λόγο πως δεν βρήκε τίποτα στην Καρπασία.

Κρίσιμο τεστ το οικόπεδο 7

Όμως η περίκλειστη πόλη της Αμμοχώστου δεν είναι μόνο το κύριο ζήτημα που απασχολεί, καθώς οι πρόσφατες δηλώσεις του εκπροσώπου του τουρκικού Υπουργείου Εξωτερικών Χαμί Ακσόι, που απειλεί στην ουσία για γεωτρήσεις στο οικόπεδο 7, δεν πέρασαν απαρατήρητες στο Προεδρικό. Ήδη η Τουρκία θεωρεί ότι το ένα μέρος του οικοπέδου 7 είναι εντός της τουρκικής υφαλοκρηπίδας, η οποία έχει δηλωθεί στα Ηνωμένα Έθνη. Η Άγκυρα ξεκαθάρισε στην τοποθέτησή της πως δεν επιτρέπει δραστηριότητες έρευνας ή γεωτρήσεις υδρογονανθράκων από καμιά ξένη χώρα, εταιρεία ή πλοίο στα πεδία θαλάσσιας αρμοδιότητάς της χωρίς άδεια και από δω και πέρα θα λάβει τα απαραίτητα μέτρα για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων και συμφερόντων της. Η κυβέρνηση αντιλαμβάνεται πως δεν έχει αρκετές δυνατότητες αντίδρασης και όλα εναπόκεινται από το πώς θα αντιδράσει η κοινοπραξία και οι χώρες που είναι πίσω από αυτή, όπως η Γαλλία και η Ιταλία. Το σίγουρο είναι πως οι κινήσεις στο 7 προκαλούν μεγάλη ανησυχία με τις πρώτες εκτιμήσεις να θέλουν να προχωράει σε γεώτρηση πριν από τον Ιανουάριο, που υπολογίζεται ότι προγραμματίζει γεώτρηση η κοινοπραξία, θέλοντας, μεταξύ άλλων, η Άγκυρα να δει ποιες θα είναι οι αντιδράσεις Γαλλίας και Ιταλίας. Αν και κάποιοι πολιτικοί κύκλοι συνέδεσαν την αποχώρηση του «Γιαβούζ» με το ενδεχόμενο επανέναρξης των συνομιλιών, έγκυρες πηγές, επισημαίνουν πως το τουρκικό γεωτρύπανο αποχώρησε, καθώς δεν βρήκε τίποτα στην Καρπασία και δεν αποκλείεται βάσει των σχεδιασμών να μετακινηθεί στη Μεσόγειο, ενώ το «Φατίχ» να πλεύσει προς τη Μαύρη Θάλασσα.

Το παιχνίδι παίζεται στις νέες ιδέες

Με αυτό το ντόμινο εξελίξεων και δραματικών αλλαγών, το μήνυμα του Αντόνιο Γκουτιέρες προς τους δύο ηγέτες λίγο πριν από τη Γενική Συνέλευση πως «είναι πολύ σημαντικό να έλθουν ταχέως σε συμφωνία στους όρους αναφοράς για να μπορέσουμε να ξεκινήσουμε ουσιαστικές διαπραγματεύσεις, οι οποίες αυτή τη φορά να είναι διαφορετικές από το παρελθόν» ταρακούνησε τους πολιτικούς κύκλους, αλλά και μερίδα της κυβέρνησης για το τι ακριβώς υπονοείται γύρω από τη διαφοροποίηση των διαπραγματεύσεων.

Και αυτό καθόλου τυχαία, καθώς ο υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας μέσα από τη συνέντευξή του στην «Κ» και τις δηλώσεις του έχει διαμηνύσει πως η Άγκυρα επιδιώκει μία άτυπη πενταμερή όπου θα εξακριβωθεί το πλαίσιο λύσης. Οι «νέες ιδέες» φαίνεται πως είναι ένα κεφάλαιο που δεν θα κλείσει εύκολα με την κάθε πλευρά να την ερμηνεύει κατά το δοκούν. Η κυβέρνηση για παράδειγμα μεταφράζει τις νέες ιδέες στο πλαίσιο της αποκεντρωμένης ομοσπονδίας και της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας. Προτάσεις που ήδη κατέθεσε στη δημοσιότητα, ενώ η Τουρκία βλέπει και χαλαρή ομοσπονδία, και συνομοσπονδία, αλλά και δύο κράτη. Αυτό που φαίνεται να προκαλεί ζήτημα είναι ότι κατά τη διάρκεια της συνομολόγησης των όρων αναφοράς ο Νίκος Αναστασιάδης φέρεται να ζήτησε να μπει στη συζήτηση η αποκεντρωμένη ομοσπονδία, ενώ η αντιπρόταση του Μουσταφά Ακιντζί εμπεριείχε «αποκεντρωμένη ομοσπονδία και άλλες νέες ιδέες». Ο λόγος που ο Τ/κ ηγέτης εισήγαγε τις «άλλες νέες ιδέες» είναι ένα ζήτημα που ήδη συζητείται εντόνως. Σίγουρα ο ίδιος δεν επιθυμεί να μπουν στο τραπέζι άλλες μορφές λύσης, το έχει ξεκαθαρίσει εδώ και καιρό δημοσίως πως η λύση θα πρέπει να είναι στο πλαίσιο της διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας και το έχει διασαφηνίσει και με τον Νίκο Αναστασιάδη στη συνάντηση της 9ης Αυγούστου. Οι νέες ιδέες αποτελούν απαίτηση της Τουρκίας, η οποία φαίνεται να θεωρεί πως από τη στιγμή που θα μπει στο τραπέζι, τότε ανοίγει αυτόματα και η συζήτηση άλλων μορφών λύσης. Σύμφωνα με τ/κ κύκλους, ο Μουσταφά Ακιντζί δεν είναι διατεθειμένος να συζητήσει άλλες μορφές λύσης και εκτιμάει ότι τόσο με την παραμονή του στην ηγεσία, αλλά και με τη διασφάλιση ότι μπαίνουν στους όρους αναφοράς το Πλαίσιο Γκουτιέρες, αλλά και το Κοινό ανακοινωθέν Αναστασιάδη – Έρογλου του 2014, άλλες μορφές λύσης δεν πρόκειται να τεθούν στο τραπέζι.

Οι νέες ιδέες αποτελούν ένα κεφάλαιο που μπαίνει και δεν λέει να κλείσει, με την κάθε πλευρά να το ερμηνεύει κατά το δοκούν.

Τα αγκάθια στους όρους

Όμως οι νέες ιδέες δεν φαίνεται να είναι το μόνο ζήτημα που απασχολεί την ε/κ πλευρά. Ο Αντόνιο Γκουτιέρες έκρουσε τον κώδωνα του κινδύνου για την ανάγκη συνομολόγησης το συντομότερο των όρων αναφοράς. Σύμφωνα με πηγές από τα Κατεχόμενα, η τ/κ ηγεσία είχε μεγάλη συζήτηση με την Άγκυρα γύρω από το διαδικαστικό κομμάτι, με την τελευταία να επιθυμεί να γίνει πρώτα η άτυπη διάσκεψη για να συζητηθεί η μορφή λύσης και μετά να αρχίσει η συνομολόγηση των όρων αναφοράς. Όπως αναφέρεται ο Μουσταφά Ακιντζί, έχει ήδη διαφωνήσει με την Άγκυρα γύρω από το Πλαίσιο Γκουτιέρες και τη συμπερίληψή του στους όρους αναφοράς, καθώς η Τουρκία διαφωνεί με την πρόνοια που αναφέρεται στην αλλαγή του καθεστώτος των εγγυήσεων. Ζήτημα προκύπτει και για το γεγονός ότι ο πρόεδρος της Δημοκρατίας ήθελε να τεθεί επιγραμματικά το Πλαίσιο Γκουτιέρες στους όρους αναφοράς, ενώ ο Μουσταφά Ακιντζί ήθελε όσο το δυνατόν λεπτομερέστερη καταγραφή του περιεχομένου. Σύμφωνα με τ/κ πηγές, ο Τ/κ ηγέτης φέρεται να επιμένει σε μία θετική ψήφο σε όλα τα όργανα. Πρόταση η οποία προσκρούει στις θέσεις της ε/κ πλευράς. Το ποια θα είναι η κατάληξη θα διαφανεί εν πολλοίς τα επόμενα εικοσιτετράωρα. Ο γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών θα προχωρήσει σε ξεχωριστές συναντήσεις με τους δύο ηγέτες με στόχο να ακολουθήσει τριμερής συνάντηση τον Οκτώβριο εντός Ευρώπης.

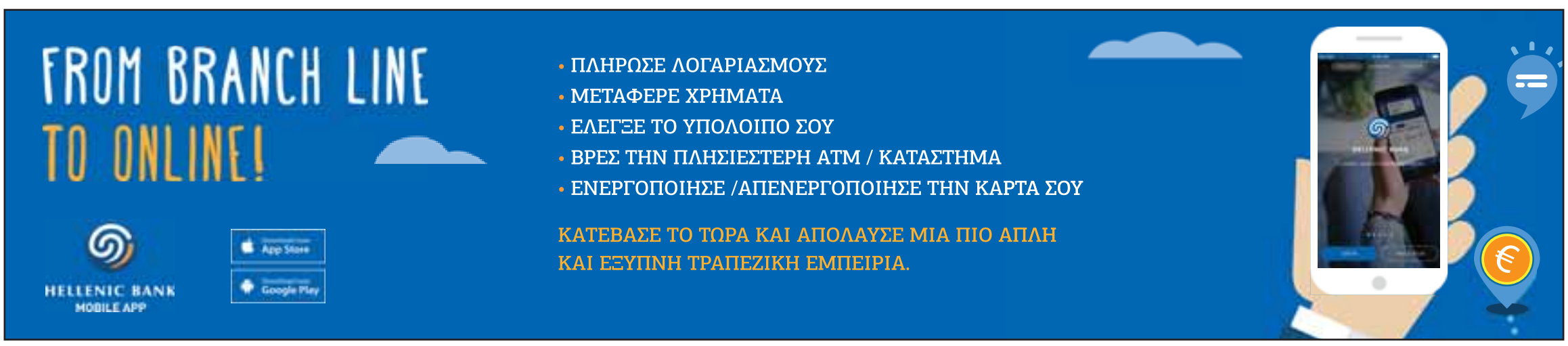

Πόσες φορές «χάσαμε» την Αμμόχωστο

Τα διεθνή ερείσματα, οι αποτυχημένες προσπάθειες επιστροφής της περίκλειστης πόλης και το αβέβαιο μέλλον της

Του **ΜΙΧΑΛΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ**

Η πόλη της Αμμοχώστου από αρχαιοτάτων χρόνων θεωρείτο ως ένα από τα πλέον αξιοσημείωτα και αξιοθαύμαστα σημεία αναφοράς της Κύπρου. Η στρατηγική της σημασία σε άμεση συνάρτηση με τη φυσική της ομορφιά, αποτελούσε πόλο έλξης τόσο καλοπροαίρετων επισκεπτών, όσο και κατακτητών που την επιβουλεύονταν. Η Αμμόχωστος δεν έγινε σημείο αναφοράς από τη μια μέρα στην άλλη, ούτε αποτελεί επικοινωνιακό «πυροτέχνημα» της Τουρκίας εν έτει 2019. Η Αμμόχωστος αποτελεί εθνική υπόθεση, και η άλλοτε κραταιά «Βασιλεύουσα», μαρασμένη από την εγκατάλειψη εκπέμπει πιο επιτακτικά από ποτέ σήμα κινδύνου.

Το όνομα Αμμόχωστος εμφανίζεται τον 4ο αι. μ.Χ., χωρίς αυτό να σημαίνει πως οι ιστορικές καταβολές της πόλης εντοπίζονται τόσο αργά. Η πόλη πρωτοχτίστηκε κατά τον 16ο π.Χ. αιώνα με την ονομασία Έγκωμη. Το πιο γνωστό, όμως, όνομα που είχε η πόλη ήταν αυτό της Σαλαμίνας, μιας και κατά

Η φράση «πόλη φάντασμα» χρησιμοποιήθηκε σε τίτλο ρεπορτάζ Σουηδού δημοσιογράφου, ο οποίος την επισκέφθηκε το 1977, τρία χρόνια μετά την εισβολή.

την ελληνική μυθολογία, η Σαλαμίνα είχε ιδρυθεί μετά το τέλος του Τρωικού πολέμου από τον Τεύκρο, το γιο του Τελαμώνα και αδελφό του Αίαντα, από το ελληνικό νησί της Σαλαμίνας. Σημαντική ιστορική φυσιογνωμία αποτελεί ο βασιλιάς της Σαλαμίνας Ευαγόρας Α΄ (435-374 π.Χ.), ο οποίος επαναστάτησε εναντίον των Περσών και αποκατέστησε την ελληνική εξουσία στην πόλη το 411 π.Χ. Ο Ευαγόρας ήταν αυτός μάλιστα που εισήγαγε στην Κύπρο το ελληνικό αλφάβητο. Τον 3ο αιώνα, η Σαλαμίνα περνά στα χέρια του Πτολεμαϊκού Βασιλείου της Αιγύπτου και μετονομάζεται σε Αρσινόη. Το όνομα Αμμόχωστος καταγράφεται από τον 4ο μ.Χ. αιώνα και σημαίνει κυριολεκτικά την πόλη που είναι χωμένη στην άμμο.

Η πτώση και η άνθιση

Το 1570 καταγράφεται η πρώτη τουρκική παρουσία στο νησί, αλλά για την Αμμόχωστο η πρώτη τουρκοκρατία ξεκίνησε το 1571. Η πολιορκία της πόλης διήρκησε έναν ολόκληρο χρόνο λόγω της ισχυρής αντίστασης που προέβαλαν οι κάτοικοι της. Η πτώση επέφερε και τη σταδιακή ερήμωση της Αμμοχώστου. Όπως αναφέρει μεταξύ άλλων ο περιηγητής Μαρίτι «κοντά στους κήπους είναι το χωριό Βαρώσια στο οποίο υπάρχουν ελληνικές ορθόδοξες εκκλησίες. Διωγμένοι από την απαγορευμένη πόλη, οι Έλληνες άρχισαν έξω από τα τείχη, όλο νοτιότερα μια νέα ζωή». Κάπως έτσι γεννήθηκε το Βαρώσι, όπως το γνωρίζουμε μέχρι σήμερα. Το 1878 η Κύπρος περνά στα χέρια της Βρετανικής Αυτοκρατορίας κατόπιν συμφωνίας με τους Οθωμανούς. Οι Άγγλοι, οι οποίοι παρέλαβαν μια ανατολίτικη πόλη σε άθλια κατάσταση, γρήγορα κατάλαβαν

Ένα από τα διαμάντια της Αμμοχώστου το 1974 ήταν και το ξενοδοχείο GOLDEN SANDS.

Παρθένες ξανθές αμμώδεις παραλίες στη θαλασσοφίλητη Αμμόχωστο περιμένουν τους νόμιμους κατοίκους της πόλης, αν και διεκδικούνται και από το παράνομο καθεστώς.

Αν και βουβή και ερημωμένη, παραμένει περήφανη, αναμένοντας στωικά τους νόμιμους κατοίκους της.

Κάποια ξενοδοχεία στην περίκλειστη χρησιμοποιούνται ως καταλύματα ανάπαυσης και διακοπών από τους στρατιωτικούς και τις οικογένειές τους από το 1974 και εντεύθεν.

τη σημασία του λιμανιού της Αμμοχώστου. Το Βαρώσι είχε τότε πληθυσμό 2000 ανθρώπων. Παραμονές του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και η Αμμόχωστος αριθμεί περίπου 5000 χιλιάδες κατοίκους. Η μεγαλύτερη αύξηση πληθυσμού σημειώθηκε μετά το 1930, κι ακολούθησε την κατασκευή του λιμανιού. Το 1946 ο πληθυσμός της πόλης έφθασε τις 17.500 κατοίκους, το 1960 ανήλθε στις 35.000 και το 1973 στις 39.000 κατοίκους. Η Αμμόχωστος ήταν η τρίτη μεγαλύτερη πόλη της Κύπρου.

«Η Πόλις Εάλω»

Το ημερολόγιο δείχνει 14 Αυγούστου 1974. Οι βομβαρδισμοί της Αμμοχώστου από τους Τούρκους εισβολείς φανερώνουν τις προθέσεις του Αττίλα. Η «πόλη του Ευαγόρα», ενώ αρχικά δεν περιλαμβανόταν στα σχέδια των Τούρκων για κατάληψη, δέχεται πλέον επίθεση. Οι κάτοικοι εγκαταλείπουν την πόλη, ενώ το ανοργάνωτο κυπριακό κράτος δεν παρέχει πλάνο ουσιαστικής αντιμετώπισης του εισβολέα. Λίγοι, αλλά πιστοί οι αμυνόμενοι, προσπαθούν με όσα μέσα διαθέτουν να κρατήσουν την πόλη μην πέσει στα χέρια των Τούρκων. Η κατάληξη γνωστή και τραγική. Οι συνέπειές της υπαρκτές μέχρι και σήμερα. Στις 16 Αυγούστου 1974 ο τουρκικός στρατός εισέρχεται στην Αμμόχωστο. Η πόλη αφού λεηλατήθηκε αποκλείστηκε από τα τουρκικά στρατεύματα και σε κανέναν δεν επιτρεπόταν η είσοδος. Η Αμμόχωστος σιγά-σιγά μετετράπη σε «πόλη φάντασμα», φράση που χρησιμοποίησε σε τίτλο ρεπορτάζ ένας Σουηδός δημοσιογράφος, ο οποίος την επισκέφθηκε το 1977, τρία χρόνια μετά την εισβολή.

Τα ερείσματα επιστροφής

Η Αμμόχωστος από το 1974 και εντεύθεν αποτελεί μια «ιδιόμορφη» περίπτωση όσον αφορά τις πολιτικές προσπάθειες για μια συνολική λύση του κυπριακού ζητήματος. Και αυτό διότι, δύο ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ παρέχουν στην Κυπριακή Δημοκρατία τα ερείσματα να διεκδικεί την επιστροφή της πόλης στους νόμιμους κατοίκους της χωρίς να θεωρείται προαπαιτούμενο μια συνολική διευθέτηση του Κυπριακού.

Συγκεκριμένα το ψήφισμα 550 (11/5/1984) το οποίο καταδικάζει την ανακήρυξη του ψευδοκράτους (15/11/1983) και αναφέρεται και στην Αμμόχωστο, στο σημείο 5 αναφέρεται ότι το Συμβούλιο Ασφαλείας: «Θεωρεί τις απόπειρες για εποικισμό οποιουδήποτε τμήματος των Βαρωσίων από άτομα άλλα από τους κατοίκους τους ως απαράδεκτες και ζητάει τη μεταβίβαση της περιοχής αυτής στη διοίκηση των Ηνωμένων Εθνών».

Οκτώ χρόνια μετά, το Συμβούλιο Ασφαλείας κάνει ξανά αναφορά στην Αμμόχωστο διά του ψηφίσματος 789 (25/11/1992), με το οποίο γίνεται ονομαστική αναφορά στην Τουρκία και στο σημείο α΄ των εισηγήσεων για ΜΟΕ καλεί ως πρώτο βήμα να γίνει «αποχώρηση των μη κυπριακών δυνάμεων, που θεωρείται επιθυμητή στη δέσμη ιδεών (Γκάλι), να μειωθεί σημαντικά ο αριθμός των ξένων στρατευμάτων στην Κυπριακή Δημοκρατία και να υπάρξει μείωση στις δαπάνες για την άμυνα της Κυπριακής Δημοκρατίας». Στο σημείο γ΄ αναφέρεται στην Αμμόχωστο: «Με σκοπό την εφαρμογή του Ψηφίσματος 550 (1984) η περιοχή που σήμερα βρίσκεται υπό τον έλεγχο της Ειρηνευτικής Δύναμης των Ηνωμένων Εθνών να επεκταθεί και να συμπεριλάβει τα Βαρώσια».

Οι πολιτικές διεργασίες

Στο πέρασμα των χρόνων από την κατάληψη της πόλης μέχρι και το Σχέδιο Ανάν (2004), υπήρξε σειρά πρωτοβουλιών εκ μέρους του διεθνούς παράγοντα, των οποίων η απόρριψη ένθεν και ένθεν απέτρεψε την αλλοίωση του στάτους κβο για την Αμμόχωστο. Η πρώτη πρόταση παρατηρήθηκε χρονικά τον Νοέμβριο του 1978 και έμεινε στην ιστορία ως «Το Αμερικανο-βρετανο-καναδικό Σχέδιο». Σύμφωνα με το σημείο 12 του σχεδίου η επανεγκατάσταση των Βαρωσίων θα έπρεπε «να μονογραφεί ταυτόχρονα με την επανάληψη πλήρων διακοινοτικών διαπραγματεύσεων σε συνοπτική συμφωνία».

Η επιστροφή του τμήματος των Βαρωσίων, δηλαδή θα τίθετο υπό τη διοίκηση των Η.Ε. θα γινόταν αμέσως και ανεξαρτήτως της εξέλιξης που θα είχαν οι συνομιλίες. Δεν υπήρχε επίσης περιορισμός στον αριθμό των κατοίκων που θα μπορούσαν να επιστρέψουν. Το σημαντικότερο όμως στοιχείο ήταν ότι εκείνοι που θα επέστρεφαν δεν θα υπόκειντο σε περαιτέρω μετακινήσεις χωρίς τη θέλησή τους. Σημειώνεται ότι το σχέδιο απερρίφθη από τον τότε πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Σπύρο Κυπριανού.

Μια δεύτερη προσπάθεια παρατηρήθηκε στο πλαίσιο της συνάντησης κορυφής του 1979 μεταξύ Κυπριανού-Ντεκτάς η οποία οδήγησε στη «Συμφωνία των 10 Σημείων». Το πέμπτο σημείο της Συμφωνίας δημιούργησε νέες προσδοκίες για επιστροφή της Αμμοχώστου, καθώς ανέφερε ότι προτεραιότητα θα δινόταν «στην επίτευξη συμφωνίας για την επανεγκατάσταση της περιοχής υπό την αιγίδα των Η.Ε». Οι συνομιλίες που άρχισαν στις 15 Ιουνίου 1979 διακόπηκαν τέσσερεις βδομάδες αργότερα με αποτέλεσμα το ζήτημα της Αμμοχώστου να μπει εκ νέου σε τέλμα.

Επιπλέον στην ιστορία έμεινε και «η Συμφωνία των πέντε σημείων» όπου ο τότε γ.γ. ΟΗΕ, Ντε Κουεγιάρ, πρότεινε, τον Μάρτιο του 1984, ένα πακέτο το οποίο προνοούσε, μεταξύ άλλων, ότι η τ/κ πλευρά θα μεταβίβαζε τα Βαρώσια υπό την προσωρινή διοίκηση των ΗΕ, όσο θα διαρκούσε η προσπάθεια επίλυσης του Κυπριακού. Η εν λόγω πρωτοβουλία απορρίφθηκε από τον Ντενκτάς, με το πρόσχημα ότι, αν δοθούν τα Βαρώσια πριν από

Από την κατάληψη της πόλης μέχρι και το Σχέδιο Ανάν (2004) υπήρξαν πρωτοβουλίες του διεθνούς παράγοντα, των οποίων η απόρριψη ένθεν και ένθεν απέτρεψε την αλλοίωση του στάτους κβο για την Αμμόχωστο.

την επίλυση του Κυπριακού και πριν καν αρχίσουν οι συνομιλίες, τότε η περιοχή αυτή «θα χαθεί για το τίποτα όσον αφορά στην οριστική λύση».

Στην έκθεσή του, τον Αύγουστο του 1992 ο Μπούτρος Γκάλι, τότε γ.γ. του ΟΗΕ, ενσωμάτωσε χάρτη σε μια συνολική επίλυση του Κυπριακού, ο οποίος προνοούσε ότι η Αμμόχωστος θα επιστρεφόταν υπό ε/κ διοίκηση. Η «Δέσμη Ιδεών» έγινε αποδεκτή ως βάση για διαπραγμάτευση, από τον τότε Πρόεδρο της Δημοκρατίας, Γιώργο Βασιλείου. Ο Ντενκτάς αποδέχθηκε 91 από τα 100 σημεία της «Δέσμης Ιδεών» και απέρριψε τον χάρτη, που προνοούσε, μεταξύ άλλων, επιστροφή της Αμμόχωστου. Στο μεσοδιάστημα αλλάζει η κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας και εκλέγεται ο Γλαύκος Κληρίδης , ο οποίος είχε στηριχθεί από δυνάμεις που δεν ευνοούσαν την αποδοχή του συγκεκριμένου σχεδίου, φέρνει το σταδιακό παραμερισμό των Ιδεών.

Τελευταία φορά που υπήρξε ουσιαστικό θέμα Αμμοχώστου στο «τραπέζι» ήταν το 2004 με το γνωστό ως «Σχέδιο Ανάν». Μόνο σε περίπτωση αποδοχής του σχεδίου και από τις δυο κοινότητες θα τίθετο σε εφαρμογή η προτεινόμενη λύση. Για την Αμμόχωστο το Σχέδιο προνοούσε επιστροφή της περιφραγμένης περιοχής της Αμμοχώστου και της νεκρής ζώνης υπό ε/κ διοίκηση εντός 104 ημερών από τη λύση, της περιοχής των Βαρωσίων δυτικά της λεωφόρου Δερύνειας δυόμισι χρόνια από τη λύση και της βορειοδυτικής περιοχής των Βαρωσίων σε τρία χρόνια από τη λύση. Οι Ελληνοκύπριοι απέρριψαν στο σύνολο του το Σχέδιο με 76% ενώ η Τουρκοκυπριακή κοινότητα το υπερψήφισε.

Στο σημείο μηδέν

Οι αποτυχημένες συνομιλίες στο Κραν Μοντάνα το 2017, αποτελούν μέχρι και σήμερα την τελευταία χρονικά προσπάθεια κατάληξης σε μια συμφωνημένη συνολικά λύση ανάμεσα στις δυο κοινότητες. Η προσπάθεια για συνεννόηση ανάμεσα σε Νίκο Αναστασιάδη και Μουσταφά Ακιντζί προσκρούουν διαρκώς στα εμπόδια της Άγκυρας, η οποία εκ των πραγμάτων κρατά και το κλειδί της λύσης. Εσχάτως ο λεγόμενος «υπουργός Εξωτερικών» των Κατεχομένων Κουντρέτ Οζερσάι, μάλιστα, επιδίδεται σε αγώνα ανακίνησης του ζητήματος της Αμμοχώστου, το οποίο επιφέρει έντονη ανησυχία τόσο στην ε/κ πλευρά όσο και σε πιο «μετριοπαθείς» κύκλους των Κατεχομένων. Για πρώτη φορά μάλιστα στα 45 χρόνια της κατοχής, ο κ. Οζερσάι εισήλθε στην περίκλειστη πόλη για καταγραφή των περιουσιών. Πριν από δύο εβδομάδες τον συνόδευσε και ο υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας Μεβλούτ Τσαβούσογλου κατά τη διάρκεια «επίσκεψης» του στα Κατεχόμενα. Ο κ. Τσαβούσογλου σε μια κίνηση που προκάλεσε αναστάτωση, εξήγγειλε και τη δημιουργία γενικού προξενείου στην Αμμόχωστο. Και όλα αυτά τη στιγμή που βρίσκεται σε εξέλιξη μια ακόμη προσπάθεια αναθέρμανσης του διαλόγου ανάμεσα στις δύο κοινότητες. Το ερώτημα που προκύπτει πλέον για το «διαμάντι της Μεσογείου», είναι το κατά πόσον αυτή τη φορά η λύση θα προλάβει την Αμμόχωστο, ή η Αμμόχωστος τη λύση.

Οραματίζονται μοντέλο Ντουμπάι για το Βαρωσι

Τούρκοι και Άραβες επιχειρηματίες ενδιαφέρονται για το έργο της ανοικοδόμησης και εκμετάλλευσης της περίκλειστης πόλης

Τουρκικές και ξένες εταιρίες που δραστηριοποιούνται στον χώρο των οικοδομών και της οικιστικής ανάπτυξής, βολιδοσκοπούν όλα τα περιθώρια και όλες τις ευκαιρίες για τη μελλοντική εμπλοκή τους στην προσπάθεια του ανοίγματος της κλειστής πόλης υπό τ/κ διοίκηση.

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Για τους εκπρόσωπους της «κυβέρνησης» Ερσίν Τατάρ το εγχείρημα του ανοίγματος της κλειστής πόλης του Βαρωσιού έρχεται να δώσει νέα οικονομική πνοή σε ολόκληρη την Αμμόχωστο και στα Κατεχόμενα. Για τον υπουργό Εξωτερικών της Τουρκίας Μεβλούτ Τσαβούσογλου, στην περίπτωση Βαρωσιού αυτό που έχει σημασία είναι το δικαίωμα της ιδιοκτησίας, στο οποίο άλλωστε αυτό το διάστημα εστιάζει και η τουρκική πλευρά υπό τη σκιά των σχετικών υποθέσεων που εκκρεμούν στην «επιτροπή ακίνητης περιουσίας». Για τους Τούρκους και Άραβες επιχειρηματίες η όλη συζήτηση αφορά τα μελλοντικά κέρδη σ' ένα κομμάτι της Κύπρου, το οποίο παραμένει ανεκμετάλλευτο για περίπου μισό αιώνα. Από τη δική τους σκοπιά, το εγχείρημα του ανοίγματος της κλειστής πόλης του Βαρωσιού, σε περίπτωση που γίνουν οι κατάλληλοι χειρισμοί και προγραμματισμοί, θα μπορούσε να αποφέρει σημαντικά κέρδη. Με αυτό το σκεπτικό, τουρκικές και ξένες εταιρίες που δραστηριοποιούνται στον χώρο των οικοδομών και της οικιστικής ανάπτυξής, βολιδοσκοπούν όλα τα περιθώρια και όλες τις ευκαιρίες για τη μελλοντική εμπλοκή τους στην προσπάθεια του ανοίγματος της κλειστής πόλης υπό τ/κ διοίκηση. Τούρκοι και Άραβες επιχειρηματίες οραματίζονται ένα νέο «Ντουμπάι», σε μια περιοχή

Οι Τούρκοι επιχειρηματίες και ντιβέλοπερ βλέπουν πολυδιάστατα τις ευκαιρίες για μεγάλα κέρδη, τα οποία ενδέχεται να έχει η κάθε φάση του ανοίγματος της πόλης.

που αποτελεί το μήλον της έριδος.

«Το ενδιαφέρον μας για το Βαρώσι είναι πολυδιάστατο και ήδη έχουμε ξεκινήσει προπαρασκευαστικού είδους εργασίες και επαφές στην Τουρκία και στην ΤΔΒΚ», σημειώνει στην «Κ» εκπρόσωπος τουρκικής εταιρίας. Σύμφωνα με την πηγή μας, το τελευταίο διάστημα, το Βαρώσι μονοπωλεί το ενδιαφέρον στους κτηματομεσιτικούς και οικοδομικούς κύκλους της Τουρκίας. Επίσης, ενδιαφέρον για το νέο σχέδιο της «κυβέρνησης» του Ερσίν Τατάρ, παρουσιάζουν και ξένοι κύκλοι, κυρίως επιχειρηματίες από τις αραβικές χώρες.

Οι Τούρκοι επιχειρηματίες και ντιβέλοπερ βλέπουν πολυδιάστατα τις ευκαιρίες για μεγάλα κέρδη, τα οποία ενδέχεται να έχει η κάθε φάση του ανοίγματος της κλειστής πόλης. Σε πρώτη φάση, το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στην συντήρηση των υποδομών και των κτιρίων που πρόκειται να ανακαινιστούν. Τουρκικοί και αραβικοί κύκλοι επιχειρηματιών τονίζουν ότι έχουν την απαιτούμενη εμπειρία και τεχνογνωσία για να φέρουν εις πέρας αυτό το δύσκολο έργο. Στην Τουρκία κατά το πρόσφατο παρελθόν δεκάδες παλιές συνοικίες στο κέντρο πολλών τουρκικών πόλεων ισοπεδώθηκαν και στην συνέχεια ξαναφτιάχτηκαν στην κυριολεξία από το μηδέν με βάση το μοντέλο κοινοπραξίας δημόσιου τομέα και ιδιωτικού κεφαλαίου. Μια παρόμοια φόρμουλα θεωρείται ότι θα μπορούσε να επιστρατευτεί και για την περίπτωση του Βαρωσιού. Στην πρώτη φάση της ανοικοδόμησης, ένα άλλο ζήτημα που προσελκύει το ενδιαφέρον των τουρκικών επιχειρηματικών κύκλων είναι η διαχείριση των οικοδομικών απορριμμάτων που θα αφήσουν πίσω τους οι εργασίες και δεν θα χρησιμοποιηθούν στο μέλλον, καθώς και η ανάπλαση του οδικού και αστικού ιστού της περιοχής. Συγκεκριμένα, Τούρκοι ειδικοί προβάλλουν την άποψη ότι σε περίπτωση που γίνει η ορθή χρήση των άχρηστων οικοδομικών υλικών, τότε στο παραλιακό μέτωπο της κλειστής πόλης της Αμμοχώστου θα μπορούσαν να δημιουργηθούν νέες υποδομές για δημιουργία καινούργιων πολυτελών κατοικιών και τουριστικών μονάδων, με βάση το μοντέλο που εφαρμόστηκε σε άλλα μέρη του πλανήτη, λ.χ. στα Ηνωμένα Εμιράτα.

Το τουριστικό κομμάτι

«Σε κάθε περίπτωση το ενδιαφέρον μας είναι πολυδιάστατο. Ενδιαφερόμαστε τόσο για το οικιστικό κομμάτι, όσο και για τον τομέα του τουρισμού», σημειώνουν οι πηγές της «Κ». Σε ό,τι αφορά το πρώτο πεδίο, η άποψη που επικρατεί στην Άγκυρα είναι ότι μαζί με την ενδεχόμενη επιστροφή χιλιάδων Ε/κ στις κατοικίες τους και το άνοιγμα της πόλης υπό τ/κ διοίκηση, θα προκύψουν αυξημένες ανάγκες για νέες κατοικίες στην ευρύτερη περιοχή του Βαρωσιού και της Αμμοχώστου.

«Η οικονομική και τουριστική άνθηση θα φέρει μαζί της στην περιοχή χιλιάδες νέους κατοίκους. Ο χώρος είναι περιορισμένος. Έτσι θα πρέπει να γίνει ορθολογική χρήση. Μεγάλες, έξυπνες, φιλικές προς το περιβάλλον κατοικίες θα μπορούσαν να φιλοξενήσουν μελλοντικά τους νέους κατοίκους του Βαρωσιού», σημειώνουν οι πηγές μας. Φυσικά σε κάθε περίπτωση ο κινητήριος παράγοντας για το άνοιγμα της κλειστής πόλης, εκτός από τις διπλωματικές πτυχές του όλου εγχειρήματος, παραμένει ο στόχος της αναστήλωσης της τουριστικής βιομηχανίας της Αμμοχώστου και του Βαρωσιού. Αυτή την στιγμή, Τούρκοι και ξένοι επιχειρηματίες και επενδυτές ξεκινούν προσπάθεια, με τη διαμεσολάβηση Τ/κ και τρίτων παραγόντων, για διευρυμένες επαφές και συζητήσεις με Ε/κ ιδιοκτήτες γης και περιουσιών στο Βαρώσι. Κεντρικός στόχος είναι η απόκτηση του ελέγχου μεγάλων τουριστικών μονάδων.

Ξένοι επιχειρηματίες

Σε Άγκυρα και τ/κ πλευρά, ωστόσο, επιλέγουν να τηρήσουν μια επιφυλακτική στάση απέναντι στην προοπτική του άμεσου ανοίγματος της κλειστής πόλης. Και οι δύο πλευρές, αποδέχονται ότι το άνοιγμα του Βαρωσιού είναι ένα πολύ «ευαίσθητο» και δύσκολο εγχείρημα, κυρίως λόγω διπλωματικών και οικονομικών παραγόντων. Το όλο ζήτημα εξαρτάται από την τροπή των εξελίξεων στο Κυπριακό, αλλά και από τα νέα σχέδια και τις δυνατότητες της Άγκυρας. Παρά την επιφυλακτική στάση των επισήμων, Τούρκοι και ξένοι επιχειρηματίες επιμένουν στα σχέδιά τους για το Βαρώσι. «Ξένοι επενδυτές, κυρίως από τις αραβικές χώρες έχουν αρχίσει να χτυπούν τις πόρτες των επισήμων. Στο παρασκήνιο υπάρχουν σημαντικές προσπάθειες και επαφές», καταλήγουν οι πηγές μας. Από τη δική τους σκοπιά, στην περίπτωση του Βαρωσιού το κουτί της Πανδώρας άνοιξε τον προηγούμενο Ιούνιο. Από τώρα και στο εξής τίποτα δεν πρόκειται να είναι το ίδιο.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΠΕΤΡΟΥ ΖΑΡΟΥΝΑ**

Οι στοχεύσεις των Τούρκων στην Αμμόχωστο και εμείς

Το άνοιγμα της περιφραγμένης περιοχής της Αμμοχώστου δεν είναι μία μεμονωμένη πρωτοβουλία της Τουρκίας και των Τ/κ. Αποτελεί τμήμα του τουρκικού σχεδίου Β΄. Αυτό αποβλέπει στη δημιουργία μιας νέας κατάστασης πραγμάτων στην Κύπρο και πέριξ αυτής. Το σχέδιο άρχισε να υλοποιείται το 2017 αμέσως μετά την κατάρρευση των διαπραγματεύσεων για ομοσπονδιακή λύση στο Κραν Μοντάνα. Πέραν του ανοίγματος της Αμμοχώστου περιλαμβάνει τη διεκδίκηση μεγάλου μέρους της κυπριακής ΑΟΖ από την Τουρκία, τη συνδιαχείριση της υπόλοιπης ΑΟΖ από τους Τ/κ ή εναλλακτικά το πάγωμα του κυπριακού ενεργειακού προγράμματος. Άλλα στοιχεία του σχεδίου είναι η φυγή της UNFICYP και η αλλαγή του καθεστώτος της νεκρής ζώνης, καθώς και η δημιουργία κυρίαρχης τουρκικής αεροναυτικής βάσης στην περιοχή Λευκονοίκου. Σε ό,τι αφορά την Αμμόχωστο το σχέδιο προβλέπει το άνοιγμα της περιφραγμένης περιοχής υπό τ/κ διοίκηση και στην ουσία κατάργηση του ψηφίσματος 550 του Συμβουλίου Ασφαλείας του

Το κέντρο βάρους, όμως, των αντιδράσεών μας θα πρέπει να είναι η Ε.Ε. Εκεί θα πρέπει να κινηθούμε με την παρουσίαση ενός σύγχρονου σχεδίου ανοίγματος της περιφραγμένης περιοχής όπου η ασφάλεια θα είναι στον ΟΗΕ και η διοίκηση στην Ε.Ε. στα πρότυπα του Μόσταρ.

ΟΗΕ. Το ψήφισμα αυτό που επαναβεβαιώθηκε με το 789 του 1992 προβλέπει την επιστροφή των Ε/κ κατοίκων της περιοχής κάτω από τη διοίκηση του ΟΗΕ. Παράλληλα οι κατοχικές αρχές σκοπεύουν, σύμφωνα με τις δηλώσεις Τσαβούσογλου, να παραχωρήσουν το δικαίωμα χρήσης στους Ε/κ που είχαν περιουσίες στην περιοχή πριν από το 1974 νοουμένου ότι αυτοί θα αποδεχθούν ότι η ιδιοκτησία ανήκει στο EVKAF (τ/κ θρησκευτικό ίδρυμα). Αυτό αποκάλυψε με άρθρο του σε τουρκική ιστοσελίδα ο πρώην ΥΠΕΞ της Τουρκίας κ. Γιασάρ Γιακίς. Με τον τρόπο αυτό υπολογίζουν ότι θα λυθεί το μεγαλύτερο μέρος του περιουσιακού. Η αξία των περιουσιών στην Αμμόχωστο υπολογίζεται σε μερικές δεκάδες δισ. Ευρώ, ποσό που είναι αδύνατο να πληρωθεί μέσα από την επιτροπή αποζημιώσεων. Πέραν από την επέκταση της κατοχής και την επίλυση του περιουσιακού οι Τούρκοι επιδιώκουν με το άνοιγμα τη διάσπαση των Ε/κ σε επιστρέφοντες υπό τους τουρκικούς όρους και μη επιστρέφοντες. Επιπρόσθετα το άνοιγμα θα αυξήσει την τουρκική πίεση στον πρόεδρο Αναστασιάδη να δεχθεί την πρόταση Ακιντζί για συνδιαχείριση του φυσικού αερίου. Τέλος, θα δώσει την ευκαιρία στο ισλαμικό κεφάλαιο να επενδύσει στην Αμμόχωστο με εξαγορά περιουσιών ή σύμπραξη με Ε/κ επιχειρηματίες.

Τίθεται το ερώτημα τι κάνουμε εμείς και πώς αντιμετωπίζουμε τις τουρκικές κινήσεις στην Αμμόχωστο; Θεωρώ ότι η προσφυγή στο Συμβούλιο Ασφαλείας δεν θα προσθέσει τίποτε καινούργιο. Τα υπάρχοντα ψηφίσματα είναι πολύ ισχυρά. Η πρόσφατη επιστολή του γ.γ. του ΟΗΕ τα έχει επαναβεβαιώσει. Σε ό,τι αφορά τον ΟΗΕ μπορούμε να κινηθούμε σε επίπεδο Γ.Σ. νοουμένου ότι έχουμε κάνει τη σχετική προεργασία και διασφαλίσουμε το αποτέλεσμα. Επιπρόσθετα, όπως σωστά κάναμε να ζητήσουμε τη στήριξη των μονίμων μελών και ιδιαίτερα της Ρωσίας και των ΗΠΑ, που είναι οι μόνες χώρες που έχουν σήμερα δυνατότητες να πιέσουν την Τουρκία. Το κέντρο βάρους, όμως, των αντιδράσεών μας θα πρέπει να είναι η Ε.Ε. Εκεί θα πρέπει να κινηθούμε με την παρουσίαση ενός σύγχρονου και σύνθετου σχεδίου ανοίγματος της περιφραγμένης περιοχής όπου η ασφάλεια θα είναι στον ΟΗΕ και η διοίκηση στην Ε.Ε. στα πρότυπα του Μόσταρ. Θα μπορούσε να προβλέπει την ανοικοδόμηση της πόλης με ευρωπαϊκά κονδύλια προς όφελος και των δύο κοινοτήτων. Η Ε.Ε. είχε υιοθετήσει ανάλογο σχέδιο στο παρελθόν που περιλάμβανε και τη λειτουργία του αεροδρόμιου της Τύμπου υπό τη διοίκηση της Ε.Ε. Το σχέδιο θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα νέα δεδομένα. Τέτοια είναι η πρόθεση των Τ/κ για μετατροπή του λιμανιού της πόλης σε μαρίνα, η λειτουργία του οδοφράγματος στη Δερύνεια και η ύπαρξη δεκάδων πανεπιστημίων στα Κατεχόμενα με το μεγαλύτερο στην εκτός των τειχών Αμμόχωστο. Επίσης, οι τουρίστες στα Κατεχόμενα ξεπέρασαν το 1 εκατομμύριο το 2018 με αντίστοιχη χρήση του αεροδρομίου της Τύμπου. Αν και αυτή τη φορά η Τουρκία απορρίψει τις ευρωπαϊκές ιδέες τότε θα πρέπει να λάβουμε μέτρα ως Κ.Δ. και παράλληλα να ζητήσουμε και ανάλογες κυρώσεις από την Ε.Ε. σε βάρος της Τουρκίας.

Ο κ. Πέτρος Ζαρούνας είναι διεθνολόγος. Διετέλεσε γραμματέας του Γεωστρατηγικού Συμβουλίου της Κ.Δ. την περίοδο 2014-2018.

Ο ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ ΣΤΗΝ «Κ»

Δεν θα στηρίξουμε υποψηφιότητα Νικόλα

Κάναμε μια πρώτη κουβέντα, αλλά ουδέποτε έθεσα θέμα παράτασης της παραμονής μου στη Γενική Γραμματεία του ΑΚΕΛ

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Δεν υπάρχει κοινό έδαφος συνεργασίας με υποψήφιο τον Νικόλα Παπαδόπουλο ή άλλο ΔΗΚΟϊκό στέλεχος, λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο γ.γ. του ΑΚΕΛ Άντρος Κυπριανού, απορρίπτοντας ότι οι δύο πολιτικοί άνδρες συζήτησαν τις προεδρικές εκλογές του 2023, ξεκαθαρίζοντας, ωστόσο, πως αν πρόθεση είναι να βρουν κοινή υποψηφιότητα τα δύο κόμματα, τότε θα το συζητήσουν όταν έλθει η ώρα. Εξηγεί πως προτεραιότητα είναι να φύγει ο Νίκος Αναστασιάδης από την εξουσία, αλλά δεν θα τους ικανοποιήσει η ανάληψη της εξουσίας από άλλο συναγερμικό στέλεχος, όπως ο Αβέρωφ Νεοφύτου ή ο Νίκος Χριστοδουλίδης. Λίγους μήνες πριν από το εκλογικό συνέδριο του ΑΚΕΛ, εξακολουθεί να κρατά κλειστά τα χαρτιά του για το τι θα κάνει, σημειώνοντας, ωστόσο, πως ουδέποτε έθεσε θέμα παράτασης της παραμονής του στη Γραμματεία του κόμματος. Κρούει, επίσης, τον κώδωνα του κινδύνου γύρω από τα νέα δεδομένα στο Κυπριακό, εκφράζοντας ανησυχία για το ενδεχόμενο αλλαγής στάσης του Συμβουλίου Ασφαλείας.

–Πώς ερμηνεύετε την τοποθέτηση Αντόνιο Γκουτιέρες, να ξεκινήσουν διαφορετικές διαπραγματεύσεις από ό,τι στο παρελθόν;

–Δεν ξέρουμε τι εννοεί, αντιλαμβάνομαι, όμως, ότι δεν θα πρέπει να έχουμε απεριόριστο χρόνο στη διάθεσή μας, δίχως να τίθενται όμως χρονοδιαγράμματα. Εμείς συμφωνούμε με αυτή την προσέγγιση, γιατί στο σημείο που έχουμε φτάσει, αυτό που απαιτείται είναι η λήψη πολιτικών αποφάσεων. Όταν και εφόσον καταλήξουμε στο πλαίσιο Γκουτιέρες, τότε ναι θα απαιτηθεί κάποιο διάστημα για να διεκπεραιωθούν όλα όσα είναι σε εκκρεμότητα. Δεν πρέπει να τεθούν χρονοδιαγράμματα, αλλά και από την άλλη δεν θα πρέπει να έχουμε απεριόριστο χρόνο στη διάθεσή μας. Το πιο ανησυχητικό από όσα είπε ο γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών είναι ότι τα μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας δυσφορούν από το γεγονός ότι δεν υπάρχει πρόοδος στο Κυπριακό και αυτό πρέπει να μας προβληματίσει.

–Γιατί δίδεται η ερμηνεία ότι εμείς ευθυνόμαστε για τη μη πρόοδο;

–Δεν είπα ότι πρέπει να δοθεί μία τέτοια ερμηνεία. Πρέπει, όμως, να κτυπήσει καμπανάκι ότι πλέον θέλουν να δουν απτά αποτελέσματα. Είναι προφανές ότι το Συμβούλιο Ασφαλείας ξεκινάει να έχει απαιτήσεις για να υπάρξει πρόοδος και κατάληξη και λύση σε ό,τι αφορά το Κυπριακό και αυτό πρέπει να το συνειδητοποιήσουμε. Διαφορετικά, ενδεχομένως να βρεθούμε σε σύγκρουση με το ίδιο το Συμβούλιο Ασφαλείας πλέον και όχι με τον οποιοδήποτε εκπρόσωπο των Ηνωμένων Εθνών.

–Συνεπώς το να απευθυνθούμε στο Συμβούλιο Ασφαλείας για το θέμα της Αμμοχώστου ενδεχομένως να μην έχει τα αναμενόμενα αποτελέσματα;

–Δεν ξέρω τι έχει αποφασίσει να πράξει τελικά ο πρόεδρος για την Αμμόχωστο. Αυτό που μας ανησυχεί είναι ότι η κυβέρνηση παρουσιάστηκε ανέτοιμη να χειριστεί το όλο ζήτημα. Αρχικά είπαν ότι είναι επικοινωνιακά τεχνάσματα της Τουρκίας, στην εξέλιξη συνειδητοποίησαν ότι δεν είναι έτσι και τώρα τρέχουμε πίσω από τις εξελίξεις. Το χειρότερο είναι ότι δεν έχουμε κατανοήσει πώς η Τουρκία θα επιχειρήσει να αντιμετωπίσει το θέμα. Κάποιοι από την πλευρά μας θεωρούν ότι η Τουρκία θα προχωρήσει σε άτσαλες κινήσεις και αυτό θα μας διευκολύνει να περάσουμε τα μηνύματά μας στον ΟΗΕ. Αν κάποιος μελετήσει τις συνεντεύξεις Τσαβούσογλου θα διαπιστώσει ότι δεν είναι έτσι που θα χειριστεί το θέμα η Τουρκία. Ο κ. Τσαβούσογλου προσπαθεί να περάσει το μήνυμα ότι η Τουρκία ανταποκρίνεται σε ένα αίσθημα ανθρώπινης ανάγκης απέναντι στους Ε/κ. Θέλω να υπογραμμίσω πως εμείς δεν πιστεύουμε τον κ. Τσαβούσογλου, ωστόσο, στη συνέντευξή του είπε πως δεν μπορεί να μείνει κλειστή η πόλη την ώρα που νόμιμοι ιδιοκτήτες της θέλουν να επιστρέψουν πίσω και θέλουν να δραστηριοποιηθούν εκεί. Θα παίξει συνεπώς με το συναίσθημα η Τουρκία και αυτό ενδεχομένως να παρασύρει και τη διεθνή γνώμη, αλλά και τα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας. Αν θέλουμε να τερματιστούν οι ενέργειες στην Αμμόχωστο, ο μόνος τρόπος που μπορεί να γίνει είναι με την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων.

–Έχει χαθεί η Αμμόχωστος;

–Θεωρώ ότι δεν έχει χαθεί. Αν επαναρχίσουν οι διαπραγματεύσεις θα είναι εξαιρετικά δύσκολο για την Τουρκία να προχωρήσει με τα όποια τετελεσμένα στην Αμμόχωστο.

–Ο υπουργός Εξωτερικών είπε πρόσφατα ότι το ΑΚΕΛ δίνει άλλοθι στην Τουρκία, προκαλώντας την αντίδρασή σας. Ίσως αυτό το μήνυμα να περνάτε στην κοινή γνώμη;

–Ο υπουργός Εξωτερικών είπε ότι το ΑΚΕΛ πολιτεύεται γιατί επιχειρεί να αποκομίσει κομματικά οφέλη. Θα του πω ότι το ΑΚΕΛ έχει αποδείξει εμπράκτως ότι είναι κόμμα πατριωτικό, που βάζει πάνω απ' όλα τα την Κύπρο. Παρόλο που μας συμπεριφέρθηκαν ανήθικα και ανέντιμα, την ώρα που ο κ. Αναστασιάδης αποφάσισε να ακολουθήσει την –κατά την άποψή μας– σωστή τακτική στο Κυπριακό, το ΑΚΕΛ στήριξε τη διαδικασία παρά το ότι είχε πολιτικό κόστος. Αντί να απαντήσουν στη συγκεκριμένη επιχειρηματολογία μας, ότι με το παρατεταμένο αδιέξοδο θα τεθεί επί τάπητος λύση δύο κρατών, ότι θα προκαλέσει προβλήματα η Τουρκία στην ΑΟΖ μας και ότι υπάρχει κίνδυνος απομάκρυνσης της ΟΥΝΦΙΚΥΠ από την Κύπρο, απαντάνε ότι ενισχύουμε την τουρκική προπαγάνδα. Ποιο είναι το αποτέλεσμα σήμερα; Το θέμα των δύο κρατών είναι επί τάπητος και δυστυχώς είναι προφανές ότι τέθηκε και από τον κ. Αναστασιάδη, ανεξάρτητα ότι σήμερα ενδεχομένως να κάνει δεύτερες σκέψεις.

–Κάνει δεύτερες σκέψεις;

–Δεν ξέρω, αλλά με το να απαιτήσει να καταγραφεί η διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία στους όρους αναφοράς, ενώ για δυόμισι χρόνια δεν την ανέφερε σε καμία ομιλία, δείχνει ότι ενδεχομένως να κάνει. Συνειδητοποιεί, όμως, πόση ζημιά έγινε στην προσπάθεια λύσης στο πλαίσιο διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας από τη στιγμή που συζήτησε με αρκετούς για τη λύση δύο κρατών; Βλέπουμε τι συμβαίνει στην ΑΟΖ; Μας έλεγαν ότι τη θωράκισαν, ότι η Τουρκία δεν μπορούσε να προχωρήσει σε ενέργειες, οι οποίες θα έπρεπε να μας ανησυχούν. Όχι απλώς προχωράει, αλλά προχωράει και στην Αμμόχωστο, επιχειρώντας να προκαλέσει τετελεσμένα που θα βαθύνουν ακόμη περισσότερο την οριστική διχοτόμηση. Όλα αυτά δείχνουν ότι έπεσαν πολύ έξω στις εκτιμήσεις τους. Να έρχεται, λοιπόν, ο κ. Χριστοδουλίδης λες και είναι ο πάνσοφος που ξέρει τα πάντα και να παραδίδει μαθήματα σε ένα κόμμα με ιστορία 93 χρόνων και να του λέει ότι κάνεις αυτά που κάνεις με μικροκομματικές σκοπιμότητες, είναι το λιγότερο ατυχές. Με μαθηματική ακρίβεια πάμε ολοένα και πιο κοντά στην οριστική διχοτόμηση. Αυτό δεν πρόκειται να το αποδεχτούμε και δεν είναι με επικοινωνιακά παιχνίδια και με τακτικισμούς, αλλά με ενέργειες ουσιαστικές που μπορεί να αντιμετωπιστεί αυτή η κατάσταση. Και σε αυτή τη φάση αυτό που επείγει είναι η επανέναρξη διαπραγματεύσεων.

–Δεν είναι αντικρουόμενο να στηρίζετε κάποιον για να χειριστεί τις διαπραγματεύσεις του Κυπριακού, ο οποίος, όπως λέτε, συζητούσε λύση δύο κρατών; Μπορείτε να έχετε εμπιστοσύνη στους χειρισμούς του;

–Έχουμε δύο επιλογές. Η μία είναι να πούμε ότι ο Νίκος Αναστασιάδης με την ασυνέπειά του, τις παλινδρομήσεις του, ενδεχομένως με τη μη επάρκειά του στο Κυπριακό, αν και εφόσον επαναρχίσουν διαπραγματεύσεις θα οδηγήσει τα πράγματα προς τη λανθασμένη κατεύθυνση. Ο κ. Αναστασιάδης είναι ο πρόεδρος και θα είναι εκεί για τα επόμενα τριάμισι χρόνια. Αν πούμε ότι για τα επόμενα τριάμισι χρόνια δεν συζητιέται το Κυπριακό θα πάμε στην οριστική διχοτόμηση. Η άλλη επιλογή που έχουμε είναι επανέναρξη των διαπραγματεύσεων και να επιχειρήσουμε να επιδράσουμε έτσι ώστε οι συζητήσεις να παραμείνουν στο σωστό πλαίσιο και να επιδράσουμε και στον κ. Αναστασιάδη στην προσπάθειά μας να χειριστεί σωστά τα ζητήματα. Εμείς επιλέγουμε το δεύτερο. Είναι δύσκολο, το ξέρουμε, αλλά δυστυχώς το πρώτο θα μας φέρει πολύ πιο κοντά στην οριστική διχοτόμηση.

> *Το Συμβούλιο Ασφαλείας ξεκινάει να έχει απαιτήσεις για να υπάρξει πρόοδος και κατάληξη και λύση σε ό,τι αφορά το Κυπριακό και αυτό πρέπει να το συνειδητοποιήσουμε. Διαφορετικά, ενδεχομένως να βρεθούμε σε σύγκρουση με το ίδιο το Συμβούλιο Ασφαλείας πλέον.*

> *Αν επαναρχίσουν οι διαπραγματεύσεις θα είναι εξαιρετικά δύσκολο για την Τουρκία να προχωρήσει με τα όποια τετελεσμένα στην Αμμόχωστο.*

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Εμείς θεωρούμε ότι επιβάλλεται να φύγει από την εξουσία και ο Αναστασιάδης και ο Συναγερμός. Δεν θα μας ικανοποιεί δηλαδή η ανάληψη της εξουσίας από κάποιον άλλο συναγερμικό μετά τις εκλογές, λέει στην «Κ» ο Άντρος Κυπριανού.

Θα σταματήσω να λειτουργώ ως γ.γ. επειδή επίκειται το συνέδριο;

–Σε λίγους μήνες είναι το εκλογικό συνέδριο. Αναθεωρήσατε την αρχική τοποθέτησή σας για μη επαναδιεκδίκηση;

–Ξεκινήσαμε ήδη να συζητούμε για το συνέδριο. Έχουν καθοριστεί ενότητες, θα πάμε στο Πολιτικό Γραφείο, στην Κεντρική Επιτροπή. Σε αυτά τα πλαίσια θα συζητήσουμε όλα τα ζητήματα που αφορούν το συνέδριο.

–Έχετε ήδη πει πως πήρατε τις αποφάσεις σας. Το όνομά σας είναι μέσα στα σενάρια;

–Δεν κάναμε κανένα σενάριο.

–Τι σκέφτεστε;

–Κάναμε μία πρώτη συζήτηση.

–Υπάρχει ενδεχόμενο παράτασης της παραμονής σας στη Γραμματεία του ΑΚΕΛ;

–Βλέπω τι γράφετε και να πω ότι ουδέποτε έθεσα θέμα να μου δοθεί παράταση. Επαναλαμβάνω ότι δεν το έχουμε συζητήσει. Θα το δούμε, όταν έλθει η ώρα και συλλογικά θα αποφασίσουμε. Εκείνο που έχει σημασία για εμάς είναι το κόμμα να προχωρήσει ενωμένο και όσο το δυνατό πιο ενισχυμένο. Γι' αυτό δεν θα δώσω συνέχεια σε όλη αυτή την παραφιλολογία γύρω από το συγκεκριμένο ζήτημα. Όταν το συζητήσουμε και θα υπάρχει κάτι προς ανακοίνωση θα σας πω.

–Επειδή το συνέδριο είναι σε λιγότερο από έναν χρόνο θα αναμέναμε πως αν υπήρχε σκέψη για αλλαγή, θα υπήρχε και σχετική κινητικότητα προς αυτή την πορεία...

–Είδα να γράφετε ότι από τη στιγμή που κάνω επαφές με πολιτικούς αρχηγούς σημαίνει πως αποφάσισα να μη φύγω. Θα σταματήσω να λειτουργώ ως γ.γ. επειδή επίκειται το συνέδριο;

–Αν αποχωρήσετε, μπορεί ν' αλλάξουν και οι δυναμικές, αλλά και η σχολή σκέψης εντός της Γραμματείας.

–Κάνετε το εξής λάθος. Νομίζετε ότι το ΑΚΕΛ είναι κόμμα αρχηγικό και ότι ενεργούμε στη βάση των απόψεων του αρχηγού. Λειτουργούμε συλλογικά. Το καθετί το συζητώ και έχω την έγκριση της Γραμματείας. Επειδή κάποιοι έγραψαν ότι ενήργησα έξω από τα πλαίσια της Γραμματείας απαντώ ότι για όλα τα ζητήματα έχω την έγκρισή της, αλλά και του Πολιτικού Γραφείου και της Κεντρικής Επιτροπής.

Αλλοι έχουν προϊστορία στα πραξικοπήματα

–Σχολιάστηκε ποικιλοτρόπως η τοποθέτησή σας ότι προτεραιότητά σας είναι να απομακρυνθεί ο κ. Αναστασιάδης από την εξουσία...

–Ειλικρινά διερωτώμαι. Δεν ξέρουν ότι για το ΑΚΕΛ είναι μόνιμος στόχος η απομάκρυνση του κ. Αναστασιάδη από την προεδρία της Δημοκρατίας; Δεν ξέρουν ότι δεν είμαστε καθόλου ικανοποιημένοι από την παρουσία του στην εξουσία;

–Δόθηκε η ερμηνεία να φύγει και κατά τη διάρκεια αυτής της θητείας.

–Δεν μπορεί να φύγει κάποιος από την εξουσία, αν δεν παραιτηθεί...

–Μπορεί, αν τον αναγκάσετε...

–Εμείς δεν έχουμε προϊστορία στο να κάνουμε πραξικοπήματα, άλλοι έχουν... Εμείς λειτουργούμε πάντα μέσα στα δημοκρατικά πλαίσια και ασκούμε κριτική. Παράκληση προς την κυβέρνηση είναι να απαντούν με επιχειρήματα, όχι με αφορισμούς. Εμείς θεωρούμε ότι επιβάλλεται να φύγει από την εξουσία και ο Αναστασιάδης και ο Συναγερμός. Δεν θα μας ικανοποιεί δηλαδή η ανάληψη της εξουσίας από κάποιον άλλο συναγερμικό μετά τις εκλογές.

–Όπως;

–Από τον οποιοδήποτε. Είτε αυτός ονομάζεται Αβέρωφ Νεοφύτου, είτε Νίκος Χριστοδουλίδης. Εμείς λέμε πως πρέπει να απομακρυνθεί ο ΔΗΣΥ από την εξουσία.

Νιώθω πως με κορόιδεψε ο Αναστασιάδης

–Με τον ΔΗΣΥ δεν είστε πιο κοντά στο Κυπριακό από ό,τι με άλλα κόμματα;

–Ο κ. Αναστασιάδης χειρίστηκε τα τελευταία επτά χρόνια το Κυπριακό με τρόπο που να στέλνει το μήνυμα ότι το χειρίζεται όπως θέλει το ΑΚΕΛ να το χειρίζεται;

–Για μία περίοδο στηρίζατε τη διαδικασία που ακολουθούσε

–Ακόμα και τότε έκανε πράγματα που για μας ήταν απαράδεκτα. Θα σας πω δύο πράγματα για τα οποία νιώθω ότι με κορόιδεψε. Ήταν το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων και το Γενικό Σύστημα Υγείας. Είπε σε συνεδρίαση του Εθνικού Συμβουλίου με μεγάλη μου έκπληξη ότι θα έχουμε χωριστό Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων και ΓεΣΥ. Αντέδρασα έντονα και του είπα ότι είναι διαιρετικά στοιχεία και δεν μπορούμε να τα δεχτούμε εμείς ως ΑΚΕΛ. Μου είπε ότι θα διορθωθεί. Όταν πήγαμε στη Γενεύη από την ενημέρωση που είχαμε από τον κ. Μαυρογιάννη αντιλήφθηκα πως δεν έγινε καμία ενέργεια προς αυτή την κατεύθυνση και αντέδρασα ξανά. Μέχρι σήμερα δεν έγινε τίποτα προς αυτή την κατεύθυνση. Ως εκ τούτου είναι ένα να πει κάποιος πως είμαστε κοντά με το ΑΚΕΛ και είναι άλλο τι κάνει στην πράξη. Ουδέποτε είπαμε ότι θα κάνουμε συνεργασίες με πολιτικά κόμματα με τα οποία έχουμε διαφορές ουσίας είτε στο Κυπριακό είτε στα της εσωτερικής διακυβέρνησης.

–Όπως με το ΔΗΚΟ;

–Με όλα τα κόμματα που έχουν τέτοιες προσεγγίσεις. Από το 2014 το ΑΚΕΛ ξεκαθάρισε στο προγραμματικό συνέδριο ότι είναι υπέρ των συμμαχιών και των συνεργασιών, οι οποίες θα βασίζονται πάνω σε ξεκάθαρες πολιτικές θέσεις. Εμείς θα επιδιώξουμε συνεργασίες που θα έχουν ξεκάθαρη πολιτική βάση.

–Τι κοινό μπορεί να έχει το ΔΗΚΟ του Ν. Παπαδόπουλου με το ΑΚΕΛ;

–Γιατί τίθεται αυτό το ερώτημα σε μένα;

–Επειδή έχετε συναντηθεί και έχει αφεθεί να εννοηθεί πως συζητήσατε τις προεδρικές του 2023...

–Πρέπει να είμαι υπόλογος στο τι υποψιάζεται ο καθένας; Ήμουν διακοπές, όταν γράφτηκε το εν λόγω δημοσίευμα και σε συνεννόηση με τη διευθύντρια του γραφείου μου, απάντησα από την ίδια μέρα, ξεκαθαρίζοντας πως δεν συζητήθηκε θέμα προεδρικών εκλογών. Συναντηθήκαμε μερικές φορές, όπως συναντιέμαι και με ηγέτες άλλων πολιτικών κομμάτων. Δεν θα απολογούμαι, όμως, για πράγματα που δεν έγιναν. Δεν συζητήσαμε τέτοιο θέμα.

–Υπάρχει κοινό έδαφος συνεργασίας και διαλόγου με το ΔΗΚΟ και τον Νικόλα Παπαδόπουλο;

–Όχι με υποψήφιο στέλεχος του ΔΗΚΟ ή με τον Νικόλα Παπαδόπουλο. Την πρόθεση να στηρίξουμε μία κοινή υποψηφιότητα είναι κάτι που θα το δούμε όταν θα έρθει η ώρα. Δεν έχουμε καν συζητήσει εσωτερικά στο ΑΚΕΛ. Πώς θα το συζητήσουμε με άλλους;

Ο Γκουτιέρες μπορεί να σώσει τη διαδικασία

Ανοιγμα του Βαρωσιού υπό τη διοίκηση του ΟΗΕ, προτείνει ο αρχηγός του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος Τ. Ερχιουρμαν

Συνέντευξη στον **ΝΙΚΟ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Ο έμπειρος πολιτικός και νομικός Τουφάν Έρχιουρμαν δεν κρύβει τον προβληματισμό του ενώπιον των νέων εξελίξεων στο Κυπριακό. Μιλώντας στην «Κ», ο αρχηγός του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος (ΡΤΚ) και της τ/κ αξιωματικής αντιπολίτευσης τονίζει ότι η διαμεσολάβηση του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ κατά τις επόμενες εβδομάδες είναι ζήτημα ζωτικής σημασίας για ολόκληρη την Κύπρο. Με τη δυναμική του παρέμβαση και τη συμφωνία στο ζήτημα της πολιτικής ισότητας, οι πλευρές θα μπορούσαν να οδηγηθούν στις σχεδιαζόμενες διασκέψεις. Παραθέτει την άποψή του για τις εγγυήσεις και το ζήτημα της ΑΟΖ, και εστιάζει στην πρόταση του κόμματός του για το άνοιγμα του Βαρωσιού υπό τη διοίκηση του ΟΗΕ.

–Λίγο πριν από τη Νέα Υόρκη και τις επαφές των δύο ηγετών με τον γ.γ. του ΟΗΕ ποια είναι η δική σας άποψη για τις εξελίξεις στο Κυπριακό;

–Πριν από τη Νέα Υόρκη αναμέναμε την ολοκλήρωση των εργασιών για τους όρους αναφοράς. Επειδή δεν σημειώθηκε επιτυχία σε αυτό το ζήτημα, ο γ.γ. του ΟΗΕ θα έχει στη Νέα Υόρκη ξεχωριστές συναντήσεις με τους κ. Αναστασιάδη και κ. Ακιντζί. Ως ΡΤΚ, από την περίοδο του Κραν Μοντάνα, υπογραμμίζουμε τα εξής τρία σημεία, τα οποία στην πραγματικότητα αποτελούν σημείο αναφοράς για τον κ. Γκουτιέρες και τα επίσημα έγγραφα του ΟΗΕ: Διαδικασία επικεντρωμένη στο αποτέλεσμα, διαδικασία χωρίς ανοιχτό τέλος και ολοκλήρωση των συζητήσεων για την πολιτική ισότητα, τις οποίες ξεκίνησε ο κ. Αναστασιάδης. Από ό,τι έχουμε κατανοήσει, κατά τη διάρκεια των επαφών της κ. Λουτ, ο κ. Αναστασιάδης απέρριψε την συμφωνία στο ζήτημα της αποτελεσματικής συμμετοχής και της μιας θετικής ψήφου. Επίσης, δεν συμφωνεί για τη διεξαγωγή διαπραγματεύσεων χωρίς ανοιχτό τέλος και έτσι δεν καταλήγουμε σε διαπραγματεύσεις που θα είναι επικεντρωμένες στο αποτέλεσμα. Στην πραγματικότητα, σε αυτά τα ζητήματα ο κ. Αναστασιάδης δεν διαπραγματεύεται με την τ/κ πλευρά, αλλά με τον ίδιο τον ΟΗΕ.

–Τι είδους αποτέλεσμα αναμένετε από τη Νέα Υόρκη;

–Αναμένω ότι ο κ. Γκουτιέρες θα εξηγήσει στον κ. Αναστασιάδη τις πραγματικότητες. Ο κ. Γκουτιέρες αναφέρεται σε μια νέα διαφορετική διαδικασία. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, πρέπει να καθορίσουμε το τοπίο, να ολοκληρώσουμε τη συζήτηση για την πολιτική ισότητα, να συνεχίσουμε με μια διαδικασία, η οποία θα είναι επικεντρωμένη στο αποτέλεσμα και δεν θα έχει ανοιχτό τέλος.

> *Ο ίδιος ο κ. Αναστασιάδης ήταν αυτός που ξεκίνησε την συζήτηση για την βάση, το μοντέλο της λύσης. Πρόκειται για μια κίνηση που πραγματοποιήθηκε για να κερδίσει χρόνο η ε/κ πλευρά.*

–Δηλαδή ελπίζετε ότι ο ΟΗΕ θα κάνει πιο αισθητή την παρουσία του στις διαπραγματεύσεις…

–Ακριβώς. Ο κ. Γκουτιέρες πρέπει να πει στον κ. Αναστασιάδη το εξής: Εγώ αναφέρθηκα σε διαδικασία επικεντρωμένη στο αποτέλεσμα και χωρίς ανοιχτό τέλος. Και το Συμβούλιο Ασφαλείας επιβεβαίωσε τον Ιούλιο του 2019 ότι η πολιτική ισότητα εμπεριέχει την αποτελεσματική συμμετοχή. Μαζί με αυτά θα πρέπει να γίνουν αποδεκτές και οι συγκλίσεις του παρελθόντος.

–Αν υποθέσουμε ότι ένας Ε/κ αναγνώστης προβληματίζεται για το γεγονός ότι «τη στιγμή που εσείς αναφέρεστε σε πτυχές της ομοσπονδιακής λύσης, η δική σας «κυβέρνηση» και η Άγκυρα εκπέμπουν διαφορετικά μηνύματα», ποια θα είναι η απάντηση-αντίδρασή σας;

–Όλα ξεκίνησαν στο τραπέζι του Κραν Μοντάνα. Μετά τη διάσκεψη, ο κ. Αναστασιάδης, πίσω από κλειστές πόρτες, άφησε να εννοηθεί ότι θα μπορούσε να συζητήσει τη συνομοσπονδία ή την λύση των δυο κρατών. Και δημοσίως αναφέρθηκε στην αποκεντρωμένη και χαλαρή ομοσπονδία. Ο ίδιος ο κ. Αναστασιάδης ήταν αυτός που ξεκίνησε την συζήτηση για την βάση, το μοντέλο της λύσης. Πρόκειται για μια κίνηση που πραγματοποιήθηκε για να κερδίσει χρόνο η ε/κ πλευρά. Εμείς είμαστε έτοιμοι να συζητήσουμε την αποκεντρωμένη ή χαλαρή ομοσπονδία. Ας μας ενημερώσει ο κ. Αναστασιάδης για τις εξουσίες που θα παραμείνουν στην κεντρική διοίκηση. Αυτό όμως δεν θα σημαίνει ότι σε αυτήν την περίπτωση, δεν θα υπάρχουν στο κεντρικό κράτος η πολιτική ισότητα, η αποτελεσματική συμμετοχή και η μία θετική ψήφος. Στη δική μας κοινότητα, εγώ θέτω το εξής ερώτημα στην κυβέρνησή μας: Πώς είναι δυνατόν ο κ. Αναστασιάδης, ο οποίος δεν αποδέχεται την πολιτική ισότητα, να συμφωνήσει με την αναγνώριση της «ΤΔΒΚ», εφόσον οι εναλλακτικές φόρμουλες προβλέπουν κάτι τέτοιο. Ο κ. Αναστασιάδης δημιούργησε αυτήν την ασάφεια για να κερδίσει χρόνο.

Ο Τουφάν Ερχιουρμαν τονίζει στη συνέντευξή του στην «Κ» ότι δεν θα υπάρχει το στοιχείο της λειτουργικότητας χωρίς την πολιτική ισότητα, καθώς σε αυτήν την περίπτωση οι Τ/κ δεν θα αποδεχθούν το ομόσπονδο κράτος.

–Από ό,τι κατανοώ ως ΡΤΚ εξακολουθείτε να προσεγγίζετε την ομοσπονδία ως την μοναδική ρεαλιστική επιλογή…

–Η φόρμουλα της ομοσπονδίας παραμένει στο τραπέζι. Και εφόσον και η Τουρκία και εμείς λέμε ότι η λύση θα έρθει μέσω του ΟΗΕ και των διαπραγματεύσεων και εφόσον ο κ. Αναστασιάδης δεν πρόκειται να φέρει στο τραπέζι άλλη πρόταση, τότε ο ίδιος θα πρέπει να θέσει τέλος στην ασάφεια. Την ίδια στιγμή επισημαίνω ότι υποστηρίζω 100% την άποψη ότι χωρίς πολιτική ισότητα δεν πρόκειται να υπάρξει ομοσπονδία. Πώς θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε ότι και οι δύο κοινότητες διοικούν το ομόσπονδο κράτος χωρίς την αποτελεσματική συμμετοχή των Τ/κ; Σε μια τέτοια περίπτωση, μετά από ένα χρονικό διάστημα δεν θα σχημάτιζαν οι Τ/κ την εντύπωση ότι το δικό τους κράτος είναι το τ/κ ιδρυτικό κράτος και όχι το ομόσπονδο;

–Αναφέρεστε σε πιθανές αποσχιστικές τάσεις μετά τη λύση…

–Ακριβώς. Οι Ε/κ αναφέρονται στη λειτουργικότητα του κράτους. Εγώ απαντώ τονίζοντας ότι δεν θα υπάρχει το στοιχείο της λειτουργικότητας χωρίς την πολιτική ισότητα, καθώς σε αυτήν την περίπτωση οι Τ/κ δεν θα αποδεχθούν το ομόσπονδο κράτος.

–Ακόμη και αν ξεπεραστεί το εμπόδιο της πολιτικής ισότητας, δεν θα βρούμε μπροστά μας το αδιέξοδο στις εγγυήσεις;

–Πρόσφατα, εδώ στο Προεδρικό, τόσο ο κ. Τσαβούσογλου όσο και ο κ. Ακιντζί αναφέρθηκαν σε μια πενταμερή διάσκεψη. Εάν ο κ. Γκουτιέρες κάνει αισθητή την παρουσία του στις διαπραγματεύσεις, ακολουθήσει μια τριμερής διάσκεψη και πάμε σε μια πενταμερή διάσκεψη, τότε θα εστιάσουμε σε αυτό το ζήτημα, εφόσον το Πλαίσιο Γκουτιέρες συμπεριλαμβάνει τις εγγυήσεις. Πρόκειται για ένα ζήτημα που θα συζητηθεί στο τέλος. Πρώτα θα πρέπει να επιλύσουμε το πρόβλημα της πολιτικής ισότητας.

–Ποια είναι η δική σας άποψη για τις σχέσεις της Τουρκίας με την τ/κ πολιτική ηγεσία;

–Στην πρόσφατη κοινή συνέντευξη Τσαβούσογλου-Ακιντζί είδαμε ότι και οι δύο αναφέρονται στα ίδια ζητήματα: Πενταμερή διάσκεψη, πολιτική ισότητα, ξεκάθαροι όροι αναφοράς.

–Θεωρείτε ότι οι δυο πλευρές συμφωνούν σε επίπεδο αρχών…

–Ναι.

Κίνητρο για λύση του Κυπριακού το φυσικό αέριο

–Στο ζήτημα του φυσικού αερίου ποια είναι η δική σας προσέγγιση;

–Η ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν έναν κίνητρο για τη λύση. Αν είχε τεθεί η πρόνοια ότι η Κύπρος θα ενταχθεί στην Ε.Ε. μετά τη λύση, ενδεχομένως θα είχαμε λύσει το Κυπριακό το 2004. Χάσαμε εκείνη ευκαιρία. Τώρα έχουμε την ευκαιρία που μας παρέχουν οι υδρογονάνθρακες. Δυστυχώς το όλο ζήτημα εγκλωβίζεται μέσα σε νομικά πλαίσια. Ωστόσο, η τ/κ κοινότητα όπως έχει μερίδιο στον φυσικό πλούτο έχει και λόγο σε ό,τι αφορά τη χρήση αυτού του πλούτου. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να απαντήσουμε στο εξής ερώτημα: Θα χρησιμοποιήσουμε αυτόν τον πλούτο για να πάμε μια ώρα αρχύτερα στη λύση, λ.χ. με μια επιτροπή όπως πρότεινε ο πρόεδρός μας, η οποία θα μετεξελισσόταν σε ένα είδος μέτρου οικοδόμησης εμπιστοσύνης ή θα τον χρησιμοποιήσουμε για να αυξήσουμε την ένταση στην περιοχή. Δυστυχώς, παρατηρώ ότι η δεύτερη άποψη-ενδεχόμενο αρχίζει να κερδίζει έδαφος. Δηλαδή από το win-win καταλήγουμε στο lose-lose. Πριν από τη Νέα Υόρκη ο κ. Αναστασιάδης θέτει δύο όρους: Τον τερματισμό των τουρκικών ερευνών στην ΑΟΖ και των εργασιών στο Βαρώσι. Εγώ τονίζω το εξής: Εφόσον θα υπάρξει μια διαδικασία που θα είναι επικεντρωμένη στο αποτέλεσμα χωρίς ανοιχτό τέλος, τότε σε κάθε περίπτωση θα υπάρξουν θετικά αποτελέσματα μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα, ενώ την ίδια στιγμή απαιτούνται πολλά χρόνια για να φέρουν αποτελέσματα οι τουρκικές εργασίες στην ΑΟΖ και το Βαρώσι.

Η τ/κ κοινότητα όπως έχει μερίδιο στον φυσικό πλούτο έχει και λόγο σε ό,τι αφορά τη χρήση αυτού του πλούτου, δηλώνει στην «Κ» ο αρχηγός του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος.

Να συζητήσουμε τον όρο «διοίκηση»

–Θα θέσω στο νομικό κ. Έρχιουρμαν το εξής ερώτημα: Από τη μια έχουμε τις αποφάσεις του ΟΗΕ και τα επίσημα έγγραφα της δικοινοτικής Κυπριακής Δημοκρατίας και από την άλλη τα νέα σχέδια για το Βαρώσι. Δεν «συγκρούονται» αυτά τα δύο ζητήματα;

–Άνθρωποι που διεκδικούν περιουσίες στο Βαρώσι προσφεύγουν στην επιτροπή ακίνητης περιουσίας. Ζητούν επιστροφή περιουσίας ή αποζημίωση. Αυτήν τη στιγμή, η τ/κ πλευρά δεν μπορεί να κάνει πολλά πράγματα σχετικά με αυτές τις προσφυγές. Οι δε, Ε/κ προσφεύγουν στο ΕΔΑΔ, ζητούν αποζημίωση και ξεκινούν τη συζήτηση για το αν η επιτροπή είναι αποτελεσματική νομική οδός ή όχι. Έτσι, από τη μια το Βαρώσι παραμένει κλειστό και από την άλλη δημιουργείται στην τ/κ πλευρά νομική πίεση. Η τ/κ πλευρά πρέπει να αντιδράσει σε αυτήν την κατάσταση. Όμως πώς; Η κυβέρνηση τάσσεται υπέρ του ανοίγματος της πόλης υπό τ/κ διοίκηση. Εμείς αντιπροτείνουμε να ληφθούν πρωτοβουλίες υπό τη σκέπη των αποφάσεων του ΟΗΕ. Το ψήφισμα 550 αναφέρεται σε «διοίκηση του ΟΗΕ». Ας συζητήσουμε λοιπόν με τον ΟΗΕ το περιεχόμενο του όρου «διοίκηση».

–Στις κρίσιμες «εκλογές» του 2020 θα θέσετε υποψηφιότητα;

–Ακόμη δεν ανακοινώθηκαν οι υποψηφιότητες. Ως ΡΤΚ αποδίδουμε σημασία στις εξελίξεις της Νέας Υόρκης. Ο γ.γ. ΟΗΕ θα λάβει πρωτοβουλία; Θα πάμε σε τριμερείς, πενταμερείς διασκέψεις; Οι απαντήσεις αυτών των ερωτημάτων έχουν μεγάλη σημασία. Για αυτόν το λόγο αποφεύγουμε να απασχολήσουμε την κοινή γνώμη με τις προεδρικές. Στις 6 Οκτωβρίου έχουμε το συνέδριό μας. Τότε θα σχηματιστεί μια νέα κεντρική επιτροπή. Αυτή θα αποφασίσει για τον υποψήφιό μας.

Ο γ.γ. δείχνει τον δρόμο για άτυπη πενταμερή

Η συνάντηση του Αντόνιο Γκουτιέρες με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας έχει οριστεί για το πρωί της Παρασκευής για δέκα λεπτά

Ηνωμένα Εθνη- Ανάλυση
του **ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΖΟΥΠΑΝΙΩΤΗ**

Αν και λιτή η δήλωση του γενικού γραμματέα για το Κυπριακό, στη διάρκεια της συνέντευξης Τύπου που παρέθεσε, με την ευκαιρία της έναρξης της 74ης συνόδου της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, θέτει ένα σαφές πλαίσιο των προσδοκιών του, με σαφή μηνύματα και προειδοποιήσεις. Το πρώτο είναι ότι ο Αντόνιο Γκουτιέρες απευθύνεται προς όλους τους εμπλεκόμενους, με τους οποίους θα έχει την ευκαιρία να συναντηθεί στο περιθώριο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ και όχι μόνο στους δύο Κύπριους ηγέτες. Το δεύτερον μήνυμα είναι, ότι τους καλεί να έλθουν ταχέως σε συμφωνία στους όρους αναφοράς για να μπορέσουμε να ξεκινήσουμε ουσιαστικές διαπραγματεύσεις, οι οποίες αυτή τη φορά να είναι διαφορετικές από το παρελθόν.

«Είναι καιρός να συμφωνήσουμε τουλάχιστον στους όρους αναφοράς, στη βάση του έργου που έγινε, κυρίως στο Κραν Μοντάνα. Γιατί πιστεύω σθεναρά ότι η πολιτική διαδικασία χρειάζεται να επανεκκινήσει». Ο γενικός γραμματέας ενίσχυσε τα μηνύματά του με μία σαφή προειδοποίηση προς όλους τους ενδιαφερομένους, υπενθυμίζοντας ότι υπάρχει αρκετή ανυπομονησία στο Σ.Α..

«Βλέπω αρκετή ανυπομονησία, από το Συμβούλιο Ασφαλείας, λόγω του γεγονότος ότι δεν υπάρχει πρόοδος και πιστεύω ότι υπάρχουν πολύ καλοί λόγοι για να καταλάβουν τα μέρη ότι θα πρέπει να καταλήξουν σε συμφωνία, τουλάχιστον στους όρους αναφοράς».

Προς άτυπη πενταμερή

Αναλύοντας τις δηλώσεις του γενικού γραμματέα, αλλά και το σχεδόν ταυτόσημο περιεχόμενο των ευχαριστηρίων επιστολών Λουτ προς τον πρόεδρο Αναστασιάδη και τον Τουρκοκύπριο ηγέτη, Μουσταφά Ακιντζί, διπλωματικοί κύκλοι εκφράζουν τη βεβαιότητα ότι μέχρι τα μέσα Οκτωβρίου θα συγκληθεί τριμερής συνάντηση των δύο ηγετών με τον γενικό γραμματέα και στη συνέχεια άτυπη πενταμερής.

«Το σενάριο αυτό είναι το πιθανότερο, όμως όλα είναι υπό την αίρεση της βούλησης της Αγκυρας, η οποία ουσιαστικά με τη στάση της απέτρεψε θετική κατάληξη της αποστολής Λουτ στις αρχές Σεπτεμβρίου», μας ανέφερε πηγή στη Λευκωσία. Με βάση το περιεχόμενο των επιστολών της Τζέιν Χολ Λουτ είναι φανερό πως όταν ευχαριστεί τους ηγέτες, παρά την αποτυχία, γι' αυτή αφήνει να εννοηθεί η υπαιτιότητα της Τουρκίας.

Εκείνο που θα επιχειρήσει να εξασφαλίσει ο γενικός γραμματέας από τον Ταγίπ Ερντογάν είναι να δώσει το πράσινο φως στον Ακιντζί να συμμετάσχει στην κοινή συνάντηση με τον πρόεδρο Αναστασιάδη, για να επιβεβαιωθούν οι όροι αναφοράς, οι οποίοι αφορούν τις δύο πλευρές, αφήνοντας τα υπόλοιπα για την άτυπη πενταμερή με συμμετοχή των εγγυητριών και της Ε.Ε. ως παρατηρητή.

Στις επαφές του προέδρου της Δημοκρατίας, που έχουν μέχρι στιγμής κλείσει, συμπεριλαμβάνονται η συνάντηση με τους ΥΠΕΞ της Κίνας και της Ρωσίας, τον πρόεδρο της Ινδίας και τον πρωθυπουργό της Βόρειας Μακεδονίας.

Ο Αντόνιο Γκουτιέρες απευθύνεται προς όλους τους εμπλεκόμενους, με τους οποίους θα έχει την ευκαιρία να συναντηθεί στο περιθώριο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ.

EPA

Διπλωματική πηγή εκτίμησε πως τα όσα δήλωσε ο Μεβλούτ Τσαβούσογλου στην συνέντευξή του προς την «Κ», για σύγκληση άτυπης πενταμερούς με στόχο τη συμφωνία για το είδος της λύσης που θα επιδιωχθεί, θα είχαν εφαρμογή μόνον αν ο πρόεδρος Αναστασιάδης επανέρχονταν σε απόψεις πέραν τη διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας.

«Μία σαφής τοποθέτηση περί διζωνικής, δικοινοτικής από μέρους του προέδρου της Δημοκρατίας, η οποία θα λάμβανε υπόψη την ξεκάθαρη υπενθύμιση του Σ.Α., μέσω του τελευταίου ψηφίσματος 2483, την αναφορά στην πολιτική ισότητα (μέσω της υπόμνησης της 4ης παραγράφου του διατακτικού του ψηφίσματος 716/1991), θα αποδυνάμωνε τους ισχυρισμούς Τσαβούσογλου σε βάρος του, ότι δεν ξέρει τι λύση θέλει», πρόσθεσε.

Κρίσιμη εβδομάδα

Στη διάρκεια αυτής της εβδομάδας ο γενικός γραμματέας θα έχει την ευκαιρία να συναντηθεί με όλους τους εμπλεκομένους, ωστόσο θεωρείται βέβαιη η εμπλοκή της Τζέιν Χολ Λουτ με συναντήσεις. Εχει γίνει γνωστό πως ζήτησε να δει την ελληνική και τουρκική πλευρά και αναμένεται ότι ανάλογα αιτήματα θα δεχθεί η Κύπρος, ο Τουρκοκύπριος ηγέτης και οι Βρετανοί. Η συνάντηση με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας έχει οριστεί να λάβει χώρα το πρωί της Παρασκευής. Αν και η προγραμματισμένη της διάρκεια είναι δέκα λεπτά, συνήθως διαρκεί πλέον των 20. Η συνάντηση Μητσοτάκη – Γκουτιέρες θα πραγματοποιηθεί την Πέμπτη.

Σε σχέση με την τουρκική πλευρά, είθισται να λαμβάνει χώρα αρχικά μία συνάντηση με τον πρόεδρο Ερντογάν και μία με τον υπουργό Εξωτερικών.

Στις επαφές του προέδρου της Δημοκρατίας, που έχουν μέχρι στιγμής κλείσει, συμπεριλαμβάνονται η συνάντηση με τους υπουργούς Εξωτερικών της Κίνας και της Ρωσίας, τον πρόεδρο της Ινδίας και τον πρωθυπουργό της Βόρειας Μακεδονίας.

Την Παρασκευή θα παραθέσει το καθιερωμένο γεύμα στους μονίμους αντιπροσώπους των πέντε μονίμων μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας. Θα τους ενημερώσει για τις εξελίξεις στο Κυπριακό και την ετοιμότητά του για επανέναρξη των διαπραγματεύσεων, την ανάγκη να μην χρησιμοποιείται η ΟΥΝΦΙΚΥΠ ως μοχλός πίεσης εις βάρος του θύματος της τουρκικής επιθετικότητας, τις τουρκικές απειλές για εποικισμό στο Βαρώσι και τις τουρκικές παραβιάσεις στην κυπριακή ΑΟΖ. Ειδικά σε σχέση με το Βαρώσι, θεωρείται βέβαιο ότι θα υπάρξει αντίδραση από μέρους του Σ.Α., ανάλογη της απειλής που έχει μέχρι στιγμής διαμορφωθεί.

Τα ίδια θέματα θα καλύψει ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, στον χαιρετισμό του προς την ολομέλεια της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, την Πέμπτη.

Μεταξύ σφύρας και άκμονος η κυπριακή ΑΟΖ

Εν μέσω αποχώρησης των τουρκικών πλοίων από την περιοχή της Αν. Μεσογείου η Αγκυρα ανοιχτά απειλεί για πέντε οικόπεδα

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Η αποχώρηση του γεωτρύπανου «Γιαβούζ» από την κατεχόμενη Καρπασία καθώς και η αναμενόμενη, κατά τον τουρκικό τύπο, μετακίνηση του «Πορθητή» από δυτικά της Πάφου στη Μαύρη Θάλασσα μπορεί να ερμηνευθεί ποικιλοτρόπως εν τη απουσία επίσημης ή ανεπίσημης έστω πληροφόρησης. Όμως, όποιες και αν είναι οι εκτιμήσεις που γίνονται η Άγκυρα φρόντισε να συντηρήσει το κλίμα έντασης στην περιοχή, βάζοντας στο κάδρο νέα δεδομένα τα οποία αν ξεδιπλωθούν επί της θαλάσσης θα φέρουν σε δυσκολότερη, από τη σημερινή, θέση τη Λευκωσία. Η αντίδραση του τουρκικού ΥΠΕΞ στην υπογραφή των συμφωνιών για τα πέντε τεμάχια της ΑΟΖ, χωρίς να υπάρξει καμία αναφορά για τις αναχωρήσεις πλοίων της από την περιοχή, δείχνει τη μεγαλύτερη εικόνα πίσω από τα δύο γεωτρύπανα και το ερευνητικό σκάφος της, που δεν είναι άλλη από τις διεκδικήσεις της εντός της ΑΟΖ.

Και αν στις περιπτώσεις των δύο γεωτρύπανων, με παρουσία σε περιοχές όπου η Λευκωσία δεν έχει ή αδυνατεί να έχει δραστηριότητα, η επίσημη τοποθέτηση με απειλές προς Λευκωσία και εταιρείες για το τεμάχιο 7, δείχνει πως οι τουρκικοί σχεδιασμοί μόνο επιφανειακοί δεν είναι. Όπως έχει συμβεί και στο παρελθόν με παρεμφερή ζητήματα, η Άγκυρα και στην προκειμένη περίπτωση επιβεβαιώνει πως είναι έτοιμη να κάνει το ένα βήμα παραπάνω, κάθε φορά που η Λευκωσία προχωρά με τους ενεργειακούς σχεδιασμούς της. Το άλλο συμπέρασμα που εξάγεται και δεν μπορεί να θεωρηθεί αυθαίρετο είναι πως όσο βαθιά θα προχωρούν τα ενεργειακά εντός της ΑΟΖ τόσο θα αυξάνεται ο κίνδυνος μιας απρόβλεπτης τουρκικής αντίδρασης όπως συνέβη τον Φεβρουάριο του 2018 πλησίον του τεμαχίου 3.

Πίσω από τις απειλές της Τουρκίας για αντίδραση στο τεμάχιο 7 εκτιμάται πως κρύβεται η πρόσφατη συμφωνία παραχώρησής του στην κοινοπραξία ΕΝΙ – TOTAL. Ωστόσο, οι απειλές επεκτείνονται και για τα τεμάχια 1, 4, 5 και 6.

Οι απειλές που εκτοξεύθηκαν από το τουρκικό ΥΠΕΞ και κατά εταιρειών κυρίως στρέφονται κατά της γαλλικής TOTAL, η παρουσία της οποίας επεκτάθηκε σε πέντε τεμάχια της κυπριακής ΑΟΖ με το σκεπτικό ενίσχυσης του πλαισίου ασφάλειας.

Υπό τις παρούσες συνθήκες, το ερώτημα που εκ των πραγμάτων δεν μπορεί να απαντηθεί είναι αν το πλαίσιο που έχει δημιουργηθεί εντός της ΑΟΖ, με εταιρείες κολοσσούς μπορεί να καλύψει την αντικειμενική αδυναμία της Κυπριακής Δημοκρατίας να περιφρουρήσει τα κυριαρχικά της δικαιώματα διά της διπλωματικής οδού, μόνο. Στο ενδεχόμενο που δεν υπάρχει απάντηση ούτε στα ψηλά κυβερνητικά κλιμάκια, σε μια τέτοια περίπτωση δεν είναι υπερβολή να υποστηριχθεί πως το στοιχείο επικινδυνότητας για πρόκληση τετελεσμένων δεν είναι ανύπαρκτο. Λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη τις τουρκικές απειλές και προκλήσεις, η χρονική έναρξη εργασιών εντός της ΑΟΖ ενδεχομένως να εκτοξεύσει και πάλι το θερμόμετρο της περιοχής στα ύψη. Τέλος Δεκεμβρίου αρχές Ιανουαρίου του νέου έτους είναι προγραμματισμένη η έναρξη γεωτρήσεων εντός της ΑΟΖ και σε ένα από τα τεμάχια που έχει βάλει στο μάτι η Άγκυρα. Το 6 ή το 7. Και τα δύο τεμάχια έχουν παραχωρηθεί για έρευνες στην κοινοπραξία Ιταλών και Γάλλων, ΕΝΙ και TOTAL. Ωστόσο, οι τουρκικές βλέψεις δεν περιορίζονται μόνο σε αυτά τα δύο. Πληροφορίες από τα κατεχόμενα, πριν από την επίσημη αντίδραση της Άγκυρας, έβαζαν στη σφαίρα των προκλητικών και παράνομων διεκδικήσεων και άλλα τρία τεμάχια που δεν έχουν αδειοδοτηθεί. Το 1 το 4 και το 5.

Η TOTAL

Στην παρούσα φάση όλα δείχνουν πως η Άγκυρα επικεντρώνεται να εξουδετερώσει τα ατού που πιστεύεται πως αφήνει πίσω της, η συμφωνία για τα πέντε τεμάχια με την παρουσία της γαλλικής TOTAL. Οι απειλές του τουρκικού ΥΠΕΞ και κατά εταιρειών, ξεκάθαρα στρέφονται προς την γαλλική μεριά που φαίνεται να απολαμβάνει ισχυρής στήριξης, σε πολιτικό επίπεδο από το Παρίσι. Η Λευκωσία ποντάρει στην TOTAL σε μια προσπάθεια να αντιμετωπίσει την διαρκή και αυξανόμενη επιθετικότητα της Άγκυρας, χρησιμοποιώντας τον παράγοντα των κοινών συμφερόντων με τις χώρες από τις οποίες προέρχονται οι εταιρείες. Ωστόσο εδώ, όπως σημειώνεται από αναλυτές, η Λευκωσία εμφανίζεται να παίζει σκληρό πόκερ στο ενδεχόμενο που δεν μετουσιωθούν σε πράξη όσα φαίνεται να έχουν σχεδιασθεί στο παρασκήνιο για το κομμάτι ασφάλειας των εργασιών εντός της ΑΟΖ.

Ένα ερώτημα που τίθεται επιτακτικά το τελευταίο διάστημα και στο οποίο δεν μπορεί να δοθεί απάντηση είναι μέχρι ποιου σημείου, ο παράγοντας εταιρειών μπορεί να λειτουργήσει αποτρεπτικά. Το μόνο που αφήνεται να βγει προς τα έξω είναι η ισχυρή πολιτική στάση, κάποιων κρατών απέναντι στην διαφύλαξη των συμφερόντων εταιρειών τους, στην περιοχή. Ωστόσο αυτό που προκαλεί, στην καλύτερη των περιπτώσεων, προβληματισμό είναι η προϊστορία η οποία δεν επιβεβαιώνει τα όσα λέγονται και υποστηρίζονται. Η ανησυχία που υπάρχει επικεντρώνεται σε ενδεχόμενη επανάληψη των γεγονότων στο τεμάχιο 3 και την απουσία, όπως αποδείχθηκε, αποτελεσματικής πολιτικής κάλυψης του ιταλικού κολοσσού ΕΝΙ από την Ρώμη. Οι θιασώτες ενίσχυσης του εταιρικού προφίλ της ΑΟΖ με γαλλικό χρώμα, θεωρούν πως το Παρίσι δείχνει αποφασιστικότητα να κάνει πράξη τα όσα φαίνεται να έχει διαμηνύσει στο παρασκήνιο, στη Λευκωσία.

Η ExxonMobil

Η Άγκυρα, όχι τυχαία, εξαρχής αφαίρεσε από το χάρτη των παράνομων δραστηριοτήτων της, στην ΑΟΖ το τεμάχιο 10 της αμερικάνικης ExxonMobil. Εν αντιθέσει με γειτονικά τεμάχια για τα οποία απειλούσε προς πάσα κατεύθυνση, η Τουρκία δεν ασχολήθηκε ούτε ασχολείται με το συγκεκριμένο τεμάχιο στο οποίο έχει εντοπιστεί ικανοποιητικό κοίτασμα υδρογονανθράκων. Το δεύτερο ερωτηματικό που διατυπώνεται υπό τις παρούσες συνθήκες είναι το πώς θα αντιδράσει, πολιτικά η Ουάσιγκτον εάν η Τουρκία προσπαθήσει, ξανά, να δημιουργήσει τετελεσμένα στα διπλανά τεμάχια 6 και 7 που ενδεχομένως να υπάρχουν κοιτάσματα, συγκοινωνούντα με το τεμάχιο 10; Το σκηνικό που έχει δημιουργηθεί αλλά και τα ερωτηματικά που υπάρχουν δημιουργούν πιεστικές καταστάσεις στη Λευκωσία, η οποία το επόμενο διάστημα θα σταθμίσει όλα τα δεδομένα προκειμένου οι επερχόμενοι ενεργειακοί σχεδιασμοί, ξεδιπλωθούν με ασφάλεια και το κυριότερο χωρίς να τίθενται σε κίνδυνο ζητήματα κυριαρχικών δικαιωμάτων.

Η βουβή κοινωνία και η ηχηρή απουσία του κράτους

Πολλά τα ερωτήματα που αναζητούν απαντήσεις για την τραγική υπόθεση του 14χρονου που συγκλόνισε την κυπριακή κοινωνία

Το κράτος είχε επιδιορθώσει την κατοικία, το 2013, μετά από παρέμβαση του Κοινοτικού Συμβουλίου.

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ**
και του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Ο θάνατος του 14χρονου Στυλιανού, ο οποίος το βράδυ της Πέμπτης 5 Σεπτεμβρίου εντοπίστηκε από τον πατέρα και τα δύο, μικρότερα σε ηλικία, αδέλφια του νεκρός στη φάρμα της οικογένειάς του, συντάραξε την κυπριακή κοινωνία και προκάλεσε θύελλα αντιδράσεων εναντίον όσων ολιγώρησαν. Δεκαπέντε ημέρες μετά, η κοινωνία ζητεί απαντήσεις στο ποιος έφταιξε και τι ήταν τελικά που οδήγησε ένα 14χρονο παιδί στον θάνατο. Ενδεικτική της όλης κατάστασης είναι η περιγραφή στην «Κ» της παρακάτω σκηνής από αυτόπτη μάρτυρα: «Έβαλε τα δυο παιδιά να καθίσουν στο αυτοκίνητο, έχοντας μέσα και τον νεκρό Στυλιανό». Σημειώνεται ότι τα άλλα δύο παιδιά της οικογένειας, ηλικίας 8 και 11 ετών, έχουν απομακρυνθεί από τους γονείς τους. Κάνοντας το ρεπορτάζ συναντήσαμε και τη μητέρα, η οποία το μόνο που μας είπε είναι: «Ο Στυλιανός μου είναι πλέον με τους αγγέλους» και πως δεν θέλει να προβεί σε οποιεσδήποτε δηλώσεις ακόμα. Προσπαθήσαμε επίσης να έρθουμε σε επαφή και με τον πατέρα, ο οποίος ωστόσο δεν ανταποκρίθηκε στις επανειλημμένες κλήσεις μας.

Η τραγική νύχτα

Το βράδυ της 5ης Σεπτεμβρίου έμελλε να είναι το τελευταίο για τον Στυλιανό, αποφασίζοντας να δώσει τέρμα στη ζωή του. Όπως ανέφερε επιβεβαιωμένη μαρτυρία στην «Κ», ο πατέρας, μαζί με τα άλλα δύο παιδιά της οικογένειας, το βράδυ της 5ης Σεπτεμβρίου έψαχνε μανιωδώς να βρει τον Στυλιανό, επειδή απουσίαζε για αρκετές ώρες από το σπίτι. Αφού τον έψαξαν σε διάφορα σημεία του χωριού, τελικώς κατευθύνθηκαν στη μάντρα που διατηρούσε η οικογένεια, λίγο έξω από το χωριό.

Αφού εκεί περνούσε πάρα πολλές ώρες της ημέρας, φροντίζοντας τα ζώα. Εκεί ο πατέρας και τα δύο ανήλικα αδέλφια εντόπισαν νεκρό τον Στυλιανό. Ιδιαίτερη εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι όχι μόνο οι δύο ανήλικοι αντίκρισαν νεκρό τον αδελφό τους, αλλά και ότι κατά τη μεταφορά του στο νοσοκομείο βρέθηκαν στο ίδιο αυτοκίνητο, ως συνεπιβάτες. Μάλιστα, ο πατέρας

> *Αν η τοπική κοινωνία συνήθισε, το κράτος δεν είχε το δικαίωμα να το κάνει.*

προφανώς πανικοβλημένος, έκανε και μία στάση σε σύλλογο της περιοχής για να ενημερώσει τους χωριανούς ότι ο Στυλιανός είναι...νεκρός. «Κουβαλούσε στο αυτοκίνητο νεκρό τον Στυλιανό, δίπλα από τα άλλα δύο του παιδιά», είπαν στην «Κ» αυτόπτες μάρτυρες, συμπληρώνοντας: «Τον άγγιξα και ήταν παγωμένος».

Σύμφωνα με τα όσα ειπώθηκαν, ο πατέρας του Στυλιανού, όταν εντόπισε τον γιο του, τηλεφώνησε στη σύζυγό του, λέγοντάς της χαρακτηριστικά, «Ο Στυλιανός κρεμάστηκε». Σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν στην «Κ» η μητέρα την επόμενη ημέρα του περιστατικού επέστρεψε στο σπίτι της μετά από πέντε μήνες απουσίας.

Όλα έγιναν λάθος

Όλοι περιέγραψαν τον Στυλιανό ως ένα ήσυχο και καλοπροαίρετο παιδί, αρκετά γεροδεμένο, ώριμο, με μοναδική έγνοια τα δύο μικρότερα του αδέλφια, θέλοντας να τους προσφέρει τα απαραίτητα. Η δύσκολη οικονομική κατάσταση της οικογένειας οδήγησε τον Στυλιανό να ξεκινήσει από μικρή ηλικία να εργάζεται σε διάφορα «κουτσοδούλια» με άλλα συγγενικά του πρόσωπα. «Δούλευε για τα αδέλφια του και ό,τι χρήματα του απέμεναν, του τα έπαιρνε ο πατέρας του», ανέφερε στην «Κ» φιλικό πρόσωπο της οικογένειας. Παρ' όλες τις αντιξοότητες ο Στυλιανός έβρισκε τη δύναμη να πηγαίνει καθημερινά στο σχολείο και να ακολουθεί πιστά τις σχολικές του υποχρεώσεις. Όπως ανέφερε σε δηλώσεις του στην «Κ» ο κοινοτάρχης Κοτσιάτη, Αντώνης Καμηλάρης, αλλά και κάτοικοι του χωριού, ο πατέρας και η μητέρα δεν δούλευαν ποτέ, παρόλο που ο πατέρας ήταν ένας καλός τεχνίτης. Ο κ. Καμηλάρης σημείωσε ότι πολλές φορές το Κοινοτικό Συμβούλιο τού ανέθετε δουλειές για να τον βοηθήσει. «Η μητέρα, μέρα νύχτα, χτυπούσε τις πόρτες και μας ζητούσε βοήθεια, κυρίως χρήματα με τη δικαιολογία ότι ήθελε να αγοράσει γάλα για τα παιδιά», όπως είπαν κάτοικοι του χωριού. Πολλές ήταν και οι φορές μάλιστα, που και οι μοναχές της Ιεράς Μονής Παντάνασσας πρόσφεραν στην οικογένεια χρήματα, φαγητό και ενδυμασία.

Τραγική καθημερινότητα

Κατά τη συζήτησή μας με τους κάτοικους του χωριού και πρόσωπα

Παρ' όλες τις αντιξοότητες ο Στυλιανός έβρισκε τη δύναμη να πηγαίνει καθημερινά στο σχολείο και να ακολουθεί πιστά τις σχολικές του υποχρεώσεις.

Μόνη έγνοια εάν πήγαινε σχολείο

Σύμφωνα με τον κοινοτάρχη κ. Αντώνη Καμιλάρη, οι κοινωνικοί λειτουργοί επικοινωνούσαν με τον ίδιο και του ζητούσαν να έχει έννοια εάν ο νεαρός Στυλιανός πήγαινε στο σχολείο του κανονικά. Εύλογο επίσης ερώτημα με βάση τα πιο πάνω είναι εφόσον το Υπουργείο Εργασίας γνώριζε για την πιθανότητα ο ανήλικος Στυλιανός να δουλεύει και την πιθανότητα να μην φοιτά κανονικά στο σχολείο του, γιατί δεν προέβη σε πιο αυστηρά μέτρα, λαμβάνοντας δραστικά μέτρα ή παρακολουθώντας στενότερα την οικογένεια; Η πρόεδρος του Συνδέσμου Γονέων του σχολείου στο οποίο φοιτούσε ο Στυλιανός, κα Άντρη Σπύρου, μιλώντας στην «Κ», είπε ότι ο Στυλιανός ήταν ένα παιδί χαρούμενο, «Το σχολείο γι' αυτόν ήταν το καταφύγιό του. Δεν προκάλεσε ποτέ πρόβλημα με τους συμμαθητές του ούτε παρουσίασε βίαιη συμπεριφορά», ανέφερε μεταξύ άλλων η κα Σπύρου. Αναφερόμενη στη διεύθυνση του σχολείου, η πρόεδρος ανέφερε ότι από την αρχή της σχολικής χρονιάς η διευθύντρια ενημέρωσε όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες για την οικογενειακή κατάσταση του παιδιού, ενώ η στήριξη που λάμβανε από τη διευθυντική ομάδα, τους συμβούλους του σχολείου, αλλά και τον σύνδεσμο ήταν μεγάλη, «Γνώριζε το Γραφείο Κοινωνικής Ευημερίας απ' όταν ο Στυλιανός ήταν 3 ετών».

του φιλικού περιβάλλοντος της οικογένειας, μας ανέφεραν ότι όλοι γνώριζαν ότι ο πατέρας ασκούσε σωματική βία στη σύζυγο, αλλά και στον Στυλιανό, πολλές φορές μάλιστα για ασήμαντες αιτίες. «Η γυναίκα του τον κατάγγελλε κάθε φορά στην Αστυνομία και πολλές ήταν οι φορές που αστυνομικοί επισκέπτονταν την οικία τους», ανέφεραν οι κάτοικοι. «Δεν μπορούσαμε να πούμε κάτι εμείς. Ποιος θα τολμούσε να μπλέξει με έναν τέτοιο άνθρωπο», συμπλήρωσαν. Ο κ. Καμηλάρης δήλωσε στην «Κ» ότι το Υπουργείο Εσωτερικών, το 2013 ανέλαβε την επιδιόρθωση της κατοικίας, η οποία έχρηζε άμεσης ανακαίνισης, «μετά από λίγες μέρες το σπίτι κατάντησε και πάλι ακούρι. Σκορπισμένα έπιπλα, απορρίμματα, ακαταστασία παντού και αυτό μετά από ούτε μία εβδομάδα».

Λεφτά και για το τραπέζι

Χαρακτηριστικό της εκκεντρικής, όπως μας είπαν, συμπεριφοράς του πατέρα ήταν και το γεγονός ότι το τελευταίο σε σειρά παιδί τους, μέχρι και σήμερα δεν έχει βαπτιστεί. Προκειμένου το παιδί να βαπτιστεί οι μοναχές από τη Μονή της Παντάνασσας προσφέρθηκαν να καλύψουν εξ ολοκλήρου τα έξοδα της βάπτισης του παιδιού και να προχωρήσουν στο μυστήριο, ωστόσο, ο πατέρας αρνήθηκε, αφού, όπως ειπώθηκε ήθελε να του εξασφάλιζαν χρήματα για το τραπέζι της βάπτισης.

Το χωριό δίπλα τους

Ο κ. Καμηλάρης, στην «Κ» φανερά ενοχλημένος με τη στάση που επέδειξαν κάποιοι από το περιβάλλον του πατέρα μετά από τον θάνατο του 14χρονου, ανέφερε τη συνεχή στήριξη του Κοινοτικού Συμβουλίου, αλλά και όλων των χωριανών προς την οικογένεια του Στυλιανού: «Το Κοινοτικό Συμβούλιο πάντα ήταν στο πλευρό της οικογένειας και βοήθουσε με οποιονδήποτε τρόπο μπορούσε. Πολλοί επίσης βοηθούσαν σε προσωπικό επίπεδο, είτε με τρόφιμα είτε με χρήματα. Πολλές φορές ως Κοινοτικό Συμβούλιο δίναμε στον πατέρα μικροδουλειές για να τον βοηθήσουμε οικονομικά. Γενικά, όλοι κάναμε ό,τι μπορούσαμε».

Ελπίδα απαντήσεων

Η υπόθεση θανάτου του Στυλιανού, την Τετάρτη 11 Σεπτεμβρίου οδηγήθηκε ενώπιον Υπουργικού Συμβουλίου με την υπουργό Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κ. Ζέτα Αιμιλιανίδου, να ανακοινώνει «Έρευνα κατά παντός υπευθύνου», αναθέτοντας την έρευνα στην Επίτροπο Διοικήσεως και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Μαρία Στυλιανού – Λοττίδη. Η έρευνα έλαβε το «πράσινο φως» από τις 12 Σεπτεμβρίου και στόχο έχει τη διερεύνηση των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, τις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας, την Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας και την Αστυνομία, καθώς και σε οποιαδήποτε άλλη υπηρεσία που τυχόν εμπλέκεται στην υπόθεση.

Ενημέρωναν αλλά...

Όπως επιβεβαιώσαμε, το Γραφείο Κοινωνικής Ευημερίας, από το 2012 και πιο πριν ήταν ενήμερο για τη συγκεκριμένη υπόθεση με αποτέλεσμα να επιχειρήσουν αρκετές φορές να επισκεφθούν το σπίτι, με τον πατέρα να τους αποτρέπει με επιθετική συμπεριφορά, απειλώντας μάλιστα τις κοινωνικές λειτουργούς. Το Γραφείο με τη σειρά του φαίνεται να ενημέρωνε την Αστυνομία για τα περιστατικά και εδώ είναι που εγείρεται το πρώτο ερώτημα κατά πόσον η Αστυνομία προχώρησε στις ενδεδειγμένες κινήσεις ή αν απλώς προχωρούσε σε συστάσεις; Αξίζει να αναφέρουμε για άλλη μία φορά πως η Αστυνομία φέρεται να κατείχε στα χέρια της δεκάδες καταγγελίες για τη συμπεριφορά του πατέρα, ενώ με τις επισκέψεις τους γνώριζαν και για τις συνθήκες που επικρατούσαν εντός της οικίας.

Πολλά τα ερωτήματα, λιγοστές οι απαντήσεις

Ο θάνατος ενός 14χρονου παιδιού θα πρέπει να μας προβληματίσει όλους. Αρχίζοντας από τον καθένα μας χωριστά μπορούμε να ερωτηθούμε εύλογα εάν ήμασταν η διπλανή πόρτα ενός προβληματικού σπιτιού τι θα κάναμε; Θα κλείναμε μάτια και αφτιά ή θα προστρέχαμε για βοήθεια με κάθε τρόπο στις αρμόδιες υπηρεσίες; Και αν πάλι αυτές σφυρούσαν αδιάφορα τι θα έπρεπε να κάνουμε;

Όλα ξεκινάνε από την κοινωνία. Ωστόσο, το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης πέφτει στο ίδιο το κράτος και τις αρμόδιες υπηρεσίες. Τα δεδομένα της τραγικής ιστορίας, βάσει των μαρτυριών που εξασφάλισε η «Κ» έχουν ως εξής:

• Η μητέρα ενημέρωσε την Αστυνομία επανειλημμένες φορές για ενδοοικογενειακή βία.

• Το σχολείο ενημέρωσε το Υπουργείο Παιδείας και το Γραφείο Κοινωνικής Ευημερίας για την κατάσταση της οικογένειας από την πρώτη στιγμή που ο Στυλιανός ήταν 3 ετών.

• Η Κοινότητα ενημέρωσε δεκάδες φορές την Αστυνομία για την συμπεριφορά και τις ενέργειες του πατέρα.

• Κοινωνικοί λειτουργοί ενημέρωσαν την Αστυνομία για παρεμπόδιση του πατέρα στο όλο έργο τους, αλλά και για τις απειλές του προς τα πρόσωπά τους.

• Κοινωνικοί λειτουργοί και Υπουργείο Εργασίας ήταν ενήμεροι για το ότι ο ανήλικος συχνά εργαζόταν.

• Γενικά, σε όλες τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες γενικά ήταν γνωστές οι κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες της οικογένειας

Βάσει των παραπάνω δημιουργούνται τα εξής ερωτήματα:

• Σε ποιες ακριβώς ενέργειες προέβησαν το Γραφείο Κοινωνικής Ευημερίας, οι Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας, η Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας από το 2007 έως το 2019;

• Ποιες και πόσες ήταν οι καταγγελίες στην Αστυνομία;

• Λειτουργός των Υπηρεσιών επισκεπτόταν το σπίτι σε τακτά χρονικά διαστήματα; Αν ναι διαπίστωσε προβλήματα;

• Τι έγινε για να διορθωθεί το πρόβλημα και να είναι η οικία κατοικήσιμη;

• Είχε ή όχι η οικογένεια οικονομική δυσχέρεια και πώς προτάθηκε να λυθεί το πρόβλημα;

• Πήγαινε τακτικά ή όχι σχολείο ο 14χρονος, ενώ παράλληλα εργαζόταν;

• Είχε, ναι ή όχι, εκφράσει τη διάθεση για αυτοκτονία; Ενημερώθηκαν οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και αν ναι τι έκαναν;

• Πώς διασφαλιζόταν η ευημερία των άλλων ανήλικων μελών της οικογένειας;

• Απείλησε ή όχι ο πατέρας τον/την λειτουργό και αν ναι, γιατί δεν επενέβη η αστυνομία;

Αμείλικτα ερωτήματα που αναζητούν απαντήσεις, και ελπίζουμε η έρευνα που έχει ζητηθεί να φωτίσει όλες τις πτυχές της κρατικής δυσλειτουργίας και το «μαχαίρι να φτάσει στο κόκαλο», όπως ανέφερε η κα Ζέτα Αιμιλιανίδου. Αναμένει μία ολόκληρη κοινωνία, αλλά και μία ψυχή, αυτή του Στυλιανού, να αποδοθεί η δικαιοσύνη.

Όλα ξεκινάνε από την κοινωνία. Ωστόσο, το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης πέφτει στο ίδιο το κράτος και τις αρμόδιες υπηρεσίες.

Τα 70χρονα της Κίνας και η «ανόητη πρόταση» για την 56η

Ανόητη πρόταση

Ο χαρακτηρισμός «ανόητη πρόταση» ανήκει στον δικηγόρο Ρίκκο Μαππουρίδη και αφορά μια εκ των δυο προτάσεων τροποποίησης του Συντάγματος που κατατέθηκαν στη Βουλή, σε ποιον ανήκει τελικά μια έδρα. Στο κόμμα ή στον βουλευτή; Τα σχόλια που ακολουθούν απεστάλησαν στον πρόεδρο της Επιτροπής Νομικών Γιώργο Γεωργίου ή δε άποψη του κ. Μαππουρίδη ζητήθηκε από τον πρόεδρο του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου. «Πέρα από την έντονη διαφωνία μου με τις δύο πιο πάνω Προτάσεις Νόμου οι οποίες πλήττουν το Δημοκρατικό Πολίτευμα και την Ανεξαρτησία του Βουλευτή, επιθυμώ να θέσω υπόψη σας τα ακόλουθα: Η λέξη «αποχώρηση», εμπεριέχει το εκούσιο της μετακίνησης Βουλευτή από το κόμμα με το οποίο εξελέγη, είτε σε ένα άλλο κόμμα, είτε ως ανεξάρτητος. Σε τέτοια περίπτωση χάνει την έδρα του. Η έννοια της «αποχώρησης», δεν περιλαμβάνει όμως την αποβολή του Βουλευτή από το κόμμα του για οποιοδήποτε παράπτωμα ή παράβαση της κομματικής δεοντολογίας και έτσι αφήνει την έδρα στα χέρια του αν ο κομματικός μηχανισμός επιθυμεί να τον αποβάλει. Το μόνο καλό της ανόητης αυτής Πρότασης, είναι ότι ο Βουλευτής που διαφωνεί με την κομματική γραμμή δεν θα «αποχωρεί», με αποτέλεσμα να ενισχύεται η εσωκομματική αντιπολίτευση και με τον τρόπο αυτό, να διασφαλίζεται σε κάποιο βαθμό και η έννοια της «Δημοκρατίας». Κατά τα άλλα, οι Προτάσεις Νόμων, είναι νομοτεχνικά εντάξει, εκτός από την αναφορά σε Εικοστή Τέταρτη Τροποποίηση του Συντάγματος, αντί Δέκατης Τέταρτης. Καλή τύχη!»

Με τη σέσουλα

Ένα άλλο ζήτημα που προκύπτει από τις προτάσεις τροποποίησης του Συντάγματος αφορά το σημείο που ο κ. Μαππουρίδης κάνει λόγο για Δέκατη Τέταρτη τροποποίηση. Δεν πρόκειται για λάθος του πρώην βουλευτή του Συναγερμού. Που να φανταστεί ο κ. Μαππουρίδης ότι στη Βουλή οι προτάσεις για τροποποίηση του Συντάγματος είναι σαν τα στραγάλια. Ο κ. Μαππουρίδης είχε μείνει στον περασμένο Ιούνιο όπου οι προτάσεις ήταν 13. Μέσα σε τέσσερις μήνες αυξήθηκαν κατά 11, τρεις δηλαδή κατά μήνα. Αν η Βουλή συνεχίσει στο ίδιο μοτίβο καλύτερα να μην επικαλείται το Δίκαιο της Ανάγκης γιατί στο τέλος θα καταντήσει το πιο σύντομο ανέκδοτο. Μια απορία προς τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας: Πως δικαιολογείται από το Δίκαιο της Ανάγκης ο συνωστισμός προτάσεων τροποποίησης του Συντάγματος στη Βουλή;

Αμάν, τι είναι τούτα; Φωνάξετε του γαμπρού μου που μιλά κινέζικα να μας ξεναγήσει.

Τι θυμίζει το όχι του ΑΚΕΛ;

Όπως και να έχουν τα πράγματα οι κουτοπονηριές κάποιων στη Βουλή να βάλουν χαλινάρι στους άτακτους βουλευτές φαίνεται ότι θα πέσουν στο κενό. Ωστόσο, αυτό που έχει αξία είναι η στάση κάποιων πρώτα στο παρασκήνιο και στη συνέχεια δημόσια όταν το θέμα φούντωσε. Οι πληροφορίες επιμένουν πως πέραν του Δημοκρατικού Συναγερμού, ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ φαίνεται να είχαν συναινέσει. Μετά την κατάθεση των τροποποιήσεων στη Βουλή και των αναμενόμενων αντιδράσεων, το ΑΚΕΛ επίσημα έκανε στροφή 180 μοιρών απορρίπτοντας την τροποποίηση ως μέθοδο επίλυσης του προβλήματος. Το κόμμα φαίνεται πως στάθμισε το δημόσιο κόστος. Όπως το 2004 με τα δημοψηφίσματα. Τότε που η Κύπρος παραδόθηκε στις αγκάλες του Μορφέα με το ΝΑΙ της Εζεκίας Παπαϊωάννου και ξύπνησε με το περιβόητο ΟΧΙ για τσιμέντωμα του ΝΑΙ.

Το ΔΗΚΟ ό,τι να 'ναι

Το ΔΗΚΟ εκτός από εκλογές ξέρει να κάνει εξίσου καλά αυτό που μαθαίνει ο αντρικός πληθυσμός στο στρατό. «Κάλυψη - απόκρυψη». Ο Νικόλας υπέγραψε την τροποποίηση για την 56η έδρα, δίνοντας σιωπηλή έγκριση για την αποπομπή των άτακτων βουλευτών χωρίς την έδρα. Στο προσκήνιο πρωτοκλασάτα στελέχη του ΔΗΚΟ, κάποια εξ αυτών δίπλα στον πρόεδρο του ΔΗΚΟ, έδιναν μάχες για τα δίκαια των βουλευτών. Στο παρασκήνιο ο Νικόλας φρόντιζε για το ενδεχόμενο ανοίγματος της πόρτας και φυγής προς ΔΗ.ΠΑ. Κλασική περίπτωση ΔΗΚΟϊκής κουτοπονηριάς.

Βγαίνει μπροστά

Τα όσα ταλαιπωρούν το χώρο της Δικαιοσύνης δεν φαίνεται να έχουν τελειωμό. Μετά τα δημόσια μαλλιοτραβήγματα, γνωστός δικηγόρος της πρωτεύουσας, όπως πληροφορούμαστε, ετοιμάζεται να βγει ανοιχτά κατά της σχεδιαζόμενης μεταρρύθμισης. Γνωρίζουμε ότι στις απόψεις που θα εκφράσει δεν θα προσωποποιεί πράγματα και καταστάσεις. Το αν θα το καταφέρει θα το δείξει η εξέλιξη των πραγμάτων. Πάντως, ο γενικός εισαγγελέας Κώστας Κληρίδης, που ήταν εμπλεκόμενος σε κάποιες δημόσιες αντεγκλήσεις, επτά μήνες πριν αποχαιρετήσει τη Νομική Υπηρεσία ενθυμήθηκε πως θεσμοί του κράτους διάγουν περίοδο κρίσης, γεγονός που οδηγεί σε κατάπτωση αξιών, αφού κλονίζεται η εμπιστοσύνη των πολιτών έναντί τους όπως είπε δημόσια. Το μόνο που δεν είπε ο κ. Κληρίδης ήταν αν μέσα στους θεσμούς υπό κρίση, συμπεριλαμβάνεται και η υπηρεσία της οποίας προΐσταται.

Ο Θεοδωρακικός γενικός

Το είπε ο γενικός εισαγγελέας σε εκδήλωση για τον πρώτο Επίτροπο Διοικήσεως και πρώην βοηθό γενικό εισαγγελέα, Νίκο Χαραλάμπους. «Ο ισχυρότερος συνήγορος της διαφθοράς και της διαπλοκής είναι η απάθεια των πολιτών. Για να γυρίσει ο ήλιος θέλει δουλειά πολλή. Θέλει και πρωτομάστορες, θέλει και επιστάτες αλλά θέλει και εργάτες πολλούς». Πάντως ο κ. Κληρίδης δεν προσχώρησε σε ονόματα πρωτομαστόρων επιστατών και εργατών. Ο ίδιος πάντως από το πόστο του δεν κατάφερε να τιμωρήσει τους «διεφθαρμένους» τραπεζίτες, ούτε τα λαμόγια που έριξαν την Κύπρο στα βράχια. Για να λέμε τα σύκα - σύκα και τη σκάφη - σκάφη (λαϊκή παροιμία) πρωτομάστορας δεν γίνεσαι μόνο με τη πρόθεση κατά της διαφθοράς.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Άντρος Κυπριανού

Ο έχων το γενικό πρόσταγμα στην Εζεκία Παπαϊωάννου γ.γ. Άντρος Κυπριανού, τριάμισι χρόνια πριν από τις προεδρικές, μέσω της «Κ», έκοψε τα φτερά που ετοίμαζε να ανοίξει ο επονομαζόμενος και «πρίγκιπας» Νικόλας Παπαδόπουλος για τον λόφο της εξουσίας. Γιατί όπως λένε και στο ΑΚΕΛ «Το δις εξαμαρτείν ουκ ανδρός σοφού».

Η στρατηγική για τα Εξάρχεια

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ**

Αν δεν ήταν ο ίδιος ο ΣΥΡΙΖΑ να θυμίζει τις πιο απωθητικές πλευρές της διακυβέρνησής του (ιδίως τώρα με τη στάση του στην υπόθεση Ρασπούτιν), νομίζω ότι κανείς δεν θα καθόταν να ασχοληθεί μαζί του. Αυτό διαπιστώνω από τις επαφές μου με τον κόσμο. Μπορεί να κάνω λάθος; Βεβαίως – έχω ταλέντο στο άθλημα. Αλλά, αν δεν θεωρούσα ότι βρίσκεται κοντά στην αλήθεια, δεν θα διακινδύνευα να το γράψω. Αυτό το αίσθημα αποστροφής οφείλεται, οπωσδήποτε, στην ασυνήθιστα μεγάλη διάρκεια του μαρτυρίου ΣΥΡΙΖΑΝΕΛ: πέντε χρόνια στην εξουσία, από τους κατεξοχήν ανίκανους στη διοίκηση είναι σκληρό μάθημα και το μετατραυματικό σοκ δεν είναι αστείο. Είναι όμως και ένα αίσθημα ενοχής, που συμβάλλει στην αποστροφή αυτή, ιδίως από εκείνους που είχαν, εν μέρει ή πλήρως, πιστέψει στους μύθους και στις εξωπραγματικές θεωρίες που καλλιεργούσε ο ΣΥΡΙΖΑ με σκοπό να γραπώσει την εξουσία. Στο βάθος του εαυτού μας, ξέρουμε ότι πληρώσαμε πανάκριβα τις δικές μας αυταπάτες και, τώρα, θέλουμε να κοιτάξουμε μπροστά και να πάμε παρακάτω.

Για τον λόγο αυτό, καταλαβαίνω ότι είναι δύσκολο να σας ζητήσω να θυμηθείτε ποιος φόβος κυριαρχούσε τους τελευταίους μήνες πριν από τις εκλογές. «Θα καεί η Αθήνα». Αυτός σε γενικές γραμμές ήταν ο διάχυτος φόβος, τουλάχιστον σε εκείνη τη μερίδα του κόσμου που προσέβλεπε στην κυβερνητική αλλαγή. Θα καούν τα Εξάρχεια, οι αναρχικοί θα αφηνιάσουν, δεν θα μείνει τίποτε όρθιο και άλλα σχετικά κυκλοφορούσαν από στόμα σε στόμα.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Και ήταν δικαιολογημένοι οι φόβοι αυτοί, για δύο λόγους. Ο ένας ήταν η συνειδητοποίηση του μεγάλου κοινωνικού βάθους του προβλήματος. Εγινε συνείδηση, δηλαδή, ότι δεκαετίες επιτεινόμενης ανομίας έχουν ρίξει πια τις ρίζες τους πολύ βαθιά στην περιοχή, ώστε να αρκεί η πολιτική βούληση για να επανέλθουν ο νόμος και η τάξη. Εξίσου μεγάλη σημασία με τη θέληση των κυβερνώντων έχει και ο τρόπος. Ο δεύτερος λόγος ήταν η ντοπάθεια. Βλέπαμε επί πέντε χρόνια τη συντονισμένη προσπάθεια (ομολογουμένως, από τις σπάνιες περιπτώσεις που κατάφεραν να συντονισθούν...) του υπουργείου Δικαιοσύνης και του υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, με σκοπό να διευκολύνεται η καθημερινότητα του αναρχικού, εις βάρος της καθημερινότητας του κοινού πολίτη. (Κοινός, επειδή ο αναρχικός είναι ανώτερος, καθώς του επιτρέπεται να παραβιάζει νόμους για τους οποίους οι άλλοι τιμωρούνται.) Ηταν επόμενο να έχουμε δεχθεί σχεδόν ως φυσική πραγματικότητα την πολιτική ανεξαρτησία των αναρχικών και την ασυδοσία της εγκληματικής δράσης τους.

Τι έγινε στα Εξάρχεια με το που ήλθε η Ν.Δ. στην κυβέρνηση αυτοδύναμη; Εν σχέσει με τους φόβους που επικρατούσαν, τίποτε. Οι εκλογές έγιναν κατακαλόκαιρο και οι αναρχικοί έκαναν διακοπές. Οταν γύρισαν από την Ικαρία, είχαμε κάποιες επιθέσεις με μολότοφ στους συνήθεις στόχους, ασήμαντες συγκριτικά με το παρελθόν, και αυτό ήταν όλο. Οταν αργότερα ξεκίνησαν οι εκκενώσεις των καταλήψεων, οι αναρχικοί απάντησαν με μπαράζ από γκαζάκια σε γραφεία της Ν.Δ. Συγγνώμη, αλλά ούτε και αυτό το λες ότι «καίγεται η Αθήνα». Αποδεικνύεται στην πράξη, λοιπόν, αυτό που τότε κατήγγελλε η αντιπολίτευση: ότι η κυβερνητική κάλυψη (ανοχή, συνενοχή, συνεργασία – η κάλυψη είχε διάφορες μορφές) επέτρεπε στους αναρχικούς να έχουν αποθρασυνθεί.

Βεβαίως, αυτό δεν αρκεί. Βολεύει, ωστόσο, για να τεθεί σε εφαρμογή η στρατηγική στην οποία η κυβέρνηση έχει καταλήξει για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Η στρατηγική βασίζεται στη λεγόμενη θεωρία του σπασμένου παράθυρου, του Αμερικανού κοινωνιολόγου Τζέιμς Γουίλσον. (Πολύ γενικά, η θεωρία λέει ότι η αδιαφορία του νόμου είναι ο σοβαρότερος λόγος για την εδραίωση της ανομίας: το ένα σπασμένο παράθυρο θα φέρει το άλλο, το άλλο θα φέρει το επόμενο κ.ο.κ., μέχρι που δεν θα έχει μείνει κανένα.)

Στην πράξη, τώρα, η συγκεκριμένη στρατηγική δεν εφαρμόζεται διά του ροπάλου, δηλαδή με την αύξηση της αστυνομικής παρουσίας στις ευαίσθητες περιοχές. Βασίζεται μάλλον στη σταδιακή και «φυσιολογική» περικύκλωση των ευαίσθητων περιοχών από έναν κλοιό κανονικότητας, που ολοένα θα σφίγγει. Με τους όρους της θεωρίας του Γουίλσον, θα λέγαμε ότι το κράτος θα αρχίσει να διορθώνει τα σπασμένα παράθυρα. Δηλαδή, η καθαριότητα θα βελτιωθεί, ο φωτισμός θα αποκατασταθεί και θα ενισχυθεί, ενδεχομένως να χρειαστούν και πεζοδρομήσεις. Ολα αυτά, δε, παράλληλα με στοχευμένες εκκαθαριστικές επιχειρήσεις της Αστυνομίας, εφόσον είναι απαραίτητες. Η παρουσία της Αστυνομίας θα είναι στην περιφέρεια (διότι δεν χρειάζονται προκλήσεις στις υπό απελευθέρωση περιοχές), αλλά πάντα έτοιμη να επέμβει.

Αυτή είναι η στρατηγική για τα Εξάρχεια – δεν το διαλαλούν, αποφεύγουν να το συζητούν πολύ, αλλά αυτή είναι. Το ευτύχημα στην περίπτωση είναι όχι μόνον ότι ο Χρυσοχοΐδης είναι ο κατάλληλος άνθρωπος, αλλά και ότι δήμαρχος είναι ο Μπακογιάννης, διότι η στενή συνεργασία είναι απαραίτητη προϋπόθεση επιτυχίας.

ΦΑΛΗΡΕΥΣ
kassimatis@kathimerini.gr

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΜΙΧΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ**

Περί δημοψηφισμάτων

Η Ολλανδία είναι μια χώρα με πληθυσμό 17 εκατομμύρια πολίτες. Το 2015 τέθηκε σε ισχύ νόμος περί δημοψηφισμάτων με την πρωτοβουλία διεξαγωγής του να ανήκει στους πολίτες. Ο νόμος είναι κατά βάση διορθωτικός, δηλαδή η πρωτοβουλία διεξαγωγής του γίνεται εναντίον ενός νόμου ή μιας συνθήκης που ψηφίστηκε από το Κοινοβούλιο. Δηλαδή, δεν μπορούν οι πολίτες να προτείνουν συγκεκριμένο νόμο και να τον προωθήσουν μέσω δημοψηφίσματος. Μέσα σε τέσσερις εβδομάδες από την ενεργοποίηση της διαδικασίας της πρωτοβουλίας, θα πρέπει να συγκεντρώσουν 10 χιλιάδες υπογραφές τις οποίες θα υποβάλουν προς έγκριση. Αφού πιστοποιηθούν και εγκριθούν οι υπογραφές τότε θα περάσουμε στη δεύτερη δικλίδα ασφαλείας που είναι η συγκέντρωση 300 χιλιάδων υπογραφών μέσα σε έξι εβδομάδες. Ήδη έγιναν δύο δημοψηφίσματα στη βάση αυτού του νόμου με το αποτέλεσμα τους όμως να μην είναι δεσμευτικό.

Ήδη, όμως, πολιτικές δυνάμεις προσπάθησαν να περιορίσουν τη δυνατότητα αυτή των πολιτών και η Κάτω Βουλή ψήφισε την κατάργηση του νόμου. Επίσης, από την 1η Απριλίου 2012, οι πολίτες της Ε.Ε. με την «Πρωτοβουλία των Πολιτών» επιτρέπει σε ένα εκατομμύριο πολίτες από τουλάχιστον ένα τέταρτο των κρατών μελών της Ε.Ε. (σήμερα επτά χώρες), να ζητήσουν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προτείνει νομοθεσία σε τομείς για τους οποίους έχει αρμοδιότητα. Την κάθε Πρωτοβουλία πρέπει να οργανώσει επιτροπή από τουλάχιστον επτά πολίτες της ΕΕ οι οποίοι διαμένουν σε τουλάχιστον επτά διαφορετικά κράτη μέλη και έχει στη διάθεσή της ένα χρόνο για να συγκεντρώσει τις υπογραφές. Οι υπογραφές πρέπει με τη σειρά τους να πιστοποιηθούν από τις αρμόδιες αρχές κάθε κράτους μέλους από το οποίο προέρχονται. Οι υπεύθυνοι των πρωτοβουλιών που κρίνονται αποδεκτές συμμετέχουν σε ακρόαση που οργανώνει το Ε.Κ., η δε Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει διορία τριών μηνών να εξετάσει κάθε πρωτοβουλία και να αποφασίσει πώς θα ανταποκριθεί.

Προφανώς αυτές οι διαδικασίες δεν είναι σε τόσο βαθμό εκτεταμένες ώστε να μιλάμε για άμεση δημοκρατία, κάτι το οποίο ισχύει σε σημαντικό βαθμό στην Ελβετία, όπου κάθε μήνα διεξάγονται τουλάχιστον ένα ή δύο δημοψηφίσματα για όλα τα ζητήματα με πλέον βασικό αποτέλεσμα την εξασθένιση ισχύος των πολιτικών κομμάτων, αφού το σύστημα αυτό επιτρέπει στους πολίτες να εκφράζουν τις ιδέες τους με έναν άμεσο τρόπο, κατέστησε περιττή μια κατά τα άλλα σημαντική λειτουργία ενός κόμματος, τη συλλογή και διατύπωση (aggregation and articulation) πολιτικών επιλογών στο εκλογικό σώμα.

Στα περισσότερα δημοψηφίσματα σχηματίζονται συγκεκριμένου σκοπού συμμαχίες ομάδων ειδικών ενδιαφερόντων, κομμάτων, άλλων οργανισμών και δημοσίων προσώπων, οι οποίες συσπειρώνονται υπέρ ή κατά του εκάστοτε θέματος. Έτσι ο κάθε ψηφοφόρος δεν μπορεί να εμποδιστεί στο να επιλέξει και να εκφράσει τις προσωπικές του προτιμήσεις. Τα κόμματα δεν μπορούν να κάνουν τίποτα παραπάνω από το να υποστηρίξουν μία θέση και να ελπίζουν πως η δήλωση τους αυτή θα επηρεάσει αρκετούς ψηφοφόρους. Οι ηγέτες των κοινοβουλευτικών κομμάτων σπάνια επιτυγχάνουν να κρατήσουν τους βουλευτές τους εντός της κομματικής γραμμής. Είναι απόλυτα φυσιολογικό τα μέλη του κοινοβουλίου που ανήκουν στο ίδιο κόμμα να υιοθετήσουν δημόσια αντίθετες θέσεις σχετικά με μία δημοψηφισματική εκστρατεία. Για παράδειγμα, το 1986, οι πρόεδροι των επιτροπών των αντίπαλων συνασπισμών, στη δημόσια συζήτηση σχετικά με τη συμμετοχή της Ελβετίας στα Ηνωμένα Έθνη, ήταν και οι δύο μέλη του FDP (Free Democratic Party of Switzerland). Η ανοιχτή αυτή διαφωνία προτρέπει επιπλέον τους ψηφοφόρους να αγνοήσουν τις προτροπές των κομμάτων που υποστηρίζουν.

Προφανώς δεν μπορεί να παραγνωριστεί το πρόσφατο παράδειγμα του αποτελέσματος δημοψηφίσματος για το Brexit και το «μπάχαλο» που έχει δημιουργηθεί είτε διαφωνεί κάποιος είτε συμφωνεί και αυτό γιατί πρωτίστως ένα δημοψήφισμα θέλει ενημερωμένους κριτικά σκεπτόμενους πολίτες, οι οποίοι να γνωρίζουν εκ των προτέρων τα αποτελέσματα που θα επιφέρει η ψήφος τους, και αυτό δεν μπορεί να γίνεται ως ένας μεμονωμένος μικροπολιτικός τακτικισμός όπως θεωρώ ότι έγινε στην προκειμένη περίπτωση με τόσο κολοσσιαία όμως αποτελέσματα. Η Δημοκρατία σύμφωνα με τον Αριστοτέλη χρειάζεται πολίτες έτοιμους να κυβερνηθούν, αλλά και να κυβερνήσουν και αυτό σε τακτική βάση και όχι σποραδικά και σπάνια.

Ο κ. Μιχάλης Παρασκευάς είναι δικηγόρος

EPA/BARBARA WALTON

Μαθητές από την Τασμανία διαμαρτύρονται για την κλιματική κρίση στο πλαίσιο του Global Strike 4 Climate. Υπολογίζεται ότι περισσότεροι από χίλιοι άνθρωποι έλαβαν μέρος, με πολλούς μαθητές να αφήνουν το σχολείο εκείνη την ημέρα.

ΔΙΕΛΚΥΣΤΙΝΔΑ / *Της* **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Ας πληρώσουν την κακή τους κρίση

Όταν τον Νοέμβριο του 2015, η Ελένη Θεοχάρους αποχωρούσε από τον ΔΗΣΥ πυροβολώντας την ηγεσία και τις θέσεις της, κανείς δεν εκπλάγηκε. Η ρήξη ήταν προδιαγεγραμμένη και οι διαφωνίες από καιρό καταγραμμένες, παρά το ότι μια χαρά συνυπήρχαν οι δύο τους για χρόνια. Εντάθηκε το 2012, με την φημολογία που την ήθελε να συζητά το ενδεχόμενο υποψηφιότητας της με τον «πατριωτικό χώρο». Κορυφώθηκε βέβαια και όταν διεκδίκησε να είναι υποψήφια του ΔΗΣΥ για την προεδρία απέναντι στον Νίκο Αναστασιάδη.

Τότε πολλοί εκτίμησαν πως η Ελένη Θεοχάρους θα κλείσει την πόρτα του ΔΗΣΥ μια και καλή και έπεσαν έξω. Λίγο η γνωστή πολυφωνία που βόλευε τον ΔΗΣΥ για να ικανοποιεί τα πολλά ακροατήριά του, λίγο η δημοτικότητα της Θεοχάρους που δεν ήταν αμελητέα, λίγο το σίγουρο καράβι που ονομάζεται κυβερνών κόμμα, έκανε Πινδάρου-Θεοχάρους να βάλουν στην άκρη τις όποιες διαφωνίες και να δώσουν τα χέρια για τις ευρωεκλογές του 2014. Και κάθε άλλο από επιζήμια ήταν λοιπόν η κοινή τους συμπόρευση αν λάβουμε υπόψη ότι εκείνη λάμβανε κάπου στις 60.000 ψήφους και ο ΔΗΣΥ κατέγραφε ποσοστό ρεκόρ.

Θυμήθηκαν ότι έχουν αγεφύρωτο πρόβλημα λίγους μήνες μετά τις ευρωεκλογές όταν η κα Θεοχάρους αποχωρούσε ηχηρά από τον ΔΗΣΥ. Εκείνη, αφότου επανεκλέγηκε πανηγυρικά θυμήθηκε πως ο ΔΗΣΥ είναι ένα διευθυντήριο εμμίσθων, ίδρυε την Αλληλεγγύη και έπαιρνε μαζί της την έδρα της ευρωβουλής. Και ο ΔΗΣΥ όμως, καλώντας την να δώσει την έδρα που του ανήκε όπως έλεγε πίσω, θυμήθηκε να πει ότι είναι γραφική φιγούρα που επιθυμεί την Ένωση και να την στηλιτεύει σε πάνελ και σε κοινωνικά μέσα δικτύωσης.

Σε εκείνη ακριβώς την περίοδο ίδρυσης της Αλληλεγγύης έκανε δειλά την εμφάνισή της στο πάνελ δίπλα από την κα Θεοχάρους και η Άννα Θεολόγου. Χρειάστηκε να διαφανεί πως η Αλληλεγγύη θα συνενωθεί τελικώς με το ΕΥΡΩΚΟ, να βγει προς τα έξω ότι στην επαρχία Αμμοχώστου –επαρχία που κατάγεται η οικονομολόγος- θα διεκδικήσει ο προβεβλημένος Μιχάλης Γιωργάλλας, για να αποχωρήσει ατάκτως η Άννα Θεολόγου και να βρει στέγη στη Συμμαχία Πολιτών.

Στέγη στη Συμμαχία Πολιτών βάσει αρχών βεβαίως βρήκε και ο γνωστός δημοσιογράφος Παύλος Μυλωνάς. Τότε η Συμμαχία Πολιτών πανηγύριζε τη μεγάλη κατάκτηση Μυλωνά και δεν προβληματιζόταν καθόλου από το γεγονός ότι χρειάστηκε να δώσει αγώνα με το ΔΗΚΟ για να τον συμπεριλάβει στο ψηφοδέλτιο, καθώς ο γνωστός δημοσιογράφος ταλαντευόταν μέχρι την υστάτη αν θα κατέλθει με το ΔΗΚΟ στην επαρχία Κερύνειας ή με τη Συμμαχία Πολιτών στη Λεμεσό.

Σήμερα, θυμηθήκαν όλοι τους πως ο Παύλος Μυλωνάς και η Άννα Θεολόγου είναι τυχοδιώκτες γιατί αποχώρησαν από το κόμμα τους και θα πρέπει να τιμωρούνται χάνοντας την έδρα, όσοι ακολουθούν ανεξάρτητη πορεία. Και θα το προχωρούσαν όλο αυτό αν δεν τους έκραζε η κοινή γνώμη. Το αποφάσισε το ΑΚΕΛ με τις γνωστές του θέσεις, ο Δημήτρης Συλλούρης βουλευτής του ΔΗΣΥ που διαγράφηκε για τη στάση που τήρησε επί Σχεδίου Ανάν, ο Νικόλας Παπαδόπουλος που παρακαλούσε τον Μυλωνά να προσέλθει στις τάξεις του. Το αποφάσισε και ο ΔΗΣΥ που καμώνεται πως είναι υπέρ της οριζόντιας ψηφοφορίας και της αριστίνδην υποψηφιότητας. Το αποφάσισε και η Ελένη Θεοχάρους που μέχρι προχθές κρατούσε με πείσμα την έδρα που διεκδίκησε με τον ΔΗΣΥ.

Αντιλαμβάνεστε την υποκρισία. Να μας μιλούν όλοι αυτοί για καιροσκοπισμό. Όχι βεβαίως γιατί ο Μυλωνάς ή Θεολόγου και ο κάθε άλλος που ακολούθησε την ίδια τακτική δεν είναι. Όμως είναι όλοι αυτοί που εκπλήττονται που τους ανακάλυψαν και τους εξέθρεψαν. Όσο βεβαίως τους βόλευε. Ας πληρώσουν σήμερα την κακή πολιτική τους κρίση. Γιατί τον ίδιο καιροσκοπισμό έδειχναν και οι ίδιοι όταν για να αυξήσουν τα ποσοστά τους έκαναν ψηφοδέλτια supermarket με πρόσωπα που έδειχναν από την αρχή και τις προθέσεις τους και τις θέσεις τους.

Το μπάχαλο που επικρατεί αυτή τη στιγμή μέσα στη βουλή δεν τιμά λοιπόν κανέναν. Πρώτα και κύρια την κα Θεοχάρους που εξαιτίας της η Βουλή υπολειτουργεί και το κράτος πληρώνει αλόγιστα χρήμα. Και στη συνέχεια τους υπόλοιπους που βολεύτηκαν με την κατάσταση. Ας επικεντρωθούν σε αυτό, αν θέλουν έστω και τώρα να διασώσουν και την αξιοπρέπειά τους και την πολιτική τους υστεροφημία.

economidoum@kathimerini.com.cy

ΒΟΛΕΣ / *Του* **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Η τρέλα της ψευδοσημαίας

«Εγώ είμαι 70 χρόνων, πολέμησα το 1974 και το μυαλό μου πήγε να σαλέψει από την οργή, όταν είδα τις σημαίες της Τουρκίας και του ψευδοκράτους, στην Εκκλησία της Παναγίας της Λύσης», μονολογούσε Λυσιώτης, ο οποίος μετέβη στο αγαπημένο του χωριό για να προσευχηθεί, στην πρώτη Θεία Λειτουργία, ύστερα από 45 χρόνια κατοχής. Και συνέχισε λέγοντας: «Καλά δεν μπορούσαν να αφαιρέσουν τα σύμβολα της κατοχής, από μια εκκλησία, η οποία τουλάχιστον ανήκει σε μια άλλη θρησκεία». Και συνέχισε λέγοντας: «Ο 16χρονος νεαρός, ο οποίος κατέβασε τη σημαία από το δημοτικό σχολείο του χωριού μας, σίγουρα δεν είχε τις δικές μου αδυναμίες και αντιστάσεις. Το αίμα του βράζει, δεν έχει αίσθηση του φόβου και σίγουρα δεν υπολόγισε τις συνέπειες, για τους υπόλοιπους Λυσιώτες και τους άλλους πρόσφυγες.» Τις ίδιες σκέψεις σίγουρα έκαναν όλοι Λυσιώτες, οι οποίοι έζησαν πριν από την εισβολή στην αγαπημένη τους Λύση και τώρα το μόνο το οποίο προσμένουν είναι το θαύμα. Με αγωνία συμπλήρωσε ότι: «Μπουχτίσαμε από συνομιλίες και υποσχέσεις για λύση του κυπριακού. Δεν μπορούμε να καταλάβουμε τι θέλουμε εμείς και τι θέλουν οι Τούρκοι, με όλους αυτούς τους νομικισμούς και τα ακατανόητα περί όρων αναφορών».

Στον καφενέ ένας άλλος Λυσιώτης, χαρακτήριζε τον νεαρό, ως τον «χρήσιμο ηλίθιο», ο οποίος έριξε άφθονο νερό στον μύλο των φανατικών και των εθνικιστών, οι οποίοι πολεμούν την επανένωση της Κύπρου και την ειρηνική συμβίωση μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων. Και σημείωσε: «τέτοιοι 'πελλοί' και από εδώ και από εκεί, είναι που έφεραν την καταστροφή, υπηρετώντας τους 'εμπόρους του θανάτου', οι οποίοι βασιλεύουν επί των ερειπίων». Άρχισε τότε να μιλάει για τα εγκλήματα μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, πριν από το 1960, μετά την ανεξαρτησία και μέχρι το 1974. Επεσήμανε με θλίψη: «στο όνομα των μεγαλοϊδεατισμών, της Ένωσης και της Διχοτόμησης, στο όνομα της αλαζονείας του τάχα δυνατού, θρηνούμε επί ερειπίων, την ώρα κατά την οποία γελούν, οι μακράν από εμάς».

Η υπερβολή στην προβολή συμβόλων καθεστώτων, σημαιών και λαβάρων, φωτογραφιών και αγαλμάτων ηγετών, είναι φαινόμενα ανώριμων κοινωνιών και φοβισμένων δικτατόρων, συνηθίζουν να λένε οι κοινωνιολόγοι και δεν έχουν καθόλου άδικο. Στις προηγμένες χώρες της Ευρώπης και στην Αμερική, οι σημαίες μετατρέπονται σε εσώρουχα, μαγιό, ρόμπες, αλλά και καίγονται χωρίς κανένας να γνοιάζεται ιδιαίτερα για το πανί που διαλύεται. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι το ψευδοκράτος, «στόλισε» τον μισό Πενταδάκτυλο με την σημαία, της ούτω καλούμενης Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός, ότι η Κωνσταντινούπολη, η Άγκυρα και όλες οι τουρκικές πόλεις, ακόμη και τα Κατεχόμενα, είναι γεμάτες με αγάλματα του Ατατούρκ και τεράστιες σημαίες της Τουρκίας. Τα ίδια και χειρότερα βλέπει κανείς σε πολλές αραβικές χώρες, όπου οι εμίρηδες «τρέφουν», αλλά και ελέγχουν τους υπηκόους τους.

Η επαναστατική πράξη του 16χρονου, σίγουρα δεν συνέβαλε στην επίλυση του Κυπριακού και σίγουρα δημιούργησε προβλήματα στους Λυσιώτες, οι οποίοι επιθυμούν να λειτουργήσουν ξανά την εκκλησία της Παναγίας, να απολαύσουν ξανά το θαύμα της Θείας Λειτουργίας, στον χώρο όπου γεννήθηκαν και πέρασαν τα καλύτερα χρόνια της ζωής τους. Και αυτό το αντιλαμβάνονται μόνο όσοι γεννήθηκαν στη Λύση. Η πολυσυζητημένη συγγνώμη του πατέρα του νεαρού και η επιστροφή της σημαίας ήταν μια σοφή πράξη, όπως και να το δει κάποιος.

Πρώτα φαίνεται ότι γλύτωσε το παιδί, από την οργή φανατικών Τούρκων, οι οποίοι δεν έχουν όρια. Και δεύτερο, επέστρεψε πίσω στο ψευδοκράτος, ένα ρούχο, μια σημαία χωρίς καμία αξία για τους Ελληνοκύπριους. Και κάθε πατέρας αυτό θα έκανε για χάρη του παιδιού του και όσοι φωνάζουν και βρίζουν μάλλον δεν σκέφτηκαν την περίπτωση του παιδιού τους. Η ιστορία του Κυπριακού είναι γραμμένη από τυχαία γεγονότα, από προβοκάτσιες και από πονηρούς πολιτευτές, οι οποίοι έθεταν το προσωπικό τους συμφέρον και τα πάθη τους πάνω από το συλλογικό καλό. Το μόνο που μας σώζει ίσως είναι τελικά ένα θαύμα.

kaparispan@yahoo.gr

ΑΚΑΡΙΑΙΑ / *Της* **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Έξυπνες αναβαθμίσεις

Δεν εξηγείται αλλιώς. Ή το κάνουν επίτηδες για να μας σπάσουν τα νεύρα ή δεν έχουν ιδέα τι πάει να πει προγραμματισμός, πράγμα που οδηγεί στο ίδιο αποτέλεσμα: Δημότες στα πρόθυρα νευρικής κρίσης και μια πρωτεύουσα-εργοτάξιο. Προφανώς και αναφέρομαι στα έργα του Δήμου Λευκωσίας, τα οποία υπόσχονται μεν μια «έξυπνη» πόλη, χωρίς ωστόσο να έχει πειστεί κανένας ότι η υλοποίησή τους δρομολογείται με «έξυπνο» τρόπο. Διότι είναι κομμάτι δύσκολο να πιστέψει κανείς ότι στις κανονικές χώρες, όταν βάζουν μπρος για να αναβαθμίσουν τους δρόμους ή τις πλατείες τους ακολουθούν την ίδια ακατανόητη τακτική, η οποία λέει πως προτού καν συνέλθει ο δημότης από το ένα έργο και προτού ακόμα αυτό τελειώσει (διότι ως γνωστόν ποτέ δεν τελειώνει στην ώρα του), τον εξαναγκάζουν να υποστεί το επόμενο, απαιτώντας μάλιστα να καταπιεί αγόγγυστα το κυκλοφοριακό βάσανο που παρατείνεται.

Αυτό συμβαίνει σ' αυτή την ταλαίπωρη πόλη και το εξωφρενικό είναι πως κάθε φορά που καλούνται οι αρμόδιοι να δώσουν εξηγήσεις, το τροπάρι είναι το ίδιο: Πως «είναι μεν δικαιολογημένα τα παράπονα των πολιτών για την κυκλοφοριακή κίνηση και των επιχειρηματιών για τον επηρεασμό των δραστηριοτήτων τους», αλλά οφείλουμε να αντιληφθούμε πως όταν μια πόλη εκσυγχρονίζεται απαιτεί θυσίες. Και μ' αυτό το «προοδευτικό» επιχείρημα ξεμπερδεύουν άπαντες από τις ευθύνες τους, που μετέτρεψαν την καθημερινότητά μας σε εφιάλτη. Αδιαφορώντας προφανώς για το ποιες είναι οι επιπτώσεις της ακατανόητης στρατηγικής που ακολουθούν και την οποία βαφτίζουν «πορεία προς την αναβάθμιση». Διότι όταν π.χ. λέμε «επηρεασμός των δραστηριοτήτων των επιχειρηματιών», δεν μπορούμε να το προσπερνάμε έτσι ελαφρά τη καρδία, αφού αυτό σημαίνει πως υπάρχουν άνθρωποι που αναγκάστηκαν εξαιτίας των ατέρμονων έργων να κλείσουν τις δουλειές τους. Κι αν αυτό εντάσσεται στις επιπτώσεις του «έξυπνου» προγραμματισμού τους τότε για ποιον ακριβώς λόγο τον θεωρούν «έξυπνο»; Είναι «εξυπνάδα» να ταλαιπωρούνται καθημερινά οι δημότες, να κλείνουν τα μαγαζιά τους και να πληρώνουν τα σπασμένα μιας πλατείας που εδώ και χρόνια τους καταδίκασε να ζουν μέσα στα μπάζα (χώρια τα χρήματα που ξοδεύτηκαν στον αέρα).

Πέρα από το σκάνδαλο που λέγεται πλατεία Ελευθερίας και για το οποίο κανένας ακόμα δεν αισθάνεται υπόλογος, πέρα από την οδό Καλλιπόλεως, η οποία ακόμα να τελειώσει και εκεί όπου θεωρείται τελειωμένη διερωτάται κανείς αν αυτό λέγεται αναβάθμιση (π.χ. το να μη χωράει να περάσει από τις παρόδους της όχημα Πυροσβεστικής), πέρα από την οδό Μνασιάδου και Στασικράτους που επίσης δεν λένε να τελειώσουν, πέρα από την οδό Ομήρου που ξεχάσαμε ότι υπάρχει στον χάρτη, έρχονται τώρα να ανοίξουν νέες τρύπες. Κλείνουν την Κυριάκου Μάτση, με την υπόσχεση ότι δεν θα προσθέσουν επιπλέον ταλαιπωρία στους δημότες, γιατί θα την κλείνουν λέει σταδιακά, και ταυτόχρονα προγραμματίζουν μικρά έργα στη λεωφόρο Κένεντι, μικρά λένε... Μα είμαστε σοβαροί; Το κυκλοφοριακό είναι ήδη μπάχαλο με τα έργα που ήδη γίνονται (και δεν λένε να τελειώσουν) και οι αρμόδιοι υποστηρίζουν πως μ' αυτά που θα ξεκινήσουν δεν θα δημιουργηθεί το πλήρες χάος, επειδή θα τα υλοποιούν σταδιακά; Τόσο απλά; Γιατί επιτέλους δεν μας λένε ποιος είναι ο λόγος που αυτά τα «έξυπνα» έργα γίνονται την ίδια ώρα; Μήπως επειδή το ένα δεν τελειώνει στην ώρα του και αναγκαστικά πρέπει να αρχίσει το άλλο για να μη χάσουν τις όποιες δεσμεύεις τους; Τι ακριβώς κρύβεται πίσω από αυτή την έλλειψη συντονισμού (αν δεν κρύβεται κάτι είναι ακόμα πιο τραγικό). Και όπου να 'ναι θα μας ανακοινώσουν ότι κλείνει και η Μακαρίου. Κι αυτή ταυτόχρονα. Και θα μας το πλασάρουν ως ακόμα ένα «αναγκαίο κακό» που οφείλουμε να υποστούμε προκειμένου να «αναβαθμίσουμε» την εξυπνάδα μας. Και άμα αρχίσουν οι διαμαρτυρίες, δεν θα φταίνε αυτοί και οι «έξυπνοι» συντονισμοί τους αλλά τα ΜΜΕ και τα σόσιαλ μήντια που ρίχνουν λάδι στη φωτιά. Λες και δεν είμαστε ήδη καμένοι από χέρι.

elenixenou11@gmail.com

Ώρα για διεκδίκηση εγγυήσεων ασφαλείας

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Τα διπλωματικά κλισέ δεν απηχούν συνήθως την πραγματικότητα. Στην περίπτωση των ελληνοαμερικανικών σχέσεων όμως ισχύει η διαπίστωση πως διανύουν την καλύτερη περίοδό τους εδώ και δεκαετίες. Τον δρόμο άνοιξε η προηγούμενη κυβέρνηση. Οι κυβερνώντες κατάλαβαν όμως γρήγορα ότι η Ουάσιγκτον δεν «έγινε ΣΥΡΙΖΑ» αλλά απλώς έκανε τη δουλειά της. Και οι Αμερικανοί αντιλαμβάνονται πως η σημερινή κυβέρνηση συνεχίζει την ίδια εξωτερική πολιτική, αλλά επιδιώκει κάποια απτά ανταλλάγματα, όπως θα έπρεπε να συμβαίνει σε κάθε διαπραγμάτευση.

Τις επόμενες εβδομάδες επίκεινται σημαντικά γεγονότα. Ο πρωθυπουργός θα συναντηθεί με τον πρόεδρο Τραμπ στη Νέα Υόρκη. Θεωρείται βέβαιο ότι το βασικό όφελος θα είναι μια δήλωσή του τού τύπου «η Ελλάδα είναι μια καταπληκτική χώρα για επενδύσεις, επενδύστε σε αυτήν». Οι όροι της νέας αμυντικής σχέσης μεταξύ Ελλάδας και ΗΠΑ θα ξεκαθαρίσουν. Και επίσης ο ισχυρός άνδρας της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής, ο κ. Πομπέο, θα επισκεφθεί την Αθήνα. Η επίσκεψη Πομπέο είναι κρίσιμη γιατί, μετά την απομάκρυνση του κ. Μπόλτον, δεν υπάρχει παρά ένα κέντρο εξουσίας που επηρεάζει τον πρόεδρο Τραμπ.Επειδή οι καλοί λογαριασμοί κάνουν πάντοτε τους καλούς φίλους, θα ήταν χρήσιμο να μην ξεφύγουν οι προσδοκίες για το πώς θα εξελιχθούν οι ελληνοαμερικανικές σχέσεις. Οσοι πιστεύουν ότι οι ΗΠΑ θα «άδειαζαν» σε μία μέρα την Τουρκία και θα έβλεπαν την Ελλάδα ως μοναδικό υποκατάστατο κάνουν λάθος. Αυτές οι τεκτονικές κινήσεις γίνονται αργά και διστακτικά. Οσοι πάλι από την άλλη πλευρά του Ατλαντικού ήθελαν μια εξαετή αμυντική συμφωνία βιάζονται.Η Ελλάδα οφείλει να διεκδικήσει εγγυήσεις ασφαλείας, με κάποια μορφή. Οπως επίσης και πολεμικό υλικό από το πλεόνασμα του αμερικανικού Πενταγώνου. Η παρουσία των Αμερικανών σε ορισμένα ευαίσθητα γεωπολιτικά σημεία έχει αποτρεπτικό χαρακτήρα, αλλά δεν αρκεί. Ενα αγκάθι μπορεί να ανακύψει όταν οι Αμερικανοί θα θέσουν ζήτημα για την παρουσία της Κίνας στην Ελλάδα. Εκεί η απάντηση είναι ξεκάθαρη. Η χώρα μας ακολουθεί μια πολυδιάστατη εξωτερική πολιτική και θέλει διακαώς μεγάλες επενδύσεις. Η Κίνα επένδυσε την εποχή που το είχαμε ανάγκη και δεν έχει ποτέ θέσει πρόσθετες απαιτήσεις που να αμφισβητούν τις πάγιες στρατηγικές υποχρεώσεις της Αθήνας. Οι ελληνοαμερικανικές σχέσεις έχουν φτάσει σε ένα σημείο ωρίμανσης. Το μέλλον θα είναι ευοίωνο και θετικό, εάν οι δύο πλευρές συνεχίσουν να μιλάνε με ανοιχτά χαρτιά, και εφόσον γίνει πλήρως αντιληπτό από την αμερικανική πλευρά ότι η Ελλάδα έχει προσφέρει πολλά (πάνω και κάτω από τα ραντάρ), τώρα ήλθε η ώρα να εξασφαλίσει η χώρα κάποια στρατηγικά ανταλλάγματα.

Το σύστημα Μητσοτάκη

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Αυτή η κυβέρνηση υπό τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη δεν μοιάζει με τις άλλες της Νέας Δημοκρατίας στα χρόνια της μεταπολιτεύσεως. Εχει κάποιες αναλογίες ως προς τους στόχους –στον χώρο της οικονομίας– της κυβερνήσεως του πατέρα του, αλλά μέχρις εκεί.

Ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης ως πρόεδρος της Ν.Δ. και στη συνέχεια ως πρωθυπουργός (1990-1993) ήταν πολιτικός των «εσωκομματικών» ισορροπιών και αναλώθηκε σε αυτήν του την προσπάθεια. Αν και κατάφερε να εξασφαλίσει την υποστήριξη της «σκληρής» Δεξιάς, η σύγκρουση με την κραταιά «καραμανλική» τάση, εκπροσωπούμενη από τον Μιλτιάδη Εβερτ, υπέβοσκε διαρκώς. Η παλαιά διάκριση «Λαϊκών» και «Φιλελευθέρων» άρχισε να αναδύεται εκ νέου στην επιφάνεια.

> *Ο πρωθυπουργός δεν αναλώθηκε στην επίτευξη «εσωκομματικών» ισορροπιών και επέβαλε, με βαναυσότητα ενίοτε, απόλυτο έλεγχο.*

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης κατέκτησε την προεδρία της Ν.Δ. δίχως να έχει την υποστήριξη των κομματικών στελεχών ή έστω ελαχίστων μελών της Κοινοβουλευτικής Ομάδος της Ν.Δ., απλώς και μόνον διότι η παραδοσιακή συντηρητική τάση των οπαδών του κόμματος διεσπάσθη καθώς είχε να επιλέξει μεταξύ δύο υποψηφίων για την ηγεσία της Ν.Δ. – τον Ευάγγελο Μεϊμαράκη και τον Απόστολο Τζιτζικώστα.

Σε αντίθεση με τον πατέρα του, ωστόσο, ο κ. Κυριάκος Μητσοτάκης δεν αναλώθηκε στην επίτευξη «εσωκομματικών» ισορροπιών και επέβαλε, με βαναυσότητα ενίοτε, απόλυτο έλεγχο, υπάγοντας πλήρως τα μέλη του υπουργικού του συμβουλίου στον έλεγχο του Μαξίμου. Σε σημείο που, με βάση όσα ίσχυαν στο παρελθόν, να είναι περίπου αναξιοπρεπής η κατοχή υπουργικού χαρτοφυλακίου.

Με άλλα λόγια, από την υπουργοκεντρική κυβέρνηση του κ. Κώστα Καραμανλή –την προηγούμενη αυτοδύναμη κυβέρνηση της Ν.Δ.–, περάσαμε στο σύστημα του κ. Μητσοτάκη που είναι απολύτως πρωθυπουργικοκεντρικό. Ο ίδιος προσωπικά είναι εξαιρετικά ευγενής προς τους υπουργούς, αλλά πολύ περισσότερο άτεγκτος από ό,τι θα φανταζόταν ποτέ κανείς. Ο «μικρός» απεδείχθη μεγάλος μπελάς.

Η σύνθεση της κυβερνήσεως και η στελέχωση του Μαξίμου αποτελούν αυτές καθεαυτές μια πρόκληση στην παραδοσιακή αντίληψη διακυβερνήσεως. Οσοι επιδίδονται στην καταμέτρηση «κεφαλών», στη βάση του πολιτικού και ιδεολογικού παρελθόντος τους, τις υπολογίζουν σε κάτι λιγότερο από το ένα τρίτο. Μάλιστα κάποιοι ισχυρίζονται πως πρόκειται για ένα σύστημα «μετασημιτικό», μόνον που αντί για το «μπλοκάκι» που κρατούσε ο πρώην πρωθυπουργός Κώστας Σημίτης, σήμερα έχουμε ηλεκτρονικές καλωδιώσεις, υπολογιστές και όλα τα σύγχρονα.

Ενα τόσο συγκεντρωτικό σύστημα θα μπορούσε να προκαλέσει αντιδράσεις. Οχι όμως εάν στη συντηρητική παράταξη –που δεν ταυτίζεται απολύτως με τη σημερινή Ν.Δ.– κυριαρχεί πνεύμα απολύτου νομιμοφροσύνης, όσο διάστημα τουλάχιστον ασκεί στην εξουσία. Ο κ. Μητσοτάκης δεν διατρέχει τέτοιον κίνδυνο. Το θέμα είναι εάν θα επιχειρήσει να προκαλέσει περαιτέρω το «παλαιό σύστημα» της Ν.Δ. προτείνοντας υποψηφιότητα στο προεδρικό αξίωμα –πολιτικά απαράδεκτη για τους συντηρητικούς, όπως θρυλείται ευρέως– ή θα στηρίξει μια πιο συμβατική υποψηφιότητα. Δεν είναι η παρούσα κυβέρνηση όπως οι άλλες της Ν.Δ. Δεν είναι ο κ. Κυριάκος Μητσοτάκης ένας πρωθυπουργός όπως οι προηγούμενοι της Κεντροδεξιάς. Αλλά ούτε καν όπως παλαιότερα ο πατέρας του. Θα δούμε στη συνέχεια...

Αποφασισμένη, συνεννοήσιμη και τυχερή

Του **ΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ**

Οι πρώτοι δυόμισι μήνες της κυβέρνησης μας επιτρέπουν να ελπίζουμε ότι η Ελλάδα έχει μπει σε μια περίοδο προσαρμογής στην πραγματικότητα, ότι μπορεί πλέον να σταθεί στα δικά της πόδια και να αναζητήσει τρόπους να αντιμετωπίσει το μέλλον. Τα χαμηλά επιτόκια στα κρατικά ομόλογα και η αύξηση της εμπιστοσύνης των πολιτών θα ενθαρρύνουν όσους έχουν την ευθύνη να οδηγήσουν τη χώρα προς τα εμπρός. Το σημαντικό είναι ότι η κυβέρνηση Μητσοτάκη έχει καταπιαστεί με χρόνια προβλήματα και δείχνει αποφασισμένη να βρει λύσεις. Η πορεία δεν θα είναι εύκολη, αφού το υπέρογκο χρέος Δημοσίου και ιδιωτών, καθώς και ο δημογραφικός μαρασμός, επιβαρύνουν το όποιο σχέδιο ανάκαμψης.

Από την οικονομία και την Παιδεία, έως το μεταναστευτικό και την εξωτερική πολιτική, το αποτέλεσμα δεν θα κριθεί μόνο από τις πολιτικές που θα εφαρμόσει η κυβέρνηση, αλλά και από την ποιότητα της αντιπολίτευσης, από τον έλεγχο που θα ασκείται από την κοινωνία (μέσω συνδικάτων και ΜΚΟ, αλλά και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης). Μεταξύ των εξωτερικών παραγόντων που μπορούν να επηρεάσουν την πορεία της χώρας είναι η συμπεριφορά της Τουρκίας, μια σύρραξη με επίκεντρο το Ιράν (με συνέπεια αναστάτωση στις αγορές πετρελαίου), οικονομική ύφεση λόγω εμπορικού πολέμου ΗΠΑ - Κίνας. Στην Ιταλία, ο σχηματισμός μιας πιο φιλοευρωπαϊκής κυβέρνησης δείχνει να απομακρύνει κάποιους κινδύνους για την ευρωπαϊκή οικονομία και δίνει μια ευκαιρία στις χώρες-μέλη της Ε.Ε. να έρθουν σε συμφωνία για μια πιο δίκαιη και πιο αποτελεσματική πολιτική διαχείρισης προσφύγων.

Στα μεγάλα προβλήματα της εποχής, όπως είναι το μεταναστευτικό, η κλιματική αλλαγή, η τρομοκρατία, απαιτείται συνεννόηση μεταξύ κρατών για να βρεθούν συλλογικές λύσεις. Ομως, επιβάλλεται να υπάρχει και σωστή διαχείριση των προβλημάτων όπου προκύπτουν, και εκεί η Ελλάδα συνήθως πάσχει. Ο Αλέξης Τσίπρας, μαζί με τον Ισπανό ομόλογό του, ενήργησαν σωστά όταν βοήθησαν την Αγκελα Μέρκελ σε μία δύσκολη στιγμή στην εσωτερική πολιτική της χώρας της, συναινώντας στην επιστροφή μεταναστών που είχαν φθάσει στη Γερμανία μέσω Ελλάδας ή Ισπανίας. Η Ελλάδα είναι στην πρώτη γραμμή του προβλήματος και έχει υποστεί τις δυσλειτουργίες της συμφωνίας Ε.Ε. - Τουρκίας του 2016· αυτό, όμως, δεν δικαιολογεί την οικτρή κατάσταση που επικρατεί εδώ και χρόνια στα κέντρα κράτησης και ταυτοποίησης στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου. Η νέα κυβέρνηση επιχειρεί να βελτιώσει τις συνθήκες διαβίωσης εκεί, να διαχειριστεί την αυξημένη ροή ανθρώπων, να προσθέσει 200 άτομα στη διαδικασία παροχής (ή μη) ασύλου, να εφαρμόσει τη συμφωνία Ε.Ε.-Τουρκίας, να εγκαταστήσει ανθρώπους σε νέες δομές. Η ανάληψη της διαχείρισης του μεταναστευτικού από το υπουργείο Προστασίας του Πολίτη προκάλεσε ερωτήματα, αλλά το εγχείρημα θα κριθεί από το αποτέλεσμα – και σήμερα γίνονται συντονισμένες προσπάθειες για την εξάλειψη των χειρότερων προβλημάτων και για τη θέσπιση ενός πιο λειτουργικού συστήματος.

Η συνεννόηση στο μεταναστευτικό, η εφαρμογή πολιτικών που θα προστατεύουν το περιβάλλον και θα συμβάλλουν στις προσπάθειες μείωσης των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής είναι μεταξύ των θεμάτων που η Αθήνα, οι Βρυξέλλες και το Βερολίνο θα βρουν κοινό έδαφος συνεννόησης. Θετικό είναι το γεγονός ότι ο Ελληνας επίτροπος Μαργαρίτης Σχοινάς γνωρίζει καλά τον τρόπο λειτουργίας της Ε.Ε. και είναι σε θέση να συμβάλει στη στενότερη συνεργασία σε σημαντικά ζητήματα. Οφείλουμε να σημειώσουμε ότι η συμφωνία των Πρεσπών απάλλαξε τη νέα κυβέρνηση από ένα χρόνιο πρόβλημα μεταξύ Ελλάδας και Ε.Ε., ανοίγοντας προοπτικές για ευρύτερες συνεργασίες στα Βαλκάνια. Το ενδιαφέρον της Κίνας και το ανανεωμένο ενδιαφέρον των ΗΠΑ για την περιοχή ενισχύουν περαιτέρω τις προοπτικές της Ελλάδας. Οπως και η συνεργασία με το Ισραήλ και την Αίγυπτο (μαζί με την Κύπρο).

Οι πρώτες κινήσεις της κυβέρνησης είναι θετικές. Αγγίζοντας αρκετά ευαίσθητα θέματα δεν προκάλεσε υπερβολικές αντιδράσεις. Η κοινωνία φαίνεται έτοιμη για αλλαγές. Αρκεί η κυβέρνηση να είναι αποφασισμένη, συνεννοήσιμη – και τυχερή.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Αναλφαβητισμός, δηλαδή αυτοχειρία

Η «Κ» δημοσίευσε, στις 13.09.2019, την έκθεση της Ανεξάρτητης Αρχής Διασφάλισης της Ποιότητας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (ΑΔΙΠΠΔΕ), για το 2019. Ο δημοσιογράφος που παρουσίασε την έκθεση, κ. Απόστολος Λακασάς, συνόψισε εισαγωγικά το συμπέρασμα των δραματικών πιστοποιήσεών της: «Μεγάλη μερίδα μαθητών κινδυνεύει να ολοκληρώσει τη σχολική εκπαίδευση, Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια, παραμένοντας λειτουργικώς αναλφάβητη». Συζητάμε στις συντροφιές, αν η γενική κατάσταση της χώρας είναι «καλύτερη» με την κυβέρνηση Κυριάκου Μητσοτάκη, προτιμότερη από τη διακυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ. Μάταιη αδολεσχία, όταν οι στατιστικές μετρήσεις Ανεξάρτητης Αρχής βεβαιώνουν ότι η πλειονότητα των Ελληνωνύμων σήμερα μπαίνουν στη δημιουργική (και ευθυνών) φάση της ζωής τους λειτουργικώς αναλφάβητοι. Που σημαίνει: ανίκανοι να κατανοήσουν - κρίνουν - ελέγξουν τις πληροφορίες που δέχονται, επομένως ανίκανοι να αντιληφθούν τι πραγματικά συμβαίνει γύρω τους. Αδύνατο να μορφώσουν σε νόημα (λεκτικό σχήμα) την ανάγκη, επιθυμία, προτίμησή τους.

«Λειτουργικώς αναλφάβητος» θα πει: δεν ξέρει να σκεφτεί και να κρίνει, ξέρει μόνο να προσλαμβάνει εικόνες – αποκόβεται από την πραγματικότητα και ζει στον τεχνητό κόσμο των εντυπώσεων. Ο κοινός βίος στη σημερινή Ελλάδα, σε κάθε παραμικρή πτυχή του (μάθησης, σπουδής, επιλογής επαγγέλματος και βιοπορισμού, πολιτικής ευθύνης, ενδιαφερόντων και ψυχαγωγίας) έχει μοναδική αφετηρία και μοναδικό στόχο τις ευάρεστες «εντυπώσεις». Παρακάμπτεται αυθόρμητα η σκέψη, η κρίση, η σύγκριση, η εγκυρότητα της πληροφόρησης, η αξιοπιστία του πληροφοριοδότη, ο έλεγχος ρεαλισμού της ανάγκης, η κριτική αξιολόγηση του στόχου.

«Γιατί είσαι Παναθηναϊκός; Γιατί ψηφίζεις ΠΑΣΟΚ; Γιατί ψωνίζεις από το Lidl; Γιατί σπουδάζεις τη Νομική;» – η ρεαλιστικότερη και αυθεντικότερη απάντηση σε τέτοιου είδους ερωτήσεις θα ήταν: «γιατί έτσι μου αρέσει». Τυχαία και συμπτωματικά, συνέπεσε, οι πρώτες εντυπώσεις μου για τον Παναθηναϊκό, το ΠΑΣΟΚ, το Lidl, τα Νομικά να είναι ευάρεστες, να κολακεύουν (ασυνείδητα) το εγώ μου. Αυτό το γνωρίζουν πολύ καλά οι κατασκευαστές εντυπώσεων και οι έμποροι εντυπώσεων. Γι' αυτό ηγεμονεύουν σε όλα τα πεδία: της πληροφόρησης, της «ψυχαγωγίας», της αγοράς, των ιδεολογιών, της τεχνοκρισίας και βιβλιοκρισίας, της εξουσίας.

Στο ερώτημα, λοιπόν, αν είναι «καλύτερη» η κατάσταση με την κυβέρνηση Μητσοτάκη, οι απαντήσεις συνεχίζουν να διαμορφώνονται και να κρίνονται από την αυθαιρεσία των ατομικών εντυπώσεων. Δηλαδή, συντηρείται ακόμα το καθεστώς αυθαιρεσίας (δικτατορίας) των εντυπώσεων. Οι εντυπώσεις μάς χειραγωγούν να «αισθανόμαστε» ότι αποκαταστάθηκε κάποια «ευπρέπεια» σε δύο πτυχές του δημόσιου βίου: στην εμφανή προστατευτική αστυνόμευση και στη μηχανοργάνωση επικοινωνίας μεταξύ αλληλοεπικαλυπτόμενων πλοκάμων του κυβερνητικού Λεβιάθαν. Κάποιες στιγμές φωτίζεται, με διάρκεια πυροτεχνήματος, ένα από τα θανατηφόρα (στην κυριολεξία) κοινωνικά αδιέξοδα, χωρίς την παραμικρή συνέπεια πολιτικής αφύπνισης και επέμβασης. Πιστοποιεί, λ.χ., η ΑΔΙΠΠΔΕ ότι Δημοτικό και Γυμνάσιο στέλνουν στο Λύκειο κυρίως λειτουργικά αναλφάβητους, παιδιά που τα κατέστησε ανάπηρα το σχολείο, όμως η Κυρία Κεραμέως, παρά το βαρύ οικογενειακό της όνομα, ασχολείται με τις εντυπώσεις που θα μας πείσουν ότι οι ελλείψεις σε δασκάλους και καθηγητές, επί των ημερών της, είναι λιγότερες και οι χώροι διδασκαλίας επαρκέστεροι. Αν ίατη η φτηνή εντυπωσιοθηρία.

Η χειροπιαστή και μετρητή πραγματικότητα της χώρας μας βοά (όχι δίνει την εντύπωση) πως δεν χρειάζεται έναν ευφυή, χαμογελαστό και τσαχπίνη πολιτικό ηγέτη που να κερδίζει τις εντυπώσεις, χρειάζεται έναν κοινωνικό αναμορφωτή. Που σημαίνει: χρειάζεται η χώρα όχι διαχείριση εντυπωσιακών «λύσεων» των προβλημάτων της, αλλά τολμηρές θεσμικές μεταρρυθμίσεις που θα γεννήσουν λύσεις των προβλημάτων. Οι βιώσιμες και αποτελεσματικές λύσεις γεννώνται, δεν επιβάλλονται.

Πώς να στηθούν και να λειτουργήσουν υπηρεσίες και οργανισμοί του Δημοσίου, όταν «προοδευτικοί» χαρακτηρίζονται στην Ελλάδα οι πολιτικοί ενσαρκωτές του μηδενισμού και αμοραλισμού; Μηδενισμός και αμοραλισμός είναι τα τυπικά προϊόντα της πολιτικής καταξίωσης του ατομοκεντρισμού, υποκατάστασης του κοινωνικού αθλήματος από τον πρωτογονισμό προτεραιότητας του εγωτικού συμφέροντος. Τέτοιες μικρονοϊκές αρνήσεις της κοινωνικής συνοχής, περιφρόνηση της πλουτισμένης από διαδρομή αιώνων γλώσσας, ατίμωση της αρχοντιάς των αγώνων για την ελευθερία, απαξίωση του κάλλους και της σοφίας που συγκεφαλαιώνει η λαϊκή παράδοση, δεν αντιμετωπίζονται, βέβαια, με αστυνομικές απαγορεύσεις ή με προπαγάνδα. Ο πνιγερός απελπισμός για το μέλλον του Ελληνισμού γεννιέται, κυρίως, από το γεγονός της ανυπαρξίας αντιστάσεων στον πανίσχυρο ολοκληρωτισμό της απολυταρχίας των εντυπώσεων. Δεν υπάρχει ένα ελάχιστο έστω κόμμα, που να πιστεύει σε ριζικές κοινωνικές μεταρρυθμίσεις. Στην απόλυτη προτεραιότητα της αλλαγής του σχολειού – από το νηπιαγωγείο ώς το πανεπιστήμιο. Της επιστροφής στην αυτοδιαχειριζόμενη κοινότητα. Στην ανάκτηση αξιοπρέπειας και ραχοκοκαλιάς στην άσκηση της εξωτερικής πολιτικής. «Ολα τα θηρία τρώγουν από μας» επειδή είμαστε το «μπαίγνιο» της Ευρώπης. Ακόμα σήμερα, ύστερα από τόση πείρα της συμπεριφοράς των Ευρωπαίων, περιμένουμε τους «συμμάχους» να διώξουν τους Τούρκους από τις γεωτρήσεις στις θάλασσές μας. Μωροί και τυφλοί. Ξεχνάμε ότι η «Ευρώπη» χάρισε τη Μικρασία, τον Πόντο και την Ανατολική Θράκη στον Κεμάλ, τη μισή Κύπρο στους διαδόχους του, τη Βόρεια Ηπειρο στους Αλβανούς, την Ανατολική Ρωμυλία στους Βουλγάρους, τη Μακεδονία στους αργοφτασμένους Σκοπιανούς. Θέλει την Ελλάδα εδαφικά ελάχιστη, γραφικό προτεκτοράτο, αρχαιολογικού ντιλεταντισμού. Ποια η κατανόηση της λέξης «εθελοδουλεία»;

Ο υπέρτατος εθνικός εξευτελισμός

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

«**Αλλά δεν είμαστε** έτοιμοι και δεν είμαι αποφασισμένος ή διατεθειμένος να προτείνω στον κυπριακό λαό λύση, η οποία θα τον εξευτελίζει ή δεν θα επιτρέπει την αποδοχή. Θα πρέπει να κατανοήσουμε ότι δεν είναι αρκετό να αποδίδονται οι ευθύνες στην Τουρκία. Το θέμα είναι να επιτύχεις λύση, η οποία να γίνεται αποδεκτή και από την ελληνοκυπριακή και βεβαίως και από την τουρκοκυπριακή κοινότητα», ανάφερε με έντονο ύφος ο ΠτΔ στην αντικατοχική εκδήλωση του Δήμου Αμμοχώστου. Αν και πάλι απέφυγε να αναφερθεί στο όνομα της μορφής λύσης, δηλαδή στη διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία, προσδιόρισε το περιεχόμενό της. Αυτό βέβαια δεν θεωρείται πρόβλημα, γιατί λίγες ώρες αργότερα ο ΥΠΕΞ και συνδιαμορφωτής της πολιτικής μας στο εθνικό θέμα, σε ομιλία του σε εθνικό μνημόσυνο δήλωσε ότι η μόνη ενδεδειγμένη λύση είναι η ΔΔΟ, όπως αυτή καθορίζεται από τα ψηφίσματα του ΟΗΕ. Συνεπώς, αν κάποιος «αθροίσει» τις δύο δηλώσεις καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η μορφή λύσης που επιδιώκουμε είναι η ΔΔΟ, με προϋποθέσεις την κατάργηση της συνθήκης εγγυήσεων, την αποχώρηση όλων των στρατευμάτων, συμπεριλαμβανομένων των αγημάτων που προνοούνται από τις συμφωνίες Ζυρίχης - Λονδίνου και όσον αφορά τη θετική ψήφο αυτή να ισχύει μόνο σε θέματα που είναι ζωτικής σημασίας για τους Τ/κ.

Αν πάρουμε, λοιπόν, δεδομένο ότι τα διάφορα σχεδία λύσης που μας προτάθηκαν κατά καιρούς δεν προνοούσαν κατάργηση της συνθήκης των εγγυήσεων και στο δε θέμα της πολιτικής ισότητας υπήρχε θετική ψήφος ή ακόμα και βέτο σε όλες τις αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου, εμμέσως πλην σαφώς ο ΠτΔ χαρακτήρισε όλες αυτές τις προτάσεις, συμπεριλαμβανομένου του Σχεδίου Ανάν, ως εξευτελιστικές, δηλαδή λύσεις που προσέβαλλαν την αξιοπρέπεια του κυπριακού ελληνισμού.

Για χάριν της ιστορίας και ο Τάσσος Παπαδόπουλος, στο ιστορικό εκείνο διάγγελμά του στις 7 Απριλίου του 2004 για το δημοψήφισμα στο Σχέδιο Ανάν, την ιδία άποψη είχε και γι' αυτό με δάκρυα στα μάτια καλούσε τον λαό να υπερασπιστεί την αξιοπρέπειά του, δηλαδή να καταψηφίσει μια εξευτελιστική λύση: «Ελληνικέ κυπριακέ λαέ, στη ζυγαριά του 'Ναι' και του ''Οχι', πολύ βαρύτερες και πολύ πιο επαχθείς θα είναι οι συνέπειες του 'Ναι'. Σε καλώ να απορρίψεις το Σχέδιο Ανάν. Σε καλώ να πεις στις 24 του Απρίλη ένα δυνατό ''Οχι'. Σε καλώ να υπερασπιστείς το δίκαιο, την αξιοπρέπεια και την ιστορία σου». Λίγες ημέρες μετά, συγκεκριμένα στις 15 Απριλίου του 2004, ο νυν ΠτΔ και τότε πρόεδρος του ΔΗΣΥ, σε ομιλία του στο έκτακτο συνέδριο του κόμματος για το Σχέδιο Ανάν, είχε εκ διαμέτρου αντίθετη άποψη, θεωρώντας το σχέδιο ευκαιρία επανένωσης και όχι εξευτελισμό: «Τούτη είναι η ώρα που η ιστορία κτυπά την πόρτα μας και εγώ δεν θα την αγνοήσω γι' αυτό και σας παρακαλώ να μετατρέψουμε αυτή την ευκαιρία σε μια συλλογική επιλογή που με το 'Ναι' στο δημοψήφισμα ανοίγει τον δρόμο για επανένωση της Κύπρου», ενώ αναφερόμενος στο διάγγελμα του Τάσσου Παπαδόπουλου εξέφραζε την απογοήτευσή του: «Δεν αποκρύβω πόσο απογοητεύτηκα, όταν παρακολουθούσα τον πρόεδρο της Δημοκρατίας να δαιμονοποιεί τη μία μετά την άλλη τις πρόνοιες του σχεδίου προκειμένου να καταλήξει σε μια από πολλού προειλημμένη απόφαση».

Μπορεί όλα τα πιο πάνω να είναι πλήρως αντιφατικά, αλλά σίγουρα η ιστορία θα αποδώσει «τα του Καίσαρος τω Καίσαρι και τα του Θεού τω Θεώ». Εκ του αποτελέσματος θα διαφανεί αν στο τέλος της διαδρομής που βιώνουμε σήμερα η καταψήφιση του Σχεδίου Ανάν ήταν υπεράσπιση της αξιοπρέπειάς μας ή αν η οποιαδήποτε λύση μας προταθεί, η οποία δεν θα ικανοποιεί τις νεοφανείς μας κόκκινες γραμμές, αποτελεί εξευτελισμό για τον κυπριακό λαό. Σίγουρα ο κάθε εκλεγμένος ηγέτης έχει δικαίωμα, αλλά και υποχρέωση να χαράσσει πολιτική για να αποφευχθεί μια εξευτελιστική λύση. Παράλληλα, όμως, θα πρέπει να μας απαντήσει και στο άλλο ερώτημα. Πώς θα μπορέσουμε να απαλλαγούμε από τον εξευτελισμό, την ατίμωση και ταπείνωση που βιώνουμε εδώ και 45 χρόνια.

Ταπείνωση δεν είναι να δεχτείς μια εφικτή λύση, η οποία, αν και σίγουρα θα έχει προβλήματα, μπορεί με την κατάλληλη βούληση και συναίνεση να καταστεί βιώσιμη. Ταπείνωση είναι να βολεύεσαι με τα τετελεσμένα της εισβολής και να απορρίπτεις λύσεις και προτάσεις με αποτέλεσμα τη διαιώνιση της κατοχής και την οριστική διαγραφή της μισής σου πατρίδας.

Τέλος, υπέρτατος εθνικός εξευτελισμός είναι αυτό που κάναμε το 2004, δηλαδή να πούμε «Όχι» στην επανένωση και «Ναι» στην κατοχή. Να πούμε «Όχι» στην αποχώρηση των κατοχικών στρατευμάτων και «Ναι» στην παραμονή τους. Να πούμε «Όχι» στην επιστροφή της Αμμοχώστου. Πολιτικές που, δυστυχώς, συνεχίζουμε μέχρι και σήμερα δαιμονοποιώντας την κάθε πρόταση λύσης.Είναι καιρός όλοι να το αντιληφθούμε και να το εμπεδώσουμε. Όσο είμαστε πολίτες μιας μισής πατρίδας θα είμαστε εξευτελισμένοι, ταπεινωμένοι και ατιμωμένοι. Όλα τα άλλα είναι πολιτικά κουραφέξαλα, μεγάλα λόγια και βάναυση καταπάτηση της αξιοπρέπειας του κάθε εθνικά σκεπτόμενου πολίτη.

Ο κ. Θεόδωρος Θεοδώρου είναι ειδικός προγραμμάτων ηλεκτρ. υπολογιστών.

EPA/ANTONIO DASIPARU

Μία γυναίκα από το Ανατολικό Τιμόρ καταθέτει λουλούδια για τα είκοσι χρόνια παρουσίας της ειρηνευτικής δύναμης (INTERFET) στη χώρα.

Αλαλούμ με αιτία!

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Ο γ.γ. του ΟΗΕ Α. Γκουτιέρες μίλησε πιο δυνατά από άλλες φορές. Είπε στις 18 Σεπτεμβρίου ότι «το μήνυμά μου (στους ηγέτες των δύο κοινοτήτων) είναι πως είναι πολύ σημαντικό να έλθουν ταχέως σε συμφωνία στους όρους αναφοράς για να μπορέσουμε να ξεκινήσουμε ουσιαστικές διαπραγματεύσεις, οι οποίες αυτή τη φορά να είναι διαφορετικές από το παρελθόν. Είναι καιρός να συμφωνήσουμε τουλάχιστον στους όρους αναφοράς, στη βάση του έργου που έγινε, κυρίως στο Κραν Μοντάνα. Γιατί πιστεύω σθεναρά ότι η πολιτική διαδικασία χρειάζεται να επανεκκινήσει. Βλέπω αρκετή ανυπομονησία από το Συμβούλιο Ασφαλείας, λόγω του γεγονότος ότι δεν υπάρχει πρόοδος και πιστεύω ότι υπάρχουν πολύ καλοί λόγοι για να καταλάβουν τα μέρη ότι θα πρέπει να καταλήξουν σε συμφωνία, τουλάχιστον στους όρους αναφοράς».

Ο Α. Γκουτιέρες μέσα σε ελάχιστες λέξεις τα είπε όλα: πρώτο, «ουσιαστικές διαπραγματεύσεις, διαφορετικές από το παρελθόν». Δεύτερο, βλέπει, «αρκετή ανυπομονησία από το Σ.Α.», αλλά, προφανώς, δεν βλέπει την ίδια «ανυπομονησία» από τα μέρη. Τρίτο, πιστεύει «σθεναρά ότι η πολιτική διαδικασία χρειάζεται να επανεκκινήσει, στη βάση του έργου που έγινε, κυρίως στο Κραν Μοντάνα». Τέταρτο, μια φράση απευθύνεται πλήρως στον Ν. Αναστασιάδη, «ότι υπάρχουν πολύ καλοί λόγοι για να καταλάβουν τα μέρη ότι θα πρέπει να καταλήξουν σε συμφωνία, τουλάχιστον στους όρους αναφοράς».

Είναι σημαντική η υπενθύμιση που επιχειρεί ο Α. Γκουτιέρες για το έργο που έγινε «κυρίως στο Κραν Μοντάνα». Κάθε Κύπριος οφείλει να γνωρίζει ότι η στο κεφάλαιο της ασφάλειας έκλεισε, καθώς η Τουρκία αποδέχθηκε τον τερματισμό των εγγυήσεων/επεμβατικών δικαιωμάτων, την πλήρη αποχώρηση του στρατού, ο μισός με την υπογραφή της λύσης, και συζητούσε το ζήτημα με τα δύο αποσπάσματα, από 950 Έλληνες στρατιώτες (ΕΛΔΥΚ) και οι 650 Τούρκους στρατιώτες (ΤΟΥΡΔΥΚ), όπως προβλέπει το υπάρχον Σύνταγμα. Το θέμα του τερματισμού ή της χρονικής αναθεώρησης της παρουσίας των δύο αποσπασμάτων θα ήταν αντικείμενο συζήτησης σε επίπεδο πρωθυπουργών, Τσίπρας, Γιλντιρίμ, Μέι. Στο Κραν Μοντάνα έκλεισαν τα κεφάλαια για τη Διακυβέρνηση, το Εδαφικό, την Οικονομία, την Ε.Ε., ενώ τέθηκαν οι βάσεις για επίλυση του Περιουσιακού. Ο υπουργός Εξωτερικών Ν. Χριστοδουλίδης είπε στις 21 Φεβρουαρίου 2019, «ότι στο Κραν Μοντάνα ήταν η πρώτη φορά στην ιστορία των διαπραγματεύσεων που φτάσαμε τόσο πολύ κοντά σε λύση». Παρά ταύτα ο Ν. Αναστασιάδης δήλωσε ότι «εκείνο το βράδυ δήλωσα σαφέστατα ότι οι προτάσεις του, από την ώρα που διακόπτεται ο διάλογος, δεν είναι σε ισχύ». Λίγοι κατενόησαν το γιατί τις απέσυρε. Σήμερα όλα τόση σαφή. Έτσι, από το «τόσο πολύ κοντά σε λύση», φτάσαμε στην παρότρυνση Γκουτιέρες ότι «τα μέρη θα πρέπει να καταλήξουν σε συμφωνία, τουλάχιστον στους όρους αναφοράς»! Από το «τελευταίο μίλι», ξανά από την αρχή!

Ο προηγούμενος ειδικός σύμβουλος του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ για την Κύπρο Έσπεν Μπαρθ Αϊντε στις 22 Ιουλίου 2017 δήλωσε ότι «αυτό που μπορώ να σας πω είναι ότι ο γ.γ. δεν παρερμήνευσε τίποτα. Ήμασταν στην ίδια συνάντηση και ήταν αρκετά σαφές τι συνέβαινε. Από τις διάφορες διμερείς επαφές είδαμε τη δυνατότητα να φτάσουμε εκείνη τη νύχτα στο τελικό συνολικό πακέτο. Ένα συνολικό πακέτο με πολλά στοιχεία σε αυτό, ένα από τα οποία θα ήταν το τέλος των εγγυήσεων» (ΚΥΠΕ, συνέντευξη στον Α. Ζουπανιώτη).

Ο Ν. Αναστασιάδης, αντί να διαπραγματευτεί στο τελευταίο μίλι, βολιδοσκόπησε απ' ευθείας τον Μ. Τσαβούσογλου για «εναλλακτικές» λύσεις», ερήμην του Α. Γκουτιέρες. Ο Μ. Τσαβούσογλου, εσχάτως, λέει δημόσια αυτά που του είπε Ν. Αναστασιάδης στον Κραν Μοντάνα, αυτά δηλαδή που έχει πει σε διάφορους παράγοντες στη Λευκωσία. Άφησε να περάσουν δύο χρόνια στην αδράνεια, για να οδηγήσει τα πράγματα στη δική του φόρμουλα, επιφέροντας κατεδάφιση των συγκλίσεων που κλείδωσαν το 2017. Έτσι από το κλειστό κεφάλαιο της Διακυβέρνησης, αφαίρεσε την εκ περιτροπής προεδρία και τη μία θετική τ/κ ψήφο σε ζωτικής σημασίας σώματα. Στην πρόσφατη διαβούλευση της κ. Λουτ στη Λευκωσία, πήρε πίσω ακόμα και τη μία θετική τ/κ ψήφο στο Υπουργικό Συμβούλιο (αναλογία 7 προς 4).

Οι δηλώσεις Μ. Τσαβούσογλου στην «Καθημερινή» (15/9) δείχνουν με τον πιο χαρακτηριστικό τρόπο πως οι πραγματικές συνθήκες γύρω από Κυπριακό έχουν αλλάξει. Η τουρκική διπλωματία, εκτιμά ότι ο Ν. Αναστασιάδης, ζητάει διαπραγματεύσεις αορίστου χρόνου, ενώ λέει στον κάθε συνομιλητή του και διαφορετικά πράγματα. Το τελευταίο δεν είναι κάτι καινούργιο, το λένε και στενοί του συνεργάτες του στη Λευκωσία. Αυτή η τακτική Ν. Αναστασιάδη σε συνδυασμό με τους χειρισμούς του για το φυσικό αέριο έχουν αλλάξει τα ποιοτικά στοιχεία γύρω από τις πρωτοβουλίες του ΟΗΕ. Η Τουρκία έστειλε δύο ερευνητικά πλοία έξω από την Πάφο και την Καρπασία, με ελάχιστη τεχνική προεργασία. Οι αποστολές «Φατίχ» και «Γιαβούζ» γίνονται, κυρίως, για πολιτικούς σκοπούς: να δείξει η Τουρκία ότι η τ/κ κοινότητα δεν μπορεί να τεθεί στο περιθώριο και ότι οι τριμερείς διασκέψεις με συμμετοχή και του Ισραήλ ανήκουν στο παρελθόν. Η διεθνής κοινότητα αντιδρά ελάχιστα ή και καθόλου, στις τουρκικές ενέργειες. Η διεθνής κοινότητα μέσα από την πληροφόρηση που της παρέχει ο ΟΗΕ γνωρίζει τι έκανε ο κάθε παίκτης στις διαπραγματεύσεις στο Μοντ Πελεράν και το Κραν Μοντάνα. Δυστυχώς, η ενημέρωση δείχνει ως υπεύθυνο του ναυαγίου τον Ε/κ ηγέτη. Παρά τις εκκλήσεις Αναστασιάδη ότι η «διεθνής κοινότητα πρέπει να καταδικάσει τις τουρκικές προκλήσεις στην κυπριακή ΑΟΖ» (17/9), αυτή δεν δείχνει κάποια προθυμία να τις προσέξει...

www.larkoslarkou.org.cy

Πασσαλάκι, πασσαλάκι... άνεση

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Είναι με μεγάλο θυμό που γράφω σήμερα. Θυμό συσσωρευμένο. Για τον τρόπο που αντιμετωπίζουμε τα σοβαρά ζητήματα που επηρεάζουν την καθημερινότητά μας, το επίπεδο της ζωής μας. Ξεκινά, και πάλι, από την έλλειψη σεβασμού, από τη δυσκολία κατανόησης βασικών θεμάτων και από την εξάπλωση της πολιτικής, «πονάει κεφάλι, κόβει κεφάλι» ή στην προκειμένη as «βιάσουμε» τα πεζοδρόμια που δεν έχουν στόμα να μιλήσουν.

Είχαμε το περασμένο Σάββατο νεκρό συμπολίτη μας σε τροχαία σύγκρουση, ο οποίος κινείτο με αναπηρικό αμαξίδιο εντός του δρόμου. Το πεζοδρόμιο που υπήρχε μετατράπηκε σε χώρο στάθμευσης. Όπως μετατρέπονται όλα τα πεζοδρόμια στη χώρα μας. Μάλλον όχι. Όπως μετατρέπονται όλα τα πεζοδρόμια που δεν έχουν πασσαλάκια. Επειδή δεν καταφέραμε να πείσουμε, είτε διά του ροπάλου, είτε διά της παιδείας, πως τα πεζοδρόμια δεν είναι πάρκινγκ, αποφασίσαμε σε αυτή τη χώρα να τα κλείσουμε με πασσαλάκια. Δεν εξετάζω ούτε την επικινδυνότητα, ούτε το κόστος, ούτε την αισθητική. Αυτό που με ενοχλεί είναι πως πέρασε το μήνυμα πως αφού στα πλείστα πεζοδρόμια έχει πασσαλάκια, εκεί που δεν έχει πασσαλάκια μπορούμε να παρκάρουμε. Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα, είναι πως δημιουργούμε στρεβλωμένες αντιλήψεις. Όλες οι άλλες λύσεις, υποψιάζομαι, πως ήταν προβληματικές όταν πέρασαν από τα μυαλά των ειδικών. Ποιος να τρέχει τώρα, για παράδειγμα, να ρυμουλκεί οχήματα, πού να τα στοιβάζει, πόσα να τα χρεώνει. Το γεγονός πως το κάνουν σχεδόν όλες οι χώρες το προσπεράσαμε. Αλλά το πρόβλημα είναι βαθύτερο. Από τη μια δε θέλουμε να στεναχωρήσουμε κανένα, και τραβάμε μια γραμμή πασσαλάκια, και από την άλλη δεν θέλουμε να φορτώσουμε ακόμη μια έγνοια με διαδικαστικά ζητήματα.

Το γεγονός της έλλειψης σεβασμού δυστυχώς δεν τελειώνει στους οδηγούς που μετατρέπουμε τα πεζοδρόμια, αλλά και τους δρόμους με διπλή κίτρινη γραμμή πολλές φορές σε πάρκινγκ. Έχει προεκτάσεις που αγγίζουν και την πολιτεία και τις υπηρεσίες της χώρας. Όταν φυτρώνουν πάσσαλοι ηλεκτροδότησης ή πινακίδες χωρίς να σκεφτούν πως αποκόπτουν την πρόσβαση και την εύκολη διακίνηση, ποιος ευθύνεται και ποιος πρέπει να ασχοληθεί; Όταν δεν υπάρχει η ελάχιστη συνεννόηση μεταξύ των υπηρεσιών και ο καθένας θέλει να κάνει απλά τη δική του δουλειά, αυτό θα είναι δυστυχώς και το αποτέλεσμα.

As δούμε όμως και το ουσιαστικό ζήτημα. Γιατί έχουμε όλες αυτές τις συζητήσεις; Είτε αφορούν τον αριθμό των οχημάτων που προκαλούν το κυκλοφορικό πρόβλημα, είτε αφορούν τα οδικά έργα που σήμερα φρακάρουν κυριολεκτικά τη Λευκωσία; Η απάντηση είναι απλή σε πρώτο στάδιο. Γιατί έχουμε πολλά περισσότερα αυτοκίνητα από όσα σηκώνει η χώρα. Απ' όσα σηκώνουν οι δρόμοι για να κινούνται, απ' όσα σηκώνουν τα άδεια οικόπεδα και οι χώροι στάθμευσης για να παρκάρουν. Γιατί έχουμε αυτούς τους αριθμούς; Γιατί ποτέ ως χώρα δεν πιστέψαμε και δεν επενδύσαμε σε κάτι άλλον πλην του οδικού δικτύου για τα αυτοκίνητα. Ποτέ μας δεν πιστέψαμε στα μέσα μαζική μεταφοράς, ποτέ δεν έγινε σοβαρός σχεδιασμός για τα λεωφορεία και όλοι όσοι μιλάμε σήμερα για το τραμ, μας θεωρούν ότι λέμε ανέκδοτο. Και αυτό είναι μια τεράστια πρόκληση. Η νέα ανάθεση των συμβάσεων των λεωφορείων, που θα ξεκινήσει τον επόμενο Ιούλιο δεν μπορούμε να την προσπεράσουμε ως ακόμη μια ανάθεση. Να πάμε να ψάξουμε τις ανάγκες των πολιτών, τα νέα δρομολόγια που θα πρέπει να δημιουργηθούν για να εξυπηρετούν και τον κόσμο που είναι έτοιμος να αφήσει το αυτοκίνητο και να ανέβει στο λεωφορείο. Να γίνουν στάσεις με σκέπαστρο, να λειτουργήσει επιτέλους η τηλεματική και να ξέρουν οι επιβάτες ή οι υποψήφιοι επιβάτες, πότε περνά ποιο λεωφορείο και πού πάει. Συνήθως δυσκολευόμαστε στα αυτονόητα.

Μέχρι τότε μπορούμε να δούμε το πως στην ίδια λογική μειώνουμε το κυκλοφοριακό κομφούζιο στην είσοδο της Λευκωσίας. Πόσοι συμπολίτες μας έρχονται με κατεύθυνση τα γνωστά «φώτα του Καλησπέρα», μόνοι τους σε ένα αυτοκίνητο, για να εργαστούν το ίδιο ωράριο στον ίδιο χώρο. Πόσο δύσκολο είναι, η δημόσια υπηρεσία, η διεύθυνση ενός υπουργείου να ορίσουν ως χώρο αναχώρησης λεωφορείων το ΓΣΠ με προορισμό το παλαιό ΓΣΠ; Αν δεν κάνουμε μικρά-μικρά βήματα, απλά και εφαρμόσιμα δε θα φτάσουμε σε λύση. Τα μαγικά ραβδιά μας τελείωσαν. Να μην περιμένουμε από κανένα τραμ να λύσει από μόνο του το κυκλοφοριακό και από κανένα άλλον να μας βάλει μέσα σε λεωφορείο.

Βεβαίως σημαντική παράμετρος τα τελευταία χρόνια, που επιδεινώνεται, είναι και τα έργα στη Λευκωσία. Έργα που θα αλλάξουν την πόλη όταν τελειώσουν, που όμως γίνονται ταυτόχρονα, λόγω κακού συντονισμού, και μας ταλαιπωρούν. Κανείς δεν τολμά, να βάλει μια παράμετρο στις δημόσιες προσφορές που να αφορούν τον χρόνο αποπεράτωσης σε σχέση με το κόστος. Κανείς μας δεν μετρά το πόσα θα κερδίσουμε αν ένα έργο τελειώσει στο μισό χρόνο. Η μόνη παράμετρος που βάζουμε είναι το χρηματικό κόστος. Δυστυχώς.

Ο κ. Δημήτρης Δημητρίου είναι βουλευτής Λευκωσίας, Εκπρόσωπος Τύπου ΔΗΣΥ. twitter: @dmdemetriou

ΝΕΑ ΣΕΙΡΑ

ΜΕΓΑΛΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Disney

ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ ΤΟΥ ΡΟΜΑΝΟ ΣΚΑΡΠΑ

Οι αγαπημένοι ήρωες της Disney
έρχονται με την υπογραφή ενός θρύλου
του παγκόσμιου κόμικ.

Την Κυριακή 29 Σεπτεμβρίου μαζί με την Καθημερινή

Ανησυχίες για οικονομικά νοσοκομείων στο ΓεΣΥ

Αυξημένος ο προϋπολογισμός του Υπ. Υγείας κατά 306,8 εκατ. ευρώ με νουθεσίες στο διαχειριστή των νοσηλευτηρίων

Ο ΟΚΥπΥ, παρά τη διαφωνία που εκφράζει για το ποσό των 306,8 εκατ. ευρώ και το κατά πόσο αποτελεί επιπλέον κρατική ενίσχυση, ουσιαστικά παραδέχεται ότι κατά τους τρεις πρώτους μήνες υπήρξαν περιπτώσεις που δεν υπέβαλε απαίτηση προς τον ΟΑΥ επειδή τα συγκεκριμένα παραπεμπτικά ασθενών ήταν πριν την εφαρμογή του ΓεΣΥ.

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Τέσσερις μήνες μετά την έναρξη παροχής υπηρεσιών υγείας, σε περιβάλλον ΓεΣΥ και η μεγαλύτερη μεταρρύθμιση στα χρονικά της Κυπριακής Δημοκρατίας συνεχίζει να εμφανίζει τρωτά σημεία. Πέρα από τα λειτουργικά ζητήματα του συστήματος για τα οποία καταβάλλονται προσπάθειες να ξεπερασθούν, ένα σημαντικός παράγοντας που έκανε την εμφάνισή του και απασχολεί είναι το οικονομικό κομμάτι που αφορά τον ΟΚΥπΥ. Πέρα από τις όποιες απαισιόδοξες απόψεις που εκφράζονται, από εμπλεκόμενους φορείς ότι τα προϋπολογισμένα ποσά δεν επαρκούν, παρόμοιες σχεδόν απόψεις καταγράφονται, υπό την μορφή σχολίων, και στο προσχέδιο του κρατικού προϋπολογισμού για το 2020.

Στη γενική εικόνα και με βάση το Στρατηγικό Πλαίσιο Δημοσιονομικής Πολιτικής (ΣΠΔΠ) 2020-2022, οι συνολικές δαπάνες για την επόμενη χρονιά είχαν καθοριστεί στα €6,55 δισ. Με βάση τα βασικά στοιχεία του επόμενου προϋπολογισμού που παρουσιάσθηκαν από το υπουργείο Οικονομικών καταγράφεται μια μεγαλύτερη, από την αναμενόμενη, αύξηση των δημόσιων δαπανών για την υγεία. Αυτό που προκαλεί αίσθηση, στα όσα παρουσιάσθηκαν από το ΥΠΟΙΚ είναι στον προϋπολογισμό του υπουργείου Υγείας ο οποίος για το 2020 θα ανέλθει στα €962,8 εκατ. σε σχέση με €620 εκατ. για το 2019. Μια διαφορά 307,8 εκατ. ευρώ. Το ΥΠΟΙΚ στην αιτιολόγηση της επιπρόσθετης δαπάνης σαφέστατα την αποδίδει στον ΟΚΥπΥ και την ενίσχυση λειτουργίας του να διαχειριστεί τα των δημόσιων νοσηλευτηρίων σε περιβάλλον ΓεΣΥ.

Τι λέει το ΥΠΟΙΚ

Με βάση τα οικονομικά δεδομένα λειτουργίας του ΓεΣΥ, το κράτος και στο νέο περιβάλλον θα κατέβαλλε τις ίδιες δαπάνες πριν την εφαρμογή της μεταρρύθμισης. Δηλαδή ένα ποσό της τάξης των 620 εκατ. ευρώ σε ετήσια βάση το οποίο θα αφορούσε την κρατική εισφορά στο ΓεΣΥ η οποία για το 2020 ανέρχεται στα €470 εκατ. και για λειτουργικές δαπάνες του υπουργείου Υγείας και υπηρεσιών υγείας εκτός ΓεΣΥ, όπως οι οδοντιατρικές. Εκτός από την επιπρόσθετη δαπάνη που φαίνεται και στα στοιχεία που παρουσιάσθηκαν, οι υποδείξεις που καταγράφονται από πλευράς ΥΠΟΙΚ δικαιολογημένα προκαλούν ανησυχία.

Τι αναφέρεται συγκεκριμένα; «Κρίνεται, συνεπώς, ως εξαιρετικά σημαντική η ορθολογική λειτουργία και οικονομική διαχείριση του ΟΚΥπΥ και η ανάκτηση του κόστους των παρεχόμενων ιατρικών υπηρεσιών του μέσω του συστήματος του ΓεΣΥ, σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από ότι σήμερα συμβαίνει, προκειμένου να περιοριστεί η κρατική ενίσχυση του ΟΚΥπΥ στα επίπεδα που είχε αρχικά εκτιμηθεί». Αυτό το οποίο καταγράφεται, σαφέστατα υποδεικνύει αδυναμία από πλευράς ΟΚΥπΥ να χρεώσει τον ΟΑΥ για υπηρεσίες που πρόσφερε σε ασθενείς σε περιβάλλον ΓεΣΥ. Το άλλο επίσης ανησυχητικό στοιχείο που προκύπτει είναι οι υποδείξεις του ΥΠΟΙΚ πως η παρεχόμενη κρατική ενίσχυση είναι εκτός επιπέδων που αρχικά είχε υπολογισθεί με αποτέλεσμα, όπως υποστηρίζεται, να δημιουργείται τρύπα στα οικονομικά του κράτους.

Τι λέει ο ΟΚΥπΥ

Η «Κ» ζήτησε και πήρε την επίσημη θέση του Οργανισμού που διαχειρίζεται τα δημόσια νοσηλευτήρια. Ο Αναπληρωτής Διευθυντής του ΟΚΥπΥ Κυριάκος Γεωργίου ρητά ανέφερε στην «Κ» πως ο προϋπολογισμός του Οργανισμού για το 2020 είναι €462 εκατ. Μαζί με τον προϋπολογισμό του υπουργείου Υγείας, όπως τόνισε, ανέρχεται στα €615 εκατ. σε σχέση με €620 εκατ. που ήταν το 2019. Ουσιαστικά ο ΟΚΥπΥ απορρίπτει πως η κρατική ένεση ανέρχεται στα €307 εκατ. Ένα δεύτερο σημείο όπου και πάλι καταγράφεται διαφωνία έχει να κάνει με την ικανότητα του ΟΚΥπΥ να εισπράττει από τον ΟΑΥ για τις υπηρεσίες που προσφέρει. Εν προκειμένω, ο κ. Γεωργίου παρατηρεί πως ο μηχανισμός υποβολής απαίτησης βελτιώθηκε και ενισχύθηκε. Υπενθύμισε δε πως με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου τα παραπεμπτικά ασθενών πριν την έναρξη εφαρμογής του ΓεΣΥ, εξυπηρετούνταν με το παλαιό σύστημα. Συνεπώς, όπως σημείωσε για αυτά τα παραπεμπτικά δεν έχουν υποβληθεί απαιτήσεις προς τον ΟΑΥ. Για τα υπόλοιπα ο κ. Γεωργίου διαβεβαίωσε πως υποβάλλονται κανονικά.

> *Από πλευράς ΥΠΟΙΚ στα βασικά σημεία του προϋπολογισμού για το 2020 περιέχονται και νουθεσίες για την ορθολογική λειτουργία και οικονομική διαχείριση του ΟΚΥΠΥ προκειμένου η κρατική χορηγία να περιορισθεί στα επίπεδα που έχει συμφωνηθεί.*

Για τον αναπληρωτή Διευθυντή του ΟΚΥπΥ ο μήνας Σεπτέμβριος θα είναι αντιπροσωπευτικός ως προς το κομμάτι έσοδα του Οργανισμού. Ο κ. Γεωργίου θεωρεί πως το ταμείο που θα γίνει τέλος του μήνα θα δείξει αν υπάρχει ισοσκελισμός εσόδων και εξόδων καθώς θα τερματιστεί η μεταβατική περίοδος που είχε δοθεί για τα παραπεμπτικά, προ ΓεΣΥ, καθώς το σύνολο των ασθενών λαμβάνουν πλέον υπηρεσίες σε καθολικό περιβάλλον ΓεΣΥ.

Δυστοκία εσόδων

Οι υποδείξεις του ΥΠΟΙΚ για το βαθμό εισπραξιμότητας του ΟΚΥπΥ δεν ήταν κεραυνός εν αιθρία. Ήταν ένα από τα προβλήματα που εμφανίσθηκαν το προηγούμενο διάστημα και είχε γράψει σχετικά η «Κ». Χαρακτηριστική περίπτωση αφορούσε τμήμα του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας όπου μετά την 1η Ιουνίου 2019 παρατηρήθηκε το φαινόμενο τα έσοδα να μην καλύπτουν τα έξοδα λειτουργίας του συγκεκριμένου τμήματος. Τις πληροφορίες που υπήρχαν τις είχαμε θέση ενώπιον του ΟΚΥπΥ ο οποίος επιβεβαίωσε πως καταγράφονται μειωμένα έσοδα. Ωστόσο, εδώ ο αναπληρωτής Διευθυντής του Οργανισμού είχε αφήσει να αιωρείται κατάχρηση του συστήματος, υποδεικνύοντας πως οι έλεγχοι θα πρέπει να ενταθούν, όπως επίσης θα πρέπει να αναζητηθεί αν υπάρχουν σχέσεις κάποιων ιατρών με ιατρικά εργαστήρια.

Οι απεργίες των εκπαιδευτικών δρομολογούν εξελίξεις

Διατεθειμένο το Υπουργείο Παιδείας να συζητήσει για τις εξετάσεις των τετραμήνων, με την ΟΕΛΜΕΚ να σχεδιάζει το πλάνο της

Του **ΜΙΧΑΛΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ**

Η εβδομάδα που μας πέρασε στιγματίστηκε από μια σειρά γεγονότων που πλήγωσαν τον ήδη ταλαιπωρημένο χώρο της Παιδείας. Η αποχή των μαθητών από τα μαθήματά τους την Πέμπτη, έδωσε τη θέση της στον «πόλεμο» μεταξύ ΟΕΛΜΕΚ και προέδρου των Οργανωμένων Γονέων Μέσης Εκπαίδευσης Κυριάκο Νικηφόρου, με την απόφαση περί αποχής από οποιαδήποτε επαφή μαζί του. Την ίδια μέρα τα μέλη της οργάνωσης των δασκάλων (ΠΟΕΔ) με ποσοστό 93,7% ψήφισαν υπέρ της μονόωρης στάσης εργασίας την προσεχή Δευτέρα, ενώ και η οργάνωση των καθηγητών της τεχνικής (ΟΛΤΕΚ) αποφάσισε με τη σειρά της μονόωρη στάση εργασίας για την προσεχή Πέμπτη. Η όλη κατάσταση έφερε την έντονη αντίδραση του προέδρου της Δημοκρατίας, ο οποίος κληθείς να σχολιάσει τη στάση των εκπαιδευτικών οργανώσεων δήλωσε πως «δεν πρόκειται να γίνουν ανεκτές ανάλογες συμπεριφορές», τονίζοντας παράλληλα ότι «με βάση το Σύνταγμα κυβερνά εκείνος που ο λαός ορίζει για να αναλάβει τη διακυβέρνηση του τόπου», αφήνοντας σαφείς αιχμές προς τις συνδικαλιστικές οργανώσεις.

Τη στιγμή που η κατάσταση μοιάζει να εκτροχιάζεται πριν ακόμη συμπληρωθεί ο πρώτος μήνας από την έναρξη της σχολικής χρονιάς, το Υπουργείο Παιδείας αναλαμβάνει την ύστατη προσπάθεια αποκλιμάκωσης της έντασης, τουλάχιστον όσον αφορά την ΟΕΛΜΕΚ και τις ενστάσεις της ως προς τις εξετάσεις τετραμήνων, που εφαρμόζονται από φέτος στην Α΄ Τάξη των λυκείων και τεχνικών σχολών. Αξίζει να σημειωθεί πως την προσεχή Τετάρτη, η ΟΕΛΜΕΚ έχει αποφασίσει με τη σειρά της μονόωρη στάση εργασίας για μια σειρά ζητημάτων, με κυριότερο την εγκύκλιο που αφορά την εφαρμογή των τετραμήνων. Ο καθ' ύλην αρμόδιος για την επίμαχη εγκύκλιο, αλλά και για το νέο Σχέδιο Αξιολόγησης του Μαθητή σε όλη του τη διάσταση Σπύρος Αντωνέλλος, απηύθυνε έκκληση στην ΟΕΛΜΕΚ για συνάντηση, σε μια προσπάθεια να διαφανεί κατά πόσο είναι δυνατό να γεφυρωθεί το χάσμα και να αποκλιμακωθεί η ένταση. Μέχρι στιγμής η οργάνωση των καθηγητών δεν έχει ανταποκριθεί στην έκκληση του Υπουργείου, κάτι που ωστόσο αναμένεται να γίνει εντός των προσεχών ημερών.

> *Η ΟΕΛΜΕΚ κατέρχεται σε μονόωρη στάση εργασίας την Τετάρτη για τέσσερα συγκεκριμένα ζητήματα, με κυριότερο την εγκύκλιο που αφορά την εφαρμογή των τετραμήνων στην Α΄ Λυκείου.*

Ο Σπύρος Αντωνέλλος, ο καθ' ύλην αρμόδιος για το νέο Σχέδιο Αξιολόγησης του Μαθητή, και δη για τα τετράμηνα, καλεί την ΟΕΛΜΕΚ σε διάλογο, σε μια προσπάθεια να διαφανεί κατά πόσο είναι δυνατό να γεφυρωθεί το χάσμα.

Υπουργείο καλεί σε διάλογο

«Το δημιούργημα του σχεδίου Αξιολόγησης του μαθητή δεν είναι δημιούργημα παρά μόνο όσων εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία, και εννοώ όχι μονάχα τους ειδικούς, αλλά συνδικαλιστικές οργανώσεις, οργανωμένους μαθητές και γονείς», δήλωσε στην «Κ» ο κ. Αντωνέλλος, για να συνεχίσει πως «προτού προκύψει όλη αυτή η αναστάτωση έχει κληθεί η ΟΕΛΜΕΚ να έλθει στο γραφείο μου για να παραδώσει τα σημεία που θεωρεί ότι θα δυσκολέψουν τη διενέργεια των τετραμήνων». Ο κ. Αντωνέλλος θεωρεί παράλληλα πως θα ήταν καλύτερο να κατατεθούν οι όποιες ενστάσεις στο Υπουργείο προτού η Οργάνωση προβεί σε στάση εργασίας.

Αναφορικά με τις απόψεις της ΟΕΛΜΕΚ πως ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος δεν είναι αρκετός για να ετοιμαστούν οι μαθητές κατάλληλα, σε συνάρτηση με τον όγκο της διδακτέας ύλης, ο κ. Αντωνέλλος σημείωσε πως «όταν δημιουργήθηκαν αυτά τα χρονοδιαγράμματα υπολογίστηκε ο ωφέλιμος χρόνος που απομένει για να διδαχθούν τη συγκεκριμένη ύλη, λόγω του ότι οι μαθητές εκ των πραγμάτων θα χάσουν κάποιες μέρες λόγω των γιορτών που υπάρχουν ή οποιωνδήποτε άλλων εκδηλώσεων που θα επηρεάσουν την ομαλή λειτουργία του σχολικού προγράμματος. Όλα αυτά λήφθηκαν υπόψη και οι επιθεωρητές παρέδωσαν με τη βοήθεια των συμβούλων τους τα καινούργια αναλυτικά προγράμματα, με την πιστοποίηση πως αυτά μπορούν να διδαχθούν στα σχολεία».

Η βασική ένσταση της ΟΕΛΜΕΚ, ωστόσο, αφορά την εγκύκλιο που εξέδωσε το Υπουργείο ημερομηνίας 2 Σεπτεμβρίου. Με ανακοίνωσή της η Οργάνωση επισημαίνει πως «τα προβλεπόμενα χρονοδιαγράμματα, τόσο στο πρώτο όσο και στο δεύτερο τετράμηνο είναι πιεστικά και ανεφάρμοστα» ως επίσης «η ποσόστωση της προφορικής αξιολόγησης έχει καταστεί μια περίπλοκη διαδικασία, για την οποία υπάρχουν μεγάλες ασάφειες». Ως προς αυτό ο κ. Αντωνέλλος σημείωσε πως «η εγκύκλιος της 2ας Σεπτεμβρίου δεν αφορά τίποτα άλλο παρά τον τρόπο που υλοποιείται ένα κομμάτι του μέρους της αξιολόγησης». Συνέχισε, λέγοντας πως αποτελεί «ένα ξεκάθαρο βηματολόγιο των εργασιών που πρέπει να γίνουν ώστε να κυλήσουν τα πράγματα ομαλά μέχρι να τελειώσει το Α΄ Τετράμηνο και στη συνέχεια το Β΄ Τετράμηνο».

Αναφορικά με τη θέση της ΟΕΛΜΕΚ ότι «η διδακτέα ύλη πολλών μαθημάτων δεν έχει προσαρμοστεί ρεαλιστικά στον πραγματικά διαθέσιμο διδακτικό χρόνο», ο κ. Αντωνέλλος σημειώνει πως λήφθηκε υπόψη μια σειρά παραγόντων από τους Επιθεωρητές της Μέσης Γενικής και Τεχνικής εκπαίδευσης, οι οποίοι «παρέδωσαν με τη βοήθεια των συμβούλων τους τα καινούργια αναλυτικά προγράμματα, με την πιστοποίηση πως αυτά μπορούν να διδαχθούν στα σχολεία».

Στάση εργασίας

Τη Δευτέρα στις τρεις το μεσημέρι θα συνεδριάσει το Κεντρικό Διοικητικό Συμβούλιο της ΟΕΛΜΕΚ, όπου θα συζητηθεί μεταξύ άλλων και το κάλεσμα του Προϊστάμενου Υπηρεσίας Εξετάσεων Τετραμήνων για συνάντηση. Όπως ανέφερε στην «Κ» ο γενικός γραμματέας της Οργάνωσης Κώστας Κωνσταντίνου, στη συνεδρία θα αποφασιστεί κατά πόσο θα γίνει αποδεκτό το κάλεσμα, και αν ναι, ποια θα είναι τα συγκεκριμένα ζητήματα που θα θέσουν ενώπιον του κ. Αντωνέλλου. Ερωτηθείς κατά πόσο υπάρχει ενδεχόμενο ακύρωσης της στάσης εργασίας στις 25 Σεπτεμβρίου ο κ. Κωνσταντίνου τόνισε πως η απόφαση της Οργάνωσης για στάση εργασίας δεν πάρθηκε αποκλειστικά για το ζήτημα των τετραμήνων. «Η στάση εργασίας γίνεται και για τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα των εκπαιδευτικών, της απουσίας κλιματιστικών στις αίθουσες διδασκαλίας και τη μη έγκαιρη στελέχωση των σχολικών μονάδων που λειτουργεί αρνητικά ως προς την εύρυθμη λειτουργία των σχολικών μονάδων», σημείωσε καταληκτικά.

Επίκειται συμφωνία για τις βάσεις με ΗΠΑ

Ο υπουργός Εθνικής Αμυνας στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟ**

Οι διαπραγματεύσεις Αθήνας και Ουάσιγκτον για τη νέα συμφωνία αμυντικής συνεργασίας Ελλάδας-ΗΠΑ βρίσκεται προ των πυλών, αναφέρει στην «Κ» ο υπουργός Εθνικής Αμυνας Νίκος Παναγιωτόπουλος. Η αμερικανική στρατιωτική παρουσία στη Σούδα, στην Αλεξανδρούπολη, στην Κεντρική Ελλάδα και η συνεργασία στον τομέα των UAV αποτελούν ορισμένα από τα βασικά σημεία της υπό συζήτηση συμφωνίας. Οπως λέει παραμένουν κυρίως νομικής φύσης λεπτομέρειες για την ολοκλήρωσή της. Επιπλέον, τονίζει ότι η Αθήνα επιδιώκει δίαυλο επικοινωνίας με την Αγκυρα, υπογραμμίζοντας, παράλληλα, την αποτρεπτική ισχύ των Ενόπλων Δυνάμεων.

– Μιλήσατε την περασμένη Τρίτη με τον Τούρκο ομόλογό σας. Υπάρχει περιθώριο για βελτίωση των σχέσεων, ή άνοιγμα ενός νέου διαύλου επικοινωνίας;

– Είναι πάγια θέση μας ότι πρέπει να υπάρχει πάντα ανοιχτός δίαυλος επικοινωνίας ανάμεσα στα δύο κράτη ακόμα και σε περιόδους έντασης. Στο πλαίσιο αυτό είχα την ευκαιρία να μιλήσω για πρώτη φορά τηλεφωνικά με τον Χουλουσί Ακάρ. Μου τηλεφώνησε για να με συγχαρεί και προφορικά για την ανάληψη των καθηκόντων μου, σε συνέχεια και της επιστολής που μου είχε στείλει τον προηγούμενο μήνα. Ηταν τηλεφωνική επαφή χωρίς ατζέντα, είχαμε όμως ευκαιρία για περίπου ένα δεκάλεπτο να συμφωνήσουμε στο ότι καλό είναι να υπάρχει ανοιχτό κανάλι επικοινωνίας, καλό είναι να προσπαθούμε να βρούμε κοινό τόπο, παρά τις διαφορές μας, σε όλα τα θέματα και, βέβαια, ότι η πρώτη φορά που θα συναντηθούμε από κοντά θα είναι η σύνοδος των υπουργών Αμυνας του ΝΑΤΟ, στα τέλη του επόμενου μήνα.

– Θα συνεχιστούν τα μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης (ΜΟΕ);

– Τα ΜΟΕ είναι από μόνα τους κανάλι επικοινωνίας σε μεσαίο επίπεδο εκπροσώπησης στρατιωτικών στελεχών. Πρόκειται να γίνει η τρίτη συνεδρία στην Αθήνα το επόμενο χρονικό διάστημα. Συμφωνήσαμε ότι αυτό το κανάλι θα συνεχίσει να λειτουργεί.

Διακηρύσσουμε, προς κάθε κατεύθυνση ότι οι Ενοπλες Δυνάμεις είναι σε θέση να επιβάλουν την αποτρεπτική τους ισχύ.

Σχεδιάζουμε ποιοτικές παρεμβάσεις στη θητεία των στρατευσίμων, όπως η διαδικασία απόκτησης πιστοποιητικών δεξιοτήτων.

– Από την Κύπρο έως το Καστελλόριζο υπάρχει έντονη τουρκική δραστηριότητα. Ανησυχείτε ότι μπορεί να υπάρξει προσπάθεια παραβίασης των ελληνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων;

– Οπως έχω πει πολλές φορές, αυτά μας προβληματίζουν αλλά δεν μας φοβίζουν. Φυσικά, βρισκόμαστε σε καθεστώς εγρήγορσης και μεριμνούμε για την ετοιμότητα των Ενόπλων Δυνάμεων στο σύνολό τους, έτσι ώστε να υπάρχει ισχυρό το αποτρεπτικό στοιχείο. Χωρίζω τη συνολική συμπεριφορά της Τουρκίας σε δύο κατηγορίες. Από τη μια πλευρά υπάρχει η εμπρηστική και προκλητική ρητορική που εκφράζεται πλέον πολύ συχνά από υψηλότατους Τούρκους αξιωματούχους και από την άλλη πλευρά σε συγκεκριμένες δράσεις. Δράσεις, όπως η δραστηριότητα κυρίως τουρκικών πολεμικών σκαφών που συνοδεύουν τα πλοία τα οποία πραγματοποιούν έρευνες και εξορύξεις στην Ανατολική Μεσόγειο, διερχόμενα, βεβαίως και από το Αιγαίο.

Εχουμε καταγγείλει σε κάθε τόνο αυτή τη συμπεριφορά. Μεταξύ των αποδεκτών αυτών των καταγγελιών ήταν και οι 12 πρέσβεις ξένων χωρών που έχουν επισκεφθεί το υπουργείο Εθνικής Αμυνας από τότε που ανέλαβα. Υπάρχει κατανόηση σε επίπεδο Ε.Ε. αλλά και από τις ΗΠΑ υπήρξαν δηλώσεις ευθέως καταδικαστικές αυτής της συμπεριφοράς. Είναι επίσης, αφορμή προβληματισμού, διότι όταν ο γείτονας επιχειρεί να πυροδοτήσει ένταση, αυτό ασφαλώς δεν πρέπει να αφήσει εμάς αμέριμνους και αδρανείς. Διακηρύσσουμε, ακόμη, προς κάθε κατεύθυνση ότι οι Ενοπλες Δυνάμεις είναι σε θέση να επιβάλουν την αποτρεπτική τους ισχύ. Το αξιόμαχο και η ετοιμότητά τους είναι σε πολύ καλή κατάσταση και μπορούν να λειτουργήσουν ως ομπρέλα ασφαλείας έτσι ώστε οι πολίτες να αισθάνονται ασφαλείς. Φυσικά υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης και του βαθμού ετοιμότητάς τους και της λειτουργικότητας των οπλικών συστημάτων και αυτή είναι η διαρκής και εντατική προσπάθειά μας.

– Η κυβέρνηση προσπαθεί να βάλει στις ράγες διάφορα εξοπλιστικά προγράμματα που εκκρεμούν για χρόνια. Πώς προχωρούν;

– Τα οπλικά συστήματα φθείρονται με τον χρόνο ή καθίστανται αναχρονιστικά όσο περνά ο καιρός. Επομένως, πάντα προκύπτει η ανάγκη τόσο συντήρησής τους, όσο και αναβάθμισής τους, αλλά και ανανέωσης του οπλοστασίου με πρόσκτηση καινούργιων συστημάτων. Σε αυτό το πλαίσιο τρέχουν ήδη πάρα πολλά εξοπλιστικά προγράμματα, γύρω στα 100 υποπρογράμματα που υλοποιούνται για όλους τους κλάδους των Ε.Δ. Επιπλέον, εξετάζουμε την απόκτηση νέων συστημάτων.

Στην ουσία το πρόγραμμα της αναβάθμισης των F-16 στην κατηγορία του Viper δίνει στην Πολεμική Αεροπορία μια πολύ σημαντική αναβάθμιση της επιχειρησιακής της ικανότητας. Το F-16 αναβαθμίζεται σε ένα ουσιαστικά καινούργιο όπλο.

Αυτό το πρόγραμμα επίκειται να τρέξει πάρα πολύ γρήγορα και θα υλοποιηθεί μέσα από την παραγωγική δυνατότητα της ΕΑΒ. Αυτός θα είναι και ο τρόπος να στηριχθεί η εγχώρια αμυντική βιομηχανία, έτσι ώστε να υλοποιήσει το πρόγραμμα των F-16 και στην πορεία να προσελκύσει και άλλα προγράμματα αναβάθμισης από το εξωτερικό, ώστε να γίνει κυρίαρχη και ανταγωνιστική στην ευρύτερη περιοχή. Ασφαλώς η συντήρηση των εξοπλιστικών συστημάτων μας προϋποθέτει τη λειτουργία μιας ισχυρής και ικανής αμυντικής βιομηχανίας. Και αυτό αποτελεί προτεραιότητα για το υπουργείο Αμυνας, αλλά σε συνεργασία και με το υπουργείο Ανάπτυξης το οποίο έχει αναλάβει να υλοποιήσει επενδυτικές προτάσεις στην αμυντική μας βιομηχανία.

Για την πρόσκτηση γαλλικών φρεγατών θα πρέπει να πω ότι οι συζητήσεις είναι σε πολύ πρώιμο στάδιο και το μόνο που υπάρχει στο τραπέζι είναι μια συμφωνία των δύο ηγετών του προέδρου Μακρόν και του πρωθυπουργού μας, όσον αφορά της Ελλάδας να αγοράσει και τη δυνατότητα της Γαλλίας να πωλήσει. Εχει όμως πολύ δρόμο ακόμα διότι, τόσο σε επίπεδο τεχνικό μεταξύ των ομάδων εργασίας των δύο χωρών με στελέχη του Πολεμικού Ναυτικού και της Γενικής Διεύθυνσης Εξοπλισμών, όσο και σε επίπεδο χρηματοδότησης, πρέπει να υλοποιηθούν όλες οι λεπτομέρειες. Επομένως, βρισκόμαστε ακόμα στο πρώιμο στάδιο της εκδήλωσης ενδιαφέροντος.

Αλλωστε, αυτό το πρόγραμμα επί της ουσίας θα σημαίνει ότι η πρώτη φρεγάτα θα παραδοθεί στην Ελλάδα, εάν όλα κυλήσουν ομαλά και συμφωνήσουμε και στα δύο επίπεδα, τεχνικό και χρηματοδοτικό, το 2024. Εχουμε ακόμα μέλλον και στο μεσοδιάστημα θα πρέπει να φροντίζουμε ώστε οι υπάρχουσες μονάδες του Π.Ν. να συντηρούνται έτσι ώστε να είναι στην απαιτούμενη επιχειρησιακή ετοιμότητα. Είναι το πρόγραμμα των ΜΕΚΟ, των δύο πυραυλακάτων που ναυπηγούνται στην Ελευσίνα. Αλλά και η συντήρηση όλων των σκαφών που γίνονται στα ναυπηγεία Σκαραμαγκά και Ελευσίνας.

INTIME NEWS

Νίκος Παναγιωτόπουλος: «Τα τέσσερα βασικά σημεία της νέας συμφωνίας με τις ΗΠΑ είναι η χρήση του λιμανιού της Σούδας, η χρήση τμήματος του λιμανιού της Αλεξανδρούπολης, η εγκατάσταση βάσης εκπαίδευσης ελικοπτέρων στην Κεντρική Ελλάδα και η χρήση από τις Ενοπλες Δυνάμεις αμερικανικών UAV».

Οι Ενοπλες Δυνάμεις

– Η αναδιοργάνωση των Ενόπλων Δυνάμεων αποτελεί, επίσης, ένα στοίχημα. Σε αυτό το πλαίσιο, υπάρχουν σκέψεις και για εκσυγχρονισμό της θητείας;

– Η αναδιοργάνωση των Ενόπλων Δυνάμεων αποτελεί προγραμματική εξαγγελία αυτής της κυβέρνησης και της ηγεσίας του ΥΠΕΘΑ. Προϋποθέτει, βέβαια, την εκπόνηση της νέας Πολιτικής Εθνικής Αμυνας (ΠΕΑ) που είναι κατά κάποιον τρόπο το νέο αμυντικό μας δόγμα, προσαρμοσμένο στις νέες τρέχουσες γεωπολιτικές συνθήκες, ασφαλώς διαφορετικές του 2011, όταν είχε εκπονηθεί η τελευταία. Παρεπόμενο της νέας ΠΕΑ είναι και το νέο σχέδιο αναδιοργάνωσης των Ενόπλων Δυνάμεων. Δεν περιμένω βασικές αλλαγές, όμως θα μπορούσαμε να κάνουμε ορισμένες ποιοτικές παρεμβάσεις όσον αφορά το έμψυχο δυναμικό κυρίως σε επίπεδο στρατευσίμων. Εχουν γραφτεί πολλά για την αύξηση της στρατιωτικής θητείας. Δεν μας απασχολεί αυτή τη στιγμή να αλλάξουμε κάτι στη θητεία, ιδιαίτερα αν δεν έχουμε τις προτάσεις της στρατιωτικής ηγεσίας πάνω στο ζήτημα. Σχεδιάζουμε, όμως, ποιοτικές παρεμβάσεις στη θητεία των στρατευσίμων. Για παράδειγμα, σχεδιάζουμε διαδικασία απόκτησης πιστοποιητικών δεξιοτήτων για τους στρατεύσιμους στη διάρκεια της θητείας τους, ώστε αυτή να μετατραπεί και σε ωφέλιμο χρόνο που θα μπορούσε να τους βοηθήσει στη συνέχεια της ζωής τους. Υπάρχουν ορισμένα παραδείγματα, όπως η χορήγηση πιστοποιητικών, για τη χρήση υπολογιστή ή την εκμάθηση ξένης γλώσσας, ακόμη και οδήγησης οχημάτων για συγκεκριμένες ειδικότητες στρατευσίμων. Θα προσπαθήσουμε να το υλοποιήσουμε στον επόμενο χρόνο, με βάση αυτά που έχουμε εξαγγείλει στο πλαίσιο του κυβερνητικού προγράμματος μας. Ετσι, ώστε να γίνει η στρατιωτική θητεία μια εμπειρία που θα έχει απτά ωφελήματα για τους στρατεύσιμους.

Η απόκτηση UAV και drones και η επίσκεψη Πομπέο στην Αθήνα

– Η Τουρκία φαίνεται να έχει ξεφύγει στον τομέα των UAV. Δεν είναι και για την Ελλάδα τεχνολογικό στοίχημα να επενδύσει σε αυτόν τον τομέα;

– Τα UAV και τα drones είναι όντως νέα συστήματα τα οποία εντείνουν την παρουσία τους τόσο στο Αιγαίο όσο και στην Ανατολική Μεσόγειο, αλλά και σε όλα τα θέατρα επιχειρήσεων. Παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον λόγω του ότι είναι τεχνολογίες αιχμής. Αυτή τη στιγμή που μιλάμε, η Ελλάδα διαπραγματεύεται με τις ΗΠΑ και με το Ισραήλ για την απόκτηση είτε με μορφή αγοράς είτε με μορφή leasing κάποιων μονάδων, προκειμένου να επιτηρεί στην ευρύτερη βαλκανική περιοχή και το Αιγαίο. Δεν είναι μονάδες με όπλα. Θεωρούμε ότι τόσο στρατηγικά όσο και σε επίπεδο τακτικής παρουσίας είναι πάρα πολύ χρήσιμα εργαλεία, τα οποία μας δίνουν πολύ καλύτερη εικόνα λόγω της δυνατότητάς τους να επιτηρούν την περιοχή μας. Στην περίπτωση της διαχείρισης του θέματος των προσφυγικών ροών είναι ιδιαίτερα επιτακτική η ανάγκη.

– Σε λιγότερο από ένα μήνα θα είναι στην Αθήνα ο Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών Μάικ Πομπέο. Αυτή την περίοδο συζητείται ο εκσυγχρονισμός της Συμφωνίας Αμοιβαίας Αμυντικής Συνεργασίας Ελλάδας - ΗΠΑ. Από την πλευρά του υπουργείου Αμύνης, ποιοι είναι οι βασικοί άξονες που τίθενται για να προχωρήσει η νέα συμφωνία;

– Καταρχήν θεωρούμε ότι η ενίσχυση των δεσμών σε επίπεδο στρατηγικής συνεργασίας ΗΠΑ και Ελλάδας ωφελεί κατά πολύ τη χώρα μας. Εχει ξεκινήσει από το παρελθόν, έχει εξελιχθεί και κατά τη θητεία προηγουμένων κυβερνήσεων, όμως σήμερα βρίσκεται σε μια φάση που μπορεί να απογειωθεί. Η χώρα μας θα αποκτήσει πολλαπλά οφέλη στην ουσία διαχειριζόμενη κοινά συμφέροντα με τις ΗΠΑ. Αυτή τη στιγμή η συμφωνία είναι κοντά στην ολοκλήρωσή της, όσον αφορά το κείμενο που θα υπογραφεί από τις αντιπροσωπείες των δύο πλευρών, πριν από την επίσκεψη Πομπέο στην Αθήνα. Υπάρχουν αρκετά σημεία κυρίως νομικής φύσεως που θέλουν διευκρίνιση, αλλά βρισκόμαστε σε πολύ καλό σημείο και θεωρώ ότι θα καταλήξουμε σε τελική συμφωνία πολύ σύντομα. Το βασικό ποιοτικό χαρακτηριστικό είναι ότι οι ΗΠΑ επενδύουν σε υποδομές των Ε.Δ. έτσι ώστε η διαχείρισή τους και η αναβάθμισή τους να καθίστανται όχι μόνο εθνικό συμφέρον της Ελλάδας, αλλά και των ΗΠΑ. Επομένως, η ειδοποιός διαφορά είναι ότι όποιος απειλήσει το συμφέρον της Ελλάδας, ταυτόχρονα θίγει και το συμφέρον των ΗΠΑ, με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Αυτό είναι πολύ διαφορετικό από την αγορά ενός αμερικανικού οπλικού συστήματος μαζί με τις δομές υποστήριξής του. Εμβαθύνει τη σχέση και την εξελίσσει, έτσι ώστε η Ελλάδα να κερδίζει σε στρατηγικό επίπεδο. Θεωρώ ότι η επίσκεψη Πομπέο θα είναι μια πράξη επικύρωσης αυτής της στρατηγικής συμφωνίας, στην οποία το ΥΠΕΘΑ παίζει σημαίνοντα ρόλο.

Είναι επιβεβλημένη η υπογραφή συμφωνίας για επιτήρηση του εναέριου χώρου των Σκοπίων, διότι αυτό είναι προς όφελος του εθνικού συμφέροντος.

– Το βλέπετε να προχωράει μέσα στο 2020;

– Ασφαλώς. Τα τέσσερα βασικά σημεία είναι η χρήση του λιμανιού της Σούδας, η χρήση τμήματος του λιμανιού της Αλεξανδρούπολης, η εγκατάσταση βάσης εκπαίδευσης ελικοπτέρων στην Κεντρική Ελλάδα και η χρήση από τις Ε.Δ. αμερικανικών UAV. Υπάρχουν και επιμέρους ζητήματα προς διευθέτηση, όπως η συνδρομή των ΗΠΑ στην αναβάθμιση υποδομών των Ε.Δ., π.χ. αεροδρομίων που είναι ακόμα προς διαπραγμάτευση. Συνολικά, όπως καταλαβαίνετε, σε όλη αυτή τη συλλογιστική, οι υποδομές και οι προοπτικές των Ε.Δ. παίζουν τον πρωτεύοντα ρόλο. Και γι' αυτό η στρατηγική αυτή σχέση στηρίζεται στην εισφορά του υπουργείου Εθνικής Αμυνας.

– Σχετικά με τη Βόρεια Μακεδονία. Μία από τις προεκτάσεις της συμφωνίας των Πρεσπών είναι η συμφωνία για επιτήρηση του εναέριου χώρου της γειτονικής χώρας αλλά και η τυποποίηση του στρατού της ώστε να ανταποκρίνεται στα κριτήρια του ΝΑΤΟ. Προχωρούν αυτά;

– Ολα αυτά τα ζητήματα αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης και εξέτασης σε επίπεδο στρατιωτικής ηγεσίας των δύο χωρών. Είναι γνωστό το πολιτικό περιεχόμενο της συμφωνίας των Πρεσπών και η θέση της κυβέρνησης και της Ν.Δ. πάνω σε αυτό. Η συμφωνία αμυντικής συνεργασίας αποτελεί παρεπόμενο της γενικότερης συμφωνίας των Πρεσπών. Ενα παρεπόμενο το οποίο δεν είναι τόσο αρνητικό όσο τα βλαπτικά στοιχεία της συμφωνίας αυτής. Στο πλαίσιο αυτό θα υπογραφεί ανάμεσα στους δύο αρχηγούς των επιτελείων η συμφωνία για την επιτήρηση (air policing) του εναέριου χώρου των Σκοπίων. Θεωρώ ότι κάτι τέτοιο είναι συμφέρον για τη χώρα μας, διότι απλούστατα αν δεν συμβεί θα δοθεί η ευκαιρία σε άλλες χώρες, κυρίως στην Τουρκία που έχει εκφράσει ενδιαφέρον, αλλά ίσως και στη Βουλγαρία η οποία, επίσης, έχει εκφράσει ενδιαφέρον χωρίς να διαθέτει καν τα απαραίτητα αεροπορικά μέσα. Επομένως αυτή την ώρα είναι επιβεβλημένη η υπογραφή του air policing των Σκοπίων, διότι αυτό είναι προς όφελος του εθνικού συμφέροντος.

INTIME NEWS

«Οι ΗΠΑ επενδύουν σε υποδομές των Ενόπλων Δυνάμεων, επομένως όποιος απειλήσει το συμφέρον της Ελλάδας ταυτόχρονα θίγει και το συμφέρον των ΗΠΑ, με ό,τι αυτό συνεπάγεται», εξηγεί ο κ. Παναγιωτόπουλος στον συντάκτη της «Κ» Βασίλη Νέδο.

Προς 37% ο «πήχυς» αυτοδυναμίας

Οι κυβερνητικοί σχεδιασμοί για τον νέο εκλογικό νόμο

Του **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Αντίστροφα μετράει ο χρόνος κατά τον οποίο η κυβέρνηση θα ανοίξει τα χαρτιά της για τον νέο εκλογικό νόμο, με τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη να προσανατολίζεται σε σύστημα που θα δίνει στο πρώτο κόμμα την αυτοδυναμία εάν συγκεντρώνει ποσοστό στην περιοχή του 37%. Παράλληλα, τις πρώτες ημέρες του Οκτωβρίου θα αποσαφηνιστεί το τοπίο και αναφορικά με την υπόθεση της Novartis. Πάντως, επί του παρόντος, η πλάστιγγα γέρνει υπέρ της άποψης σε κάποια φάση της διαδικασίας η Βουλή να επιστρέψει τον «φάκελο Παπαγγελόπουλου» στη Δικαιοσύνη.

Σύμφωνα με πληροφορίες, ο νέος εκλογικός νόμος θα έλθει προς ψήφιση στη Βουλή περί τα τέλη του έτους ή το αργότερο τους πρώτους μήνες του 2020. Κατά τις ίδιες πηγές, το μπόνους θα είναι κλιμακωτό, δηλαδή θα αυξάνεται ανάλογα με το ποσοστό που θα συγκεντρώνει το πρώτο κόμμα. Ομως, η κλιμάκωση, με ποσοστό περί το 37%, θα δίδει στο πρώτο κόμμα 151 έδρες, δηλαδή τη δυνατότητα σχηματισμού αυτοδύναμης κυβέρνησης. Με βάση τον υφιστάμενο σχεδιασμό, με κάθε πρόσθετη ποσοστιαία μονάδα, το πρώτο κόμμα θα εκλέγει άλλους τρεις βουλευτές. Δηλαδή με 39% θα φθάνει τις 157 και με 40% τις 160 έδρες.

Το πλαφόν του 3%

Παράλληλα, στις σκέψεις της κυβέρνησης δεν βρίσκεται το ενδεχόμενο να αυξήσει το πλαφόν του 3% για την είσοδο των μικρών κομμάτων στη Βουλή. Οπως λέγεται, υψηλότερο του 3% όριο μπορεί να ισχύει σε άλλες χώρες, όπως η Γερμανία, αλλά βρίσκεται εκτός της ελληνικής πολιτικής κουλτούρας, όπως έχει διαμορφωθεί καθ' όλη τη διάρκεια της μεταπολίτευσης. Παράλληλα, η σχετική διάταξη δεν θα προκαλούσε θύελλα αντιδράσεων μόνο από τα «άμεσα» ενδιαφερόμενα κόμματα, δηλαδή την Ελληνική Λύση του Κυριάκου Βελόπουλου και το ΜέΡΑ25 του Γιάνη Βαρουφάκη. Εκτιμάται πως θα πυροδοτούσε, επιπροσθέτως, σφοδρές αντιπαραθέσεις τόσο με το ΚΚΕ όσο και με το ΚΙΝΑΛ.

Θα πρέπει να επισημανθεί πως, παρότι στην κυβερνητική πρόταση περιλαμβάνεται η πρόβλεψη για κλιμακωτό μπόνους στο πρώτο κόμμα, που αποτελεί πάγια θέση του ΚΙΝΑΛ, εκτιμάται πως η Χαριλάου Τρικούπη πολύ δύσκολα θα συναινέσει σε έναν εκλογικό νόμο που θα οδηγεί σε αυτοδυναμία με ποσοστό της τάξης του 37%. Σημειώνεται πως το προηγούμενο διάστημα είχαν υπάρξει στο παρασκήνιο συζητήσεις μεταξύ στελεχών του Μεγάρου Μαξίμου και συνεργατών της κ. Φώφης Γεννηματά για το ζήτημα του εκλογικού νόμου. Ομως, πλέον, οι «δίαυλοι επικοινωνίας» έχουν ατονήσει σχεδόν πλήρως.

Οι λόγοι για τις αποστάσεις που έχουν δημιουργηθεί είναι πολλοί: Πρώτον, η προεκλογική τοποθέτηση της κ. Γεννηματά, ότι στην καλύτερη περίπτωση θα προσέφερε ψήφο ανοχής στη Ν.Δ. εάν ήταν πρώτο κόμμα, δημιουργεί ερωτήματα για τη στάση που θα τηρήσει το ΚΙΝΑΛ σε περίπτωση αδυναμίας σχηματισμού αυτοδύναμης κυβέρνησης στο μέλλον. Δεύτερον, ακόμη και εάν υπάρξει συμφωνία Ν.Δ. - ΚΙΝΑΛ, ο νέος εκλογικός νόμος δεν πρόκειται να συγκεντρώσει τις απαιτούμενες 200 ψήφους ώστε να ισχύσει από την αμέσως επόμενη εκλογική αναμέτρηση, που εκ των πραγμάτων θα διεξαχθεί με απλή αναλογική.

INTIME NEWS

Παρότι στην κυβερνητική πρόταση περιλαμβάνεται η πρόβλεψη για κλιμακωτό μπόνους στο πρώτο κόμμα, που αποτελεί πάγια θέση του ΚΙΝΑΛ, εκτιμάται πως η Χαριλάου Τρικούπη δύσκολα θα συναινέσει σε έναν εκλογικό νόμο που θα οδηγεί σε αυτοδυναμία με ποσοστό 37%.

Σύμφωνα με πληροφορίες, το σενάριο επιστροφής του φακέλου Novartis στη Δικαιοσύνη, σε κάποια φάση της Προανακριτικής, είναι μακράν το επικρατέστερο.

Τρίτον, η Χαριλάου Τρικούπη έχει ασκήσει σκληρή αντιπολίτευση σε σχεδόν όλες τις κυβερνητικές πρωτοβουλίες του πρώτου διμήνου, ενώ προτίθεται να καταψηφίσει και τις ρυθμίσεις για τα εργασιακά, που περιλαμβάνονται στο αναπτυξιακό νομοσχέδιο, εξέλιξη που δεν διευκολύνει ευρύτερες συγκλίσεις.

Τέλος, κατά πληροφορίες, η πρόταση του ΚΙΝΑΛ προέβλεπε «ενίσχυση» των εδρών του τρίτου κόμματος, εξέλιξη που θα έδινε την αίσθηση «συναλλαγής» μεταξύ του κ. Μητσοτάκη και της κ. Γεννηματά. Επί της ουσίας, δηλαδή, πλέον το Μέγαρο Μαξίμου κινείται έχοντας το βλέμμα του στραμμένο όχι στο ΚΙΝΑΛ, ως κόμμα, αλλά στους ψηφοφόρους του, οι οποίοι σε ποσοστό που, όπως λέγεται, προσεγγίζει το 80% αποτιμούν θετικά τη νέα διακυβέρνηση.

Αναφορικά με την υπόθεση της Novartis, όπως προαναφέρθηκε, οι διαδικασίες συγκρότησης προανακριτικής επιτροπής για τον Δημήτρη Παπαγγελόπουλο θα δρομολογηθούν τη μεθεπόμενη εβδομάδα, μετά την επιστροφή του κ. Μητσοτάκη από τη Νέα Υόρκη. Ως γνωστόν, ο πρωθυπουργός επέλεξε να βγάλει από το κάδρο τον Αλέξη Τσίπρα, με το σκεπτικό ότι δεν έχουν ανακύψει αδιάσειστα στοιχεία, αλλά και ότι ο τέως πρωθυπουργός «κρίθηκε στις εκλογές». Το ερώτημα είναι εάν η Προανακριτική θα λειτουργήσει ώς το τέλος ή εάν σε κάποια φάση της διαδικασίας ο φάκελος θα επιστραφεί στη Δικαιοσύνη. Σύμφωνα με πληροφορίες, ο κ. Μητσοτάκης συνομίλησε και με νομικούς εκτός Μεγάρου Μαξίμου, και το δεύτερο σενάριο είναι πλέον μακράν το επικρατέστερο, παρά το γεγονός ότι η συγκεκριμένη προοπτική φέρεται να μη βρίσκει σύμφωνο τον Αντώνη Σαμαρά.

«Ρετούς» στο όνομα για επανεκκίνηση του ΣΥΡΙΖΑ

Ετοιμάζονται αλλαγές σε τρία στάδια

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Με συγκεκριμένα βήματα που θα επιχειρήσουν να αλλάξουν «από κάτω προς τα πάνω» το κόμμα, σχεδιάζει τον «νέο ΣΥΡΙΖΑ» ο Αλέξης Τσίπρας. Ενδεικτικό των προθέσεών του είναι πως στην τελευταία Πολιτική Γραμματεία, ο τέως πρωθυπουργός σε μία αποστροφή του είπε πως «δεν θα κάνουμε απλά διεύρυνση», εννοώντας ότι θα είναι κάτι παραπάνω. Πώς μεταφράζεται αυτό; Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», ο πρόεδρος του κόμματος ετοιμάζει αλλαγές σε τρία στάδια: Πρώτον, άμεσα, την επόμενη εβδομάδα 27- 28 Σεπτεμβρίου, κατά την οποία θα λάβει χώρα το φεστιβάλ της νεολαίας, θα υπάρξει νέα «Διακήρυξη». Ο στόχος είναι το φεστιβάλ νεολαίας να λάβει χαρακτηριστικά «κομματικής επανεκκίνησης», με τη λέξη «Διακήρυξη» να παραπέμπει ούτως ή άλλως στη δημιουργία κάτι καινούργιου. Το γεγονός, πάντως, ότι επιλέχθηκε μία κομματική εκδήλωση και δη της νεολαίας που διαθέτει έντονα αριστερά χαρακτηριστικά, κάνει πολλούς να κρατούν μικρό καλάθι στο κατά πόσον ήταν ιδανική επιλογή να σηματοδοτήσει «το νέο». Παρά ταύτα, κομματικές πηγές μιλούν για «νέο στίγμα».

Το δεύτερο βήμα είναι το νέο πρόγραμμα του κόμματος. Το ότι τέθηκε επικεφαλής ο Γιώργος Σταθάκης, ένας πολιτικός με εκ διαμέτρου αντίθετη λογική από τον «αψύ» συντοπίτη του Παύλο Πολάκη, δείχνει μία πρώτη διάθεση της ηγεσίας.

Το καταστατικό

Το τρίτο βήμα είναι το καταστατικό. Πρόκειται για ένα κρίσιμο κομμάτι του παζλ, που θα περιγράφει ποιος ουσιαστικά θα κρατά τα «κλειδιά» του κόμματος. Οι πρόσφατες αποφάσεις για εγγραφές νέων μελών μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας θα επιδιώξουν να «ανοίξουν» το κόμμα, κατά τη βούληση Τσίπρα, αλλά αυτό πρέπει να μετουσιωθεί στην πράξη σε συμμετοχή στις εσωκομματικές διαδικασίες. Στην πρόσφατη Πολιτική Γραμματεία ο Π. Σκουρλέτης ζήτησε από τον Αλ. Χαρίτση να διευκρινίσει πώς θα γίνεται η διαδικασία, κάτι που αποτυπώνει την επιφυλακτικότητα του «βαθέος κόμματος» έναντι των επικείμενων αλλαγών. Ενδιαφέρον έχει το πώς θα επιλεγεί να γίνεται η εκλογή προέδρου, που παραμένει ακόμα ανοικτό να εκλέγεται από τη βάση. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός πως στο τραπέζι υπάρχει και η αλλαγή ονόματος. Το «ΣΥΡΙΖΑ» δεν πρόκειται βεβαίως να αλλάξει, καθώς κάτι τέτοιο θα συνεπαγόταν «ενοχή» για το παρελθόν του κόμματος. Αυτό που, ωστόσο, πρέπει να θεωρείται βέβαιο είναι πως θα πλαισιωθεί με κάτι νέο. Σήμερα έχουμε τον «ΣΥΡΙΖΑ - Προοδευτική Συμμαχία» με το δεύτερο σκέλος να είναι έτοιμο για τη λεγόμενη ενοποίηση, άρα να μην έχει λόγο ύπαρξης. Μία σκέψη που έχει συζητηθεί είναι το όνομα «ΣΥΡΙΖΑ - Πράσινη Αριστερά». Οι δύο λέξεις θεωρούνται ιδανικές, καθώς το «πράσινη», παρά το ότι αναφέρεται στην οικολογία, παραπέμπει ενστικτωδώς στο πράσινο του ΠΑΣΟΚ, ενώ το «Αριστερά» κρατά τις «ρίζες».

Ενδιαφέρον έχει το πώς θα επιλεγεί να γίνεται η εκλογή προέδρου, καθώς παραμένει ακόμα ανοικτό να εκλέγεται από τη βάση.

Στη Νέα Υόρκη με ατζέντα προσφυγικού

Ο πρωθυπουργός θα έχει συναντήσεις με Μέρκελ - Ερντογάν για το ζήτημα στο περιθώριο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ

Της **ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΙΑΣ ΠΕΛΩΝΗ**

Στην 74η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη, που σηματοδοτεί την πρώτη του παρουσία σε τέτοιας εμβέλειας διεθνές φόρουμ με την ιδιότητα του πρωθυπουργού, ο Κυριάκος Μητσοτάκης προσέρχεται αύριο με ατζέντα και επαφές που υπερβαίνουν κατά πολύ την κλασική ατζέντα θεμάτων εξωτερικής και περιφερειακής πολιτικής. Η παρουσία του πρωθυπουργού, όμως, θα καθοριστεί σε μεγάλο βαθμό από την ειδική συνάντηση με την Αγκελα Μέρκελ για το προσφυγικό, που, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», προγραμματίζεται στη Νέα Υόρκη, αλλά και από το τετ α τετ του την ερχόμενη Τετάρτη με τον Ταγίπ Ερντογάν.

Το προσφυγικό βρίσκεται στο προσκήνιο, με αφορμή τις αυξημένες ροές προς την Ελλάδα, και φαίνεται ότι η κυβέρνηση επιδιώκει κάποιας μορφής ώθηση προς την Τουρκία –και μέσω ευρωπαϊκής χρηματοδότησης– ώστε να επιταχυνθούν οι επιστροφές μεταναστών και το «τρένο» της συμφωνίας Ε.Ε. - Τουρκίας να μην εκτροχιαστεί. Τέτοια ώθηση προφανώς θα μπορούσε να δώσει ενδεχόμενη παρέμβαση της κ. Μέρκελ, ενώ στη συνάντηση στη Νέα Υόρκη που βρίσκεται στα σκαριά δεν αποκλείεται και η συμμετοχή άλλων χωρών, όπως της Γαλλίας.

Κρίσιμο είναι το ραντεβού του κ. Μητσοτάκη με τον Ταγίπ Ερντογάν, καθώς, ως η πρώτη συνάντηση του Τούρκου προέδρου με τον νέο πρωθυπουργό της Ελλάδας, θα είναι κρας τεστ για τις τουρκικές προθέσεις τόσο ως προς το προσφυγικό όσο και ως προς το Κυπριακό. Το Μαξίμου δεν τρέφει αυταπάτες ότι θα λυθούν τα προβλήματα στις διμερείς σχέσεις, ωστόσο δεν έχει περάσει απαρατήρητο ότι ο κ. Μητσοτάκης τόσο προεκλογικά όσο και ως πρωθυπουργός έχει μεν καταδικάσει τις παραβιάσεις του Διεθνούς Δικαίου από την πλευρά της Αγκυρας, αλλά έχει επανειλημμένως υπογραμμίσει ότι η Ελλάδα επιδιώκει ανοικτούς διαύλους και εξομάλυνση των σχέσεων με την Τουρκία.

Εξίσου σημαντικές θα είναι οι επαφές που θα έχει ο κ. Μητσοτάκης στο πεδίο της οικονομίας, με αιχμή τις επενδύσεις.

Το παζλ στην παρούσα συγκυρία είναι ακόμα πιο περίπλοκο, καθώς στην εξίσωση έχει προστεθεί η τουρκική παραβατικότητα στην κυπριακή ΑΟΖ, αλλά και η κινητικότητα περί το Κυπριακό. Το τελευταίο εκτιμάται ότι ίσως να είναι το πεδίο όπου η συνάντηση θα ήταν δυνατόν να αποδώσει καρπούς, αν η επαφή θα μπορούσε να αποτελέσει την αρχή για μια ανακοίνωση στο μέλλον επανέναρξης των συνομιλιών από τον γενικό γραμματέα του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτιέρες. Αυτό προϋποθέτει μια κίνηση καλής θέλησης και, πάντως, την εγκατάλειψη της παραβατικότητας από την τουρκική πλευρά.

ΑΠΕ-ΜΠΕ / ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ / ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΜΗΤΣΟΣ

Εκτός από το γεύμα του κ. Μητσοτάκη με τον Αμερικανό υπουργό Εμπορίου Ουίλμπουρ Ρος (φωτ. από την επίσκεψή του στην Αθήνα) και επενδυτές, προγραμματίζονται συναντήσεις με κορυφαίους παράγοντες της παγκόσμιας οικονομίας.

Σημαντικό είναι και το ραντεβού του κ. Μητσοτάκη με τον Ντόναλντ Τραμπ την ερχόμενη Τρίτη, περισσότερο, όμως, στη σημειολογία του, καθώς ο κ. Μητσοτάκης θα είναι από τους ελάχιστους που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα διμερών συναντήσεων του Αμερικανού προέδρου στο περιθώριο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ. Στα εξωτερικά, σημαντικές είναι οι συναντήσεις που θα έχει ο κ. Μητσοτάκης με τον Εντι Ράμα, αλλά και η πρώτη του συνάντηση με τον Ζόραν Ζάεφ, η οποία, πάντως, δεν είναι τυχαίο ότι πραγματοποιείται στο ουδέτερο «έδαφος» του ΟΗΕ. Σημειώνεται ότι η ευρωπαϊκή προοπτική των δύο χωρών αναμένεται να συζητηθεί στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου, καθώς παραμένει «αγκάθι» η διασύνδεση της ευρωπαϊκής πορείας των δύο χωρών κυρίως από τη Χάγη και λιγότερο από το Παρίσι.

Ευνοϊκό timing

Εξίσου σημαντικές θα είναι οι επαφές που θα έχει ο κ. Μητσοτάκης στο πεδίο της οικονομίας, με αιχμή τις επενδύσεις. Η παρουσία του πρωθυπουργού στη Νέα Υόρκη και σε κύκλους επενδυτών, των οποίων τη γλώσσα μιλάει, είναι μια ευκαιρία για rebranding της χώρας σε timing ιδιαίτερα ευνοϊκό, αφού η κυβέρνηση έχει μόνο δυόμισι μήνες ζωής και πατά πάνω στο θετικό μομέντουμ εκλογών και αγορών, αλλά και στην εντυπωσιακή εκκίνηση που έκανε. Στόχος του πρωθυπουργού είναι να περάσει το μήνυμα ότι η χώρα προσφέρει ευκαιρίες, τις οποίες μπορεί να ξεμπλοκάρει μια κυβέρνηση που στόχο έχει να διευκολύνει το επιχειρηματικό περιβάλλον.

Υπό αυτό το πρίσμα, το προαναγγελθέν, κατά την πρόσφατη επίσκεψη του Ουίλμπουρ Ρος στην Αθήνα, γεύμα με επενδυτές που οργανώνει ο Αμερικανός υπουργός Εμπορίου δεν θα είναι η μόνη επαφή του κ. Μητσοτάκη, καθώς προγραμματίζονται ακόμη συναντήσεις με κορυφαίους παράγοντες της παγκόσμιας οικονομίας στο πλαίσιο του Global Business Forum του Bloomberg στις 25 Σεπτεμβρίου και εκδήλωσης της Goldman Sachs στις 24. Εκεί, ο πρωθυπουργός αναμένεται να αναφερθεί στο κυβερνητικό πρόγραμμα και στο νέο περιβάλλον που διαμορφώνουν οι μεταρρυθμίσεις της κυβέρνησης, ενώ θα απευθύνει νέο προσκλητήριο σε επενδυτές. Οικονομικό ενδιαφέρον αναμένεται να έχουν ακόμη οι συναντήσεις του τόσο με τον πρωθυπουργό της Αυστραλίας Σκοτ Μόρισον όσο και με τον πρωθυπουργό της Ινδίας Ναρέντρα Μόντι, πολιτικοί που εκπροσωπούν δύο μεγάλες οικονομίες με εμπορικές σχέσεις με την Ελλάδα, ενώ, σύμφωνα με πληροφορίες, αιτήματα για συναντήσεις με τον κ. Μητσοτάκη έχουν γίνει πολλά –όπως από τον πρωθυπουργό της Ιαπωνίας– όμως πολλά δεν θα έχουν «κλειδώσει» μέχρι την τελευταία στιγμή.

Ψήφος ομογενών

Ενα μέρος της παρουσίας του πρωθυπουργού στη Νέα Υόρκη θα αφιερωθεί στην επαφή με παράγοντες της ομογένειας –αλλά και με τον νέο Αρχιεπίσκοπο Αμερικής Ελπιδοφόρο– με τους οποίους ο κ. Μητσοτάκης παραδοσιακά διατηρούσε ανοικτό δίαυλο και ιδιαίτερα καλές σχέσεις. Εξ ου και δεν είναι τυχαία η επιλογή του να απευθύνει ομιλία στην ομογένεια (στην Αστόρια) το βράδυ της Τετάρτης, πολλώ δε μάλλον σε μια περίοδο που ο ίδιος έχει κάνει σημαία του πρώτου εξαμήνου διακυβέρνησής του την ψήφιση της ρύθμισης για την ψήφο των Ελλήνων του εξωτερικού και μάλιστα με ευρεία πλειοψηφία. Για τον λόγο αυτό βρίσκεται εδώ και ημέρες στη Νέα Υόρκη ο υφυπουργός Εξωτερικών αρμόδιος για τους Αποδήμους Αντώνης Διαματάρης, αλλά και ο υπουργός Εσωτερικών Τάκης Θεοδωρικάκος.

Βοηθώντας μετανάστες να πετύχουν στη χώρα τους

Μέσω προγράμματος χρηματοδότησης

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΖΙΜΑ**

Οταν ο 18χρονος Ταρέκ Χαμντάν έφυγε τον Απρίλιο του 2016 από ένα χωριό της επαρχίας Κανταχάρ του Αφγανιστάν για τη Γερμανία όπου (υποτίθεται ότι...) θα τον περίμεναν κάποια ξαδέρφια του, οι γονείς του πούλησαν μέρος της περιουσίας τους για να πληρώσει τα κυκλώματα που θα τον βοηθούσαν να φτάσει στον προορισμό του. Οι δικοί του επένδυσαν στη φυγή του, ελπίζοντας ότι με τα εμβάσματα θα ζήσει την οικογένεια που αριθμούσε δώδεκα μέλη. Φτάνοντας, ένα μήνα μετά, στην Τουρκία μέσω Ιράν, κάποιοι συμπατριώτες του με τους οποίους συνταξίδευε του έκλεψαν όλα τα λεφτά και αναγκάστηκε να γυρίσει με περιπετειώδη τρόπο πίσω.

Ο Ταρέκ, όμως, ήταν πλέον για την τοπική κοινωνία ένας «αποτυχημένος», αφού δεν τα κατάφερε, έχοντας μάλιστα καταξοδέψει τους γονείς του, που είχαν επενδύσει στον ξενιτεμό του. Ακόμα και να βρει γυναίκα για να παντρευτεί δυσκολεύτηκε. Δοκίμασε να ξαναφύγει και έκτοτε η τύχη του αγνοείται...

Οι προκαταλήψεις

Πολλοί μετανάστες που, όπως ο Χαμντάν, αναγκάζονται να επιστρέψουν άπραγοι, πέφτουν θύματα προκαταλήψεων των κοινωνιών σε αυτές τις χώρες (Αφγανιστάν, Πακιστάν, Μπανγκλαντές, Ιράν, Μαρόκο, Αλγερία, κ.α.) που βλέπουν στη μετανάστευσή τους μια πηγή εισοδήματος. Στο Αφγανιστάν, μάλιστα, υπουργός Παιδείας κατήλθε, σύμφωνα με ρεπορτάζ στον διεθνή Τύπο, στις εκλογές δηλώνοντας ότι θα αγωνιστεί ώστε να μην επιστρέψουν τα παιδιά που έφυγαν από τη χώρα και στέλνουν λεφτά πίσω! Ακραίο, ίσως, το παράδειγμα, δεν παύει όμως να αντικατοπτρίζει την κατάσταση που επικρατεί στις πάμφτωχες κοινωνίες των χωρών προέλευσης των μεταναστευτικών ροών.

«Γενικά οι χώρες αυτές προτιμούν να έχουν έναν παράνομο μετανάστη στο εξωτερικό που να στέλνει εμβάσματα, παρά έναν ακόμα άνεργο και έτσι δεν εμφανίζονται πάντα πρόθυμες να διευκολύνουν τον επαναπατρισμό των νέων τους», είπε στην «Κ» Ευρωπαίος διπλωμάτης που υπηρέτησε σε μία από τις χώρες αυτές. Υπάρχουν, ωστόσο, και οι τυχεροί, που γυρίζουν στον τόπο τους έχοντας μια προοπτική να φτιάξουν τη ζωή τους και να μη δοκιμάσουν να ξαναφύγουν.

Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) τρέχει επικουρικά προγράμματα επιστροφής, με τα οποία βοηθάει μετανάστες που αναγκάζονται να επιστρέφουν στην πατρίδα τους ή το επιθυμούν, απογοητευμένοι από τις συνθήκες που βρήκαν στη «Γη της Επαγγελίας». Ο τέως διευθυντής του προγράμματος αυτού στην Αθήνα, Δανιήλ Εσδράς, λέει στην «Κ» ότι από το 2010 έως το 2019 επέστρεψαν μέσω αυτής της διαδικασίας στην πατρίδα τους περισσότεροι από 50.000 μετανάστες. «Με κάποια μικρή οικονομική βοήθεια του γραφείου μας γύρισαν πίσω, γιατί εδώ δεν είχαν κανένα μέλλον.

INTIME NEWS

«Γενικά οι χώρες αυτές (σ.σ.: όπως Αφγανιστάν, Πακιστάν, Μπαγκλαντές κ.ά.) προτιμούν να έχουν έναν παράνομο μετανάστη στο εξωτερικό που να στέλνει εμβάσματα, παρά έναν ακόμα άνεργο, και έτσι δεν είναι πάντα πρόθυμες να διευκολύνουν τον επαναπατρισμό των νέων τους», είπε στην «Κ» Ευρωπαίος διπλωμάτης (φωτ. από τη Μόρια).

Με την καθοδήγηση του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης, οι επαναπατρισμένοι ανοίγουν μικροεπιχειρήσεις ώστε να μπορέσουν να επιβιώσουν.

Με την καθοδήγηση των παραρτημάτων του ΔΟΜ στην πατρίδα τους βοηθήθηκαν ν' ανοίξουν μικροεπιχειρήσεις ώστε να μπορέσουν να επιβιώσουν εκεί. Λεφτά στο χέρι δεν παίρνει κανένας. Τα λεφτά τα παίρνει το γραφείο μας στον τόπο τους και τα διαθέτει ανάλογα με την εξέλιξη της επένδυσης. Αν θέλει κάποιος ν' ανοίξει ένα μαγαζί, θα το ανοίξει κάπου που έχει δυνατότητες επιτυχίας, αφού φυσικά γίνει από εμάς πρώτα μια έρευνα αγοράς. Του πληρώνουμε το νοίκι, αγοράζουμε τα προϊόντα που θα πουλήσει. Και η τελευταία δεκάρα ξέρουμε πού πάει. Σε ποσοστό 95% αυτών που γύρισαν μέσω του προγράμματός μας πέτυχαν. Σκοπός μας είναι να εξαλείψουμε, στον βαθμό που μπορούμε, τις αιτίες που ανάγκασαν αυτούς τον ανθρώπους να μεταναστεύουν».

Ως προς το τι μπορούν να κάνουν οι επαναπατρισθέντες, ο κ. Εσδράς αναφέρει χαρακτηριστικά πως στο Πακιστάν βοηθήθηκαν ν' ανοίξουν κουρείο ή και μικροκαταστήματα πώλησης αξεσουάρ για κινητά τηλέφωνα, στο Αφγανιστάν αγόρασαν αγελάδες ή εργαλεία για την καλλιέργεια γης, ενώ με την οικονομική κρίση στην Ελλάδα ένας μεγάλος αριθμός γυναικών από τη Γεωργία που εργάζονταν παράνομα ως οικιακές βοηθοί για τη φροντίδα υπερήλικων, αναγκάστηκε να επιστρέψει στον τόπο του.

«Υπήρξε μια περίοδος μεγάλης επιστροφής Γεωργιανών γυναικών κάποιας ηλικίας. Με την κρίση όλες αυτές οι γυναίκες που ήταν εσωτερικές σε σπίτια και παράνομες, αφού έρχονταν με τουριστική βίζα και έμεναν, βρέθηκαν μετέωρες. Οταν οι οικογένειες έπαψαν να έχουν την οικονομική δυνατότητα, και έμειναν στον δρόμο, αναγκάστηκαν να επιστρέψουν. Χωρίς νόμιμα χαρτιά, χρήματα, γλώσσα και σε ένα περιβάλλον σχεδόν άγνωστο γι' αυτές, η μόνη επιλογή τους ήταν να γυρίσουν πίσω. Ερχονταν, λοιπόν, σε εμάς και μας ζητούσαν βοήθεια.

Τους δίναμε ένα χαρτζιλίκι και με τα λίγα χρήματα που είχαν μαζέψει μπόρεσαν να επιστρέψουν στα σπίτια τους. Εκεί τις βοηθήσαμε να συμμετάσχουν σε συνεταιριστικές δραστηριότητες. Ανοιξαν, για παράδειγμα, ιχθυοτροφεία, πήραμε ως ΔΟΜ αδρανείς δομές (κολεκτίβες) που είχε δημιουργήσει το κράτος για τοξικομανείς και τις λειτούργησαν γυναίκες που επέστρεψαν. Το πρόγραμμα έχει επιτυχία, αλλά δεν παύει να είναι σταγόνα στον ωκεανό της μετανάστευσης», καταλήγει ο κ. Εσδράς.

Η Βουλγαρία

Ετοιμη να οχυρώσει τη μεθόριο με Τουρκία και Ελλάδα, σε περίπτωση που ο Ερντογάν υλοποιήσει την απειλή του να ανοίξει τα σύνορα, εμφανίζεται η Βουλγαρία, ενώ ο «βαλκανικός διάδρομος» από το Αιγαίο έως τη Βιέννη βρίσκεται σε συναγερμό. Ο υπουργός Αμυνας Κρασιμίρ Καρακατσάνοφ δήλωσε πως σε τέτοια περίπτωση θα σταλούν άμεσα «2.000 πλήρως εξοπλισμένοι» στρατιώτες προς ενίσχυση της συνοριοφυλακής, ενώ πληροφορίες θέλουν τη Σόφια να έχει σε ετοιμότητα έως και 11.000 άνδρες. «Τα σύνορα με την Τουρκία φυλάσσονται καλά, εκεί υπάρχει και ο φράχτης, όμως υπάρχει πρόβλημα με τα χερσαία σύνορα με την Ελλάδα», ανέφερε ο υπουργός Εσωτερικών Μλάντεν Μαρίνοφ. Ενώπιον του κίνδυνου νέων ισχυρών προσφυγικών κυμάτων, ο τέως (και εκ νέου υποψήφιος) καγκελάριος της Αυστρίας Σεμπάστιαν Κουρτς ζήτησε την άμεση αποστολή στην Ελλάδα και στη Βουλγαρία επιπλέον προσωπικού του Frontex, ώστε να ενισχυθεί η θεωρούμενη πρώτη γραμμή άμυνας της Ευρώπης. Η Αθήνα, από την πλευρά της, κινείται στην κατεύθυνση συγκρότησης «ομάδας πίεσης» με Βουλγαρία και Κύπρο, ώστε να προβληθεί καλύτερα στους κόλπους της Ε.Ε. το πρόβλημα της αντιμετώπισης των ροών στην Ανατ. Μεσόγειο. Προς τούτο την Παρασκευή είχε συναντήσεις στη Σόφια με τον πρωθυπουργό Μπορίσοφ και τους αρμόδιους υπουργούς ο αναπληρωτής υπουργός Γ. Κουμουτσάκος. Από τις αρχές του έτους 38.600 μετανάστες και πρόσφυγες εισήλθαν από την Τουρκία στην Ελλάδα και 1.650 στη Βουλγαρία.

Η πολυετής «Οδύσσεια» των αιτούντων άσυλο

Για όσους φτάνουν σήμερα στη Λέσβο το ραντεβού για την απαραίτητη συνέντευξη ορίζεται τον Φεβρουάριο του 2021

Της **ΤΑΝΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ**

Στο κόκκινο βρίσκεται η Υπηρεσία Ασύλου στη Μόρια, με αποτέλεσμα οι αιτούντες άσυλο να περιμένουν περισσότερο από ενάμιση χρόνο για να δώσουν την αναγκαία από τη διαδικασία συνέντευξη. Για όσους φτάνουν σήμερα στο νησί το σχετικό ραντεβού ορίζεται για τον Φεβρουάριο του 2021, χρονικό διάστημα κατά το οποίο οι αιτούντες είναι υποχρεωμένοι να παραμείνουν στο νησί λόγω της κοινής δήλωσης Ε.Ε. - Τουρκίας, που επιβάλλει γεωγραφικό περιορισμό στο νησί άφιξης. Αντίστοιχα μεγάλη ή και μεγαλύτερη είναι η αναμονή και στα γραφεία ασύλου σε όλη τη χώρα, όπου παραπέμπονται όσοι κρίνονται ευάλωτοι και μεταφέρονται από τα νησιά στην ηπειρωτική Ελλάδα.

Το μεγάλο χρονικό διάστημα που μεσολαβεί –το οποίο μπορεί να ξεπεράσει και τα τρία χρόνια– από τη στιγμή της άφιξης στο νησί έως την ανακοίνωση της απόφασης για το εάν το αίτημα ασύλου έγινε τελικά δεκτό, οι άνθρωποι σπάνια παραμένουν ακινητοποιημένοι. «Συχνά, δεν μπορούμε να τους βρούμε για να τους επιδώσουμε την απόφαση», τονίζει στην «Κ» ο Μάριος Καλέας, διευθυντής της Υπηρεσίας Ασύλου της Λέσβου. Πολλοί είναι αυτοί που κάνουν προσπάθεια να ενταχθούν στην κοινωνία και να στήσουν μια καινούργια ζωή. Και πάνω που τα έχουν καταφέρει, βγαίνει η απόφαση για το αίτημα ασύλου που έχουν καταθέσει και είναι αρνητική.

Χαρακτηριστική είναι η ιστορία του Γ. (το όνομα και τα στοιχεία του βρίσκονται στη διάθεση της εφημερίδας) με καταγωγή από τη Γουινέα, που έφτασε στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στη Λέσβο πριν από τρία χρόνια σε ηλικία 16 ετών. Στην πατρίδα του δούλευε κυριολεκτικά ως σκλάβος στα ορυχεία και στο σώμα του έχει ακόμα τα σημάδια από τις συνέπειες όταν δεν κατάφερνε να βγάλει τη δουλειά που καθόριζε το αφεντικό του. Εμεινε για λίγο καιρό στη Μόρια, αλλά ως ασυνόδευτος ανήλικος κρίθηκε ευάλωτος, εξαιρέθηκε της κοινής δήλωσης Ευρωπαϊκής Ενωσης - Τουρκίας και «κέρδισε» άρση γεωγραφικού περιορισμού. Μεταφέρθηκε από το νησί στην Αθήνα, χωρίς ωστόσο να έχει κάπου να μείνει, οπότε για έξι μήνες ζούσε στον δρόμο. Ευτυχώς για αυτόν ένας φίλος του, ο οποίος επίσης είχε βρεθεί για καιρό σε αστεγία, τον καθοδήγησε στο πώς μπορούσε να καταγραφεί επίσημα, έτσι ώστε να βρει στέγη σε κάποια από τις επίσημες δομές για ασυνόδευτους ανηλίκους.

Επειτα από αρκετούς μήνες ο Γ. βρήκε θέση στη δομή φιλοξενίας του «The Home Project» και ξεκίνησε να πηγαίνει σχολείο, ενώ στο μεταξύ κατέθεσε αίτημα ασύλου. Πέρυσι το καλοκαίρι, όπως και φέτος, ο Γ. δούλεψε σκληρά αλλά δεν ξόδεψε δεκάρα. Καθώς η μητρική του γλώσσα είναι τα γαλλικά, χρησιμοποίησε τα χρήματα για να πάει στο γαλλικό σχολείο γιατί, όπως ο ίδιος λέει, «έτσι έχω περισσότερες πιθανότητες να τα καταφέρω και να πάω σε πανεπιστήμιο στη Γαλλία». Θέλει να κάνει Ευρωπαϊκές και Διεθνείς Σπουδές γιατί «το όνειρό μου είναι να καταφέρω να γυρίσω πίσω στη Γουινέα και να βοηθήσω τους ανθρώπους που βρίσκονται εκεί με όσα έχω μάθει».

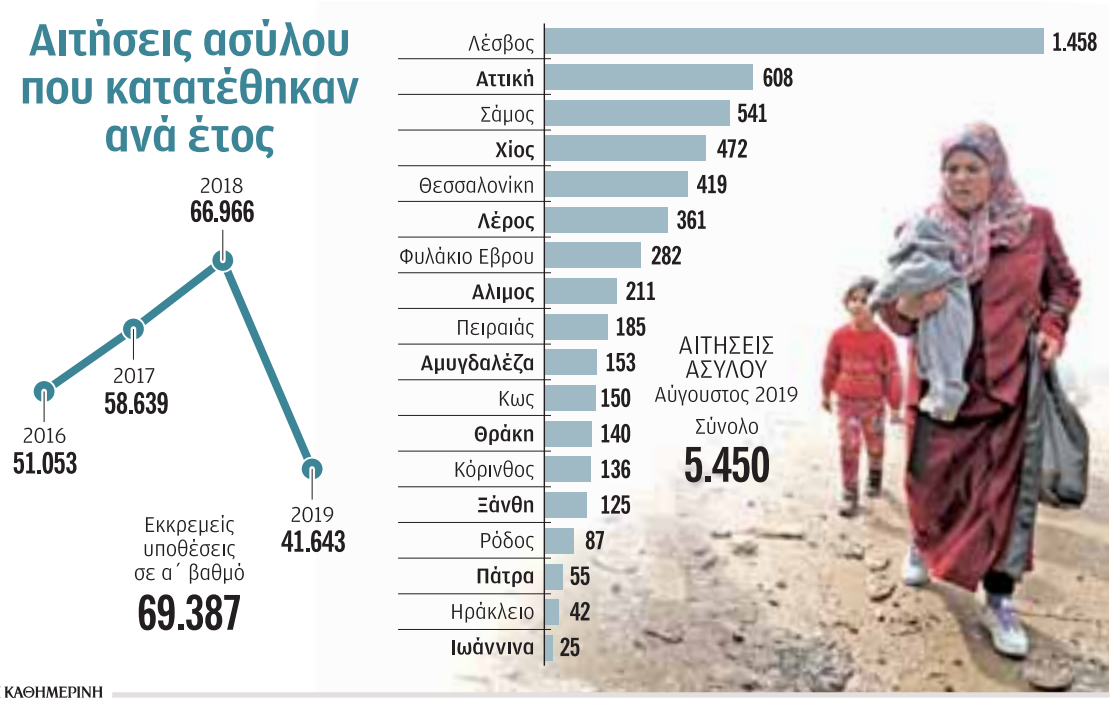

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η υπηρεσία ασύλου στο νησί έχει δυνατότητα καταγραφής 600 αιτημάτων την εβδομάδα. Ωστόσο οι αφίξεις το ίδιο διάστημα υπερβαίνουν τις χίλιες.

Μέσα στα δύο χρόνια που βρίσκεται στη δομή ο Γ. έμαθε επίσης αγγλικά και ελληνικά και έκλεισε τα 18. Λίγες ημέρες αργότερα, αφότου γιόρτασε τα γενέθλιά του και ενώ είχαν περάσει τρία χρόνια από την ημέρα που με μια βάρκα είχε φθάσει στη Λέσβο, και ενάμισης χρόνος από την ημέρα που έδωσε συνέντευξη στην Υπηρεσία Ασύλου, έμαθε ότι το αίτημά του απορρίφθηκε. Ο δικηγόρος που έχει αναλάβει την υπόθεσή του κατέθεσε αίτημα σε δευτεροβάθμια επιτροπή, ωστόσο εξηγεί ότι η εξέλιξη της υπόθεσης δεν είναι καθόλου βέβαιη. Στην πράξη, ένας νέος άνθρωπος που είχε διάθεση να ενταχθεί στην ελληνική και την ευρωπαϊκή κοινωνία, έκανε προσπάθεια και σε μεγάλο βαθμό τα κατάφερε, είναι πιθανό να κληθεί έπειτα από πολλά χρόνια να γυρίσει εκεί από όπου ξεκίνησε.

Η μεγάλη καθυστέρηση στις διαδικασίες εξέτασης των αιτημάτων ασύλου με το υπάρχον σύστημα και τις δυνατότητες των υπηρεσιών είναι αναπόφευκτη. Σύμφωνα με τη διαδικασία που ακολουθείται αμέσως μετά την καταγραφή και ταυτοποίηση όσων έρχονται στα νησιά από την Αστυνομία και τους υπαλλήλους της υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, για κάθε μετανάστη κλείνεται ένα ραντεβού ώστε να καταγραφεί το αίτημα ασύλου που θέλει να υποβάλει. Το ραντεβού συνήθως ορίζεται τρεις με τέσσερις εβδομάδες μετά την άφιξη του ατόμου.

«Απλά μαθηματικά»

Τα πράγματα είναι απλά μαθηματικά, κατά ένα τρόπο, όπως εξηγεί ο Μάριος Καλέας. «Εμείς ως υπηρεσία με βάση το δυναμικό μας έχουμε τη δυνατότητα να καταγράψουμε 600 αιτήματα ασύλου την εβδομάδα. Οταν λοιπόν οι αφίξεις αυτή την εποχή στη Λέσβο υπερβαίνουν τους 1.000 ανθρώπους την εβδομάδα, είναι επόμενο ότι συνέχεια αυξάνονται οι εκκρεμότητες», τονίζει.

Από την κατάθεση έως την εξέταση του αιτήματος μεσολαβούν από ένα έως και δύο χρόνια, εφόσον τα ραντεβού για συνέντευξη κλείνονται σήμερα για τον Φεβρουάριο του 2021 στη Μόρια και ακόμα πιο αργά σε άλλα κέντρα ασύλου στην ενδοχώρα. Μετά την πραγματοποίηση της συνέντευξης μέσα σε 53 ημέρες, κατά μέσον όρο, βγαίνει η απόφαση. «Το πόσο γρήγορα θα βγει η απόφαση εξαρτάται επίσης από το πόσο περίπλοκη είναι, εφόσον κάθε περίπτωση εξετάζεται ατομικά», λέει ο κ. Καλέας. Σε επόμενο στάδιο και εφόσον η απόφαση σε α΄ βαθμό είναι αρνητική, ο αιτών έχει δικαίωμα να προσφύγει σε β΄ βαθμό. «Τις αποφάσεις α΄ και β΄ βαθμού τις παραδίδουν οι υπάλληλοι της Υπηρεσίας Ασύλου», εξηγεί ο ίδιος. «Οταν σε ένα camp βρίσκονται 11.500 άνθρωποι, οι οποίοι είναι ελεύθεροι να μετακινούνται στο νησί, είναι αυτονόητο ότι πολλές φορές δεν μπορούμε να τους εντοπίσουμε. Επίσης, όταν καταλάβουν ότι η απόφαση θα είναι αρνητική δεν έρχονται να την παραλάβουν», συμπληρώνει.

Η κατάσταση στη Μόρια, ειδικά μετά την αύξηση των αφίξεων τους τελευταίους δύο μήνες, είναι εξαιρετικά δύσκολη για όλους. Ο Βασίλης Ντάβας, πρόεδρος των εργαζομένων και αναπληρωτής υπεύθυνος του Κέντρου Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ) στη Μόρια μετά την παραίτηση του πρώην διοικητή Γιάννη Μπαλπακάκη, ενημέρωσε σχετικά την Παρασκευή τον εισαγγελέα, τονίζοντας ότι το προσωπικό έχει ξεπεράσει πλέον τις δυνάμεις του.

Ιστορίες Ελλήνων που διαπρέπουν στη NASA

Μιλούν στην «Κ» για τη διαδρομή τους

Του **ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ**

«Η επιστημονική διαδικασία είναι αδυσώπητη», λέει στην «Κ» ο Σταμάτης Κριμιζής από την Ουάσιγκτον. Εχει μόλις βγει από μια συνάντηση με την ομάδα που παρακολουθεί το πρόγραμμα ACE (Advanced Composition Explorer) της NASA, τον διαστημικό εξερευνητή που βρίσκεται πάνω από ένα εκατομμύριο χιλιόμετρα μακριά από τη Γη και μας παρέχει πληροφορίες για τον διαστημικό καιρό και τις ηλιακές καταιγίδες.

Η διαδικασία στην οποία αναφέρεται, στον απόηχο της υπόθεσης Αντωνιάδου, είναι αυτή που ελέγχει την πορεία και την ποιότητα των επιστημόνων και του έργου τους και πολλές φορές αποκλείει όσους δεν πληρούν τα κριτήριά της που είναι πολύ συγκεκριμένα: δημοσιεύσεις, αναφορές σε ετεροδημοσιεύσεις, έρευνα κ.τ.λ. Είναι σημαντικό μας λέει ο κ. Κριμιζής να μην επιβραβεύονται άνθρωποι που δεν έχουν τα απαραίτητα προσόντα. «Εχουμε χιλιάδες Ελληνες ερευνητές που διαπρέπουν σε πανεπιστήμια ανά τον κόσμο και είναι πράγματι άξιοι αναγνώρισης αλλά δεν τους δίνει κανείς σημασία».

Τα τελευταία χρόνια με την ευρύτερη διάδοση της επιστήμης και των αποτελεσμάτων της έρευνας σε τομείς όπως η κοσμολογία και η αστροφυσική έχουν έρθει στο προσκήνιο αρκετοί επιστήμονες και ερευνητές και ρωτάμε τον κ. Κριμιζή εάν παρατηρεί μια αυξανόμενη ανάγκη από τους νέους επιστήμονες για αναγνώριση και προβολή. «Η ανάγκη των νέων επιστημόνων για αναγνώριση είναι ένα φαινόμενο που υπήρχε και θα συνεχίσει να υπάρχει, αλλά πρέπει να γίνεται με σοβαρότητα και ευθύνη. Το γεγονός ότι πιθανόν, τώρα, γίνεται περισσότερο, έχει σχέση με την υποβάθμιση του ήθους στην κοινωνία γενικά και προφανώς αυτό έχει επιπτώσεις και στην επιστήμη. Αυτές οι αρχές έχουν υποχωρήσει».

Η αξιολόγηση

Η παρουσία των επιστημόνων στα μέσα ενημέρωσης και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι σήμερα μεγαλύτερη απ' ό,τι στο παρελθόν, αλλά αυτό δεν μετράει, μας λέει ο ακαδημαϊκός, στην επιστημονική κοινότητα. «Αυτή η παρουσία δεν τους αναδεικνύει στην πραγματικότητα, διότι επιστημονικά, οποιαδήποτε θέση και να διεκδικήσουν, αυτοί που θα τους κρίνουν θα δουν τι έχουν γράψει, πόσες ετεροαναφορές έχουν και τι αντίκτυπο έχει η επιστημονική τους δουλειά. Η ανάδειξη γίνεται στον επιστημονικό κόσμο και όχι στα σόσιαλ μίντια».

Πριν από μερικές μέρες ο Σταμάτης Κριμιζής διέβη το κατώφλι των 81 ετών και στην πολύχρονη καριέρα του γνώρισε τιμές και αναγνώριση τόσο από την επιστημονική κοινότητα όσο και από το ευρύ κοινό. Αλλωστε, είναι ο μόνος επιστήμονας στον κόσμο που ηγήθηκε ή συμμετείχε σε πειράματα

> *«Η ανάγκη των νέων επιστημόνων για αναγνώριση είναι ένα φαινόμενο που υπήρχε και θα συνεχίσει να υπάρχει, αλλά πρέπει να γίνεται με σοβαρότητα και ευθύνη», λέει ο κ. Κριμιζής.*

Φυσικής και στους εννιά πλανήτες του ηλιακού μας συστήματος με προγράμματα της NASA, κάνοντας με αυτόν τον τρόπο ένα ταξίδι που πολλοί από εμάς μπορούμε μόνο να ονειρευτούμε. Στα 50 χρόνια της καριέρας του συνέγραψε περισσότερα από 600 άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά και βιβλία και υπήρξε επιστημονικός υπεύθυνος σε πειράματα που εκτέλεσαν τα θρυλικά «Βόγιατζερ» και το «Κασίνι» που διερεύνησε τον Κρόνο και τα δαχτυλίδια του.

Η πρώτη του επαφή με ρουκέτες και προωθητήρες έγινε με τα παραδοσιακά έθιμα της Χίου όπου μεγάλωσε. Το 1956 φοίτησε στο Πανεπιστήμιο της Μινεσότας και μια συνάντηση με τον διάσημο καθηγητή Τζέιμς Βαν Αλεν, που έδωσε το όνομά του στις ραδιενεργές ζώνες γύρω από τη Γη, του άλλαξε τη ζωή. Ο νεαρός φοιτητής της Μινεσότας περιέγραφε στον Βαν Αλεν πώς κατασκεύαζε έναν μετρητή κοσμικών ακτίνων και έπειτα ο καθηγητής τον πήρε στο μεταπτυχιακό του πρόγραμμα. Λίγο αργότερα, ο Σταμάτης Κριμιζής κατασκεύαζε ένα από τα επιστημονικά όργανα που θα είχε πάνω του το διαστημόπλοιο «Mariner 4» για τον Αρη.

Σήμερα, ο ακαδημαϊκός Σταμάτης Κριμιζής είναι άμισθος σύμβουλος του υπουργού Επικρατείας και Ψηφιακής Διακυβέρνησης Κυριάκου Πιερρακάκη και συνεχίζει την προσπάθειά του να φέρει πιο κοντά την Ελλάδα στο πρόσφορο, από πολλές πλευρές, πεδίο του Διαστήματος και της διαστημικής τεχνολογίας. Το Ελληνικό Κέντρο Διαστήματος αντικατέστησε τον περασμένο Αύγουστο τον Ελληνικό Διαστημικό Οργανισμό και βρίσκεται σε μια διαδικασία συγκρότησης διοικητικού συμβουλίου και των απαραίτητων δομών ώστε να στελεχωθεί και να τεθεί σε λειτουργία.

SHUTTERSTOCK

Σε οργανισμούς όπως η NASA, η ESA και πανεπιστήμια του εξωτερικού η ύπαρξη Ελλήνων επιστημόνων είναι μια «κανονικότητα» εδώ και πολλά χρόνια.

ΑΠΕ-ΜΠΕ / ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΣΑΪΤΑΣ

«Η ανάδειξη των επιστημόνων γίνεται στον επιστημονικό κόσμο και όχι στα σόσιαλ μίντια», επισημαίνει στην «Κ» ο διεθνούς φήμης επιστήμονας και ακαδημαϊκός Σταμάτης Κριμιζής.

Αγρυπνο μάτι παρατηρεί το κλίμα του πλανήτη

Δεν είναι λίγοι οι Ελληνες επιστήμονες και ερευνητές που εργάζονται στην αμερικανική NASA, στην ευρωπαϊκή ESA αλλά και σε πανεπιστήμια που συνεργάζονται με διαστημικούς οργανισμούς. Ενας από αυτούς που εργάζεται αθόρυβα και μεθοδικά είναι ο διευθυντής του Εργαστηρίου «Climate and Radiation Laboratory» της NASA Λάζαρος Ωραιόπουλος, το οποίο παρατηρεί τις ιδιότητες των νεφών και των αιωρούμενων σωματιδίων από το Διάστημα. «Αυτό που μας ενδιαφέρει είναι να καταλάβουμε ποιος είναι ο ρόλος τους στο κλίμα της Γης και πώς θα το επηρεάσουν στο μέλλον», μας εξηγεί ο κ. Ωραιόπουλος.

Ενας συνδυασμός τύχης, περιστάσεων και εξειδίκευσης έφεραν στη NASA το 1997 τον κ. Ωραιόπουλο, έπειτα από το διδακτορικό του στο Πανεπιστήμιο McGill του Καναδά. Μια σύσταση από ειδικούς στον τομέα των νεφών και της δορυφορικής τους παρατήρησης τον έφερε ενώπιον ενός σημαντικού ερευνητή της αμερικανικής διαστημικής υπηρεσίας που αναζητούσε ένα άτομο με γνώσεις στη διάδοση της ηλιακής ακτινοβολίας σε ανομοιογενή νέφη. «Ηρθα για συνέντευξη στην οποία έδωσα και μια ομιλία και απ' ό,τι φαίνεται μπόρεσα να πείσω για τις γνώσεις μου επί του αντικειμένου. Σε τέτοιες περιπτώσεις συνήθως προσκαλούν αρκετά άτομα, αλλά ποτέ δεν έμαθα τις λεπτομέρειες», μας λέει.

Τα νέφη και η επίδρασή τους στο κλίμα είναι ένα μυστήριο της επιστήμης, που το εργαστήριο της NASA προσπαθεί να καταγράψει, ώστε να δώσει τα απαραίτητα δεδομένα τα οποία χρειάζονται οι επιστήμονες για να προσομοιώσουν καλύτερα τη συμπεριφορά τους σε κλιματικά μοντέλα. «Τα νέφη μπορούν να επιταχύνουν ή να επιβραδύνουν τις κλιματικές αλλαγές και έτσι να θερμάνουν ή να ψυχράνουν τον πλανήτη», σημειώνει ο ίδιος και η συμπεριφορά τους συνδέεται με αλλαγές σε αιωρούμενα σωματίδια και αέρια θερμοκηπίου. Τα «επεισόδια ρύπανσης» της ατμόσφαιρας είναι ορατά από το Διάστημα, μας εξηγεί, όπως βέβαια και τα μέτρα για τη μείωσή τους που λαμβάνουν οι κυβερνήσεις του κόσμου. Το εργαστήριο του Λάζαρου Ωραιόπουλου μοιάζει σαν ένα άγρυπνο μάτι που προσέχει τον πλανήτη μας.

> *«Τα νέφη μπορούν να επιταχύνουν ή να επιβραδύνουν τις κλιματικές αλλαγές», λέει ο κ. Ωραιόπουλος.*

«Η έρευνα θέλει υπομονή, ορισμένοι χαραμίζονται σε ρηχά πράγματα»

«Το σημείο σταθμός στην καριέρα μου ήταν το δεύτερο Sabbatical που πήρα», μας λέει από τις Βρυξέλλες η καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Τζορτζ Ουάσιγκτον, Χρύσα Κουβελιώτου για την εκπαιδευτική άδεια που την οδήγησε στην αμερικανική υπηρεσία Διαστήματος. «Τότε ήταν που πήγα για δεύτερη φορά στη NASA και δεν έφυγα ποτέ ξανά», συμπληρώνει η καταξιωμένη επιστήμονας και μέλος της Διεθνούς Ακαδημίας Επιστημών των ΗΠΑ. Με σπουδές Φυσικής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και στη συνέχεια σε πανεπιστήμια της Αγγλίας και της Γερμανίας, η κ. Κουβελιώτου ξεκίνησε ακαδημαϊκή καριέρα στην Ελλάδα πριν επισκεφθεί για πρώτο Sabbatical τη NASA το 1985. «Δούλευα πάνω στις εκλάμψεις των ακτίνων Γ, κάτι που δεν μπορούσα να κάνω στην Ελλάδα διότι δεν υπήρχαν οι δυνατότητες. Αυτή η έρευνα γινόταν μόνο στο Διάστημα», τονίζει.

Από τότε με κάθε ευκαιρία πήγαινε για έρευνα στην Αμερική μέχρι που στις αρχές του '90 ένας επιστήμονας από το διαστημικό κέντρο πτήσεων Μάρσαλ της NASA την «έψαξε» χάρη στις εξειδικευμένες γνώσεις της. «Είχε αναπτύξει ένα πείραμα σε έναν δορυφόρο για την ανίχνευση εκλάμψεων ακτίνων Γ, πάνω στις οποίες είχα κάνει εγώ το διδακτορικό μου στη Γερμανία. Οταν δουλέψαμε μαζί δεν ήθελε να με αφήσει να φύγω, αλλά δεν ήθελα ούτε εγώ» λέει και έτσι αποφάσισε να αφήσει για πάντα το ελληνικό πανεπιστήμιο. Η σημαντικότερη στιγμή στην καριέρα της ήταν η ανακάλυψη της ύπαρξης πυκνών μαγνητικών άστρων νετρονίων (magnetars). Σήμερα, μετά 25 χρόνια στη NASA, είναι καθηγήτρια σε ένα κορυφαίο πανεπιστήμιο με μια ομάδα αφοσιωμένων επιστημόνων. «Αυτό που λέω στους φοιτητές είναι να κάνουν μια δουλειά που την αγαπούν και όχι μόνο από ανάγκη, αν μπορούν φυσικά να έχουν επιλογή».

> *«Αυτό που λέω στους φοιτητές είναι να κάνουν μια δουλειά που την αγαπούν και όχι μόνο από ανάγκη», τονίζει η κ. Κουβελιώτου.*

Τη δουλειά που αγαπούσε από παιδί κάνει και ο Θεσσαλονικιός αστροφυσικός Αγγελος Βουρλίδας, ο οποίος εργάζεται στο Applied Physics Laboratory του Πανεπιστημίου Τζονς Χόπκινς. Ο κ. Βουρλίδας είναι υπεύθυνος για τα τηλεσκόπια που φέρει το διαστημόπλοιο «Parker Solar Probe» της NASA σε μέγεθος κουτιού παπουτσιών και τις εντυπωσιακές φωτογραφίες του Ηλιου. «Από μαθητής στο γυμνάσιο ήξερα ότι ήθελα να ασχοληθώ με τη ραδιοαστρονομία και να έρθω στην Αμερική. Ο,τι έκανα από εκεί και πέρα είχε αυτό τον σκοπό» μας λέει και έτσι έγινε παρά τις δυσκολίες που συνάντησε στη διαδρομή.

Οι υποτροφίες για διδακτορικό δεν ήταν εύκολη υπόθεση και έπρεπε πρώτα να ανοίξει αρκετές απορριπτικές επιστολές προτού γίνει δεκτός από το Πανεπιστήμιο του Νέου Μεξικού στις αρχές του '90. Πέρασε πολλές ώρες στις βιβλιοθήκες του πανεπιστημίου μέχρι να συνηθίσει στο αμερικανικό σύστημα διδασκαλίας, αλλά σήμερα αποφασίζει με τους συνεργάτες σε ποιο τμήμα του περιήλιου θα «κοιτάξει» το διαστημόπλοιο της NASA και ετοιμάζει πρόταση για μια νέα αποστολή στον Ηλιο με ένα πείραμα που θα δημιουργήσει κάτι σαν τεχνητή έκλειψη. «Η έρευνα θέλει διάβασμα, να δουλέψεις προγράμματα, θέλει επιμονή και υπομονή και χαραμίζονται ορισμένοι σε ρηχά πράγματα».

Από αριστερά, Αγγελος Βουρλίδας, Χρύσα Κουβελιώτου και Λάζαρος Ωραιόπουλος, τρεις επιστήμονες που δουλεύουν αθόρυβα και μεθοδικά σε θέσεις ευθύνης στην άλλη άκρη του Ατλαντικού.

«Ζήσαμε τον εφιάλτη στις Μπαχάμες»

Ελληνες ομογενείς στη νησιωτική χώρα περιγράφουν στην «Κ» την εμπειρία τους από το χτύπημα του τυφώνα «Ντόριαν»

Της **ΜΑΡΙΑΝΝΑΣ ΚΑΚΑΟΥΝΑΚΗ**

Η Καλλιόπη Κλωνάρη ένιωθε απόλυτα προετοιμασμένη για τον τυφώνα «Ντόριαν». Είχε αγοράσει φακούς και πολλές μπαταρίες, γιατί ήξερε πως δεν θα έχει ρεύμα, τρόφιμα για εκείνη και τον σκύλο της για τουλάχιστον μία εβδομάδα. Στο διαμέρισμά της στο νησί Γκραντ Μπαχάμα είχε από παλιά τοποθετήσει ενισχυμένες πόρτες και μια ειδική κατασκευή που κάλυπτε όλα τα ανοίγματα με αλουμίνιο από άκρη σε άκρη. Ισως γι' αυτό όταν έμαθε για τον «Ντόριαν» ήταν ψύχραιμη. «Παρά τις προειδοποιήσεις, όλοι σκεφτόμασταν πως δεν θα μπορούσε να είναι χειρότερα από τις προηγούμενες φορές. Θεωρούσαμε πως και πάλι θα ήταν κάτι περαστικό. Κι όμως, από τη μια στιγμή στην άλλη το νησί μας καταστράφηκε και ακόμη δεν ξέρουμε τον αριθμό των νεκρών μας», λέει στην «Κ». Εκείνες οι 48 ώρες ήταν οι χειρότερες της ζωής της.

Τις τελευταίες δύο εβδομάδες μιλήσαμε πολλές φορές στο τηλέφωνο. Σε άπταιστα ελληνικά τόσο η Καλλιόπη όσο και άλλοι Ελληνες που ζουν στις Μπαχάμες διηγήθηκαν τα όσα έζησαν τις ώρες της καταστροφής αλλά και τις οργανωμένες προσπάθειες της ελληνικής κοινότητας να βοηθήσει την επόμενη ημέρα.

Το τελευταίο διάστημα η Καλλιόπη Κλωνάρη μαγειρεύει για τα ορφανά (φωτογραφία) και τους άστεγους του τυφώνα.

Οι κρίσιμες ώρες

Εκείνο το Σάββατο έβρεχε καταρρακτωδώς από νωρίς και κανείς δεν επιτρεπόταν να κινείται στον δρόμο. Η Καλλιόπη είχε από νωρίς κλείσει ερμητικά το διαμέρισμά της στον τρίτο όροφο μιας πολυκατοικίας. Οσο περίμενε τον τυφώνα, τηλεφώνησε και στους άλλους δέκα Ελληνες του νησιού της. Ο Νομικός Πελεκάνος τής είπε πως είχε μετακομίσει στο σπίτι της κόρης του, όπου πίστευε πως θα ήταν ασφαλής, αλλά ότι ήταν ανήσυχος γιατί ο γιος του είχε μόλις αποκτήσει, εκείνο το πρωινό, ένα μωρό και δεν μπορούσε να μετακινηθεί εύκολα. Εδωσαν ευχές για δύναμη ο ένας στο άλλο και έκλεισαν το τηλέφωνο.

Δεν πέρασε πολλή ώρα και ο κ. Πελεκάνος πρόσεξε πως έμπαινε νερό μέσα στο σπίτι. Χωρίς δεύτερη σκέψη, αψήφησε τις εντολές της αστυνομίας, έβαλε την οικογένειά του σε ένα βαν και ξεκίνησαν για το διαμέρισμα μιας ανιψιάς του. Κανονικά θα τους έπαιρνε το πολύ 10 λεπτά για να φτάσουν εκεί, εκείνο το βράδυ όμως τους πήρε πάνω από μία ώρα. «Ηταν σαν σκηνή από θρίλερ», θυμάται. «Αναγκαστικά οδηγούσαμε σε δρόμους ήδη πλημμυρισμένους και με ανέμους τόσο ισχυρούς, που πολλές φορές παράσερναν το αυτοκίνητο. Τα παιδιά έκλαιγαν και παρότι προσπαθούσαμε να τα καθησυχάσουμε, είχαμε και εμείς πανικοβληθεί». Πρόλαβαν, όμως, να φτάσουν στο διαμέρισμα. Ηταν σε όροφο, οπότε θεωρητικά εκεί θα ήταν ασφαλείς.

> *«Ηταν σαν ένα τρένο να έρχεται καταπάνω μας. Για 48 ώρες απλά καθόμουν αγκαλιά με τον σκύλο μου σε μια γωνία και προσευχόμουν».*

Στην άλλη άκρη του νησιού, η Καλλιόπη δεν είχε ιδέα τι γινόταν έξω, ο θόρυβος όμως που άκουγε την είχε τρομοκρατήσει. «Δεν θα τον ξεχάσω ποτέ όσο ζω. Ηταν σαν ένα τρένο να έρχεται καταπάνω μας», θυμάται. «Για 48 ώρες απλά καθόμουν αγκαλιά με τον σκύλο μου σε μια γωνία και προσευχόμουν. Εννοείται πως δεν έκλεισα μάτι ούτε λεπτό, μην ξεχνάς πως έχω ελληνικό αίμα και είμαι νευρική». Οταν ανακοινώθηκε πως πλέον μπορούσαν να βγουν στους δρόμους, εκείνη δεν το τολμούσε. Τελικά βγήκε δύο ημέρες αργότερα, αντικρίζοντας εικόνες απόλυτης καταστροφής. «Σε κάποιες περιοχές, εκεί όπου παλαιότερα έβρισκες λεωφόρους, τώρα έβλεπες αυτοκίνητα και σκάφη να πλέουν στο νερό σαν βαρκούλες, ενώ στέγες ξεπρόβαλλαν από το νερό», διηγείται. Ο κ. Πελεκάνος με την κόρη του Τάσα έφτασαν με δυσκολία στο σπίτι που μόλις είχε αγοράσει εκείνη και το βρήκαν τελείως κατεστραμμένο. Αλλά αυτό δεν ήταν τίποτα μπροστά στην αγωνία που πέρασαν προσπαθώντας να βρουν τον γιο του με τη γυναίκα και το νεογέννητο μωρό. Εβαλαν παντού φωτογραφίες αναζητώντας τους, μέχρι που τελικά, τρεις ημέρες αργότερα, κάποιος τους εντόπισε στο νοσοκομείο της πόλης όπου είχαν βρει καταφύγιο.

Η Καλλιόπη, εξαντλημένη από την αϋπνία, πέρασε και εκείνη από όλα τα προσωρινά κέντρα υποδοχής μέχρι να βρει τους φίλους της (ευτυχώς ήταν όλοι τους καλά). Οι συνθήκες εκεί ήταν τραγικές: «Εβλεπες 200 άτομα σε έναν χώρο να κοιμούνται ο ένας πάνω στον άλλο και να μοιράζονται δύο τουαλέτες, και ήξερες πως μπορεί να είχαν χάσει τα πάντα, οι περισσότεροι είχαν χάσει κάποιον αγαπημένο τους». Στους δρόμους είχαν σχηματιστεί ατελείωτες ουρές στα ελάχιστα ανοιχτά βενζινάδικα ή στα παντοπωλεία όπου το νερό ή ο πάγος ήταν σαν χρυσός. Χωρίς ηλεκτρικό ή νερό, η Καλλιόπη θεωρείτο από τους τυχερούς, γιατί η πολυκατοικία της είχε πισίνα και από εκεί έβγαζε με κουβά νερό για να μπορεί να χρησιμοποιεί την τουαλέτα της. Το ότι το διαμέρισμά της δεν είχε υποστεί ζημιά σήμαινε βέβαια πως δεν μπορούσε να ταξιδέψει στην πρωτεύουσα Νασάου, όπου βρισκόταν η οικογένειά της. Προτεραιότητα είχαν οι τραυματίες και οι άστεγοι.

Η Αρτεμισία Ζερβός, μαζί με άλλες γυναίκες, μαγειρεύει καθημερινά 600 μερίδες φαγητό για το συσσίτιο. Ο επιχειρηματίας Θεόδωρος Τσαβούσης (κάτω) έχει οργανώσει το κέντρο υποδοχής των πληγέντων στο αεροδρόμιο.

Η λύση βρέθηκε από έναν Ελληνα ομογενή, ξάδελφό της. «Καλλιοπίτσα, πάρε μια τσάντα, τον σκύλο και ετοιμάσου. Θα σε πάρω από εκεί», της είπε. Είχε ναυλώσει από το Νασάου ένα ιδιωτικό αεροπλάνο για να μπορέσει η ομάδα του να μεταβεί στο νησί της και να αξιολογήσει την καταστροφή στα εστιατόριά του. Σε όλο το ταξίδι εκείνη έκλαιγε. Ηταν δάκρυα πόνου για όσους έχασαν τη ζωή τους, για τον τόπο της που θα κάνει χρόνια να ανακάμψει, αλλά και δάκρυα ανακούφισης. Η ίδια και οι δικοί της είχαν σωθεί.

«Ηταν σαν σκηνή θρίλερ», λέει ο Νομικός Πελεκάνος περιγράφοντας όσα αντιμετώπισε με την οικογένειά του το Σάββατο που ξέσπασε το κακό (φωτογραφία από παλαιότερες ανέμελες στιγμές).

Ιστορίες ξενιτεμού

Στο Νασάου, ασφαλής πλέον, η Καλλιόπη θέλησε να πάει στην εκκλησία. «Είναι φοβερό ότι είχα να πάω 40 χρόνια, αλλά κατά έναν περίεργο τρόπο, όταν σου συμβαίνει κάτι τόσο τραυματικό, επιστρέφεις στις ρίζες σου», εξηγεί. Ο παππούς της είχε έρθει στις Μπαχάμες από την Κάλυμνο και είχε φτιάξει ένα μικρό μαγαζί με είδη πρώτης ανάγκης. Στις Μπαχάμες γεννήθηκε ο πατέρας της – η μητέρα της ήρθε 18 ετών από την Κάλυμνο για να παντρευτεί. Στο σπίτι της μιλούσαν μόνο ελληνικά και τηρούσαν ευλαβικά όλες τις ελληνικές παραδόσεις, αλλά και κάποιες που είχαν φτιάξει οι ίδιοι, όπως ότι κάθε πρωί τραγουδούσαν απαραιτήτως στον δρόμο για το σχολείο τον εθνικό ύμνο. Και εννοείται πως κάθε Κυριακή πήγαιναν στην εκκλησία μαζί με την υπόλοιπη ελληνική κοινότητα.

Η πρώτη επίσημη καταγραφή της κοινότητας έγινε το 1888. Είκοσι τέσσερις Ελληνες στον αριθμό είχαν φτάσει στο εξωτικό αρχιπέλαγος, κυρίως από την Κάλυμνο, αλλά και από την Κρήτη και τη Σκόπελο. Οι περισσότεροι σφουγγαράδες, δούλευαν σκληρά, πρόκοψαν και έφεραν στη συνέχεια συγγενείς και φίλους που αναζητούσαν μια καλύτερη ζωή. Η ελληνική ορθόδοξη εκκλησία χτίστηκε με χρήματά τους και το 1953 κατάφεραν να φέρουν ιερέα από την Ελλάδα και να καλύπτουν για πολλά χρόνια τον μισθό του. Κάποια στιγμή οι Ελληνες ξεπερνούσαν τις 3.000. Τα χρόνια πέρασαν και ο αριθμός μίκρυνε (δεν υπάρχει πλέον επίσημη καταγραφή, υπολογίζεται πως υπάρχουν περίπου 300 οικογένειες), αλλά αποτελούν (ακόμη και οι τρίτης γενιάς ομογενείς) μια δεμένη κοινότητα που συναντιέται τις Κυριακές στην εκκλησία, στις εθνικές γιορτές, στο ετήσιο ελληνικό φεστιβάλ και με κάθε ευκαιρία μοιράζονται τις χαρές και στηρίζουν ο ένας τον άλλον στις λύπες.

Ετσι και τώρα, όλοι με κάποιον τρόπο βοηθούν. Ο επιχειρηματίας Θεόδωρος Τσαβούσης έχει οργανώσει και εθελοντικά βοηθάει καθημερινά στο κέντρο υποδοχής των πληγέντων στο αεροδρόμιο, ενώ στην εκκλησία, μια παρέα γυναικών κάθε πρωί μαγειρεύει 600 μερίδες φαγητού για τα ορφανά και τους άστεγους του τυφώνα. «Δυστυχώς δεν προλαβαίνουμε να τους φτιάξουμε τις σπεσιαλιτέ μας, το παστίτσιο ή τα σουτζουκάκια, γιατί είναι μπελαλίδικα και δεν προλαβαίνουμε», εξηγεί η Αρτεμισία Ζερβός, η οποία είναι εδώ και χρόνια υπεύθυνη για το συσσίτιο της εκκλησίας. Εκεί τώρα περνάει τα πρωινά της η Καλλιόπη. «Οταν μαγειρεύω, είναι η μόνη ώρα που μπορώ να ξεχαστώ. Παίρνω τεράστια δύναμη από το ότι μπορώ να βοηθήσω. Εμείς οι Ελληνες πολλές φορές μπορεί να τρωγόμαστε μεταξύ μας, αλλά στα δύσκολα γινόμαστε ένα και αυτό μου δίνει κουράγιο», εξηγεί.

Πράγματι, σε μια φωτογραφία που μας έστειλε από την κουζίνα της εκκλησίας χαμογελούσε. Είχαν μόλις μαγειρέψει και ήταν έτοιμοι να φορτώσουν το φαγητό στα αυτοκίνητα για να το διανείμουν.

Τα ασφαλιστικά ταμεία ενώπιον των γενετικών φαρμάκων

Του **ΤΑΣΟΥ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ**

Οταν η σωτηρία μιας ζωής, η ίαση ενός βαριά πάσχοντος ασθενούς, προσκρούει στο πανάκριβο κόστος θεραπείας. Σταυρόλεξο ιατρικό, ηθικό, πολιτικό, καθώς άκρως ταμειακό... Στα τέλη του 2018 ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων (EMA) είχε εγκρίνει την εισαγωγή έξι φαρμάκων που στηρίζονται στη γενετική τροποποίηση (Glybera, Imlygic, Strimvelis, Kymriah, Yescarta, Luxturna). Οι τιμές τους κυμαίνονται από 320.000 ευρώ (Kymriah) έως 726.340 ευρώ (Luxturna). Οι παρασκευαστές τους ευαγγελίζονται την ίαση της ανθεκτικής λεμφοβλαστικής λευχαιμίας ή της κληρονομικής τύφλωσης. Ανήκουν σε μία κατηγορία φαρμάκων που δημιουργούνται στο εργαστήριο με την επεξεργασία μεγάλων όγκων δεδομένων αλλά μικρό –σε κάποιες περιπτώσεις– κλινικό δείγμα, καθώς απευθύνονται σε αριθμητικά μικρές ομάδες ασθενών.

Ο ομότιμος καθηγητής Φαρμακολογίας στο ΑΠΘ Αστέριος Τσιφτσόγλου, ο οποίος είναι και πρόεδρος της επιτροπής εγκρίσεων του ΕΟΦ που θέτει τους κανόνες για την κυκλοφορία των βιολογικών προϊόντων και προϊόντων αίματος, διευκρινίζει στην «Κ» ότι «αν κάποιος καταφέρει να αλλάξει τον υποδοχέα των Τ λευκοκυττάρων αυτά μπορούν να εντοπίσουν στη συνέχεια το αντιγόνο σε έναν καρκινικό όγκο και να τον διαλύσουν, αφού πρώτα έχουν προγραμματισθεί να γίνουν επιθετικά στο εργαστήριο».

> *Η Γερμανία «δίνει» τιμή και έπειτα από ένα χρόνο τα επαναξιολογεί, ενώ η Μεγάλη Βρετανία καταβάλλει τα χρήματα μόνον εάν η θεραπεία αποδειχθεί αποτελεσματική.*

Για να γίνει η διαδικασία αυτή σε πιστοποιημένα κέντρα με σχετικά εκπαιδευμένους γιατρούς χρειάζεται πλάσμα αίματος το οποίο μεταφέρεται στα κέντρα των εταιρειών που έχουν την πατέντα, όπου προγραμματίζονται τα κύτταρα. Στη συνέχεια, τα προγραμματισμένα κύτταρα επανεισάγονται στο σώμα του ασθενούς για να «δουλέψουν». «Τα κέντρα αυτά πρέπει να στελεχώνονται από αιματολόγους που έχουν εμπειρία και να έχουν ιστορικό μεταμοσχεύσεων μυελού».

Οι εταιρείες Novartis και Gilead των οποίων τα προϊόντα εγκρίθηκαν πρόσφατα χωρίς να έχουν ενταχθεί στο σύστημα αποζημίωσης, έχουν προκρίνει γι' αυτές τις θεραπείες τα νοσοκομεία Αγία Σοφία (Παίδων) και Παπανικολάου στη Θεσσαλονίκη. Οι θεραπείες αυτές υιοθετήθηκαν πέρυσι στην Ευρώπη μαζί με μια σπάνια γονιδιακή θεραπεία από την εταιρεία Spark. Η Κομισιόν έχει εγκρίνει ήδη από το 2017 κανόνες για τη σωστή παραγωγή τους.

Ο κ. Τσιφτσόγλου διευκρινίζει ότι μια τέτοια θεραπεία προϋποθέτει χημειοθεραπεία –παραμένει η θεραπεία πρώτης γραμμής– και εφαρμόζεται κυρίως στα παιδιά όταν η λευχαιμία γίνει ανθεκτική στα χημειοθεραπευτικά φάρμακα.

Στα τέλη του 2018 ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Φαρμάκων είχε εγκρίνει την εισαγωγή έξι φαρμάκων που στηρίζονται στη γενετική τροποποίηση. Οι τιμές τους κυμαίνονται από 320.000 ευρώ έως 726.340 ευρώ.

Τα έξι φάρμακα που εγκρίθηκαν –ήδη το Glybera «ναυάγησε» λόγω τιμής αλλά και ποσοστού επιτυχίας της θεραπείας– δεν ανατρέπουν απλά τον ορισμό του φαρμάκου αλλά εγείρουν την ανάγκη, όπως πληροφορήθηκε η «Κ» μιλώντας με υπεύθυνους ταμείων στη Γερμανία και την Αγγλία, να αλλάξουν τα κρατικά συστήματα αποζημίωσης. Ενδεικτικά, μόνο για τους 4.000 αιμοφιλικούς τα γερμανικά ασφαλιστικά ταμεία υπολογίζουν ότι οι νέες θεραπείες θα στοιχίσουν 1,6 δισ. ευρώ παραπάνω σε ετήσια βάση (σήμερα καταβάλλουν περίπου 500 εκατ. ευρώ). Εκτιμάται ότι το κόστος μπορεί να φτάσει και στα 4 δισ.! Η Γερμανία σήμερα «δίνει» τιμή σε αυτά τα φάρμακα κατόπιν διαπραγμάτευσης, αλλά στη συνέχεια συγκεντρώνει στοιχεία και έπειτα από ένα χρόνο τα επαναξιολογεί μετρώντας κόστος και όφελος. Οπως και η Μεγάλη Βρετανία καταβάλλει τα χρήματα μόνον εάν αποδειχθεί αποτελεσματική η θεραπεία, ειδάλλως ο λογαριασμός στέλνεται στους «κατασκευαστές».

Ο αιματολόγος Κώστας Σταματόπουλος, διευθυντής εφαρμοσμένων επιστημών του ΕΚΕΤΑ (Εθνικό Κέντρο Ερευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης), λέει πάντως ότι «τα στοιχεία που συγκεντρώνουμε είναι ενδεικτικά καθώς οι αριθμοί ασθενών είναι μικροί». Ενα από τα προβλήματα που ακόμα δεν έχει αντιμετωπισθεί στη χώρα, είναι η δημιουργία εθνικού αρχείου νεοπλασιών –έχει εξαγγελθεί πάμπολλες φορές– που θα πρέπει να «κουμπώσει» με άλλες βάσεις δεδομένων, καθώς για την εισαγωγή των σχετικών καινοτόμων θεραπειών απαιτούνται εξαντλητικές εξετάσεις και σωρεία γενετικών και κλινικών δεδομένων. Οι ειδικοί εκτιμούν ότι για τη λεμφοβλαστική λευχαιμία ο αριθμός των ασθενών δεν ξεπερνά τους είκοσι. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η θεραπεία γίνεται μία φορά, τα γερμανικά και βρετανικά ταμεία κατανέμουν τη δαπάνη σε περισσότερα χρόνια και πληρώνουν μόνον εάν αυτή αποδειχθεί επιτυχημένη. Αυτό το τελευταίο φαίνεται να είναι ένα κεφάλαιο από μόνο του. Ηθικό και ιατρικό. Τι θα συμβεί, για παράδειγμα, αν ο ασθενής καταλήξει ή υποτροπιάσει από τη στιγμή που θα του αφαιρεθεί το γενετικό υλικό μέχρι την ώρα που θα του επανεγχυθεί; Ή αν του επανεγχυθεί και αμέσως καταλήξει; Οι θεραπείες, λέει ο κ. Τσιφτσόγλου, υπό κάποιες προϋποθέσεις μπορεί να δημιουργήσουν μια επιθετικότητα στα Τ λευκοκύτταρα τα οποία με τη σειρά τους μπορεί να προκαλέσουν φλεγμονώδη μόρια. «Πρόκειται για ένα σύνδρομο που μπορεί να εξουδετερωθεί με ένα αντίσωμα, αλλά μέχρι τότε μπορεί να προκαλέσει μια κακή κλινική εικόνα...». Οι εταιρείες πάντως απέχουν από το να υποδύονται τους «μικρούς θεούς» και είναι εξαιρετικά προσεκτικές, καθώς τα κβαντικά άλματα στην τεχνολογία μπορεί να καταλήξουν σε τεράστια βήματα «όπισθεν», εμπορικά αλλά και φήμης. Αναγνωρίζουν ωστόσο ότι το πλαίσιο αποζημίωσης θα βρεθεί μπροστά σε άγνωστες μέχρι σήμερα προκλήσεις καθώς π.χ. το ακριβότερο νοσοκομειακό φάρμακο, το αντιρευματικό Humira, στοιχίζει σήμερα για τον ασθενή 5.500 δολάρια τον μήνα (η συσκευασία στην Ελλάδα έχει λιανική τιμή 511 ευρώ).

Η αποζημίωση

Ο πρόεδρος του Συνδέσμου Φαρμακευτικών Επιχειρήσεων, Ολύμπιος Παπαδημητρίου, διευκρινίζει στην «Κ»: «Η θέση μας είναι να ακολουθήσουμε το παράδειγμα των χωρών αυτών (σ.σ.: του ευρωπαϊκού χώρου) και να καθορίσουμε ένα δικό μας ανάλογο πλαίσιο για το πώς οι εταιρείες βιοφαρμακευτικών φαρμάκων θα μπορούν να διαπραγματευτούν νέες προσεγγίσεις αποζημίωσης που θα βασίζονται σε αποτελέσματα. Ειδικά στο ελληνικό περιβάλλον, που η λογική των σταθερών κλειστών προϋπολογισμών έχει κυριαρχήσει τα τελευταία χρόνια και έχει πλήξει καίρια τη βιωσιμότητα του φαρμακευτικού κλάδου, μια καλή ιδέα θα είναι ο καθορισμός ενός πρόσθετου, ξεχωριστού προϋπολογισμού για την αποζημίωση των θεραπειών αυτών».

Το μοιραίο τρίγωνο στον Περσικό Κόλπο

Ντόναλντ Τραμπ, Αγιατολάχ Χαμενεΐ και Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν σε ένα ριψοκίνδυνο παιχνίδι, εκτός ελέγχου

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

«Η σπονδυλική στήλη της Σαουδικής Αραβίας έσπασε. Ουάσιγκτον και Ριάντ πενθούν». Με αυτά τα λόγια η ιρανική εφημερίδα Kayhan, που υποστήριζε τον σκληροπυρηνικό πρώην πρόεδρο Μαχμούντ Αχμεντινετζάντ και θεωρείται συνδεδεμένη με το στενό περιβάλλον του ανώτατου ηγέτη, Αγιατολάχ Αλί Χαμενεΐ, θριαμβολογούσε την περασμένη Δευτέρα για τη θεαματική επίθεση που είχε σημειωθεί δύο ημέρες νωρίτερα σε πετρελαϊκές εγκαταστάσεις της Aramco.

Ο ενθουσιασμός μπορεί να προδίδει επιπολαιότητα, αλλά δεν είναι αδικαιολόγητος. Ο,τι δεν πέτυχαν ούτε ο Σαντάμ Χουσεΐν στους δύο πολέμους του Κόλπου, ούτε η Αλ Κάιντα τη δεκαετία του 2000, είχε γίνει κατορθωτό αυτή τη φορά. Ο πετρελαϊκός γίγαντας της Σαουδικής Αραβίας, ο οποίος εκμεταλλεύεται το 20% των παγκοσμίων αποθεμάτων πετρελαίου, αποδείχθηκε ότι στηριζόταν σε πήλινα πόδια. Μέσα σε μια νύχτα, η παραγωγή

Η επίθεση στην Aramco ενίσχυσε τους σκληροπυρηνικούς σε Ουάσιγκτον, Τεχεράνη και Ριάντ, φέρνοντας πιο κοντά το ενδεχόμενο της σύρραξης.

του μειώθηκε στο μισό, εκτοξεύοντας στα ύψη τις διεθνείς τιμές του «μαύρου» χρυσού και ανασύροντας μνήμες από το πετρελαϊκό κραχ του 1973.

Βέβαια, η ιρανική ηγεσία αρνήθηκε οποιαδήποτε εμπλοκή στην επίθεση, υποστηρίζοντας ότι ήταν πράξη εκδίκησης των ανταρτών Χούθι για τις εκατόμβες των νεκρών που συσσωρεύουν εδώ και 4,5 χρόνια οι αεροπορικοί βομβαρδισμοί της Σαουδικής Αραβίας και των συμμάχων της στον εμφύλιο πόλεμο της Υεμένης. Ωστόσο, οι Αμερικανοί επιμένουν ότι πίσω από την επίθεση βρίσκεται η Τεχεράνη. Η δήλωση του υπουργού Εξωτερικών Μάικ Πομπέο περί «πράξης πολέμου» με τα «δακτυλικά αποτυπώματα του Αλί Χαμενεΐ» ενίσχυσε τη διάχυτη ανησυχία για το ενδεχόμενο μιας νέας επέμβασης των ΗΠΑ και των συμμάχων τους στον Περσικό Κόλπο.

Αναγγελία θυέλλης

Οι Ηνωμένες Πολιτείες κατηγορούν το Ιράν ότι βρίσκεται πίσω από τις επιθέσεις στα διυλιστήρια της Aramco που εκτόξευσαν τις διεθνείς τιμές του πετρελαίου. Η Τεχεράνη αρνείται τις κατηγορίες, ενώ οι αντάρτες Χούθι της Υεμένης ανέλαβαν την ευθύνη.

Δορυφορικές φωτογραφίες των Αμερικανών δείχνουν πολλαπλά σημεία προσβολής και υποδηλώνουν ότι οι επιθέσεις έγιναν από τα δυτικά-βορειοδυτικά, δηλαδή από την επικράτεια του Ιράκ ή του Ιράν.

14 Σεπτεμβρίου
Επιθέσεις στο **Αμπκάικ**, το μεγαλύτερο διυλιστήριο του κόσμου και στην πετρελαιοπηγή του **Χουράις** μειώνουν την πετρελαϊκή παραγωγή της Σαουδικής Αραβίας στο μισό.

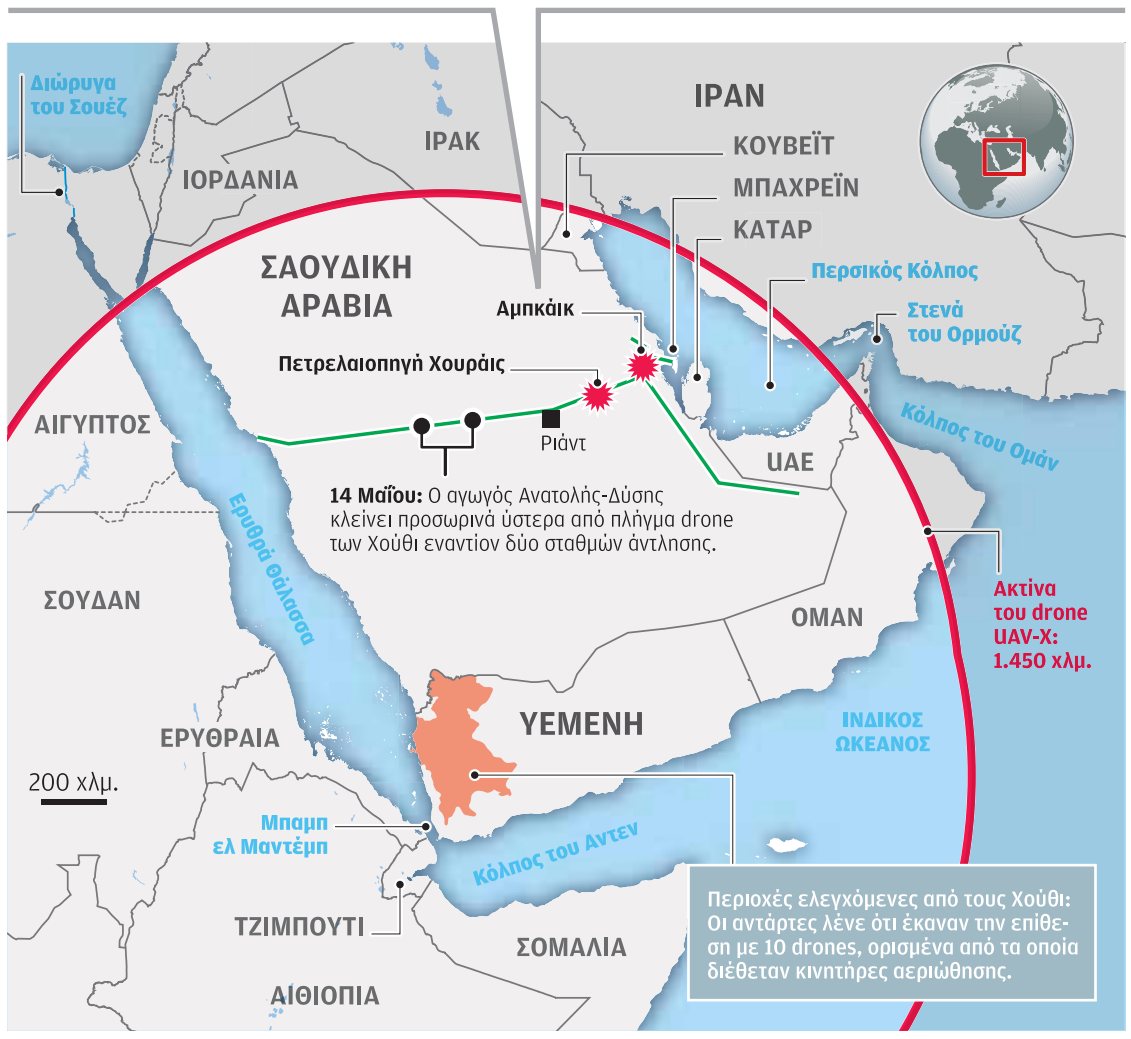

ΠΗΓΕΣ: Reuters, Stratfor, IHS Conflict Monitor, Graphic News / ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: Associated Press

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Κάτι τέτοιο ακούγεται ως σενάριο τρέλας. Είναι πασίγνωστο ότι ο Ντόναλντ Τραμπ επείγεται να αποσύρει και τους τελευταίους Αμερικανούς στρατιώτες από το Ιράκ και το Αφγανιστάν, θεωρώντας μεγάλο σφάλμα τη μακρόχρονη εμπλοκή της χώρας του σε επιχειρήσεις αλλαγής καθεστώτων μακρινών χωρών. Ενας πόλεμος με το Ιράν θα έκανε τους δύο προηγούμενους να μοιάζουν με ανώδυνες περιπέτειες.

Σε αντίθεση με τα άτακτα τάγματα των Ταλιμπάν και το διεθνώς απομονωμένο Ιράκ του Σαντάμ Χουσεΐν, το σημερινό Ιράν είναι μεγάλη περιφερειακή δύναμη. Η φιλοϊρανική Χεζμπολάχ συγκυβερνά τον Λίβανο και βρίσκεται σε απόσταση βολής από το Ισραήλ. Οι Φρουροί της Επανάστασης έπαιξαν σοβαρό ρόλο στη θωράκιση του Μπασάρ Ασαντ στη Συρία και οι υποστηριζόμενες από το Ιράν Μονάδες Λαϊκής Κινητοποίησης στο Ιράκ ήταν εκείνες που τσάκισαν τους Κούρδους στο Κιρκούκ. Σε περίπτωση ανάφλεξης, η Σαουδική Αραβία θα ήταν ευάλωτη, παρότι είναι η τρίτη χώρα στον κόσμο ως προς τις δαπάνες για οπλικά συστήματα. Οι πανάκριβοι αμερικανικοί πύραυλοι Patriot αποδείχθηκαν ανίκανοι να αντιμετωπίσουν τα drones και τους Κρουζ που έπληξαν την Aramco.

Για έναν πολιτικό σαν τον Ντόναλντ Τραμπ, όμως, τίποτα δεν είναι αδιανόητο. Επιρρεπής στην ανάληψη υψηλού ρίσκου χωρίς καν να το συνειδητοποιεί, απέσυρε τη χώρα του από τη διεθνή συμφωνία για το ιρανικό πυρηνικό πρόγραμμα, μια επιλογή που έγινε η μήτρα όλων των εντάσεων στην πιο εύφλεκτη περιοχή του κόσμου. Πιθανότατα πίστευε ότι οι ασφυκτικές οικονομικές κυρώσεις θα κάμψουν την ιρανική ηγεσία και θα την οδηγήσουν γονυπετή σε νέες διαπραγματεύσεις. Απέτυχε οικτρά. Εκείνο που κατάφερε ήταν να ενισχύσει, στο εσωτερικό της Ισλαμικής Δημοκρατίας, τους σκληροπυρηνικούς εις βάρος των πραγματιστών.

Σενάρια

Κατά μία εκδοχή δυτικών αξιωματούχων, η επίθεση κατά της Aramco ήταν μια παράτολμη κίνηση σκληροπυρηνικών της Τεχεράνης που ήθελαν να ματαιώσουν την πιθανολογούμενη συνάντηση του Τραμπ με τον Ιρανό πρόεδρο Χασάν Ροχανί, στο περιθώριο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ. Το τάιμινγκ της επίθεσης είναι ενδιαφέρον και για έναν ακόμη λόγο: Αυτή την περίοδο η κρατική Aramco ετοιμάζεται για μερική ιδιωτικοποίηση μέσω της εισόδου στο χρηματιστήριο. Αν ληφθεί υπόψη ότι η αξία της εκτιμάται σε 1,5 με 2 τρισ. δολάρια, αντιλαμβάνεται κανείς ότι θα αποφέρει στο κράτος τεράστια κεφάλαια, κρίσιμα για το μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα του πρίγκιπα διαδόχου Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν. Η ζημία που υπέστη η Aramco είναι δύσκολο να εκτιμηθεί.

Οπως ο Τραμπ και ο Χαμενεΐ, έτσι και ο Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν είναι επιρρεπής σε παιχνίδια υψηλού ρίσκου, που μπορεί να γίνουν μπούμερανγκ. Αδίστακτος σε ακρότατο βαθμό, όπως έδειξε η φρικιαστική δολοφονία του Τζαμάλ Κασόγκι, ο πρίγκιπας Μοχάμεντ ήταν εκείνος που διέταξε την επέμβαση της χώρας του στον εμφύλιο της Υεμένης το 2015, με το που ανέλαβε το υπουργείο Αμυνας. Παρότι βρίσκονται στον πέμπτο χρόνο τους, οι καταιγιστικοί βομβαρδισμοί δεν έχουν καταφέρει να εκδιώξουν τους Χούθι από την πρωτεύουσα Σαναά. Αυτό που θα έπρεπε να είναι επίδειξη δύναμης, κατέληξε να διαλαλεί αδυναμία.

Κρίσιμες ώρες

Τα τελευταία εικοσιτετράωρα, η κυβέρνηση Τραμπ εξέταζε σειρά εναλλακτικών, από τον διαδικτυακό πόλεμο κατά των ιρανικών υποδομών μέχρι επιλεκτικούς βομβαρδισμούς πετρελαϊκών εγκαταστάσεων ή και στρατιωτικών βάσεων. Ωστόσο, το σενάριο ενός περιορισμένου, περισσότερο συμβολικού πλήγματος, όπως εκείνο που διέταξε ο Τραμπ κατά της Συρίας, πάσχει σοβαρά. Το Ιράν είναι πολύ πιθανό να απαντήσει, όπως απέδειξε με την κατάρριψη μη επανδρωμένου αμερικανικού αεροπλάνου που πετούσε στον εναέριο χώρο του. Εάν αισθανθεί πως απειλείται πραγματικά, θα έχει, θεωρητικά τουλάχιστον, τη δυνατότητα να πλήξει τις αμερικανικές βάσεις στον Περσικό, τη Σαουδική Αραβία και, μέσω συμμάχων του, ακόμη και το Ισραήλ. Τις ανησυχίες για ένα τέτοιο εφιαλτικό ενδεχόμενο δεν διασκέδασε η απόφαση του Τραμπ να διορίσει ως σύμβουλο Εθνικής Ασφαλείας (τέταρτο κατά σειράν επί προεδρίας του) τον Ρόμπερτ Ο' Μπράιαν. Η εκπαραθύρωση του σκληροπυρηνικού Τζον Μπόλτον είχε δημιουργήσει ελπίδες για μια στροφή προς τη σύνεση, αλλά η επιλογή του Ο' Μπράιαν τις εκμηδένισε. Ο νέος σύμβουλος Εθνικής Ασφαλείας είναι εξίσου «γεράκι» με τον Μπόλτον σε θέματα εξωτερικής πολιτικής, μόνο που ξεπερνάει και αυτόν τον Πομπέο σε κολακείες προς τον Τραμπ. Στο μεταξύ, ο Τραμπ δηλώνει ότι θα αποφασίσει τι θα κάνει με το Ιράν αφού ακούσει τι θα του εισηγηθούν οι Σαουδάραβες. Ενας ηγέτης της Αμερικής που δεν διανοείται καν να συμβουλευθεί τη Μέρκελ ή τον Μακρόν, θεωρεί φυσιολογικό να κάνει outsourcing της εξωτερικής του πολιτικής στον Μοχάμεντ μπιν Σαλμάν. Ο Θεός να βάλει το χέρι του.

Οι τρόποι διεξαγωγής των πολέμων του μέλλοντος είναι ήδη εδώ

Θα έλεγε κανείς ότι πρόκειται για τις πρώτες σκηνές από θρίλερ επιστημονικής φαντασίας: μέσα στη σιωπή της νύχτας, ένα σμήνος ρομποτικών αεροπλάνων περνάει απαρατήρητο από συστήματα αντιαεροπορικής άμυνας που στοίχισαν δισεκατομμύρια δολάρια και μετατρέπει σε παρανάλωμα του πυρός κάποιες από τις πιο πολύτιμες εγκαταστάσεις του πλανήτη. Μόνο που αυτή τη φορά δεν ήταν ταινία του Χόλιγουντ, αλλά η δυσάρεστη πραγματικότητα.

Πολλά πράγματα εξακολουθούν να είναι αβέβαια σχετικά με την επίθεση σε εγκαταστάσεις της Aramco, στη Σαουδική Αραβία, που μείωσε στο μισό την πετρελαϊκή παραγωγή της χώρας. Υπήρξαν αντιφατικές εκδοχές τόσο για τους δράστες όσο και για το είδος των όπλων που χρησιμοποιήθηκαν. Αν είμαστε σίγουροι για κάτι, είναι ότι η επίθεση αυτή ανέδειξε κρίσιμες αλλαγές στην τεχνολογία του πολέμου. Οι Ηνωμένες Πολιτείες οφείλουν να προετοιμαστούν για τις επιπτώσεις αυτών των αλλαγών με καλύτερο τρόπο απ' ό,τι έκαναν οι Σαουδάραβες.

Μέχρι πρότινος, τα πιο προηγμένα οπλικά συστήματα ήταν μονοπώλιο των ισχυρότερων κρατών του πλανήτη. Το υψηλό κόστος και οι απαιτήσεις για πολύ υψηλή ειδίκευση εκείνων που θα τα χρησιμοποιούσαν απέκλειαν μικρότερου διαμετρήματος παίκτες. Σήμερα, ο πήχυς έχει κατεβεί πολύ χαμηλότερα. Τουλάχιστον 75 κράτη διαθέτουν πυραύλους Κρουζ και περισσότερα από 20 χρησιμοποιούν drones, εφοδιασμένα με φονικά όπλα. Οι αριθμοί αυτοί θα αυξηθούν περαιτέρω, καθώς νέοι κατασκευαστές, όπως η Κίνα, τροφοδοτούν τη διεθνή αγορά όπλων με προϊόντα τους. Αλλά δεν είναι μόνο τα κράτη. Οργανώσεις και κινήματα έχουν τη δυνατότητα

Ολες οι πλευρές μιας σύγκρουσης μπορούν να γίνουν υπολογίσιμες στη θάλασσα, στον αέρα, στον κυβερνοχώρο.

να προμηθεύονται τέτοιου είδους όπλα από φιλικά κράτη (το Ιράν έχει ήδη εφοδιάσει κάμποσες από φίλα προσκείμενες οργανώσεις), να τροποποιούν τεχνολογίες που προμηθεύονται από την αγορά ή και να κατασκευάζουν δικά τους όπλα από την αρχή. Η Χεζμπολάχ άρχισε να εκτοξεύει drones από τον Λίβανο προς το Ισραήλ ήδη από το 2004. Το Ισλαμικό Κράτος επιτέθηκε με drones εναντίον αμερικανικών δυνάμεων στο Ιράκ και στη Συρία το 2016. Οι Χούθι έπληξαν στόχους της Σαουδικής Αραβίας και των Εμιράτων κατ' επανάληψιν, από τη στιγμή που αυτά τα κράτη επενέβησαν στον εμφύλιο πόλεμο της Υεμένης το 2015.

A.P. PHOTO / AMR NABIL

Τμήματα των πυραύλων που έπληξαν πετρελαϊκές εγκαταστάσεις της Aramco συγκέντρωσαν και παρουσίασαν οι Σαουδάραβες, επιμένοντας ότι ήταν ιρανικής προέλευσης.

Η Σαουδική Αραβία

Με βάση αυτή την προϊστορία στη γειτονιά της, είναι απορίας άξιον πώς η Σαουδική Αραβία, το κράτος με τον τρίτο μεγαλύτερο στρατιωτικό προϋπολογισμό στον κόσμο, ήταν τόσο κακά προετοιμασμένη. Ενας από τους λόγους ίσως να βρίσκεται στην ελλιπή κατανόηση, από μέρους των κυβερνήσεων, των μεγάλων αλλαγών στην τεχνολογία του πολέμου. Οι πρόοδοι στην τεχνητή νοημοσύνη και στη ρομποτική σημαίνουν, μεταξύ άλλων, ότι η κύρια απειλή για ένα διυλιστήριο, ένα αεροδρόμιο ή ένα αεροπλανοφόρο ίσως δεν θα προέρχεται αύριο από τεράστια και πανάκριβα πυραυλικά συστήματα, αλλά από μικρά, αναλώσιμα drones.

Αυτό σημαίνει ότι τα αμυντικά επιτελεία των κρατών θα πρέπει να επανεκτιμήσουν τις στρατηγικές τους και να ετοιμαστούν για την αντιμετώπιση των νέων απειλών. Οι πόλεμοι του μέλλοντος θα διεξάγονται σε πολλά πεδία ταυτόχρονα. Στο παρελθόν, αν αντιμετωπίζαμε ένα αντάρτικο κίνημα ή μια μεσαίου μεγέθους δύναμη σαν το Ιράκ, η μάχη διεξαγόταν στην ξηρά. Τώρα όχι μόνο οι υπερδυνάμεις, αλλά όλες οι πλευρές μιας σύγκρουσης μπορούν να γίνουν υπολογίσιμες στη θάλασσα και τον αέρα, ακόμη και τον κυβερνοχώρο.

Ολα αυτά σημαίνουν ότι οφείλουμε να αξιολογούμε διαφορετικά το κόστος μιας στρατιωτικής επέμβασης. Πριν από τέσσερα χρόνια, η Σαουδική Αραβία ξεκίνησε την επιχείρηση «Αποφασιστική Θύελλα», πολυεθνική επιχείρηση στην Υεμένη, προσδοκώντας γρήγορη νίκη. Αλλά ο πόλεμος συνεχίζεται και η νίκη είναι μακριά. Σήμερα που μικρά έθνη και μη κρατικοί παράγοντες μπορούν να επιφέρουν ευκολότερα απαντητικά πλήγματα με drones, πυραύλους και πειρατεία στον κυβερνοχώρο, η υπόθεση των εύκολων πολέμων, που διεξάγονται από μακριά, χωρίς επιπτώσεις, είναι ακόμη περισσότερο εσφαλμένη από ό,τι ήταν στο παρελθόν.

Η κυβέρνηση Τραμπ πρέπει να λάβει υπ' όψιν όλους αυτούς τους παράγοντες, όπως και τα παθήματα των συμμάχων της, καθώς εξετάζει το ενδεχόμενο να παρέμβει στρατιωτικά στον Κόλπο. Η υπόθεση μπορεί να ξεκίνησε στις εγκαταστάσεις της Σαουδικής Αραβίας σαν σκηνή ταινίας θρίλερ, αλλά στην εξέλιξή της μπορεί να γίνει πραγματικά ανησυχητική.

Ασχημο το... κλίμα για τους πολιτικούς

Διαδηλώσεις, οι μεγαλύτερες όλων των εποχών, σε 149 χώρες, ενόψει της αυριανής διάσκεψης στον ΟΗΕ για το περιβάλλον

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ**

Εκατομμύρια άνθρωποι σε 5.549 διαφορετικές διαδηλώσεις σε 149 χώρες, ακόμη και στην Ανταρκτική. Από το Κέιπ Τάουν και τη Νέα Υόρκη έως την Καμπάλα, το Καράτσι και τη Μελβούρνη, περνώντας από όλες τις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, συμπεριλαμβανομένης και της Αθήνας όπου διαδήλωσαν τουλάχιστον 3.000 άνθρωποι, στην πλειονότητά τους μαθήτριες και μαθητές.

Οι συγκλονιστικές κινητοποιήσεις της Παρασκευής 20 Σεπτεμβρίου, ίσως οι μεγαλύτερες της παγκόσμιας ιστορίας για οποιοδήποτε θέμα, ταιριάζουν σε όγκο και πολυμορφία με το μέγεθος και τα πολλά πλοκάμια της κλιματικής κρίσης. Οι ηγέτες που θα συγκεντρωθούν αύριο στη Νέα Υόρκη για να καταθέσουν τις προτάσεις τους στη Διάσκεψη Δράσης για το Κλίμα του ΟΗΕ θα το κάνουν με τα εκατομμύρια φρέσκα πρόσωπα της οργισμένης παγκόσμιας νεολαίας στο μυαλό τους.

Αποτυπώνοντας την αίσθηση της κρίσης, ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ Αντόνιο Γκουτιέρες αποφάσισε να μη δώσει αύριο τον λόγο σε όσους ηγέτες δεν καταφθάσουν με προτάσεις στις αποσκευές τους, αφήνοντας έτσι έξω από τον κατάλογο των ομιλητών ηγέτες όπως τον Αμερικανό Ντόναλντ Τραμπ, τον Αυστραλό Σκοτ Μόρισον και τον Βραζιλιάνο Ζαΐρ Μπολσονάρο.

Κάποιοι, όπως ο Έλληνας πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης, θα κομίσουν στην παγκόσμια συζήτηση προτάσεις για τη διαχείριση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής (συγκεκριμένα των επιπτώσεων στην πολιτιστική κληρονομιά). Πέρα όμως από τα επιμέρους μέτρα προσαρμογής στη μελλοντική ζοφερή πραγματικότητα, το «ζουμί» της συνόδου θα είναι το πόσες και ποιες χώρες θα προσπαθήσουν να την αποτρέψουν, μειώνοντας τους ρύπους.

Θα δεσμευθεί καμία χώρα να σταματήσει την επιδότηση εξορύξεων μέσω αναπτυξιακών νόμων; Θα μεταθέσει καμία χώρα τους στόχους για μηδενικές εκπομπές ρύπων νωρίτερα από το 2050; Θα εξαγγείλει κάποιος ηγέτης «σχέδιο Μάρσαλ» για την ενεργειακή αναβάθμιση όλου του κτιριακού εξοπλισμού και την κατασκευή μόνο βιοκλιματικών κτιρίων; Θα αποφασίσει καμία χώρα να μειώσει δραστικά το μερίδιο της αυτοκίνησης στις μεταφορές και να αντικαταστήσει άμεσα τους κινητήρες εσωτερικής καύσης με ηλεκτροκινητήρες; Θα δεσμευθεί καμία χώρα να απεξαρτηθεί από τον λιγνίτη σε πέντε-δέκα χρόνια, αντί σε 20-25; Θα υπάρξει φόρος στις εκπομπές ρύπων και πώς θα εξισορροπηθούν οι επιπτώσεις του στα χαμηλότερα εισοδήματα; Οι εξαγγελίες θα είναι δεσμευτικές ή με μορφή ευχολογίου;

Η βιωμένη εμπειρία, το γεγονός ότι όλο και περισσότεροι άνθρωποι σε όλο τον κόσμο έχουν ζήσει πυρκαγιές πρωτοφανούς έκτασης, πλημμύρες τρομακτικών διαστάσεων, σαρωτικούς ανέμους, κακές σοδειές, όλο και πιο εξαντλητικούς καύσωνες, ότι βλέπουν τους παγετώνες να λιώνουν και τα οικοσυστήματα να καταρρέουν, έχει κάνει πολύ μεγάλο μέρος της κοινής γνώμης δεκτικό σε δραστικά μέτρα.

Δημοσκόπηση που δημοσιεύθηκε την Παρασκευή δείχνει ότι το 63% των Γερμανών όλων των πολιτικών πεποιθήσεων θεωρεί τα μέτρα για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής σημαντικότερα από τα μέτρα προώθησης της οικονομικής ανάπτυξης, ενώ μόλις 27% έχει αντίθετη άποψη. Την Παρασκευή ο χάρτης της Γερμανίας ήταν εντελώς καλυμμένος από «πινέζες» αναγγελίας διαδηλώσεων, με κινητοποιήσεις σε πάνω από 575 πόλεις, ενώ οι διοργανωτές εκτίμησαν ότι συνολικά στη χώρα βγήκε στους δρόμους 1,4 εκατ. άνθρωποι.

Η Κίνα, που μέχρι πριν 10-15 χρόνια ήταν το «μαύρο πρόβατο» της παγκόσμιας ρύπανσης, επανέρχεται κάθε χρόνο και με πιο φιλόδοξους στόχους, έχοντας ήδη υπερκαλύψει κατά 150% τους στόχους ηλιακής ενέργειας που είχε θέσει για το 2020 και επισπεύδοντας για το 2025, αντί του 2030, την ημερομηνία που οι ρύποι της θα αρχίσουν να μειώνονται.

REUTERS / FABRIZIO BENSCH

Χιλιάδες πολίτες διαδήλωσαν την Παρασκευή και στο Βερολίνο. Δημοσκόπηση, που δημοσιεύθηκε την ίδια μέρα, δείχνει ότι το 63% των Γερμανών όλων των πολιτικών πεποιθήσεων θεωρεί τα μέτρα για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής σημαντικότερα από τα μέτρα προώθησης της οικονομικής ανάπτυξης.

Εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο, κυρίως νέοι, ζήτησαν από τους ηγέτες να συνειδητοποιήσουν την κρισιμότητα των αποφάσεών τους για το μέλλον της Γης.

Το κόστος της αδράνειας

Οσο η ανησυχία της παγκόσμιας κοινής γνώμης για την κλιματική κρίση εντείνεται, τόσο θα εκλείπουν οι πολιτικοί που δηλώνουν ανοικτά ότι δεν τους αφορά, όπως ο Ντόναλντ Τραμπ. Αλλά θα χρειαστεί πολύ μεγαλύτερη πίεση ώστε οι εύηχες εξαγγελίες των υπολοίπων αρχηγών να μεταφραστούν σε άμεσα εφαρμόσιμες πολιτικές με πραγματικό αντίκτυπο.
Προκειμένου να μη θίξουν τα συμφέροντα που τους στηρίζουν, κάποιοι αρχηγοί μπορεί να ισχυριστούν ότι δεν λαμβάνουν τολμηρά μέτρα γιατί αυτά θα έχουν μεγάλο κόστος. Ομως όσο και αν είναι το κόστος της δράσης, το κόστος της αδράνειας είναι πολύ μεγαλύτερο – και όσο τα μέτρα καθυστερούν, τόσο πιο ριζοσπαστικά θα χρειαστεί να είναι. Εκτός αν ως κοινωνία αποφασίσουμε ότι δεν μας ενδιαφέρουν οι επόμενες γενιές.

Ο Αντόνιο Γκουτιέρες αποφάσισε να μη δώσει τον λόγο σε ηγέτες που θα καταφθάσουν χωρίς προτάσεις· έτσι άφησε εκτός ομιλητών τον Ντόναλντ Τραμπ.

Οι μαθητές

Χώρες των οποίων οι ηγέτες σαμποτάρουν τα μέτρα προστασίας του κλίματος, όπως οι ΗΠΑ, είδαν εκατομμύρια πολίτες να πλημμυρίζουν τους δρόμους, ενώ στη Νέα Υόρκη η δημοτική αρχή ανακοίνωσε ότι η απουσία από το σχολείο για συμμετοχή στη διαδήλωση είναι δικαιολογημένη. Η ιδέα των μαθητών που σταματούν τα μαθήματα για να διαδηλώσουν φαίνεται τραβηγμένη μόνο σε όσους δεν συνειδητοποιούν πώς η κλιματική κρίση θα επηρεάσει το μέλλον των σημερινών παιδιών.

Η δε «ποικιλία» των συνθημάτων, των πλακάτ και των δράσεών τους σαρώνει την πολιτική ηγεσία με αφοπλιστική ευθύτητα. «Θα γινόμουν πολιτικός αλλά έχω άριστα στη φυσική», έγραφε το αυτοσχέδιο πλακάτ Αυστραλέζας διαδηλώτριας, καθώς η ιδέα των πολιτικών συμβιβασμών που περιφρονούν τους νόμους της φυσικής εξοργίζει αυτούς που θα βιώσουν τον αφιλόξενο κόσμο των επόμενων δεκαετιών.

Στην πραγματικότητα, όμως, το πρόβλημα με τους ηγέτες, τους επενδυτές και τους επικεφαλής του επιχειρηματικού κόσμου, που εμποδίζουν τη λήψη μέτρων, δεν είναι ότι δεν ξέρουν τι έρχεται. Γνωρίζουν πολύ καλά, αλλά προτιμούν να εθελοτυφλούν. Η κλιματική απεργία της 20ής Σεπτεμβρίου και εκείνες που θα έρθουν έχουν στόχο να ταρακουνήσουν και τους πιο αδιάφορους.

Η 16χρονη Σουηδή που δεν μασάει τα λόγια της

«Παρακαλούμε κρατήστε τους επαίνους σας. Δεν τους θέλουμε. Μη μας καλείτε εδώ για να μας πείτε πόσο σας εμπνέουμε χωρίς στην πραγματικότητα να κάνετε κάτι, γιατί έτσι δεν βγαίνει τίποτα». Η 16χρονη Γκρέτα Τούνμπεργκ δεν αισθάνεται καμία ανάγκη να «στρογγυλέψει» τον λόγο της για να γίνει αρεστή στους οικοδεσπότες της, ακόμη και αν βρίσκεται στο αμερικανικό Κογκρέσο. Οσοι εστιάζουν στην προσωπικότητά της παρατηρούν ότι το παγκόσμιο ενδιαφέρον γύρω από την καμπάνια της και οι συναντήσεις πότε με τον Πάπα και πότε με τον Μπαράκ Ομπάμα δεν έχουν πάνω της τη συνηθισμένη επίδραση. Γυναίκες και άνδρες πολύ μεγαλύτερης ηλικίας θα είχαν τυφλωθεί από τα φώτα της δημοσιότητας, η Γκρέτα όχι. Οι διάφορες ανοησίες που γράφονται εναντίον της, είτε κακοπροαίρετα είτε από άγνοια, θα είχαν κλονίσει πολλούς ενήλικες, πολύ περισσότερο ένα κορίτσι στην εφηβεία. Την Γκρέτα όχι.

Υπάρχει λόγος γι' αυτό – και δεν έχει να κάνει μόνο με τον ελαφρύ αυτισμό της. Εχει να κάνει με το πόσο βαθιά έχει συνειδητοποιήσει τι διακυβεύεται στην κλιματική κρίση και το πόσο αποφασισμένη είναι να το εμποδίσει. «Λέτε ότι είμαστε κινδυνολόγοι», είπε τον Ιούλιο στη Γαλλική Εθνοσυνέλευση. «Θα σας παραπέμψω στην σελίδα 108, στο δεύτερο κεφάλαιο της τελευταίας έκθεσης του IPCC (Διακυβερνητική Επιτροπή για την Αλλαγή του Κλίματος). Εκεί θα βρείτε τον προϋπολογισμό άνθρακα που μας απομένει. Θα δείτε ότι αν θέλουμε να έχουμε 67% πιθανότητες να περιορίσουμε την υπερθέρμανση στον 1,5 βαθμό Κελσίου, απομένει να εκπέμψουμε –απέμενε την 1η Ιανουαρίου 2018 να εκπέμψουμε– 420 γιγατόνους διοξειδίου του άνθρακα (σ.σ. με τους σημερινούς ρυθμούς, η ανθρωπότητα θα εξαντλήσει αυτόν τον προϋπολογισμό σε 8,5 χρόνια). Ούτε μία φορά δεν άκουσα πολιτικό, δημοσιογράφο επιχειρηματία να αναφέρει αυτά τα νούμερα. Είναι σαν να μην ξέρετε ότι υπάρχουν. Είναι σαν να μην έχετε καν διαβάσει την πιο πρόσφατη έκθεση του IPCC, από την οποία εξαρτάται το μέλλον του πολιτισμού μας».

Η Γκρέτα Τούνμπεργκ γυρίζει τον κόσμο, κρούοντας τον κώδωνα του κινδύνου για την καταστροφή του περιβάλλοντος, κερδίζοντας φίλους και δημιουργώντας εχθρούς.

REUTERS

Ο τέως πρόεδρος Μπαράκ Ομπάμα υποδέχθηκε την Γκρέτα Τούνμπεργκ στο γραφείο του στην Ουάσιγκτον.

Παραδοχή

Κάπου εδώ, όσοι υποτιμούν την Γκρέτα υποχρεώνονται να παραδεχθούν ότι μάλλον δεν της λείπει η φιλομάθεια και ότι θα μπορούσαν πράγματι να ρίξουν μια ματιά στην έκθεση SR-15 του IPCC. Την έκθεση αυτή υπέβαλε η Γκρέτα στα πρακτικά της αμερικανικής Βουλής, αντί άλλης κατάθεσης και η ίδια έκθεση είναι η απάντηση σε όσους της προσάπτουν «θρησκευτική» προσήλωση στο ζήτημα της κλιματικής κρίσης.

Η επιστήμη είναι το αντίθετο της θρησκείας και το αίτημα της Γκρέτας δεν είναι να ακουστεί η ίδια, αλλά οι κλιματολόγοι, που προειδοποιούν ότι απαιτούνται άμεσες, ριζικές αλλαγές μέσα στην επόμενη δεκαετία. Ετυχε να ζούμε στην κομβική αυτή στιγμή που η «Αποκάλυψη» δεν επισείεται ως τιμωρία από κάποια επουράνια θεότητα αλλά προβλέπεται με βάση καλά θεμελιωμένους νόμους της επιστήμης. Στην εποχή που όσοι κρούουν τον κώδωνα δεν είναι χιλιαστές, αλλά απλά διαβασμένοι.

Η ίδια η Γκρέτα προσπαθεί να δείχνει, με τον τρόπο ζωής της, πόσα πρέπει να αλλάξουν – και αυτό προσφέρει άφθονη τροφή για φθηνές επικρίσεις, όπως σημειώνουν οι υποστηρικτές της. Η επιστήμη κραυγάζει ότι χρειάζονται άμεσες δομικές αλλαγές και κάποιοι ενδιαφέρονται για το πλαστικό περιτύλιγμα στο χορτοφαγικό σάντουιτς που αγόρασε η 16χρονη στο τρένο ή για τη βενζίνη που έκαψε το λεωφορείο της. Ηταν, παραδείγματος χάρη, ένας μικρός άθλος το ότι η Γκρέτα διέσχισε τον Ατλαντικό με το μοναδικό μεγάλο ιστιοπλοϊκό αγώνων που δεν χρησιμοποιεί κινητήρα, παρά μόνο φωτοβολταϊκά και υδροστρόβιλους για την επαναφόρτιση των μπαταριών. Ο πατέρας της, που τη συνόδευε, τρόμαξε από την τρομερή ταχύτητα (ώς 37 κόμβοι) με την οποία το «Malizia II» έσκιζε επί 15 μέρες τα κύματα του ωκεανού. Κάποιοι στάθηκαν στο γεγονός ότι τα μέλη του πληρώματος επέστρεψαν, εν συνεχεία αεροπορικώς στην Ευρώπη. Ολοι ξέρουμε ότι το 2019 είναι αδύνατο να ζήσουμε σε οργανωμένες κοινωνίες χωρίς ορυκτά καύσιμα και αυτό ισχύει ακόμη και για την Γκρέτα. Ο στόχος δεν είναι το σήμερα αλλά το αύριο. Η Σουηδή ακτιβίστρια δεν λέει ότι υπάρχουν τώρα πλήρως λειτουργικές εναλλακτικές στα ορυκτά καύσιμα, λέει ότι πρέπει άμεσα να εξαπολύσουμε το βαρύ πυροβολικό της ανθρώπινης επινοητικότητας ώστε να υπάρξουν. Οσοι αντιδρούν, θυμίζουν αυτούς που απέρριψαν το 1961 την ανακοίνωση του Κένεντι ότι αρχίζει μεγάλη εθνική προσπάθεια για την κατάκτηση της Σελήνης, επειδή ώς τότε οι Αμερικανοί αστροναύτες το πολύ πολύ να πατούσαν στην έρημο της Νεβάδας.

Η ισχύς των αριθμών

Η Γκρέτα δεν έχει την ισχύ του Κένεντι, έχει όμως την ισχύ των αριθμών. Και εδώ εμφανίζεται η τελευταία κατηγορία επικριτών, αυτών που υποστηρίζουν ότι δεν μπορεί ένα 16χρονο κορίτσι να έχει πυροδοτήσει από μόνο του ένα τέτοιων διαστάσεων παγκόσμιο κίνημα, άρα κάποιο ισχυρό λόμπι κρύβεται πίσω της. Είναι αλήθεια ότι η Γκρέτα δεν είναι μόνη της. Εχει βοήθεια από ανθρώπους που γνωρίζουν πώς οργανώνονται οι καμπάνιες την εποχή των social media και οι οποίοι πιστεύουν τα ίδια με εκείνη. Κυρίως, όμως, έχει πλάι της εκατομμύρια ανθρώπους από όλο τον κόσμο που δεν σκοπεύουν να καθήσουν με σταυρωμένα χέρια μπροστά στην καταστροφή που έρχεται. Η Γκρέτα Τούνμπεργκ, λένε οι υποστηρικτές της, είναι σύμβολο ενός κινήματος απείρως μεγαλύτερου από την ίδια, μία δυνατή και καθαρή φωνή ανάμεσα σε εκατομμύρια άλλες, που θα συνεχίσουν να διεκδικούν ακόμη και αν εκείνη λείψει.

ΕΥΡΥΔΙΚΗ ΜΠΕΡΣΗ

STOIXIMAN

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ 22 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2019

STOIXIMAN

Ο τελειομανής, ο τρελός και... ο ξενερωμένος

Οι τρεις κορυφαίοι προπονητές στο κορυφαίο ποδοσφαιρικό πρωτάθλημα στον κόσμο

Ο Γκουαρδιόλα συνδυάζει το θελκτικό ποδόσφαιρο με τα αποτελέσματα όσο ελάχιστοι στην ιστορία.

Εχει βάλει πλώρη να ξανακάνει τη Λίβερπουλ πρώτο όνομα στην Ευρώπη ο Γιούργκεν Κλοπ.

Ξοδεύει λιγότερα από όλους όσους ανταγωνίζεται, αλλά καταφέρνει πολλά ο Ποτσετίνο.

Οι περισσότεροι ποδοσφαιρόφιλοι πιστεύουν πως η Αγγλική Premier League, είναι το κορυφαίο πρωτάθλημα στον κόσμο. Σε αυτό το σπουδαίο πρωτάθλημα διαπρέπουν και οι τρεις κορυφαίοι προπονητές στον κόσμο. Ο τελειομανής Γκουαρδιόλα, ο «τρελός» Κλοπ και ο κορυφαίος στην ανάδειξη μεγάλων παικτών, Ποκετίνο ο οποίος όμως «ξενέρωσε» στην Τότεναμ.

Πεπ Γκουαρδιόλα

Καινοτόμος και τελειομανής

Οι αριθμοί «λένε» την αλήθεια, ότι ο Πεπ Γκουαρδιόλα είναι ο καλύτερος προπονητής την τελευταία δεκαετία και ίσως όχι μόνο αυτής έστω κι αν κάποιοι δεν απολαμβάνουν πάντα το στυλ ποδοσφαίρου που παίζουν οι ομάδες του. Ο ιστορικός του μέλλοντος θα γράψει πως ο Καταλανός προπονητής ήταν από εκείνους που άλλαξαν τον τρόπο που βλέπουμε το ποδόσφαιρο. Ο 48χρονος τεχνικός έχει κατακτήσει τα πάντα στην καριέρα του, αλλά του λείπει ένα τελευταίο κομματάκι από το παζλ: Τσάμπιονς Λιγκ με τη Σίτι! Αυτός είναι ο μεγάλος στόχος του για την σεζόν 2019 – 2020.

Ο Πεπ και οι ιδέες του βρίσκουν εφαρμογή σε κάθε πρωτάθλημα, σε κάθε σύλλογο. Η Μάντσεστερ Σίτι μετά τις Μπάγερν Μονάχου και Μπαρτσελόνα δείχνει σαν μια άρτια ρυθμισμένη μηχανή που μπορεί να ξεπεράσει κάθε δυσκολία κι αυτό πιστώνεται σχεδόν εξ ολοκλήρου στον πολύπειρο και πανέξυπνο προπονητή. Θεωρείται δικαίως ως ένας από τους πιο καινοτόμους προπονητές στην ιστορία του ποδοσφαίρου. Είναι τελειομανής και απίστευτα αφοσιωμένος στην δουλειά του.

Ο Πεπ Γκουαρδιόλα πανηγύρισε στην περσινή σεζόν το αγγλικό τρεμπλ (πρωτάθλημα, Λιγκ Καπ και Κύπελλο), με τη Μάντσεστερ Σίτι και έφτασε στους 27 τίτλους σε 582 επίσημα ματς στην προπονητική του καριέρα. Αυτό σημαίνει ότι κάθε... 21 παιχνίδια σηκώνει και μια κούπα, ενώ είναι πλέον στην τρίτη θέση όλων των εποχών σε παγκόσμιο επίπεδο, πίσω μόνο από τους σερ Αλεξ Φέργκιουσον που έχει 49 και Βαλερί Λομπανόφσκι με 28. Συγκέντρωσε με Μπαρτσελόνα, Μπάγερν, Σίτι, 906 πόντους σε σύνολο 1104 βαθμών. Οπωσδήποτε εκπληκτικός απολογισμός. Ο Καταλανός έγινε ο πρώτος τεχνικός που κέρδισε back-to-back πρωταθλήματα σε LaLiga, Bundesliga, Premier League.

Γιούργκεν Κλοπ

Ρομαντικός και παθιασμένος

Πολλά έχουν γραφτεί και θα συνεχίζονται να γράφονται για τον ένα και μοναδικό Γιούργκεν Κλοπ. Ο Γερμανός τεχνικός έχει πολλούς υποστηρικτές τόσο στην γενέτειρα του όσο και στο Μέρσισαϊντ, ωστόσο τρέφει τον σεβασμό ακόμη και των αντιπάλων του, κάτι σπάνιο στον «παράξενο» κόσμο του ποδοσφαίρου.

Είχε μια μέτρια καριέρα ως ποδοσφαιριστής. Περιέγραψε τον εαυτό του ως εξής: «Είχα πόδια 4ης κατηγορίας και μυαλό 1ης»! Ως προπονητής όμως διαπρέπει. Ξεκίνησε την καριέρα του στην Μάιντς, την οποία προπόνησε για 7 χρόνια (2001-08), την έβγαλε μια χρονιά στην Ευρώπη, ενώ το ρεκόρ του ήταν 109 νίκες, 78 ισοπαλίες και 83 ήττες, με το ποσοστό των νικών στο 40,4 %. Δεν το λες και άσχημο για μια μικρομεσαία ομάδα της Γερμανίας...

Το καλοκαίρι του 2008 έκανε το μεγάλο βήμα στην καριέρα του, μιας και ανέλαβε τις τύχες της Ντόρτμουντ με την οποία έζησε μεγάλες στιγμές, ταυτίστηκε με τον σύλλογο και έβαλε την δική του σφραγίδα. Ας σημειώσουμε το γεγονός πως κατάφερε να ρίξει την Μπάγερν Μονάχου από τον Γερμανικό θρόνο, κατακτώντας δύο συνεχόμενα πρωταθλήματα (2011,12), ένα κύπελλο και δύο σούπερ καπ. Επίσης, την οδήγησε στον τελικό του Champions League το 2013, έχασε όμως από την Μπάγερν στις λεπτομέρειες.

Η 8η Οκτωβρίου 2015 θα είναι για πάντα, η μέρα που άλλαξε την ιστορία της Λίβερπουλ. Η πρόσληψη του Γερμανού τεχνικού έφερε μεγάλη αισιοδοξία στις τάξεις αλλά και στον απαιτητικό κόσμο της ομάδας. Η συνέχεια... γνωστή σε όλους μας. Από την πρώτη του κιόλας χρονιά και με ένα ρόστερ κάτω του μετρίου, την οδήγησε σε δύο τελικούς (Europa League, League cup). Μπορεί να τους έχασε, αλλά και πάλι το ξεκίνημα ήταν κάτι παραπάνω από ενθαρρυντικό.

Στην 2η του χρονιά εξασφάλισε την επιστροφή των Reds στην κορυφαία διασυλλογική διοργάνωση κερδίζοντας ακόμη περισσότερους «πιστούς», ενώ την σεζόν 2017-18 η Λίβερπουλ αγωνίστηκε στον τελικό του Champions League, ενάντια στην Ρεάλ Μαδρίτης. Ο Κάριους όμως ήταν τραγικός και η Λίβερπουλ έχασε.

Η περσινή σεζόν θα μείνει χαραγμένη για πάντα στην μνήμη των φίλων της ομάδας. Είδαν την καλύτερη έκδοση της Λίβερπουλ εδώ και δεκαετίες, αφού έσπασε κάθε ρεκόρ στην ιστορία της στην Premier League, έφτασε μέχρι και τους 97 πόντους, αλλά δεν σήκωσε την πολυπόθητη κούπα του πρωταθλητή. Σήκωσε όμως την 6η της Ευρωπαϊκή κούπα στην Μαδρίτη ενάντια στην Τότεναμ κλείνοντας έτσι την σεζόν με τον καλύτερο τρόπο.

Πλέον στοχεύει σε νέες, ακόμη περισσότερες και μεγαλύτερες επιτυχίες. Πιστεύουμε πως αργά η γρήγορα θα κατακτήσει και πάλι το πρωτάθλημα... Εξάλλου, μέχρι το 2022 που λήγει το συμβόλαιο του, έχει τρεις ακόμη ευκαιρίες...

Μαουρίσιο Ποτσετίνο

«Ξενερωμένος» αλλά κορυφαίος

Το πρότζεκτ της Τότεναμ είναι το πιο πετυχημένο των τελευταίων ετών στην Αγγλία για αρκετούς, αν κρίνει κανείς από το τι καταφέρνει σε σχέση με το πόσα πληρώνει. Βασική αιτία που τα πράγματα λειτουργούν έτσι είναι ο Μαουρίσιο Ποτσετίνο, που ανέβασε την ομάδα στην ελίτ και την κρατά εκεί χωρίς παίκτες ελίτ. Τουλάχιστον όταν τους πρωτοείδαμε, αφού η ικανότητά του να αναδεικνύει ποδοσφαιριστές είναι εντυπωσιακή. Δεν είναι τυχαίο που έκανε ένα σωρό επιλογές από τον Άγιαξ, ομάδα που επίσης φημίζεται για αυτό το κομμάτι ενώ μέσα από τη δουλειά του χτίστηκε και ο κορμός της Εθνικής Αγγλίας που πήγε ημιτελικά στο μουντιάλ του 2018.

Εδώ και μερικούς μήνες όμως, το καλό κλίμα πάει να χαλάσει και άτομα που είναι κοντά στον Αργεντινό τεχνικό παραδέχονται πως είναι ξενερωμένος. Έχει αρχίσει να αντιλαμβάνεται πως με τα οικονομικά δεδομένα έχει πιάσε ταβάνι ο σύλλογος και δύσκολα θα καταφέρει το κάτι παραπάνω στο Βόρειο Λονδίνο. Η μεταγραφική πολιτική του συλλόγου δεν αλλάζει, οπότε πρέπει να ζει με τα «λαυράκια» που θα ψάχνει και με τον κίνδυνο να τους χάνει για άλλες ομάδες όπως έγινε με τον Ουόλκερ ή πάει να γίνει τώρα με τον Έρικσεν.

Σε αυτό παίζει ρόλο και το γεγονός πως ομάδες του επιπέδου της Ρεάλ ή της Μάντσεστερ Γιουνάϊτεντ του χτύπησαν την πόρτα και δύσκολα σε αφήνει αυτό αδιάφορο. Το ζήτημα είναι να μην επηρεάζει τη δουλειά του και το κλίμα στην ομάδα. Ακόμα όμως και αν τελικά επιλέξει να αφήσει τους «Πετεινούς» για κάποιο άλλο σύλλογο με πιο γερό πορτοφόλι, η ομάδα που έφτιαξε θα είναι μια από τις πιο ωραίες στο μάτι που είδαμε στην Αγγλία εδώ και χρόνια.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Ζητούνται διαιτητές!

Δεν είναι καινούργιο φαινόμενο στο κυπριακό ποδόσφαιρο οι ανεπιθύμητοι διαιτητές για κάποιες ομάδες. Όπως ξεκίνησε το νέο πρωτάθλημα, με τα μαζεμένα πρώτα και σοβαρά διαιτητικά λάθη, νωρίς – νωρίς κάποιοι μαυροπινακίστηκαν. Αν μάλιστα προστεθούν και «αποκλεισμοί» που είχαν προκύψει από πέρσι, το πρόβλημα μεγαλώνει. Πρόβλημα που έχει να κάνει με τη δυνατότητα της Επιτροπής Διαιτησίας να ορίζει τους κατάλληλους, ειδικά στα ντέρμπι. Δυσκολευθήκαμε να βρούμε δύο ή τρεις επιλογές πιθανών διαιτητών στο χθεσινό ντέρμπι στο ΓΣΠ και είμαστε ακόμη στην τέταρτη αγωνιστική...

* * * * *

Μνήμη κοντή...

Για το καλό και την πρεμία της ομάδας, η αναφορά του Σάββα Πουρσαϊτίδη στις αποδοκιμασίες μερίδας φίλων της Νέας Σαλαμίνας, μπορούσε και να αποφευχθεί. Από την άλλη, όμως, είναι πραγματικά άξιο απορίας, ο τρόπος με τον οποίο σκέφτονται και ενεργούν κάποιοι. Κατανοητό πως ο φίλαθλος – οπαδός θέλει πάντα την ομάδα του να κερδίζει και αν είναι δυνατό έχοντας και εξαιρετική απόδοση. Καλό είναι όμως να προκύπτει επίγνωση του εκτοπίσματος και των δυνατοτήτων της κάθε ομάδας. Και αν κάποιοι στη Νέα Σαλαμίνα, θεωρούν πως μετά από μια εντυπωσιακή χρονιά, την περσινή, η ομάδα μπορεί να συγκαταλέγεται στις μεγάλες ποδοσφαιρικές δυνάμεις της χώρας, αυτό είναι επικίνδυνο. Και ας μην ξεχνούν κάποιοι, πως η εντυπωσιακή αυτή χρονιά με τον ίδιο προπονητή έγινε αλλά και αγωνιστικό τίμημα είχε, με την αποχώρηση σημαντικών ποδοσφαιριστών, με το ανάλογο, ωστόσο, οικονομικό όφελος για το σωματείο...

* * * * *

Να μάθει να αντέχει

Ολόκληρο το κυπριακό ποδόσφαιρο σοκαρίστηκε από την ήττα του ΑΠΟΕΛ από ομάδα του Λουξεμβούργου, που η αλήθεια είναι μας κάθισε βαριά. Ο Τόμας Ντολ έδειξε να μην αποδέχεται την κριτική που του έγινε μετά τον αγώνα και αυτό δεν είναι καλό νέο για κάποιον που κάθεται στον πάγκο του ΑΠΟΕΛ. Αν νομίζει πως θα είναι μόνο αποθέωση και χειροκρότημα στη Λευκωσία, θα του 'ρθε κι αυτού απότομο και βαρύ. Όσο πιο γρήγορα το συνηθίσει, τόσο αυξάνει και τις πιθανότητες που έχει να μακροημερεύσει στη δουλειά. Αλλιώς, θα έχει κι αυτός την τύχη των, πολλών τελευταίων, προκατόχων του.

* * * * *

Σουπερλίγκα

Η ευρωπαϊκή λίγκα έχει ωριμάσει πια στο μυαλό πολλών μεγάλων συλλόγων, αφού θέλουν να βρουν τρόπο να αυξήσουν τα εγγυημένα έσοδά τους και να ξεφύγουν από πρωταθλήματα που δεν τους δίνουν και πολλά στο εμπορικό κομμάτι. Οι πρόσφατες δηλώσεις του Βαγγέλη Μαρινάκη, περί αντίδρασης όπως αυτή στο μπάσκετ, με αυτό είναι που συνδέονται. Ο Ολυμπιακός έχει στα πλάνα του να λάβει μέρος και ίσως το ελληνικό πρωτάθλημα να μην τον χωράει.

* * * * *

Το μέτρο χάθηκε προ πολλού

Τις χειρότερες των αντιδράσεων αντιμετωπίζουν οι δημοσιογράφοι που κάνουν τη δουλειά τους. Κάποιοι δεν διστάζουν μάλιστα να επιτεθούν στον επαγγελματία εκθέτοντας στη δημόσια σκηνή και μέλη της οικογένειάς του. Η απανθρωπιά και η κακία στο μεγαλείο της.

* * * * *

Θα... βγει το πρωτάθλημα;

Χαμός έγινε όλη την εβδομάδα με την κατακραυγή των Ομονοιατών για τη διαιτησία του Γιώργου Νικολάου στο ματς των πρασίνων με την ΑΕΚ. Τα λάθη ήταν χονδροειδέστατα και επηρέασαν το αποτέλεσμα του αγώνα. Η Ομόνοια ζητά την παραδειγματική τιμωρία του ρεφ και η επιτροπή διαιτησίας καταλαβαίνει ότι δεν έχει άλλη επιλογή. Το εύλογο ερώτημα είναι το εξής: Έχουμε άραγε επαρκείς σε αριθμό και ικανότητα διαιτητές να ...βγάλουμε το πρωτάθλημα; Εννοείται βέβαια ότι υπάρχει και η άποψη που θέλει την πλειοψηφία των ρεφ... ευάλωτη.

* * * * *

Γιατί τόσο λίγος κόσμος;

Την ήττα με 95-86 γνώρισε ο Κεραυνός από την Δανέζικη Bakken Bears για την 1η αγωνιστική της α' προκριματικής φάσης του Basketball Champions League. Εκείνο που παραξένεψε ήταν η παρουσία του κόσμου. Ο κόσμος ήταν λίγος στο γήπεδο αν λάβει κανείς υπόψη το ότι ήταν ευρωπαϊκό ματς του Κεραυνού και μάλιστα παιχνίδι πρεμιέρας.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Πτηνά, μέντιουμ και «παράνομοι»

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Τα είδαμε όλα. Κανείς δεν μπορεί να έχει παράπονο για την πολυμορφία που επικρατεί σ' αυτό που λέμε κυπριακό ποδόσφαιρο. Βόμβες, στημένα, φασαρίες στα γήπεδα, βρισίδι, κακός προγραμματισμός, άδεια γήπεδα, κομματικές παρεμβάσεις, ακροδεξιά στοιχεία, Τσε Γκεβάρα και Σοβιετική Ένωση, μάνατζερ προέδρους, υπόκοσμο... ό,τι κατεβάσει ο νους του ανθρώπου.

Τούτη την εβδομάδα, μπήκαν και οι παπαγάλοι στο μενού καθώς ένα εκ των βασικών «κορακιών» της κυπριακής διαιτησίας, με ανάρτηση στον προσωπικό του λογαριασμό μίλησε για τα συμπαθητικά πτηνά και την τροφή που πρέπει ν' αλλάξουν.

Ό,τι κατάλαβες, κατάλαβα το σίγουρο είναι ότι ο Βασίλης Δημητρίου άφηνε σοβαρές αιχμές για κάποιες από τις αλλαγές που έγιναν στους ορισμούς, στέλνοντας παράλληλα μήνυμα σ' αυτούς που ταΐζουν τους παπαγάλους να τους αλλάξουν τροφή. Άρα, μάλλον σε κάποιους που κάνουν κουμάντο.

Η διφορούμενη δήλωσή του δεν ήταν η μοναδική καινοτομία της εβδομάδας. Ίσα, ίσα που ήρθε ο ισχυρός άνδρας του Ολυμπιακού ν' αποκαλύψει σε όλους μας τις μαντικές του ικανότητες. Ο αθεόφοβος προέβλεψε δύο αποτελέσματα αγώνων και τα βρήκε στο στόχο. Περήφανος για τον Λευκωσιάτη παράγοντα είναι σίγουρα ο Κάλχας και ο Νοστράδαμος.

Την άλλη μέρα στο καπάκι, η ΚΟΠ διά του εισαγγελέα της σφύριζε τη λήξη της όποιας διαμάχης, υπενθυμίζοντας σε όλους ότι κανείς δεν επιτρέπεται να μιλάει.

Το πλέον φασιστικό μέτρο που πήρε ποτέ Οργανισμός στην Κύπρο, τέθηκε σε ισχύ και όλοι απλά σιώπησαν. Ομόνοια, Απόλλωνας και όλοι όσοι είχαν τα παράπονά τους κηρύσσονται παράνομοι και τίθενται ευθύς αμέσως ενώπιον της ποδοσφαιρικής δικαιοσύνης.

Εν έτει 2019, οι ομάδες, οι πρόεδροι, οι παράγοντες μα κυρίως, κυρίως οι παίκτες και οι προπονητές δεν έχουν κανένα δικαίωμα να μιλούν για την όποια ματσαράγκα προβεί ο όποιος διαιτητής.

Η απόλυτη σιωπή για να διατηρείται μάλλον ο ποδοσφαιρικός πολιτισμός. Ο οποίος μεταξύ μας είναι ανύπαρκτος. Ή μάλλον είναι υπαρκτός και περιλαμβάνει παπαγάλους, «μάντηδες» και παρανόμους.

Δυστυχώς το VAR αργεί

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Προσωπικά τάσσομαι υπέρ της τεχνολογίας στο ποδόσφαιρο και πιο συγκεκριμένα της χρήσης του VAR και στο κυπριακό ποδόσφαιρο. Όλα μας τα θέματα δεν θα λυθούν, απ' όλα τα προβλήματά μας δεν θα γλιτώσουμε, σε μεγάλο βαθμό όμως η (προβληματική) κατάσταση στο χώρο του ποδοσφαίρου και της διαιτησίας μας θα βελτιωθεί.

Ακόμη και η μερίδα των κύπριων φιλάθλων που υποστηρίζουν πως η χρήση της τεχνολογίας αλλοιώνει τον χαρακτήρα του δημοφιλέστερου αθλήματος στον κόσμο, λογικά, κάνει δεύτερες σκέψεις μετά το... φοβητσιάρικο ξεκίνημα στο φετινό πρωτάθλημα. Γιατί σοβαρά διαιτητικά λάθη δεν έγιναν μόνο στους αγώνες της τρίτης αγωνιστικής αλλά και στις τρεις πρώτες αγωνιστικές. Γιατί τα ίδια σοβαρά λάθη προκάλεσαν έντονες αντιδράσεις και στα προηγούμενα τελευταία πρωταθλήματα, κυρίως όμως, γιατί αυτοί που υποπίπτουν στα σοβαρά αυτά λάθη, εξακολουθούν να αποτελούν τη «ραχοκοκαλιά» της κυπριακής διαιτησίας. Το είδος και η σοβαρότητα των λαθών, η συχνότητα εμφάνισής τους από τους ίδιους διαιτητές, η ανομοιομορφία στην κρίση τους, κάποτε και στο ίδιο παιγνίδι, αφαιρούν από την πλευρά της υπεράσπισης ακόμη και την απόλυτα σωστή θέση, πως τα λάθη αποτελούν μέρος του παιγνιδιού. Ακόμη και χωρίς αμφισβήτηση για το... ανθρώπινο λάθος, ακόμη και χωρίς απόδειξη για το ενδεχόμενο σκοπιμότητας, η ανάγκη διαφοροποίησης της κατάστασης προς το πολύ καλύτερο όχι απλά υπάρχει αλλά φωνάζει!

Αφού λοιπόν εκπαιδευτές, μέντορες διαιτησίας, ξένοι αρχιδιαιτητές, σεμινάρια και τιμωρίες, δεν μπορούν να βελτιώσουν την κατάσταση, μόνη μας ελπίδα το VAR. Παραδεχόμενοι έστω την αδυναμία των κύπριων διαιτητών ή το πόσο ευάλωτοι είναι σε πιέσεις, το VAR και το πρόβλημα θα απαλύνει και τους ίδιους τους διαιτητές, ως ένα βαθμό, θα προστατεύει.

Ο πάντα δύσπιστος και προκατειλημμένος κύπριος φίλαθλος, υποστηρίζει πως ακόμη και με το VAR κάποιοι θα εξακολουθήσουν να ευνοούνται. Το σίγουρο είναι πως λάθη θα προκύψουν και παραδείγματα (δυστυχώς) υπάρχουν ήδη αρκετά, ακόμη και σε διοργανώσεις υψηλού ποδοσφαιρικού επιπέδου. Από την άλλη όμως, ακόμη και μέλος οργανωμένων οπαδών μιας ομάδας να είναι ένας διαιτητής, πολύ θα δυσκολευθεί να βλέπουν αυτός, οι χειριστές του VAR και η Κύπρος όλοι σε επανάληψη μια φάση και αντί άσπρο να σφυρίζει μαύρο...

Eurobank Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 22 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2019

Eurobank Cyprus

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.	Χ.Α.	Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	Πετρέλαιο	€/$
-2,0%	2,23%	-0,77%	-0,65%	1,55%	0,38%	0,16%	7,02%	-0,14%

ARAMCO
Η πλέον κερδοφόρα εταιρεία με αξία 3 τρισ. δολ. **Σελ. 10**

Κίνητρα για αγορά ηλεκτροκίνητων

Ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου τρία νομοσχέδια για απόσυρση παλαιών αυτοκινήτων

Στο πλαίσιο των προσπαθειών για μείωση των ρύπων στις μεταφορές, η κυβέρνηση επαναφέρει το σχέδιο απόσυρσης παλαιών αυτοκινήτων με κίνητρα προς τους ιδιοκτήτες τους να τα αντικαταστήσουν με ηλεκτρική κίνηση. Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι το Τμήμα Οδικών Μεταφορών ετοιμάζει το πλαίσιο απόσυρσης παλαιών αυτοκινήτων, την κρατική χορηγία ως μορφή κινήτρου για τους ιδιοκτήτες των οχημάτων αλλά και τις προϋποθέσεις ένταξης οχημάτων στο σχέδιο. Οι ίδιες πληροφορίες αναφέρουν ότι το σχέδιο εντός 15νθημέρου αναμένεται να κατατεθεί ενώπιον του Υπουργικού για έγκριση και να προωθηθεί στη συνέχεια στη Βουλή για ψήφιση. Εκτός από τα κίνητρα οικονομικής φύσεως η κυβέρνηση θα επιχορηγήσει και τη δημιουργία σταθμών φόρτισης των ηλεκτρικών οχημάτων σε κατοικίες στο 1/3 της δαπάνης. Το συγκεκριμένο σχέδιο έχει ετοιμασθεί ενώ σε επεξεργασία βρίσκεται το πλαίσιο 10 δημόσιων σταθμών φόρτισης. **Σελ. 6**

Παράπλευρη απώλεια της «χρυσής βίζας» οι Πορτογάλοι

Εχουν παρέλθει επτά χρόνια από το 2012, οπότε η Πορτογαλία εισήγαγε για πρώτη φορά το σύστημα της «χρυσής βίζας», δηλαδή την παροχή άδειας παραμονής σε αλλοδαπούς ως αντάλλαγμα για επενδύσεις ύψους τουλάχιστον 500.000 ευρώ. Εχει κατορθώσει να προσελκύσει 4,3 δισ. ευρώ στην πορτογαλική αγορά ακινήτων από κεφάλαια ξένων επενδυτών. Ωστόσο, αυτή η «εισβολή» ξένου χρήματος, έχει οδηγήσει σε δυσθεώρητα ύψη τις τιμές των ακινήτων καθιστώντας τα απρόσιτα για τους Πορτογάλους, οι οποίοι έχουν γίνει «παράπλευρη απώλεια» της πολιτικής της «χρυσής βίζας». **Σελ. 9**

Τριπλό όφελος για τη Louis Plc από συμφωνία με Blackstone

Για πώληση 5 ξενοδοχείων

Στον τομέα της διαχείρισης των ξενοδοχείων επικεντρώνεται η Louis Plc. Τα πλάνα του ομίλου επιβεβαιώνει η συμφωνία με την Blackstone και την πώληση πέντε ξενοδοχείων στην Ελλάδα. Με την εφαρμογή της συμφωνίας, ο όμιλος θα λάβει 178,6 εκατ. ευρώ, ποσό με το οποίο θα βελτιώσει την εικόνα των δανειακών του υποχρεώσεων. **Σελ. 5**

Ενοποίηση Astrobank - USB

Στα μέσα Οκτωβρίου τελικά

Στα μέσα Οκτωβρίου ολοκληρώνεται η ενοποίηση των συστημάτων της Astrobank με την USB. Η AstroBank απέκτησε τις τραπεζικές εργασίες της USB έναντι 40,2 εκατ. ευρώ. Παρά το ότι μεγάλωσε έχει να αντιμετωπίσει πολλές προκλήσεις. **Σελ.7**

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

✓ **Αύξηση εσόδων τα τελευταία δέκα χρόνια. Οι προκλήσεις για τον επόμενο ΥΠΟΙΚ.** **Σελ. 3**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΑΛΕΞΗ ΦΩΤΙΑΔΗ

Σε γερά θεμέλια ο όμιλος που έκτισε ο Φ. Φωτιάδης

Ο Φώτος Φωτιάδης θεμελίωσε τον όμιλο σε πολύ γερές βάσεις και εμείς, ακολουθώντας πιστά τις παρακαταθήκες του, προχωρούμε στην περαιτέρω ανάπτυξη. Αυτά τονίζει στην «Κ» ο Διευθύνων Σύμβουλος του ομίλου Αλέξης Φωτιάδης και αναφέρεται στις νέες επενδύσεις της εταιρείας. **Σελ.4**

ΕΛΛΑΔΑ

Τα πάνω τους πήραν οι τιμές των ακινήτων

Το 4,2% της απώλειας που καταγράφηκε κατά την τελευταία δεκαετία έχουν ήδη ανακτήσει οι τιμές πώλησης κατοικιών στην Ελλάδα, χάρις στη σταθερή πορεία ανάκαμψης των αξιών κατά τη διάρκεια των τελευταίων 18 μηνών. Αύξηση 11% το β΄τρίμηνο του 2019 στην Αττική. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	**0,51%**	**0,09%**
Γερμανία	-0,51%	0,01%
Γαλλία	-0,22%	0,02%
Ιταλία	0,88%	0,02%
Ισπανία	0,24%	0,02%
Ιρλανδία	0,03%	0,01%
Ελλάδα	1,34%	-0,18%
Ην. Βασίλειο	0,63%	-0,04%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Του* **PETER BOFINGER / SOCIAL EUROPE - IPS JOURNAL**

Γιατί οι Γερμανοί δεν αγαπούν τον Ντράγκι

Καθώς πλησιάζει προς το τέλος της η θητεία του Μάριο Ντράγκι, είναι δύσκολο να μην παρατηρήσει κανείς ότι δεν κατάφερε να κερδίσει την αγάπη των Γερμανών. Ακόμη και πριν από την απόφαση της ΕΚΤ, στις 12 Σεπτεμβρίου, να μειώσει το επιτόκιο δανεισμού στο -0,5%, ο πρόεδρος της Ενωσης Γερμανικών Αποταμιευτικών Τραπεζών είχε γράψει ένα μήνα νωρίτερα οργισμένη επιστολή στην ταμπλόιντ Bild, όπου κατηγορούσε τον Ντράγκι πως έχει αλλάξει προς το χειρότερο τη ζωή εκατομμυρίων ανθρώπων στη Γερμανία και στην Ευρώπη. Μετά την απόφαση της ΕΚΤ η Bild παρουσίασε τον Ντράγκι ως κόμη Δράκουλα με κυνόδοντες που ρουφάει τους λογαριασμούς των Γερμανών καταθετών. Αυτή η αρνητική νοοτροπία δεν είναι καινούργια. Η πλειοψηφία του γερμανικού Συμβουλίου Οικονομικών Εμπειρογνωμόνων κατηγορεί επί χρόνια τον Ντράγκι και την ΕΚΤ ότι ακολουθούν υπερβολικά επεκτατική νομισματική πολιτική. Το 2014 το Συμβούλιο είχε προβλέψει ότι απειλείται η σταθερότητα των τιμών, αλλά και αυτή των τραπεζών και των χρηματοπιστωτικών αγορών – αλλά η απειλή ποτέ δεν υλοποιήθηκε. Χαρακτηριστικό της έντονης δημόσιας συζήτησης που διεξάγεται στη Γερμανία είναι ότι επικεντρώνεται στα δεινά που υφίστανται οι Γερμανοί καταθέτες. Πρόκειται για την πιο στενή οπτική γωνία που μπορεί να έχει κάποιος αξιολογώντας την πολιτική ενός ευρωπαϊκού θεσμικού οργανισμού. Η εντολή που έχει δοθεί στην ΕΚΤ δεν είναι να προσφέρει επαρκή απόδοση για τους καταθέτες, αλλά όπως ορίζεται στο άρθρο 127 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ε.Ε.: «Ο πρωταρχικός στόχος του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών... είναι να διατηρεί τη σταθερότητα των τιμών». Ακολουθώντας την πρακτική όλων των υπόλοιπων κεντρικών τραπεζών, η ΕΚΤ έχει ορίσει τη σταθερότητα των τιμών όχι ως μηδενικό πληθωρισμό, αλλά ως ένα ποσοστό «κάτω αλλά κοντά στο 2%». Αν αξιολογηθεί με αυτό το μέτρο η πολιτική της ΕΚΤ υπό τον Ντράγκι ασφαλώς δεν ήταν υπερβολικά επεκτατική. Από το 2011 μέχρι το 2019 ο μέσος πληθωρισμός στην Ευρωζώνη ήταν 1,1%. Ενώ ο Ντράγκι δεν κατάφερε να καλύψει πλήρως τον στόχο για τον πληθωρισμό, η πολιτική του είχε θετική επίπτωση στην ανάπτυξη και στην απασχόληση. Η ανεργία στη Ευρωζώνη, η οποία είχε φτάσει σε πολύ υψηλό επίπεδο κατά τη διάρκεια της κρίσης, υποχώρησε στο προ κρίσης επίπεδο του 2007.

Πράγματι, ο Ντράγκι με τον ιστορικό «ό,τι χρειαστεί» λόγο που είχε εκφωνήσει το 2012 και την ανακοίνωση του προγράμματος άμεσων νομισματικών συναλλαγών εκείνο τον Σεπτέμβριο κατάφερε να σπάσει τον φαύλο κύκλο αυξανόμενων επιτοκίων δανεισμού και φόβων περί διάσπασης της Ευρωζώνης. Επειτα από αυτό το σημείο καμπής, τα μακροπρόθεσμα επιτόκια δανεισμού όλων των κρατών-μελών της Ευρωζώνης άρχισαν να μειώνονται και υποχώρησε η πίεση που τους ασκούσαν οι αγορές. Πράγμα που τους επέτρεψε να συγκρατήσουν την καταστροφική λιτότητα και να αρχίσουν και πάλι να αναπτύσσονται. Για τη Γερμανία, με τη μεγάλη εξαγωγική έκθεση στην υπόλοιπη Ευρωζώνη, η θετική οικονομική επίδοση μετά το 2013 χαρακτηρίστηκε από μακρά περίοδο ισχυρής ανάπτυξης και αύξησης της απασχόλησης. Συνεπώς οι Γερμανοί εργάτες αλλά και οι γερμανικές επιχειρήσεις δεν έχουν λόγο να παραπονιούνται για τη νομισματική πολιτική του Ντράγκι.

Οσον αφορά τις επιπτώσεις της πολιτικής αρνητικών επιτοκίων δανεισμού του Ντράγκι για τον Γερμανό αποταμιευτή, σύμφωνα με τα στοιχεία της Bundesbank η πραγματική απόδοση την εποχή του μάρκου (1967-1998) ήταν -0,01%. Στην εποχή Ντράγκι η πραγματική απόδοση ήταν -0,69%, η οποία δεν διαφέρει ποιοτικά. Ο λόγος που ο μέσος Γερμανός δεν είναι υποστηρικτής του Ντράγκι εξηγείται κυρίως από το γεγονός του πολύ χαμηλού ποσοστού του πληθυσμού που κατέχει δικό του σπίτι. Συνεπώς η θετική επίπτωση των χαμηλών επιτοκίων δανεισμού στην τιμή των κατοικιών δεν ήταν τόσο ευρεία στη Γερμανία.

pwc

Expertise Solutions Value

www.pwc.com.cy

ΑΠΟΨΗ Του **ΚΩΣΤΑ ΚΑΛΛΙΤΣΗ**

Εναυσμα για μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης

Στην ιδιωτική οικονομία, όποιος μισθωτός παραμελεί τα εργασιακά του καθήκοντα, δεν θα έχει πολλές ευκαιρίες να αναθεωρήσει τη στάση του. Στον κρατικό τομέα, που (υποτίθεται ότι) υπερασπίζεται το δημόσιο συμφέρον, κατά κανόνα επιδεικνύεται μεγάλη ή πολύ μεγάλη «κατανόηση» για όποιον ήθελε αμελήσει τις υποχρεώσεις του. Ετσι, δεν μπορεί παρά να είναι καλοδεχούμενη η διάταξη που προωθεί η κυβέρ-

Ισχυρό, σύγχρονο κράτος, που δεν θα είναι ούτε εξ ορισμού εμπόδιο ούτε άβουλος τροχονόμος.

νηση στο αναπτυξιακό νομοσχέδιο, σύμφωνα με την οποία η μη αποστολή των αναγκαίων αδειών, εισηγήσεων και γνωμοδοτήσεων εντός των προβλεπόμενων χρονοδιαγραμμάτων, θα συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα που θα τιμωρείται με τρίμηνη παύση του αρμοδίου υπαλλήλου και του προϊσταμένου του.

Επιχειρείται να μπει τέλος στην αδικαιολόγητη καθυστέρηση της αδειοδότησης στρατηγικών επενδύσεων. Καλώς, πολύ καλώς, αν με τη διάταξη δεν τελειώνει η προσπάθεια αλλά αρχίζει. Οχι μόνον επειδή η διάταξη αφορά μόνον όσες επενδύσεις χαρακτηριστούν στρατηγικές – όχι όλες τις επενδύσεις ούτε καν όλες τις σημαντικές. Αλλ' επίσης, διότι θα πρέπει ο κρατικός μηχανισμός (όπως τα ανεπτυγμένα ισχυρά κράτη...) να γίνει ικανός με γνώση, ευθύνη και έγκαιρα να αποφασίζει με ποιους όρους /προϋποθέσεις πρέπει ή δεν πρέπει να αδειοδοτηθεί μια σημαντική επένδυση. Οχι όπως σήμερα – συχνά με ιδεολητικές αυθαιρεσίες ή με τσαπατσούλικη προχειρότητα, ίσα ίσα για να μην έχει μπλεξίματα.

Με άλλα λόγια νομίζω ότι αυτή η διάταξη θα έχει εξαιρετικά θετική επίδραση εφόσον λειτουργήσει όχι ως τέλος (όχι ως μια διάταξη που προστίθεται επί μιας κατά τα άλλα αγκυλωμένης, μειωμένων ικανοτήτων δημόσιας διοίκησης, όχι ως διάταξη που θα επιβάλει την προσχηματική τήρηση των σχετικών υποχρεώσεών της) αλλά ως μια νέα αρχή. Ως πυροκροτητής μιας διαδικασίας αναγκαίων μεταρρυθμίσεων στη δημόσια διοίκηση, για να προσομοιάσει στις αντίστοιχες των ανεπτυγμένων ευρωπαϊκών χωρών, ως κίνητρο που θα ωθήσει το ελληνικό κράτος να γίνει φιλικό στην ανάπτυξη/στον πολίτη, ως ώθηση για να διεκδικήσει μια νέα, καλύτερη θέση στον διεθνή ανταγωνισμό των σύγχρονων κρατών.

Μετά την υπερψήφιση της διάταξης, λογικά το επόμενο ερώτημα θα ήταν, τι πρέπει να αλλάξει στο κράτος (στην αρχιτεκτονική του, στην κουλτούρα του, στη στελέχωση και στις διαδικασίες του) ώστε να γίνει πράγματι ικανό να λαμβάνει έγκαιρα και μετά λόγου γνώσεως, με ευθύνη, τέτοιες (και άλλες...) σημαντικές αποφάσεις, να μην είναι ούτε εξ ορισμού εμπόδιο σε αυτές ούτε άβουλος τροχονόμος.

Γιατί αν όλα τα άλλα στους αρμόδιους μηχανισμούς της δημόσιας διοίκησης μείνουν όπως ήταν/είναι, τότε η επίμαχη διάταξη θα έχει κάποια προσωρινά αποτελέσματα (έως ότου οι αστοχίες στις αποφάσεις πυκνώσουν και – όπως τόσες και τόσες καλών προθέσεων διατάξεις...– καταστεί κι αυτή ανενεργή, πεταμένη στο τέρας της γραφειοκρατίας) χωρίς όμως, ούτε καν προσωρινά, να υπάρχει κάποια, στοιχειώδης εγγύηση για την ορθότητα όσων/ όποιων αποφάσεων θα λαμβάνονται εντός χρονοδιαγράμματος...

kallitsiskostas@yahoo.com

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Άφησαν τα θρανία τους οι μαθητές για να διαμαρτυρηθούν για την κλιματική αλλαγή και έβαλαν γυαλιά στους καθηγητές τους που κόλλησαν στα συνδικαλιστικά και στα τετράμηνα.

Πρόχειροι υπολογισμοί

Παρατηρήθηκε αύξηση στις δαπάνες υγείας στον προϋπολογισμό του 2020 και όπως εξήγησε ο υπ. Οικονομικών, οφείλεται στη μεταβατική περίοδο που διανύουμε λόγω της εφαρμογής του ΓεΣΥ και της λειτουργίας του ΟΚΥπΥ. Όπως είπε, θα υπάρξουν προσαρμογές, όπως η τιμολόγηση των υπηρεσιών που προσφέρουν τα νοσοκομεία, και στη συνέχεια, θα επανέλθουμε σε μια πιο κανονική βάση και στις δαπάνες υγείας. Από την αρχή υπήρχε ένα Plan B πως ενδεχομένως χρειάζονταν περισσότερα χρήματα, αλλά ποιος να φανταστεί πως η κάλυψη θα ήταν σχεδόν το 1/3 του συνολικού προϋπολογισμού για το ΓεΣΥ ύψους 1 δισ. ευρώ.

• • • •

Κάνουν νερά οι ξενοδόχοι

Θα γίνει η κατ΄αρχήν συμφωνία στην ξενοδοχειακή βιομηχανία, συμφωνία; Ή θα μείνει ευσεβής πόθος των ξενοδοχοϋπαλλήλων. Διότι οι συντεχνίες έχουν συμφωνήσει με την πρόταση της Υπουργού. Το θέμα είναι οι ξενοδόχοι που συνεχίζουν τις συζητήσεις σε επαρχιακό επίπεδο, ενώ κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου για τις επιπτώσεις του Brexit. Είναι σίγουρα, ισχυρό και παντός καιρού το επιχείρημα στην προσπάθεια τους να μην επιτρέψουν την αύξηση του εργατικού κόστους. Ήδη οι του ΠΑΣΥΞΕ Αμμοχώστου έχουν ζητήσει γραπτές διευκρινήσεις από την Υπουργό Εργασίας ενώ εξέφρασαν ανησυχίες για πρόνοιες της πρότασης. Δεν νομίζω να αργήσουν οι αντιδράσεις από την άλλη πλευρά.

• • • •

Κενά αέρος από την Thomas Cook

Είναι αλήθεια ότι η τουριστική βιομηχανία είναι ευάλωτη σε αλλαγές και τάσεις κυρίως από το εξωτερικό. Μια τέτοια είναι και η κρίση στον tour operator Thomas Cook που συνεχίζει να υποβόσκει. Μάλιστα τα επόμενα εικοσιτετράωρα θεωρούνται κρίσιμα, για την εταιρεία που έχει γύρω στο 7% μερίδιο αγοράς στην Κύπρο. Η εταιρεία έχει περιθώριο μερικών ημερών για να καταφέρει να βρει επιπλέον χρηματοδότηση ύψους 200 εκ. λιρών στερλινών, αλλιώς η χρεωκοπία είναι μάλλον μονόδρομος.

• • • •

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Προεξοφλητικό επιτόκιο

Προεξοφλητικό επιτόκιο καλείται το επιτόκιο το οποίο χρησιμοποιείται για μετατροπή της μελλοντικής αξίας ενός ομολόγου / μακροπρόθεσμου χρεογράφου / επενδυτικού τίτλου σε παρούσα (σημερινή) αξία. Είναι επίσης το επιτόκιο με το οποίο η Κεντρική Τράπεζα χρεώνει τις Εμπορικές Τράπεζες για δάνεια, σε περιπτώσεις όπου αυτές χρειάζονται ρευστά διαθέσιμα.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

• • • •

Ποιητική αδεία

Σύμφωνα με τα ευρήματα της αποστολής της Κομισιόν, της ΕΚΤ και του ESM, που από κοινού με το ΔΝΤ, ολοκλήρωσαν την αποστολή μεταπρογραμματικού ελέγχου της κυπριακής οικονομίας, οι δημοσιονομικές επιδόσεις της χώρας «αναμένεται να παραμείνουν ισχυρές» και «το ισοζύγιο του ευρύτερου δημόσιου τομέα για το 2019 αναμένεται να εμφανίσει σημαντικό πλεόνασμα άνω του 3,5 % του ΑΕΠ λόγω της αύξησης των φορολογικών εσόδων και ορισμένων έκτακτων παραγόντων». Τι θέλει να πει ο ποιητής όταν λέει για έκτακτους παράγοντες;

• • • •

Το βλέπει μισογεμάτο

Η Κομισιόν δεν μπορεί να παρέμβει στη διαμόρφωση φθηνών αεροπορικών ναύλων από και προς την Κύπρο, αφού δεν υπάρχει νομικός ορισμός της έννοιας «εύλογος αεροπορικός ναύλος». Η Κύπρος δεν ζήτησε από την Κομισιόν φθηνά εισιτήρια. Ζήτησε να μην αισχροκερδούν οι αεροπορικές εταιρείες που εξυπηρετούν το δρομολόγιο Ελλάδα - Κύπρος. Η ακρίβεια των εισιτηρίων σε αυτό το δρομολόγιο έγινε μετά το κλείσιμο της Cobalt και την παύση των πτήσεων της TusAirways. Τι δεν καταλαβαίνει η Κομισιόν; Δεν θέλουμε φθηνά. Θέλουμε να μην είναι απλησίαστα.

Μείωση εκπομπών κατά το ήμισυ έως το 2030

Αναγκαία η εμπλοκή της κοινωνίας για τη σωτηρία του περιβάλλοντος - Κίνδυνοι από την αποψίλωση των δασών

Κατά το ήμισυ μπορούν να μειωθούν οι εκπομπές καυσαερίων μέσα στην επόμενη δεκαετία, εφόσον λίγες υπάρχουσες τεχνολογίες και συνήθειες υιοθετηθούν ευρέως, σύμφωνα με επιστημονική μελέτη που δημοσιεύει η εφημερίδα The Guardian. Η έρευνα επισημαίνει επίσης ότι ο στόχος αυτός θα καταστεί εφικτός μόνο με τη βοήθεια ισχυ-

Κλειδί για κάθε επιτυχή μετάβαση θα είναι τα ισχυρά κοινωνικά κινήματα, που καλούν σε επείγουσα δράση για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

ρών κοινωνικών κινημάτων, που θα προωθήσουν τις αναγκαίες αλλαγές.

Η ηλιακή και η αιολική ενέργεια, φθηνότερες από την καύση ορυκτών καυσίμων σε πολλά μέρη του κόσμου, πρέπει να ενισχυθούν και να αντικαταστήσουν τις υποδομές καύσης άνθρακα.

Αυτό, από μόνο του, μπορεί να οδηγήσει σε μείωση κατά το ήμισυ των εκπομπών καυσαερίου για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας έως το 2030, σύμφωνα με τη διεθνή μελέτη. Αν, επίσης, η ραγδαία υιοθέτηση ηλεκτρικών οχημάτων συνεχιστεί με τον σημερινό ρυθμό, τα οχήματα αυτά θα καλύπτουν ποσοστό 90% της αγοράς το 2030, περιορίζοντας δραστικά τις εκπομπές καυσαερίων από τις μεταφορές.

Ο περιορισμός της αποψίλωσης των δασών και η βελτίωση της διαχείρισης της γης είναι ικανές να μειώσουν τις εκπομπές καυσαερίων κατά 9 δισ. τόνους διοξειδίου του άνθρακα ανά έτος, έως το 2030, αν και ο ελλιπής σχεδιασμός και τα οικονομικά συμφέροντα μπορεί να εμποδίσουν την εξέλιξη αυτή. Κλειδί για κάθε επιτυχή μετάβαση θα είναι τα ισχυρά κοινωνικά κινήματα, που καλούν σε επείγουσα δράση για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Η υιοθέτηση νέων, περιβαλλοντικώς υπεύθυνων συνηθειών, όπως η μείωση της κατανάλωσης κρέατος και η άσκηση πίεσης σε κυβερνήσεις και εταιρείες, θα επιτρέψουν την ολοκλήρωση των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων.

Η μελέτη κατέγραψε 36 εξελίξεις, οι οποίες έχουν τη δυνατότητα να οδηγήσουν στον περιορισμό των εκπομπών καυσαερίων, από τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μέχρι τις αλλαγές στην παραγωγή τροφίμων, τον αστικό σχεδιασμό και τις διεθνείς μεταφορές. Ολες αυτές οι μεταρρυθμίσεις θεωρούνται εφικτές από τους συντάκτες της μελέτης.

Ο Οουεν Γκάφνι, που συμμετείχε σε αυτή, κάλεσε τις μεγάλες ηλεκτρονικές πλατφόρμες, όπως Facebook, Amazon και Google, να αναλάβουν δράση. «Δεδομένου ότι οι πλατφόρμες αυτές επηρεάζουν πλέον τις ανθρώπινες συμπεριφορές και την κατανάλωση, οφείλουν να υποστηρίξουν τους κοινωνικούς στόχους, διαφημίζοντας, για παράδειγμα, τον περιορισμό της εκπομπής καυσαερίων», λέει ο Γκάφνι. Η επιτακτική ανάγκη για μηδενικές εκπομπές άνθρακα έως το 2050 αποδεικνύεται στο πόρισμα της μελέτης της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή του ΟΗΕ, που δημοσιοποιήθηκε τον περασμένο Δεκέμβριο.

REUTERS

Αποπνικτική ατμόσφαιρα εξαιτίας της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στο Νέο Δελχί της Ινδίας (φωτογραφία αρχείου, από τον Ιανουάριο του 2019).

Κοινή διακήρυξη 32 αρχηγών κρατών

Εκκληση προς τη διεθνή κοινότητα και προς όλα τα συμβαλλόμενα μέρη της Συμφωνίας των Παρισίων «να ενεργήσουμε από κοινού, αποφασιστικά και γρήγορα, για να σταματήσουμε την παγκόσμια κλιματική κρίση» απευθύνουν με κοινή διακήρυξή τους 32 αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων, ενόψει της Συνόδου Κορυφής του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη. Οι 32 καλούν όλα τα μέρη «να αντιμετωπίσουν το 2019 ως έτος φιλόδοξων στόχων, με συγκεκριμένα σχέδια και πρωτοβουλίες για τη σημαντική μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, πέρα από τους σημερινούς στόχους που έχουν τεθεί για το 2030, στον βαθμό που αυτοί δεν είναι σύμφωνοι με τους σκοπούς της Συμφωνίας των Παρισίων, και ο στόχος να τεθεί στο μηδέν μέχρι το 2050, με αφετηρία ενισχυμένες, εθνικά καθοριζόμενες συνεισφορές το επόμενο έτος». Τονίζουν ακόμη ότι «είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι όλες οι χρηματοπιστωτικές ροές συνάδουν με την πορεία προς τις χαμηλές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και με τη φιλική προς το κλίμα ανάπτυξη, και ζητούμε από όλα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να ευθυγραμμίσουν τις επενδύσεις τους με τους μακροπρόθεσμους στόχους της Συμφωνίας των Παρισίων».

Συνεχής αύξηση εσόδων τα τελευταία 10 έτη

Μεγαλώνουν όμως και οι δαπάνες στον 7ο προυπολογισμό διά χειρός Χάρη Γεωργιάδη και ανέρχονται στα 7 δισ. ευρώ

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

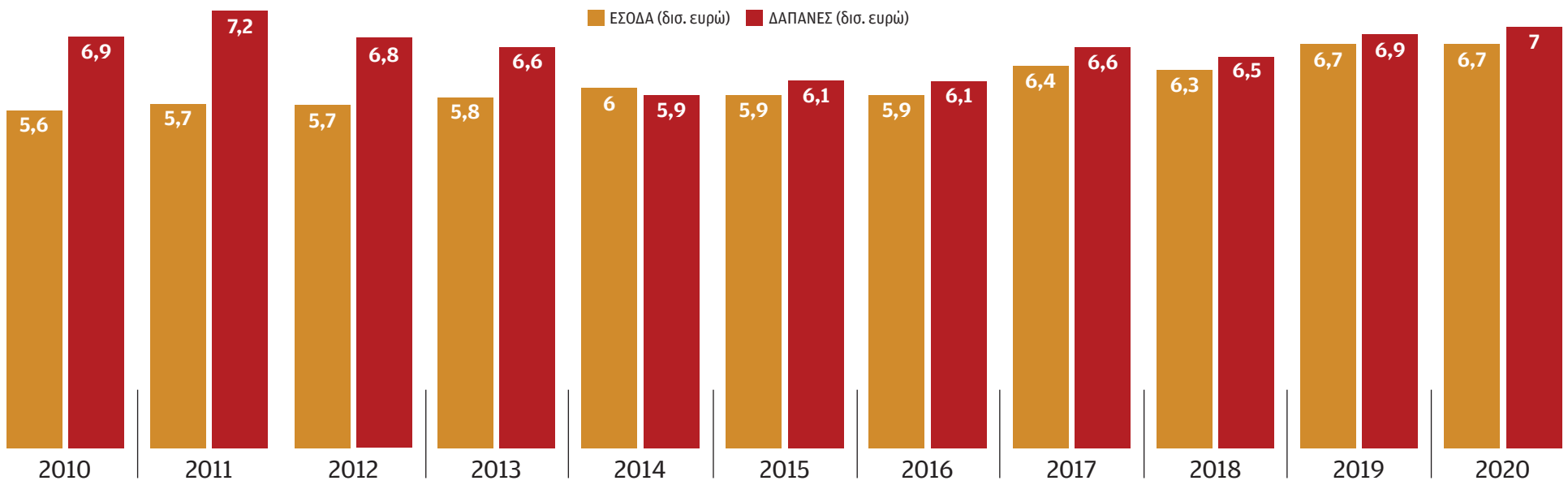

Την περασμένη Τετάρτη, 18 Σεπτεμβρίου 2019, παρουσιάστηκε ενώπιον Υπουργικού Συμβουλίου ο έβδομος αλλά και τελευταίος προϋπολογισμός του υπουργού Οικονομικών Χάρη Γεωργιάδη. Για άλλη μια χρονιά, θα είναι ισοσκελισμένος και πλεονασματικός βάσει των στοιχείων που δόθηκαν στη δημοσιότητα, ωστόσο καλό θα ήταν να γίνει μια ανασκόπηση των προϋπολογισμών που ετοίμασε από το 2013 και εντεύθεν ο συγκεκριμένος υπουργός. Από τη μία η πολιτική που ακολούθησε, και από την άλλη η προσπάθεια των πολιτών, έβγαλαν τη χώρα από τα προγράμματα δημοσιονομικής προσαρμογής και την έφεραν στη θέση που βρίσκεται σήμερα με πλεονάσματα και υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης. Οι απόψεις πάντως διίστανται για την πολιτική που ακολούθησε ο υπουργός. Μετά την παρουσίαση του κάθε προϋπολογισμού από το 2013, εκείνο που δήλωνε είναι πως ο κάθε προϋπολογισμός δεν ήταν προϋπολογισμός λιτότητας, αφού αύξανε τις δημόσιες δαπάνες και προωθούνταν αναπτυξιακά έργα. Όσοι όμως εργάστηκαν κοντά του, ανέφεραν πως ναι μεν προωθούνταν έργα, αλλά καταληκτικά μπορούν να τον συνοψίσουν ως ένα «σφικτό» υπουργό που κράτησε τη «σφικτή» γραμμή των μνημονίων και μετά το Μάρτη του 2016. Και εξήγησαν. Ήταν ο υπουργός που ακολούθησε κατά γράμμα τα όσα υπαγορεύθηκαν στο πρόγραμμα προσαρμογής που δόθηκε στη χώρα το 2013, αλλά προσπάθησε να συνεχιστούν όποια μέτρα δεν υλοποιήθηκαν κατά την έξοδο της χώρας από τα μνημόνια και μετέπειτα. Βλέπε, για παράδειγμα, ιδιωτικοποίηση της Cyta, που οδεύει για μερική μετοχοποίησή της. Γι' αυτό και σε όποια επίσκεψη των τροϊκανών στην Κύπρο πλέον δεν υπάρχει σε καμία περίπτωση το κλίμα που υπήρχε κατά τις επισκέψεις τους τα πρώτα χρόνια. Παρά τις αδυναμίες και τις ανησυχίες της κυπριακής οικονομίας που είναι σημαντικές (βιωσιμότητα ΓεΣΥ και αποφάσεις δικαστηρίων για τους μισθούς των δημοσίων υπαλλήλων) γνωρίζουν πως η συνέπεια είναι η λέξη που χαρακτηρίζει τη μέχρι τώρα πολιτική που ακολουθήθηκε από τον υπουργό Οικονομικών κατά τη θητεία του, αλλά και η μη εισαγωγή νέων φορολογιών. Για παράδειγμα, πολιτική που ακολουθεί η Ελλάδα. Πώς ήταν όμως η πορεία των εσόδων και εξόδων στους προϋπολογισμούς της Κύπρου από τα χρόνια πριν τη κρίση;

> **«Καυτές πατάτες» οι μισθοί των δημοσίων υπαλλήλων, οι μισθολογικές απαιτήσεις και από άλλους κλάδους και το πρόγραμμα πολιτογραφήσεων.**

Αυξάνονται τα έσοδα

Βάσει των στοιχείων που απορρέουν από τους προϋπολογισμούς 10 ετών, διαφαίνεται πως τα έσοδα έχουν μια συνεχή αυξητική τάση. Χαρακτηριστικά, όπως φαίνεται από τον σχετικό πίνακα, τα έσοδα του 2010 αυξήθηκαν στα 5,6 δισ. ευρώ, το 2011 στα 5,69 δισ., ενώ το 2012 στα 5,73 δισ. ευρώ. Στον πρώτο προϋπολογισμό που ετοίμασε ο απερχόμενος υπουργός Οικονομικών, Χάρης Γεωργιάδης, τα έσοδα της χρονιάς προϋπολογίζονταν στα 5,79 δισ. ευρώ, ενώ για το 2014 στα 5,97 δισ. ευρώ. Κατά την τρίτη μνημονιακή χρονιά, το 2015 δηλαδή, τα έσοδα μειώθηκαν στα 5,84 δισ. ευρώ, ενώ τη χρονιά που βγήκε από το μνημόνιο, ο προϋπολογισμός είχε έσοδα 5,93 δισ. ευρώ. Την αμέσως επόμενη χρονιά όμως, το 2017 τα έσοδα έφτασαν τα 6,48 δισ. ευρώ, ενώ το 2018 στα 6,52 δισ. ευρώ. Για το 2019 τα έσοδα ανήλθαν στα 6,66 δισ. ευρώ, ενώ για το 2020 αναμένονται στα 6,71 δισ. ευρώ. Όπως ανέφερε για τον προϋπολογισμό του 2020 δεν υπάρχουν νέοι φόροι.

Μεγαλώνουν τα έξοδα

Βλέποντας όμως και τα έξοδα, διαφαίνεται πως αν και στον καιρό του μνημονίου μειώθηκαν, οι απαιτήσεις αρχίζουν πάλι και μεγαλώνουν. Χαρακτηριστικό παράδειγμα πως, για τα του ΓεΣΥ στον προϋπολογισμό του 2020 προβλέπεται «ένεση» 307 εκατ. ευρώ για την εύρυθμη λειτουργία του. Το 2010, οι δαπάνες ανήλθαν στα 6,92 δισ. ευρώ, το 2011 ήταν στα 7,18 δισ. ευρώ, το 2012 έγινε ένα «cost-cutting» στα 6,87 δισ. ευρώ, ενώ το 2013 οι δαπάνες ήταν στα 6,69 δισ. ευρώ. Το 2014 παρατηρείται μία θεαματική μείωση στις δαπάνες και έφτασαν τα 5,93 δισ. ευρώ, ενώ για τον επόμενο χρόνο, το 2015 έφτασαν στα 6,25 δισ. ευρώ. Ακολούθως, οι δαπάνες του 2016 περιορίστηκαν στα 6,13 δισ. ευρώ και από το 2017 αυξάνονται με σταθερό ρυθμό. Για το 2017 στα 6,36 δισ. ευρώ, για το 2018 στα 6,55 δισ. ευρώ και για το 2019 στα 6,89 δισ. ευρώ. Τέλος, για το 2020 αναμένονται δαπάνες στα 7,04 δισ. ευρώ. Δηλαδή, οι δαπάνες του 2020 επέστρεψαν στα επίπεδα του 2011 δείχνουν τα στοιχεία.

Αξίζει να σημειωθεί πως, όπως και στα έσοδα, αλλά όπως και στις δαπάνες, δεν υπολογίζονται τα χρήματα από δάνεια και ομόλογα.

Ο υπουργός Οικονομικών θα στείλει τον προϋπολογισμό στη Βουλή αρχές του επομένου μήνα ώστε η Βουλή των Αντιπροσώπων να έχει όλο το χρόνο που θα χρειαστεί για να τον εξετάσει ενδελεχώς μέχρι και την ψήφισή του αρχές του Δεκέμβρη. Στους οικονομικούς κύκλους συζητείται πως το πρόσωπο που θα αντικαταστήσει τον Υπουργό έχει ήδη βρεθεί. Όσον αφορά στο έργο που έχει να βρει μπροστά του σχολιάζεται πως θα είναι εύκολο, ωστόσο θα έχει να διαχειριστεί μερικές «καυτές πατάτες». Τους μισθούς του δημοσίου σε σχέση με τις αποφάσεις των δικαστηρίων, ζητήματα δημοσιονομικής χαλάρωσης ενόψει μισθολογικών απαιτήσεων και από άλλες ομάδες, αλλά τέλος και το Πρόγραμμα των Πολιτογραφήσεων Ξένων Επενδυτών. Το τελευταίο κομμάτι είναι και το πιο δύσκολο σε χειρισμό θέμα που θα αφήσει στον επόμενο υπουργό Οικονομικών, αν και από ό,τι λέγεται ο επόμενος ΥΠΟΙΚ θα είναι καλός γνώστης του θέματος.

Αλέξης Φωτιάδης

Βάζουμε θεμέλια για περαιτέρω ανάπτυξη

Μονόδρομος για τον όμιλο οι επενδύσεις, η αναβάθμιση των εγκαταστάσεων και η προώθηση νέων προϊόντων

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΙΑ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Ηδη έχει περάσει σχεδόν ένας χρόνος από τον θάνατο του ιδρυτή του ομίλου Φώτος Φωτιάδης. Το κενό δεν μπορεί να καλυφθεί, αναφέρει ο κ. Αλέξης Φωτιάδης, ωστόσο τα θεμέλιά του ήταν αρκετά για την εξέλιξη και την ανάπτυξη του ομίλου. Σε συνέντευξή του στην «Κ» ο Διευθύνων Σύμβουλος του ομίλου Φώτος Φωτιάδης Διανομείς και συν-Διευθύνων Σύμβουλος του Ομίλου Φώτος Φωτιάδης αναφέρεται στις νέες τάσεις στους καταναλωτές, οι οποίες διαμορφώνουν και την αγορά της μπύρας. Πέραν τούτου, η ανάγκη για εξέλιξη και τεχνολογική πρόοδο έχει οδηγήσει πρόσφατα σε επενδύσεις στο ζυθοποιείο, και σε γενικότερη αναδιοργάνωση. Ο κ. Φωτιάδης μιλά για την κυπριακή αγορά της μπύρας, τις επενδύσεις του ομίλου, το μέλλον των δικτύων πώλησης, καθώς επίσης και την στρατηγική επέκταση του ομίλου στο εξωτερικό. Επισημαίνει ότι οι αγορές του εξωτερικού διατηρούν σημαντικό μερίδιο στην κερδοφορία του ομίλου, ενώ κάθε χρόνο προχωρούν στο λανσάρισμα νέων προϊόντων σε όλες τις αγορές.

-Είδαμε πρόσφατα νέες επενδύσεις στο ζυθοποιείο σας. Πώς προέκυψε αυτή η ανάγκη;

-Πέρα από μια σειρά εργοστασιακών διαδικασιών, η παραγωγή μπύρας είναι ένα έργο δημιουργίας, τεχνολογικής προόδου και εξέλιξης. Ο δρόμος των επενδύσεων λοιπόν είναι μονόδρομος για να αναδείξουμε τα θεμελιώδη διακριτά χαρακτηριστικά των προϊόντων μας. Υπηρετώντας αυτή την αρχή, οι επενδύσεις στο ζυθοποιείο μας έχουν τέσσερις ταυτόχρονους στόχους. Πρώτος και πιο σημαντικός, είναι η αφοσίωση της εταιρείας μας στη συνεχή αναβάθμιση της ποιότητας. Η τεχνολογία αιχμής που έχουμε εισαγάγει στο ζυθοποιείο τα τελευταία χρόνια, έχει εξελίξει ακόμα περισσότερο τον μοναδικό γευστικό χαρακτήρα και τα αρώματα της Carlsberg. Δεύτερος στόχος, είναι η αύξηση της παραγωγικής δυναμικότητας του ζυθοποιείου για να μπορεί να ανταποκριθεί στις αυξημένες πωλήσεις, τόσο στην εγχώρια αγορά όσο και στις αγορές του εξωτερικού. Ο τρίτος στόχος περιλαμβάνει την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, ώστε να μειώσουμε την κατανάλωση ενέργειας και να βελτιώσουμε το περιβαλλοντικό μας αποτύπωμα. Και ο τέταρτος στόχος είναι η αύξηση της ευελιξίας και αποτελεσματικότητας του ζυθοποιείου για να μπορεί να παράγει μεγαλύτερη ποικιλία μπυρών και συσκευασιών.

-Έχει αυξηθεί η κατανάλωση μπύρας στην Κύπρο ;

-Η κατανάλωση της μπύρας έχει γενικά μια σταθερότητα και δεν επηρεάζεται τόσο από το οικονομικό περιβάλλον και την πορεία της οικονομίας. Αν πάρουμε τα τελευταία 5 χρόνια, η εγχώρια κατανάλωση μπύρας παρουσιάζει μια ετήσια αύξηση περίπου 5%, κάτι που οφείλεται εν μέρει στη σταδιακή επάνοδο της οικονομίας και στην αύξηση του τουρισμού.

> Γύρω στο 5% είναι η ετήσια αύξηση στην κατανάλωση μπύρας στην εγχώρια αγορά, κάτι που οφείλεται στη σταδιακή επάνοδο της οικονομίας και στην αύξηση του τουρισμού.

> Καθοριστικής σημασίας η συνεργασία του ομίλου Φώτος Φωτιάδης Διανομείς και της Diageo, στην επέκταση στο εξωτερικό.

Η αγορά της μπύρας

-Θεωρείτε ότι αλλάζουν οι δυναμικές στην αγορά της μπύρας στην εγχώρια αγορά; Τι σημαίνει αυτό για την εταιρεία σας;

-Όπως σε όλους τους τομείς της οικονομίας, έτσι και στην αγορά της μπύρας υπάρχουν δυναμικές που φέρνουν σημαντικές αλλαγές. Μια γενική τάση είναι η ανάγκη του καταναλωτή να μαθαίνει περισσότερα για τα προϊόντα που αγοράζει και ειδικά όταν πρόκειται για τρόφιμα και ποτά. Ενημερώνεται για τα συστατικά τους και έχει άποψη όσον αφορά στις όποιες επιπτώσεις στην υγεία του. Αυτή η νέα πραγματικότητα επιδρά θετικά και δίνει πλεονέκτημα στην εταιρεία μας, καθώς διαχρονικά εφαρμόζουμε τις πλέον αυστηρές διαδικασίες ποιότητας και χρησιμοποιούμε μόνο αγνά συστατικά στην παραγωγή της Carlsberg και σε όλες τις άλλες μπύρες που παράγουμε στο ζυθοποιείο μας. Μια άλλη δυναμική τάση που επικρατεί στους ηλικιακά νέους καταναλωτές, είναι η περιβαλλοντική συνείδηση και η αναγνώριση των εταιρειών και των προϊόντων εκείνων που συμμερίζονται τη φιλοσοφία αυτή. Και εδώ η εταιρεία μας καταγράφει θετικό αντίκρισμα, καθώς οι πολλαπλές περιβαλλοντικές δράσεις του Ομίλου επιβραβεύονται από την εμπιστοσύνη των καταναλωτών. Αξίζει να αναφερθεί ότι άνω του 50% της μπύρας που διαθέτουμε είναι σε επιστρεφόμενες συσκευασίες.

- Ποια η σημασία των δικτύων πώλησης και διανομής;

-Τα δίκτυα πώλησης και διανομής αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη σημασία τα τελευταία χρόνια. Επιχειρούμε σε μια αγορά που, συνολικά, μετασχηματίζεται με μεγάλη ταχύτητα. Οι νέοι καταναλωτές επηρεάζονται λιγότερο από τα μηνύματα που λαμβάνουν μέσα από παραδοσιακά μέσα, π.χ. διαβάζοντας ή παρακολουθώντας τηλεόραση. Το μήνυμα γίνεται βιωματικό, εξαρτάται όλο και περισσότερο από τις εμπειρίες που ζουν οι ίδιοι.

Ως αποτέλεσμα, περισσότερες εταιρείες κάθε μέρα αφιερώνουν μεγαλύτερο μέρος του προϋπολογισμού προώθησης των μαρκών τους στο experiential marketing. Ένα μεγάλο μέρος της δράσης αυτής έχει να κάνει με το τελικό σημείο επαφής με τον πελάτη, συνεπώς το δίκτυο πώλησης και διανομής αποκτά ακόμα μεγαλύτερη σημασία. Κατά την άποψή μου, η επιτυχία του κάθε δικτύου βασίζεται σε δύο πυλώνες: Ο πρώτος πυλώνας είναι η επιχειρησιακή αριστεία μέσω προηγμένων συστημάτων, κουλτούρας ακρίβειας και ποιότητας και φυσικά του κατάλληλα εκπαιδευμένου προσωπικού υψηλών δεξιοτήτων. Ο δεύτερος πυλώνας είναι η ικανότητα του δικτύου για αποτελεσματική σχεδίαση και εκτέλεση των προγραμμάτων πώλησης και προώθησης στο τελικό σημείο.

Ενας χρόνος χωρίς τον Φώτο Φωτιάδη

- Σχεδόν ένας χρόνος από τον θάνατο του Φώτου Φωτιάδη. Ένας άνθρωπος που σίγουρα έχει αφήσει σπουδαίες παρακαταθήκες αλλά και ένα τεράστιο κενό. Μπορεί να καλυφθεί;

-Απαντώντας ως παιδί του, θα σας πω ότι το συναισθηματικό κενό που αφήνει ο θάνατος του γονιού δεν μπορεί ποτέ να καλυφθεί. Όσον αφορά στον Όμιλο, είμαστε τυχεροί που είχαμε για ιδρυτή έναν άνθρωπο οραματιστή, με ισχυρή προσωπικότητα, με την ικανότητα να βλέπει μπροστά από την εποχή του και να δημιουργεί το μέλλον στηριγμένος σε αδιαπραγμάτευτες αρχές και αξίες. Ο Φώτος Φωτιάδης, όχι μόνο θεμελίωσε τον Όμιλο σε πολύ γερές βάσεις, έδωσε την πνοή κατεύθυνσης και φρόντισε με διορατικότητα να διασφαλίσει την επιχειρηματική του συνέχεια, επιχειρησιακή λειτουργία και ηγεσία. Άλλωστε τα τελευταία είκοσι χρόνια ο ίδιος αφιερώθηκε σε κοινωφελή έργα. Ο Όμιλος προχώρησε, εξελίχτηκε, ανέπτυξε ισχυρή εξωστρέφεια, διεύρυνε στοχευμένα τις δραστηριότητές του. Πιστεύω πως ο πατέρας μου, από κάπου εκεί ψηλά, παρακολουθεί με περηφάνεια την πορεία μας.

Κάθε χρόνο λανσάρουμε νέα προϊόντα και μάρκες, είτε δικά μας είτε των συνεργατών μας, ενώ παράλληλα μελετούμε και εφαρμόζουμε καινοτομίες σε όλες τις αγορές, αναφέρει ο κ. Φωτιάδης.

Η ανάγκη για επαναλανσάρισμα

-Γιατί θεωρήθηκε αναγκαίο το επαναλανσάρισμα της Calrsberg;

-Η αλλαγή στη συσκευασία της Carlsberg ήταν απόφαση της μητρικής εταιρείας και αφορούσε όλες τις αγορές παγκοσμίως. Έγινε στο πλαίσιο της συνεχούς αναβάθμισης της εμφάνισης της μάρκας, ώστε να συνάδει με την πρόοδο και τη συνεχή βελτίωση της ποιότητας. Όσον αφορά στην εμφάνιση της κυπριακής σημαίας στη συσκευασία και το πώμα της κυπριακής Carlsberg, στόχος της πρωτοβουλίας αυτής ήταν, με τη συμπλήρωση 50 χρόνων από την έναρξη παραγωγής της στην Κύπρο, να υπενθυμίσει στον Κύπριο καταναλωτή τη στενή και ανθρώπινη σύνδεση της Carlsberg με τη χώρα μας.

- Πρόσφατα έχετε προβεί σε αναδιοργάνωση του Ομίλου Φώτος Φωτιάδης Διανομείς με τη συμβολή και του διεθνούς οίκου Συμβούλων McKinsey.

-Η εταιρεία Φώτος Φωτιάδης Διανομείς λειτούργησε το 1998 αναλαμβάνοντας την πώληση και διανομή της μπύρας, του νερού και του χυμού του Ομίλου. Στα 20 χρόνια λειτουργίας της, πέραν της εντυπωσιακής οργανικής και λειτουργικής ανάπτυξης, δημιούργησε έναν Όμιλο με ισχυρές θυγατρικές εταιρείες που πρωταγωνιστούν στον τομέα τους σε τρεις χώρες του εξωτερικού, πρόσθεσε στην γκάμα της νέες κατηγορίες, νέους σημαντικούς συνεργάτες και διεθνείς ιδιόκτητες μάρκες και δημιούργησε το οινοποιείο Κυπερούντας.

Κατά την περίοδο αυτή όπου ο κύκλος εργασιών δεκαπλασιάστηκε, δεν είχε γίνει κάποια ουσιαστική αναδιοργάνωση. Με τη βοήθεια του διεθνούς οίκου Mc Kinsey, δημιουργήσαμε μια δομή που μας επιτρέπει όχι μόνο να λειτουργούμε πιο αποδοτικά, αλλά να έχουμε θέσει τα θεμέλια για περαιτέρω ισχυρή ανάπτυξη.

- Ποια τα βήματα της Φώτος Φωτιάδης Διανομείς στο εξωτερικό;

-Τα βήματά μας σε όλες τις αγορές γίνονται πάντοτε μετά από ενδελεχείς μελέτες και λαμβάνοντας υπόψη όλους τους ενδεχόμενους κινδύνους. Είμαστε ιδιαίτερα ικανοποιημένοι που, τα τελευταία χρόνια, ένα πολύ μεγάλο μέρος της κερδοφορίας, αλλά και της ανάπτυξης του Ομίλου έρχεται από το εξωτερικό. Οι μεγαλύτερες αγορές μας σήμερα είναι η Ρουμανία και η Κροατία, όπου κατέχουμε την πρώτη θέση στα premium αλκοολούχα ποτά. Ακολουθεί η Σλοβενία, στην οποία λειτουργούμε μια μικρότερη, αλλά ταχέως αναπτυσσόμενη εταιρεία. Δίνουμε έμφαση στην οργανική ανάπτυξη των εταιρειών μας, και κυρίως στα δυνατά, καταξιωμένα μας προϊόντα. Παρόλα αυτά, κάθε χρόνο λανσάρουμε νέα προϊόντα και μάρκες, είτε δικά μας είτε των συνεργατών μας, ενώ παράλληλα μελετούμε και εφαρμόζουμε καινοτομίες σε όλες τις αγορές.

-Συμπληρώνετε φέτος 20 χρόνια συνεργασίας με τον διεθνή κολοσσό Diageo. Ποια η συνεισφορά της συνεργασίας στον Όμιλο;

-Η Diageo ήταν η πρώτη μεγάλη διεθνής εταιρεία που εμπιστεύθηκε την Φώτος Φωτιάδης Διανομείς μετά την ίδρυση της το 1998, μια μεγάλη ψήφος εμπιστοσύνης προς το δίκτυο της εταιρείας, αλλά και για μένα προσωπικά. Οι ισχυρές μάρκες της όπως τα Johnnie Walker, J&B, Smirnoff, Gordon's, Tanqueray, Baileys, Guinness και άλλες βοήθησαν την εταιρεία να εδραιωθεί στην αγορά. Η πιο σημαντική συνεισφορά όμως της συνεργασίας αυτής αποτελεί η επέκταση στο εξωτερικό, αφού και στις τρεις χώρες ήταν η Diageo που μας ενθάρρυνε να προχωρήσουμε.

Επικεντρώνεται στη διαχείριση ξενοδοχείων η Louis Plc

Παραμένει ιδιοκτήτης για δύο ξενοδοχεία στην Κύπρο και δύο στην Ελλάδα

Ποσό ύψους 178,6 εκατομμυρίων ευρώ θα εισπράξει βάσει της συμφωνίας ο όμιλος από την συμφωνία με την Blackstone, για πώληση πέντε ξενοδοχείων στην Ελλάδα.

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Η πώληση των πέντε ξενοδοχείων της Louis Hotels στην Ελλάδα στην HIP, εταιρεία η οποία ανήκει στην Blackstone, σημαίνει στην ουσία τρία πράγματα. Πρώτον ότι ένα από τα μεγαλύτερα επενδυτικά ταμεία έδωσε ψήφο εμπιστοσύνης στην ελληνική οικονομία ευρύτερα και ειδικότερα στον όμιλο Louis plc. Πρόκειται μάλιστα για την πρώτη φορά που η Blackstone αποφάσισε να ανοιχτεί σε άλλες ευρωπαϊκές αγορές πέραν της Ισπανίας, στην οποία ήδη δραστηριοποιείται. Πρόκειται δε για μέρος από σειρά επενδύσεων που ετοιμάζει το αμερικανικό επενδυτικό κεφάλαιο στην ξενοδοχειακή βιομηχανία της Ελλάδας, συνολικής αξίας μισού δισεκατομμυρίου ευρώ. Δεύτερο, ότι ο όμιλος Louis ισχυροποιείται οικονομικά αφού το ποσό των 178,6 εκατ. ευρώ στο οποίο ανέρχεται η συμφωνία, αποφορτίζει τις δανειακές υποχρεώσεις του ομίλου, οι οποίες ανέρχονται στα 200 εκατομμύρια ευρώ. Πηγές από τον όμιλο τονίζουν ότι οι δανειακές υποχρεώσεις εξυπηρετούνται κανονικά, ενώ έχουν μειωθεί., μετά και την αναδιάρθρωση δανείου πριν από δύο χρόνια. Στην μείωση των δανειακών υποχρεώσεων του ομίλου συνέβαλε και το γεγονός ότι ο ξενοδοχειακός τομέας στον οποίο δραστηριοποιείται ο όμιλος, καταγράφει θετικές επιδόσεις τα τελευταία χρόνια, μετά και την οικονομική κρίση, τόσο σε Κύπρο όσο και σε Ελλάδα. Έτσι οι επενδύσεις αλλά και οι αναβαθμίσεις ξενοδοχείων στις οποίες προχώρησε ο όμιλος, του βγήκαν θετικά.

Τέσσερα ξενοδοχεία

Το τρίτο σημείο το οποίο προκύπτει από την συμφωνία είναι ίσως το σημαντικότερο, μιας και αποτελεί δείγμα των προσανατολισμών και των πλάνων του ομίλου. Πλέον ο Louis plc αποδεσμεύεται από το ιδιοκτησιακό καθεστώς των ξενοδοχείων και στρέφεται σχεδόν εξ ολοκλήρου στον τομέα της διαχείρισης των μονάδων τόσο σε Ελλάδα όσο και στην Κύπρο. Βάσει της συμφωνίας, πέντε ξενοδοχεία σε Κέρκυρα, Ζάκυνθο και Κρήτη, συνολικής δυναμικότητας 1.464 δωματίων περιέρχονται στα χέρια της Blackstone, ενώ ο όμιλος Louis παραμένει ο διαχειριστής των ξενοδοχειακών μονάδων. Πρόκειται για το Grand Resort και το Corcyra Beach στην Κέρκυρα, το Zante Beach και το Plagos Beach στην Ζάκυνθο, και το Creta Princess Beach στην Κρήτη. Πηγές από την εταιρεία αναφέρουν ότι η συμφωνία με την Blackstone εξασφαλίζει τις θέσεις εργασίας αλλά και την προοπτική των ξενοδοχείων καθώς η εταιρεία συνεχίζει να διατηρεί τη διαχείριση. Σημειώνεται ότι συνολικά η Louis Hotels διαχειρίζεται 26 ξενοδοχεία και θέρετρα στην Ελλάδα και την Κύπρο, ενώ είναι η ιδιοκτήτρια τεσσάρων εξ αυτών (Louis Nausika, Louis St Elias Resort & Waterpark, το TUI Family Life Kerkyra Golf στην Κέρκυρα και το PrimaSol Louis Ionian Sun στην Κέρκυρα). Τα υπόλοιπα ξενοδοχεία είναι ενοικιαζόμενα ή υπό διαχείριση από την εταιρεία. Της πώλησης των πέντε ξενοδοχειακών μονάδων προηγήθηκε η πώληση του Hilton Cyprus, νυν Nicosia Landmark, στο οποίο ο όμιλος Louis συμμετείχε μέσω της The Cyprus Tourism Development Public Company Limited στην οποία κατείχε το 22%.

> **Μείωση του δανεισμού του ομίλου αναμένεται μετά την συμφωνία. Οι δανειακές υποχρεώσεις ανέρχονται στα 200 εκατομμύρια ευρώ.**

Το κέρδος

Μόλις την Πέμπτη ο όμιλος είχε ανακοινώσει τα οικονομικά του αποτελέσματα, χωρίς ωστόσο να περιλαμβάνει την όποια αναφορά για τα πλάνα της στον τομέα της διαχείρισης. Ωστόσο πληροφορίες αναφέρουν ότι οι συζητήσεις δεν ήταν πρόσφατες. Με την συμφωνία ο όμιλος φαίνεται ότι εξασφάλισε θετικά αποτελέσματα για το 2019. Σύμφωνα με τα οικονομικά αποτελέσματα για το πρώτο εξάμηνο του 2019, ο κύκλος εργασιών του ομίλου ήταν αυξημένος κατά €30,4 εκατ. (+61,7%) σε σχέση με το αντίστοιχο εξάμηνο του 2018, κυρίως λόγω συμπερίληψης των αποτελεσμάτων της Celestyal για ολόκληρο το πρώτο εξάμηνο του 2019. Η καθαρή ζημία που αναλογεί στους ιδιοκτήτες της εταιρείας ανήλθε για το πρώτο εξάμηνο του 2019 στα €6,5 εκ. σε σύγκριση με €17 χιλιάδες κατά την αντίστοιχη περσινή περίοδο. Σημειώνεται ότι η ολοκλήρωση της συμφωνίας, περί τα τέλη του 2019, θα συνδυαστεί με αναδιάρθρωση της νομικής δομής της εταιρείας. Η καθαρή τιμή πώλησης και το λογιστικό κέρδος που θα προκύψει, θα υπολογιστούν κατά την ολοκλήρωση της πώλησης που αναμένεται να λάβει χώρα περί το τέλος του 2019 μετά τον διαχωρισμό των δραστηριοτήτων που πωλήθηκαν μέσω μερικής διάσπασης.

Blackstone και HIP

Η εταιρεία HIP εξαγοράστηκε το 2017 από επενδυτικά κεφάλαια της Blackstone που δραστηριοποιούνται στην αγορά ακινήτων. Στο χαρτοφυλάκιο της η εταιρεία έχει 65 ξενοδοχεία, με 19.019 δωμάτια ενώ θεωρείται από τους μεγαλύτερους επενδυτές σε ξενοδοχεία στην Ευρώπη. Η εταιρεία συνεργάζεται με πλήθος διαχειριστών ξενοδοχείων για την επαύξηση της ποιότητας της διαχείρισης, όπως και της εμπειρίας των πελατών των ξενοδοχείων. Η Blackstone Group είναι ένα από τα μεγαλύτερα αμερικανικά private equity funds, με τα συνολικά κεφάλαια υπό τη διαχείρισή της να ανέρχονται στα 545 δισ. δολάρια., στα τέλη Ιουνίου και να είναι αυξημένα κατά 151 δισ. σε σχέση με τον Ιούνιο του 2018.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΩΡΑΡΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

ΩΡΕΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΚΟΙΝΟΥ
ΑΠΟ 2 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2019

Δευτέρα - Παρασκευή
08:30 - 13:30

Δευτέρα
15:15 - 16:45

ΓΙΑ ΕΥΚΟΛΗ 24/7 ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ,
ΚΑΝΕ ΤΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΣΟΥ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ATM ΜΑΣ,
ΤΟΥ WEB BANKING ΚΑΙ ΤΟΥ MOBILE APP.

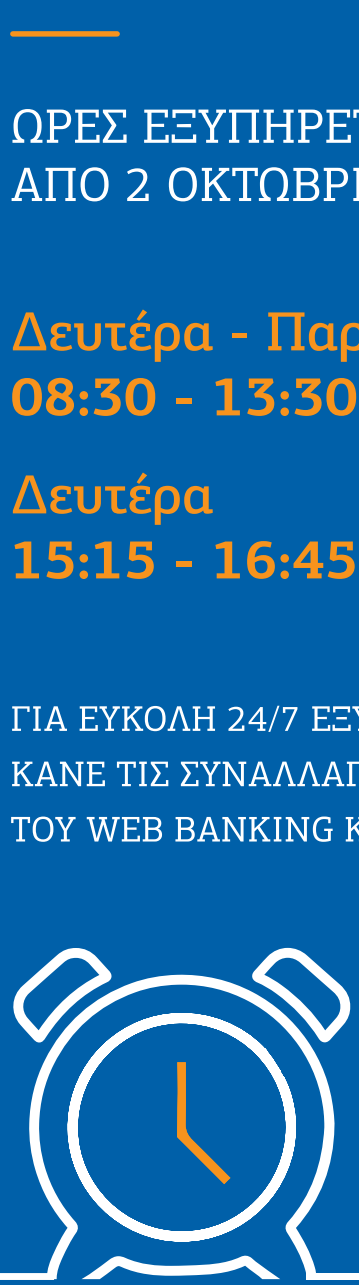

Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

- **Οικονομικά, Διοίκηση & Πληροφορική**
  - Διοίκηση Επιχειρήσεων
  - Τραπεζική, Λογιστική και Χρηματοοικονομικά
  - Εφαρμοσμένη Πληροφορική
- **Αρχιτεκτονική, Μηχανική & Γεωπεριβαλλοντικές Επιστήμες**
  - Αρχιτεκτονική
  - Εκτίμηση και Ανάπτυξη Ακινήτων
  - Πολιτική Μηχανική
- **Επιστήμες της Υγείας**
  - Ψυχολογία
- **Νομικές Επιστήμες**
  - Νομική (LLB)
- **Κοινωνικές Επιστήμες, Τέχνες και Ανθρωπιστικές Σπουδές**
  - Διεθνείς Σχέσεις και Ασφάλεια

ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

- Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA)
- Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων
- Εκπαιδευτική Ψυχολογία
- Δημόσια Διοίκηση με κατευθύνσεις:
  - Γενική Διοίκηση
  - Εκπαιδευτική Διοίκηση
  - Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας
- Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία
- Θεολογία
- Διεθνείς Σχέσεις, Στρατηγική και Ασφάλεια
- Ευρωπαϊκή Πολιτική και Διακυβέρνηση
- Πληροφοριακά Συστήματα και Ψηφιακή Καινοτομία

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

- **Οικονομικά, Διοίκηση & Πληροφορική**
  - Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA)
  - Διοίκηση Επιχειρήσεων με εξειδίκευση στη Ναυτιλία
  - Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων
  - Δημόσια Διοίκηση με κατευθύνσεις:
    - Γενική Διοίκηση
    - Εκπαιδευτική Διοίκηση
    - Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας
  - Τραπεζικά, Επενδυτικά και Χρηματοοικονομικά
  - Λογιστική & Χρηματοοικονομικά
  - Πληροφοριακά Συστήματα και Ψηφιακή Καινοτομία
- **Αρχιτεκτονική, Μηχανική & Γεωπεριβαλλοντικές Επιστήμες**
  - Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και Διοίκηση Αειφορίας
  - Digital Video Production
  - Αρχιτεκτονική Τοπίου
  - Real Estate
- **Επιστήμες της Υγείας**
  - Συμβουλευτική Ψυχολογία
  - Εκπαιδευτική Ψυχολογία
- **Νομικές Επιστήμες**
  - Διεθνές & Ευρωπαϊκό Οικονομικό Δίκαιο
  - Οικονομικό Έγκλημα και Ποινική Δικαιοσύνη
- **Κοινωνικές Επιστήμες, Τέχνες και Ανθρωπιστικές Σπουδές**
  - Θεολογία
  - Ιστορία
  - Διεθνείς Σχέσεις, Στρατηγική και Ασφάλεια
  - Ευρωπαϊκή Πολιτική και Διακυβέρνηση

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΝΕΑΠΟΛΙΣ ΠΑΦΟΣ
Λεωφ. Δαναής 2, 8042 Πάφος, Κύπρος
Τ.: +357 26843331 / E: recruitment@nup.ac.cy

www.nup.ac.cy

Πακέτο κινήτρων για ηλεκτρικά οχήματα

Τρία σχέδια για την απόσυρση παλαιών οχημάτων – Ενώπιον του Υπουργικού εντός 15 ημερών τα νομοσχέδια

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Σε μια προσπάθεια να κλείσει η ψαλίδα εκπομπής ρύπων και η Κυπριακή Δημοκρατία να είναι όσο γίνεται πιο κοντά στους στόχους που έχει θέσει η Ε.Ε μέχρι το 2020, η κυβέρνηση ετοιμάζεται να λάβει δραστικά μέτρα, τόσο στο κομμάτι των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) όσο και στον υπ' αριθμόν ένα παράγοντα παραγωγής ρύπων, τις μεταφορές. Με τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες να εκφράζουν σοβαρές ανησυχίες ότι η Κύπρος δεν θα είναι εντός του αποδεκτού πλαισίου που έχει τεθεί από Ε.Ε μέχρι το 2020, μέλημα της κυβέρνησης φαίνεται να είναι η μείωση των ποσοστών ρύπων, σε πρώτη φάση και σε δεύτερο στάδιο, με μικρή χρονική καθυστέρηση, η κάλυψη των αποδεκτών επιπέδων που έχουν ορισθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Στην προσπάθεια αυτή βασικά εργαλεία θεωρούνται η μείωση καύσης ρυπογόνων καυσίμων, όπως το μαζούτ, με ταυτόχρονη αύξηση της καθαρής ενέργειας, καθώς και σημαντικές τομές στο γενικότερο θέμα των μεταφορών. Σε ό,τι αφορά το δεύτερο και με το σκεπτικό ότι η Κύπρος κινδυνεύει να βρεθεί ενώπιον τσουχτερών προστίμων από την Ε.Ε., η κυβέρνηση τρέχει να καλύψει τα κενά με τη λήψη μέτρων που σε κάποιες χώρες της Ε.Ε. εφαρμόζονται εδώ και πολλά χρόνια. Για την ώρα, αιχμή των προσπαθειών είναι η απόσυρση παλαιών οχημάτων ρυπαντικής τεχνολογίας με ταυτόχρονη αντικατάστασή τους, με οχήματα και καύσιμο φιλικό προς το περιβάλλον.

Τα δυο παράλληλα σχέδια με αυτό της απόσυρσης αυτοκινήτων περιλαμβάνουν εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων προκειμένου οι σταθμοί φόρτισης, ιδιωτικοί και δημόσιοι, να χρησιμοποιούν καθαρή ενέργεια.

Εκτός από τα κίνητρα οικονομικής φύσεως για αγορά ηλεκτρικού αυτοκινήτου η κυβέρνηση θα επιχορηγήσει και τη δημιουργία σταθμών φόρτισης των ηλεκτρικών οχημάτων σε κατοικίες στο 1/3 της συνολικής δαπάνης. Το συγκεκριμένο σχέδιο έχει ετοιμασθεί ενώ σε επεξεργασία βρίσκεται το πλαίσιο 10 δημόσιων σταθμών φόρτισης.

Απόσυρση

Η πίεση κάλυψης τους ευρωπαϊκού στόχου ή ενός σημαντικού μέρους μέχρι το 2020, επαναφέρει την απόσυρση παλαιών αυτοκινήτων με κίνητρα προς τους ιδιοκτήτες τους να τα αντικαταστήσουν με ηλεκτρική κίνηση. Σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές της «Κ», το Τμήμα Οδικών Μεταφορών ετοιμάζει το πλαίσιο απόσυρσης παλαιών αυτοκινήτων, την κρατική χορηγία ως μορφή κινήτρου για τους ιδιοκτήτες των οχημάτων αλλά και τις προϋποθέσεις ένταξης οχημάτων στο σχέδιο απόσυρσης. Το σχέδιο, σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες, εντός 15νθημέρου αναμένεται να κατατεθεί ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου για έγκριση και να προωθηθεί στη συνέχεια στη Βουλή για ψήφιση. Το σχέδιο σύμφωνα με τις πρώτες πληροφορίες που υπάρχουν θα δίνει οικονομικά κίνητρα στους ιδιοκτήτες αυτοκινήτων να αποσύρουν τα παλαιά οχήματά τους.

Υποδομές

Παράλληλα με τα κίνητρα για απόσυρση, σε προχωρημένο στάδιο βρίσκονται οι διεργασίες για τις υποδομές υποστήριξης των ηλεκτρικών αυτοκινήτων στους κυπριακούς δρόμους. Υποδομές που έχουν να κάνουν κυρίως με τους σταθμούς επαναφόρτισής τους, σε δημόσια σημεία αλλά και σε οικίες. Βασική κατεύθυνση των σταθερών υποδομών για τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα θα είναι η παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια να προέρχεται από φωτοβολταϊκά συστήματα. Σε ό,τι αφορά τις δημόσιες υποδομές, οι πληροφορίες της «Κ» λένε πως στους σχεδιασμούς του Τμήματος Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών προνοείται η δημιουργία 10 διπλών σταθμών σε παγκύπρια κλίμακα. Η συγκεκριμένη διαδικασία βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο με το βασικό στοιχείο που είναι η χρηματοδότηση να προέρχεται από κοινοτικά κονδύλια τα οποία έχουν εξευρεθεί. Παράλληλα με τις δημόσιες υποδομές, στο τραπέζι βρίσκεται και σχέδιο ενίσχυσης για δημιουργία υποδομών φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων σε οικίες. Εν προκειμένω οι πληροφορίες λένε πως το επόμενο διάστημα θα διατεθούν σχέδια σε πιλοτική βάση με την επιχορήγηση των υποδομών σε ποσοστό 30% του συνολικού κόστους. Τα σχέδια ουσιαστικά θα επιχορηγούν την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων, η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας των οποίων θα χρησιμοποιείται για τη φόρτιση των ηλεκτρικών αυτοκινήτων.

Σε εξάρτηση από το μαζούτ η Κύπρος

Με βάση τις υποχρεώσεις και της Κύπρου, μέχρι το 2022 για σκοπούς ηλεκτροπαραγωγής, ποσοστό 22% θα πρέπει να προέρχεται από ΑΠΕ και το υπόλοιπο 78% από Φυσικό Αέριο (ΦΑ). Σήμερα το καύσιμο παραγωγής σε ποσοστό 90% είναι το μαζούτ. Η εικόνα που υπάρχει χαρακτηρίζεται άκρως προβληματική. Η εισαγωγή ΦΑ για σκοπούς ηλεκτρικής ενέργειας, πιστεύεται πως είναι ο καθοριστικός παράγοντας που θα μεταβάλει το μείγμα καυσίμου στην παραγωγή ρεύματος, με σταδιακή απόσυρση του μαζούτ. Θετικό στοιχείο στην προσπάθεια αυτή αποτελεί η κατάληξη της πρώτης φάσης δημιουργίας των υποδομών έλευσης ΦΑ στο Βασιλικό. Μετά την αξιολόγηση των προσφορών, πρώτη κατετάγη η διεθνής κοινοπραξία του JV China Petroleum Pipeline Engineering Co Ltd, AKTOR S.A. and METRON S.A., με τις Hudong-Zhonghua Shipbuilding Co. Ltd and Wilhelmsen Ship Management Limited. Όσον αφορά το διαγωνισμό για την ανάπτυξη και λειτουργία των υποδομών LNG, η διαδικασία εξελίσσεται ομαλά εφόσον δεν υπήρξε καμία ένσταση από τους λοιπούς ενδιαφερόμενους προς την Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών. Παράλληλα η ΔΕΦΑ που τρέχει και την προμήθεια ΦΑ, ολοκλήρωσε το πρώτο στάδιο της ανοικτής διαδικασίας για την υποβολή εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την προμήθεια υγροποιημένου φυσικού αερίου της Κύπρου. Ενδιαφέρον έχουν επιδείξει 25 εταιρίες από τη διεθνή αγορά ενέργειας - ανάμεσα τους από τα πλέον ισχυρά ονόματα της διεθνούς αγοράς LNG. Το επόμενο στάδιο είναι η υποβολή προσφορών των προεπιλεγέντων και στη συνέχεια η έναρξη των διαδικασιών για σύναψη συμβάσεων για την αγορά «σποτ» φορτίων κατά τις αρχές του νέου έτους.

Ο στόχος των ΑΠΕ

Η αύξηση του ποσοστού παραγωγής καθαρής ενέργειας (ΑΠΕ) είναι ο άλλος στόχος που πρέπει να καλύψει η Λευκωσία, επίσης μέχρι το 2020. Εν αντιθέσει με τους ρύπους η κάλυψη του στόχου με τις ΑΠΕ που έχει τεθεί είναι εφικτός. Ωστόσο, εδώ οι αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες εμφανίζονται επιφυλακτικές θεωρώντας ως καθοριστικό παράγοντα επιτυχίας την ολοκλήρωση των έργων αδειοδότησης. Με βάση τις ευρωπαϊκές οδηγίες μέχρι το 2020 η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ, θα πρέπει να ανέλθει στο 16% της συνολικής παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας. Με τα σημερινά δεδομένα η συνεισφορά των ΑΠΕ στο ενεργειακό ισοζύγιο της Κύπρου είναι στο 9% και με τα νέα έργα υπολογίζεται ότι θα αυξηθεί στο 13%. Ο τελικός στόχος ΑΠΕ σε ποσοστό 16%, μεταφράζεται σε 550 μεγαβάτ (MW). Η αισιοδοξία ότι ο στόχος των 550 MW είναι εφικτός πηγάζει από την υφιστάμενη παραγωγή καθώς και το μέγεθος του ελλείματος. Με βάση επίσημα στοιχεία η υφιστάμενη παραγωγή ΑΠΕ κατανέμεται:

-140 MW Από φωτοβολταϊκά.
-150 MW Από Αιολικά
-13 MW Από Βιομάζα.
Σύνολο: 303MW

Το έλλειμα των 247 MW υποστηρίζεται πως θα καλυφθεί από δυο σχέδια του 2018 και 2019. Το τελευταίο σχέδιο που εξαγγέλθηκε φέτος ήταν για 150 MW, ωστόσο το ενδιαφέρον που υπήρξε με βάση στοιχεία της Υπηρεσίας Ενέργειας, ανήλθε στα 400 MW. Σε συνεργασία με τον Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου (ΔΣΜΚ) αποφασίσθηκε να προχωρήσουν έργα συνολικής ενεργειακής παραγωγής 260 MW. Από τα συγκεκριμένα έργα η εκτίμηση που υπάρχει είναι πως κάποια αυτά δεν θα είναι έτοιμα μέχρι το 2020, εξ ου και η επιφύλαξη που εκφράζεται αν θα καλυφθεί τελικά ο στόχος του 16% σε ΑΠΕ.

Τα σχέδια

Οι προσπάθειες εναρμόνισης με τις ευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές, στο κομμάτι των ΑΠΕ και είσοδος της Κύπρου στην ανύπαρκτη παραγωγή καθαρής ενέργειας, ξεκίνησαν προ 15ετίας με την γενναιόδωρη, όπως υποστηρίζεται, κρατική συνεισφορά υπό τη μορφή οικονομικών κινήτρων. Η παραγωγή ΑΠΕ ξεκίνησε με τα αιολικά πάρκα και με εγκατεστημένη ισχύ 158 MW. Ακολούθησαν τα φωτοβολταϊκά σε στέγες κατοικιών και άλλα κτήρια, εγκατεστημένης ισχύς 140 MW. Τα συγκεκριμένα σχέδια είναι και τα μοναδικά που προνοούν εγγυημένη τιμή παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας μέχρι τη λήξη των συμβολαίων. Από το 2013 τα σχέδια που ακολούθησαν δεν περιλαμβάνουν τη συγκεκριμένη ρήτρα. Η πολιτική που ακολουθείται προβλέπει πως ο παραγωγός ηλεκτρικής ενέργειας έρχεται σε απευθείας συμφωνία με τον προμηθευτή για την τιμή πώλησης της παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας. Στο σχέδιο του 2018, τα έργα του οποίου είναι σε διαδικασία υλοποίησης, υπάρχει το κόστος αποφυγής. Μια φόρμουλα κόστους ηλεκτρικής ενέργειας που λαμβάνει υπόψη τις τιμές του πετρελαίου. Το τελευταίο και πιο πρόσφατο σχέδιο που υπάρχει για ΑΠΕ είναι αυτό του 2019 το οποίο ουσιαστικά θα είναι ένα κομμάτι του νέου περιβάλλοντος της αγοράς ενέργειας. Στο κομμάτι των οικιακών παραγωγών σε ισχύ βρίσκονται και σχέδια χορηγιών που εξαγγέλθηκαν τον περασμένο Μάρτιο και αφορούν εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων και θερμομόνωση οροφών. Οι συγκεκριμένες χορηγίες θα συνεχισθούν και το 2020 εφόσον εγκριθεί ο σχετικός προϋπολογισμός του Ταμείου ΑΠΕ από τη Βουλή. Τα σχέδια χορηγιών καλύπτου το 1/3 του συνολικού κόστους των φωτοβολταϊκών και θερμομόνωσης.

Άνοιγμα αγοράς

Η αγορά ενέργειας και η λειτουργία της σε συνθήκες ελεύθερου ανταγωνισμού είναι ένα κεφάλαιο υψίστης σημασίας που αναμένεται να υπάρξει καθυστέρηση. Με βάση την πορεία υλοποίησης των προαπαιτούμενων και αν δεν υπάρξουν αστάθμητοι παράγοντες, υπολογίζεται πως το άνοιγμα της αγοράς ενέργειας θα επιτευχθεί το 2022. Για το άνοιγμα αλλά και την ομαλή λειτουργία της αγοράς ενέργειας σε εκκρεμότητα παραμένουν:

-Ανεξαρτητοποίηση του Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου. Έχει ολοκληρωθεί η ετοιμασία του τροποποιητικού νομοσχεδίου, το οποίο βρίσκεται στη Νομική Υπηρεσία για μελέτη. Υπολογίζεται πως εντός του πρώτου τετράμηνου του 2020 θα πάει στη Βουλή προς ψήφιση.

-Δυο συστήματα διαχείρισης της αγοράς ενέργειας. Το πρώτο θα είναι της ΑΗΚ και υπολογίζεται ότι θα είναι έτοιμο τον Οκτώβριο του 2020.

-Σύστημα διαχείρισης του ΔΣΜΚ. Εδώ υπήρξε καθυστέρηση στο κομμάτι των προσφορών. Η όλη διαδικασία βρίσκεται στη φάση της διαπραγμάτευσης. Η νέα ημερομηνία που έχει δοθεί για ολοκλήρωση είναι ο Οκτώβριος του 2021. Ακόμα και να επιβεβαιωθούν οι εκτιμήσεις για άνοιγμα της αγοράς ενέργειας το 2022, η επιρροή της ΑΗΚ στην αγορά ενέργειας θα χρειασθεί κάποια χρόνια για να μειωθεί, όπως πιστεύεται.

Θέλουν επενδυτικό ταμείο για φωτοβολταϊκά

Πάρκα συνολικής δυναμικότητας 350 μεγαβάτ δεν προχωρούν λόγω έλλειψης χρηματοδότησης

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Εναλλακτικές επιλογές χρηματοδότησης ώστε να «απεγκλωβιστούν» αναπτύξεις από την διαδικασία δανειοδότησης, και να διευκολύνουν την υλοποίησή τους μελετά η Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων. Οι σκέψεις είναι ακόμα σε πρώιμο στάδιο. Πηγές από την ΟΕΒ αναφέρουν στην «Κ» ότι ανάμεσα στα υπό επεξεργασία σενάρια που μελετώνται είναι η δημιουργία επενδυτικού ταμείου. Σενάριο το οποίο θα προχωρήσει μόνο εφόσον καταφέρουν να εξασφαλίσουν την χρηματοδοτική βάση πάνω στην οποία θα λειτουργήσει το ταμείο. Ρόλος του ταμείου θα είναι γενικότερα η χρηματοδότηση των βιώσιμων επενδύσεων στον τομέα των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας γενικότερα, αλλά η στόχευση αφορά τα φωτοβολταϊκά πάρκα. Σύμφωνα με πληροφορίες αυτή την στιγμή εκκρεμεί η υλοποίηση φωτοβολταϊκών πάρκων συνολικής δυναμικότητας 350 μεγαβάτ με κόστος κατασκευής αρκετές δεκάδες εκατομμύρια ευρώ. Θεωρείται ως δεδομένο ότι χρειάζεται τουλάχιστον το ποσό των εκατό εκατομμυρίων ευρώ ώστε το ταμείο να εξυπηρετήσει το σκοπό δημιουργίας του. Σύμφωνα με πληροφορίες, ήδη γίνονται συζητήσεις και επαφές και αναζητείται ενδιαφέρον από επενδυτές, ωστόσο μέχρι στιγμής δεν υπάρχει κάτι ανακοινώσιμο. Πέραν της χρηματοδοτικής, αναζητείται και η νομική βάση του εγχειρήματος.

Δυστοκία στα δάνεια

Η δημιουργία ταμείου, το οποίο θα χρηματοδοτεί τέτοιες αναπτύξεις,

Περίπου είκοσι άδειες για φωτοβολταϊκά πάρκα είναι ενώπιον του τμήματος Περιβάλλοντος για περιβαλλοντική γνωμοδότηση.

κρίνεται επιτακτική από την στιγμή που το τραπεζικό δάνειο καθίσταται δύσκολη υπόθεση λόγω περιορισμών από τις εποπτικές αρχές. Η βασική δυσκολία είναι ότι ναι μεν υπάρχουν project τα οποία κρίνονται τεχνικά και οικονομικά βιώσιμα, αλλά δεν πληρούν τις προδιαγραφές για χρηματοδότηση με βάση τις οδηγίες είτε της Κεντρικής Τράπεζας είτε των άλλων εποπτικών αρχών. Αυτούς τους περιορισμούς δεν έχουν τα επενδυτικά ταμεία. Είναι πολύ πιο εύκολο λοιπόν να χρηματοδοτηθεί με αυτό τον τρόπο μια ανάπτυξη, χωρίς να υπάρχει υπέρβαση ή παράβαση των προνοιών που πρέπει να τηρηθούν.

Υπάρχουν νομικές προδιαγραφές και προϋποθέσεις που πρέπει να ακολουθήσουμε για να δημιουργήσουμε το ταμείο. Το θέμα χειρίζεται μια ομάδα εμπειρογνωμόνων, αλλά δεν υπάρχει τίποτα έτοιμο για να ανακοινωθεί ως προϊόν μέχρι στιγμής. Τα δεδομένα δείχνουν ότι υπάρχει μεγάλη ανάγκη για εναλλακτικά εργαλεία χρηματοδότησης.

Ο στόχος

Πηγές από την Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων αναφέρουν ότι η προσπάθεια έχει διπλό στόχο. Από την μια να μειωθεί το κόστος ηλεκτρικής ενέργειας, κάτι που θα προκύψει από την αύξηση της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Από την άλλη, το να δίνονται άδειες για φωτοβολταϊκά πάρκα, έχει αντίκρισμα στις υποχρεώσεις μας απέναντι στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μόνο εάν και εφόσον αυτά τα πάρκα λειτουργήσουν και παράξουν ενέργεια.

Μέσα Οκτωβρίου η ενοποίηση Astrobank - USB

Παρά το ότι μεγάλωσε έχει να αντιμετωπίσει πολλές προκλήσεις όπως τα ΜΕΔ και η στροφή στην τεχνολογία

Η AstroBank απέκτησε τις τραπεζικές εργασίες της USBBank, περιλαμβανομένου του προσωπικού και εξαιρουμένων ορισμένων ακινήτων, έναντι τιμήματος ύψους 40,2 εκατ. ευρώ.

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Ενοποίηση συστημάτων. Ή στη γλώσσα των τραπεζικών που αρέσκονται στα αγγλικά, «ιντεγκρέισον». Μία λέξη που έγινε γνωστή με το δύσκολο τρόπο, όταν οι πελάτες της Λαϊκής χρειάστηκαν αναγκαστικά να περάσουν στα συστήματα της Τράπεζας Κύπρου αφού έκλεισε. Η ενοποίηση των συστημάτων των δύο τραπεζών, χρειάστηκε ένα χρόνο για να ολοκληρωθεί. Το Σαββατοκύριακο που προηγήθηκε έγινε η ενοποίηση της Ελληνικής Τράπεζας και της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας και στα μέσα του Οκτωβρίου 2019 θα γίνει η ενοποίηση των συστημάτων της Astrobank και της USBBank. Ενώ ο αρχικός σχεδιασμός της Astrobank ήταν να ενοποιήσει τα συστήματά της με την USBBank το ίδιο Σαββατοκύριακο με αυτό που θα προχωρούσε και η Ελληνική με τη ΣΚΤ, άλλαξε σχέδια, γεγονός που έδωσε αφορμή για σχόλια του τύπου πως το όλο εγχείρημα απέτυχε. Καλά πληροφορημένες πηγές εξήγησαν στην «Κ» πως η ενοποίηση των συστημάτων Astrobank και USBBank δεν ήταν μια διαδικασία που απέτυχε, αφού αν και σωστά είχε διαρρεύσει πως θα γινόταν το προηγούμενο Σαββατοκύριακο, η ενοποίηση είχε μετατεθεί για τα μέσα Οκτωβρίου, από τις αρχές Αυγούστου. Όπως είπαν, το σύστημα στο οποίο και η Astrobank βασίζεται, είναι αυτό που είχε ως Τράπεζα Πειραιώς Κύπρου, αφού εξάλλου παραμένει ως μέτοχος μέχρι και τώρα στην τράπεζα. Astrobank όμως και Τράπεζα Πειραιώς Κύπρου συμφώνησαν αρχές Αυγούστου πως η δεύτερη δεν θα μπορούσε να φέρει εις πέρας την εντολή ενοποίησης το Σεπτέμβριο. Οι ίδιες πηγές ανέφεραν πως η περίοδος της ενοποίησης των δύο τραπεζών άρχισε από το τέλος

Astrobank όμως και Τράπεζα Πειραιώς Κύπρου συμφώνησαν αρχές Αυγούστου πως η δεύτερη δεν θα μπορούσε να φέρει εις πέρας την εντολή ενοποίησης το Σεπτέμβριο.

Μαρτίου 2019, άρα υπήρχε ένα ιδιαίτερα απαιτητικό και στενό χρονοδιάγραμμα. Τόνισαν πως για την ενοποίηση των συστημάτων με αυτά της USBBank δεν θα χρειαζόταν ένας χρόνος, όπως έγινε με την Ελληνική, άρα δεν υπήρχε ιδιαίτερος λόγος να πιέσουν το χρονοδιάγραμμα για να προχωρήσουν εντός Σεπτεμβρίου. Από την άλλη, γνώστες τέτοιων ζητημάτων οι οποίοι δεν πρόσκειντο στην Astrobank σχολίασαν πως το χρονικό διάστημα των έξι μηνών ήταν ήδη μεγάλο για την απορρόφηση μίας μικρής τράπεζας όπως η USBBank, διότι το χρονικό πλαίσιο της ενσωμάτωσης της κάθε τράπεζας είναι διαφορετικό και προχωρά βάσει των μεγεθών που απορροφά. Ωστόσο, κατέστησαν σαφές πως το σημαντικό στην όλη διαδικασία δεν είναι τόσο το χρονοδιάγραμμα, όσο να γίνει σωστά η διαδικασία και δίχως προβλήματα η μετάβαση των πελατών της USB στα συστήματα της Astrobank.

Η AstroBank απέκτησε τις τραπεζικές εργασίες της USBBank, περιλαμβανομένου του προσωπικού και εξαιρουμένων ορισμένων ακινήτων, έναντι 40,2 εκατ. ευρώ. Η συναλλαγή χρηματοδοτήθηκε από ίδιους πόρους και υποστηρίχθηκε από αύξηση κεφαλαίου ύψους 54 εκατ. ευρώ, κυρίως από τους υφιστάμενους μετόχους της AstroBank.Το σύνολο ενεργητικού της τράπεζας μεγάλωσε πέραν του 50% και έφτασε τα 2,1 δισ. ευρώ, ενώ οι μεικτές χορηγήσεις ανέρχονται σε 1,2 δισ. ευρώ, με τις καταθέσεις πελατών στα 1,9 δισ. ευρώ. και τα κεφάλαια πέραν των 160 εκατ. ευρώ.

Οι προκλήσεις

Το μεγάλο στοίχημα από εδώ και πέρα για την Astrobank είναι να μειώσει το μεγάλο ποσοστό των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων της που κυμαίνονται στο 55% μετά την απορρόφηση όλων των εργασιών της USBBank και με cost to income πάνω από το 70%. Η συναλλακτική συμπεριφορά της USBBank στο πρώτο εξάμηνο του 2018, δείχνει πως η τράπεζα είχε παραχωρήσει 268,5 εκατ. δάνεια σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις και 153,4 εκατ. ευρώ οικιστικά δάνεια. Από αυτά, τα 171,7 εκατ. είχαν επιστρέψει σε ΜΕΔ όσον αφορά στα δάνεια των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, ενώ από τα δάνεια των νοικοκυριών, είχαν γίνει ΜΕΔ 95 εκατομμύρια.

Παράλληλα, η Astrobank έχει και άλλες προκλήσεις, που έχουν όλες οι μικρές τράπεζες. Το κόστος της συμμόρφωσης είναι ένας παράγοντας που δεν μπορεί να αποφευχθεί, καθώς αν και δεν εποπτεύεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική, εποπτεύεται από την Κεντρική Τράπεζα που είναι σε συνεχή ανοιχτή γραμμή με την πρώτη. Σε ένα περιβάλλον με τόσο χαμηλά επιτόκια, τόσο ανταγωνιστικό και με διψήφιο αριθμό τραπεζών στην χώρα, η βιωσιμότητά της κρίνεται από τη γρήγορη μετάβασή της στην ψηφιακή εποχή και με προϊόντα τα οποία θα τη διαφοροποιήσουν από τις υπόλοιπες. Εξάλλου, είχε δηλώσει και προσφάτως σε συνέντευξή της στην «Κ» η διευθύντρια ηλεκτρονικής τραπεζικής της Astrobank, Έλενα Ορφανίδου, τα εξής: «Η οργανωτική δομή και το μέγεθος μας, είναι σε θέση να μας προσφέρει ευελιξία και λήψη γρήγορων αποφάσεων. Το μοντέλο αυτό ωστόσο, θα πρέπει να συνδυαστεί με ένα ολοκληρωμένο στρατηγικό σχέδιο δράσης, το οποίο θα μας επιτρέψει να μεγιστοποιήσουμε τα οφέλη της τεχνολογίας αλλά και να ελαχιστοποιήσουμε το κόστος μας. Μία ολοκληρωμένη στρατηγική επιχειρησιακού, πελατοκεντρικού και λειτουργικού μετασχηματισμού, σε συνδυασμό με το μέγεθος και το οργανωτικό μας μοντέλο, θα αποτελέσει το κεντρικό όχημά μας στην επιτυχή μετάβαση στη νέα εποχή. Στόχος μας είναι να προχωρήσουμε άμεσα σε τεχνολογικές αναβαθμίσεις και εφαρμογές οι οποίες θα βοηθήσουν στη βελτίωση της ποιότητας, του εύρους και της ταχύτητας των προσφερόμενων μας υπηρεσιών, θα διευρύνουν τα δίκτυα και μέσα εξυπηρέτησης των πελατών μας, θα αναβαθμίσουν την αποτελεσματικότητα των λειτουργιών back office και στήριξης εργασιών και πολλά άλλα».

Φθηνή ρευστότητα έως 10 δισ. για τις ελληνικές τράπεζες

Ετοιμα να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα TLTRO III της ΕΚΤ τα πιστωτικά ιδρύματα

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Ετοιμες να αξιοποιήσουν τα εργαλεία που παρέχει το ευρωσύστημα, αντλώντας έως και 10 δισ. ευρώ φθηνής ρευστότητας για τα επόμενα τρία χρόνια, είναι οι ελληνικές τράπεζες. Το νέο πρόγραμμα χορήγησης φθηνού χρήματος από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, γνωστό ως TLTRO III, έκανε χθες πρεμιέρα και, παρά το γεγονός ότι η ζήτηση από τις ευρωπαϊκές τράπεζες κατά την πρώτη ημέρα ενεργοποίησης του προγράμματος υπήρξε υποτονική, οι ελληνικές τράπεζες δηλώνουν έτοιμες να συμμετάσχουν τους προσεχείς μήνες, αξιοποιώντας τα εργαλεία της ΕΚΤ προς όφελος της οικονομίας, για τη χρηματοδότηση μεγάλων, αλλά και μικρότερων επενδυτικών σχεδίων, που φαίνεται να επανεκκινούν.

Η ρευστότητα που «παρκάρουν» σήμερα οι ελληνικές τράπεζες στην ΕΚΤ φθάνει τα 6 δισ. ευρώ και στο πλαίσιο του νέου προγράμματος στόχος είναι το ποσό αυτό να αυξηθεί και να «πέσει» στην οικονομία, εφόσον υπάρξει ζήτηση για υγιή δάνεια. Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο του TLTRO η ΕΚΤ χορηγεί μακροπρόθεσμα δάνεια προς τις τράπεζες με χαμηλό επιτόκιο, προκειμένου να αυξήσουν τη χορήγηση δανείων προς τις επιχειρήσεις. Το επιτόκιο που βαρύνει αυτά τα δάνεια είναι σήμερα αρνητικό και συγκεκριμένα διαμορφώνεται στο -0,5%, γεγονός που σημαίνει ότι η κεντρική τράπεζα «πληρώνει» ουσιαστικά τις τράπεζες προκειμένου να χρηματοδοτήσουν την οικονομία.

Η ρευστότητα που «παρκάρουν» σήμερα οι ελληνικές τράπεζες στην ΕΚΤ φθάνει τα 6 δισ. ευρώ και στο πλαίσιο του νέου προγράμματος στόχος είναι το ποσό αυτό να αυξηθεί και να «πέσει» στην οικονομία, εφόσον υπάρξει ζήτηση για υγιή δάνεια.

Πρόσθετο όφελος για τις τράπεζες θα προκύψει από την αποκλιμάκωση και των επιτοκίων καταθέσεων προς ιδιώτες.

«Η διαθέσιμη ρευστότητα είναι υπέρ το δέον άνετη», σημειώνει αρμόδιο τραπεζικό στέλεχος, με αποτέλεσμα σήμερα «οι τράπεζες να μην έχουν καν ανάγκη τις καταθέσεις του Δημοσίου». Δεν είναι τυχαίο ότι το προηγούμενο πρόγραμμα, ουσιαστικά, μόνο μία τράπεζα κατάφερε να το απορροφήσει, σαφής ένδειξη και του ελλείμματος στις επενδύσεις που υπήρξε τα προηγούμενα χρόνια.

Αν και το ύψος των ενεχύρων που έχουν στη διάθεσή τους προκειμένου να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα δεν είναι ανεξάντλητο –συγκεκριμένα εκτιμάται κοντά στα 15 δισ. ευρώ–, στην παρούσα φάση το ποσό αυτό θεωρείται ότι είναι επαρκές για να καλύψει τις ανάγκες της οικονομίας που συνεχίζει να χαρακτηρίζεται από τη χαμηλή ζήτηση για δάνεια, τουλάχιστον από την πλευρά των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Στο πλαίσιο των επόμενων κινήσεων που σχεδιάζουν οι τράπεζες είναι η αποπληρωμή των δανείων που έχουν λάβει μέσα από το προηγούμενο πρόγραμμα, μέρος των οποίων είναι στα «αζήτητα» αφού δεν έγινε δυνατό να απορροφηθούν. Ετσι αναμένεται να μηδενίσουν το κοντέρ και να συμμετάσχουν στο νέο TLTRO, με αυξημένα μάλιστα ποσά, στον βαθμό που στον σχεδιασμό τους είναι να υποκαταστήσουν και μέρος της ρευστότητας που αντλούν από τη διατραπεζική, το ύψους της οποίας υπολογίζεται στα 22 δισ. ευρώ και για τις τέσσερις συστημικές τράπεζες. Το όφελος των 50 μονάδων βάσης που προκύπτει από τη μείωση του επιτοκίου αποδοχής καταθέσεων στο - 0,50% δημιουργεί ένα επιπλέον κίνητρο για τις τράπεζες, καθώς μεταφράζεται σε όφελος 5 εκατ. για κάθε 1 δισ. ευρώ ετησίως τον χρόνο. Ετσι, υπό την προϋπόθεση ότι ο δανεισμός από το ευρωσύστημα στο πλαίσιο του νέου προγράμματος μπορεί να αυξηθεί στα 10 δισ. ευρώ, το όφελος μπορεί να φτάσει τα 50 εκατ. ετησίως, δηλαδή στα 150 εκατ. ευρώ στα τρία χρόνια, που είναι η διάρκεια του νέου TLTRO.

Πρόσθετο όφελος για τις τράπεζες από την επεκτατική πολιτική της ΕΚΤ και τη μείωση του κόστους χρήματος θα προκύψει από την αποκλιμάκωση και των επιτοκίων καταθέσεων προς ιδιώτες, που σήμερα διαμορφώνονται στο 0,50% - 0,60% και αναμένεται έως τα τέλη του χρόνου να υποχωρήσουν περαιτέρω, ενώ ελεγχόμενη αναμένεται να είναι η πίεση από την ανατιμολόγηση των δανείων.

Ισχυρό σήμα στις αγορές για σταδιακή επιστροφή στην κανονικότητα

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Νέα βελτίωση σημείωσαν τα ελληνικά ομόλογα μετά και την αποστολή του αιτήματος της Ελλάδας για την πρόωρη αποπληρωμή του δανείου του ΔΝΤ, ενώ ώθηση δέχθηκαν και από το γενικότερα θετικό κλίμα που υπάρχει στην αγορά ομολόγων της Ευρωζώνης. Η απόδοση του ελληνικού 10ετούς υποχώρησε στο 1,54% και κοντά στα ιστορικά χαμηλά που σημείωσε την περασμένη Πέμπτη, με το spread να διαμορφώνεται στις 201 μ.β., ενώ ισχυρή πτώση της τάξης του 4,7% σημείωσε η απόδοση του 5ετούς ομολόγου η οποία διαμορφώθηκε στο 0,82%. Η αποπληρωμή των ακριβών δανείων του ΔΝΤ στέλνει ένα ισχυρό «σήμα» στις αγορές για σταδιακή επιστροφή της Ελλάδας στην κανονικότητα ενώ βοηθάει στην ενίσχυση της επενδυτικής εμπιστοσύνης, μέσω της βελτίωσης της βιωσιμότητας του ελληνικού χρέους. Παράλληλα, το γεγονός ότι η Ελλάδα θα χρησιμοποιήσει κεφάλαια από το «μαξιλάρι» ρευστότητας για την αποπληρωμή του Ταμείου, και όχι κεφάλαια από μια νέα έκδοση τίτλου, αποτελεί ακόμη ένα σημαντικό μήνυμα για τους επενδυτές, καθώς η διατήρηση του πολύ υψηλού αυτού cash buffer έχει γίνει πολύ ακριβή. Αυτό, σύμφωνα με τους αναλυτές, θα αυξήσει τις πιθανότητες αναβάθμισης της Ελλάδας από τους οίκους.

Αλλωστε ο ΟΔΔΗΧ έχει καλύψει ήδη το πρόγραμμα δανεισμού για το 2019 και δεν έχει στόχο να προχωρήσει σε αλλεπάλληλες εκδόσεις τίτλων στέλνοντας έτσι ένα λανθασμένο σήμα «απληστίας» στις αγορές, αλλά να διατηρήσει τη «δίψα» των αγορών για την Ελλάδα και να δημιουργήσει ένα περιβάλλον «κανονικού» εκδότη για τη χώρα. Βέβαια, ο οργανισμός σκοπεύει να συνεχίσει τις κινήσεις ενίσχυσης της ρευστότητας της αγοράς και σε αυτό το πλαίσιο, όπως έχει αναφέρει η «Κ», εξετάζει την ανταλλαγή των ομολόγων του PSI που δεν είχαν συμμετάσχει στο swap του 2017 μέσω του «ανοίγματος» της πρόσφατης έκδοσης του 10ετούς ομολόγου. Αυτός ήταν και ο σκοπός του ταξιδιού του γενικού διευθυντή του ΟΔΔΗΧ Δημήτρη Τσάκωνα στις ΗΠΑ την περασμένη εβδομάδα, όπου έγινε ένα πρώτο βήμα προσέγγισης εκείνων των funds που κατέχουν αυτούς τους τίτλους, με όλο αυτό εγχείρημα να έχει αναλάβει να «τρέξει» η αμερικανική τράπεζα Goldman Sachs. Τα μηνύματα από τα αμερικάνικα funds ήταν θετικά, ωστόσο υπάρχουν ακόμα αρκετές διαφορές σε ό,τι αφορά την τιμή της ανταλλαγής των τίτλων, γεγονός που κάνει τον ΟΔΔΗΧ να εξετάζει και άλλες επιλογές προκειμένου να διατηρήσει τη συχνή παρουσία της Ελλάδας στις αγορές.

Παρά το τεράστιο ράλι που έχουν σημειώσει αυτό το έτος και ειδικά μετά τις ευρωεκλογές, τα ελληνικά ομόλογα συνεχίζουν αδιάκοπα να παραμένουν στο ραντάρ των διεθνών επενδυτών, με τις ελληνικές αποδόσεις να είναι εξαιρετικά ελκυστικές σε ένα περιβάλλον πληθώρας τίτλων με αρνητικά επιτόκια.

Αν και η Ελλάδα δεν θα συμμετάσχει στο νέο QE που ξεκινάει τον Νοέμβριο η ΕΚΤ, ωστόσο, σύμφωνα με τους αναλυτές, ο νέος γύρος ποσοτικής χαλάρωσης θα πιέσει προς τα κάτω τις αποδόσεις σε όλα τα ομόλογα της Ευρωζώνης και η Ελλάδα αναμένεται να επωφεληθεί σημαντικά από αυτήν την τάση.

Σύμφωνα με την Goldman Sachs, τα ομόλογα της ευρωπεριφέρειας αποτελούν τους μεγάλους κερδισμένους από τα μέτρα Ντράγκι και αναμένει ότι το ράλι στην αγορά θα συνεχιστεί.

Καταλύτης

Μιλώντας στη ΔΕΘ ο επικεφαλής της Mohegan Μάριο Κοντομέρκος (φωτ.) σημείωσε ότι «εδώ και δύο χρόνια, έχουμε εκφράσει τη σταθερή και σοβαρή δέσμευσή μας απέναντι στο έργο που θα αποτελέσει οικονομικό καταλύτη για να γυρίσει σελίδα η Ελλάδα και να δημιουργήσει μια νέα, σύγχρονη ταυτότητα για την Αθήνα».

Ξεχωριστό έργο

Σε πρόσφατες δηλώσεις του στην «Κ» ο πρόεδρος της Hard Rock International, Τζιμ Αλεν, εξήγησε πως «το project του Ελληνικού είναι από τις μεγαλύτερες αστικές αναπτύξεις παγκοσμίως και μοιραζόμαστε το όραμα της κυβέρνησης αλλά και του παραχωρησιούχου για ένα πραγματικά ξεχωριστό έργο που θα ενισχύσει την οικονομία και θα αναδείξει έτι περαιτέρω την πόλη».

Ευκαιρία

Ο Γιώργος Περιστέρης, επικεφαλής της ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, έχει υπογραμμίσει πως «η στρατηγική συνεργασία με τη Mohegan Gaming & Entertainment αποτελεί μία σημαντική εξέλιξη για τον όμιλό μας, καθώς μας δίνει την ευκαιρία να συνεργαστούμε με έναν κορυφαίο στον τομέα του διεθνή όμιλο για ένα εμβληματικό έργο».

Mohegan Sun
ΚΟΝΕΚΤΙΚΑΤ

Hardrock Int.
ΦΛΟΡΙΝΤΑ

Τι πρέπει να αναπτύξει και να λειτουργήσει ο υποψήφιος επενδυτής

ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ
1 καζίνο
500 παιγνιομηχανήματα
100 τραπέζια

ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ
1 ξενοδοχείο πέντε αστέρων
800 κλίνες

ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ
1 συνεδριακό και εκθεσιακό κέντρο συνολικής έκτασης τουλάχιστον 7.500 τ.μ.
ή
1 χώρο συνάθροισης κοινού για αθλητικές ή και πολιτιστικές εκδηλώσεις
με
2.000 θέσεις χωρητικότητα

Το ύψος του ξενοδοχειακού συγκροτήματος που θα φιλοξενεί το καζίνο μπορεί να είναι έως και **200 μέτρα**

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Μάχη Ινδιάνων για το καζίνο στο Ελληνικό

Οι όμιλοι Mohegan (Μοϊκανοί) και Hard Rock (Σέμινολ) θα διεκδικήσουν την άδεια

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Οταν προ δεκαημέρου ο Αμερικανός υπουργός Εμπορίου Ουίλμπουρ Ρος επισκέφθηκε την Αθήνα γνώριζε επακριβώς την ημερομηνία του διαγωνισμού για το καζίνο στο Ελληνικό. Μια ξεκάθαρη ένδειξη του αμερικανικού ενδιαφέροντος για την ανάπτυξη της έκτασης του πρώην αεροδρομίου. Δισεκατομμυριούχος επενδυτής ο ίδιος και εκ των τοποθετηθέντων στη διαδικασία ανακεφαλαιοποίησης των ελληνικών τραπεζών, θυμόταν επίσης πως η εν λόγω επένδυση και ειδικότερα ο διαγωνισμός για το καζίνο είχε περάσει τη βάσανο πολυετών αλλεπάλληλων καθυστερήσεων και αναβολών. Τώρα όμως ήταν σίγουρος πως τα πράγματα θα προχωρήσουν.

Στους μη μυημένους ίσως όλα αυτά να φαίνονται περίεργα. Ομως η αλήθεια είναι πως το καζίνο στο Ελληνικό, που θα συνοδευτεί από την ανέγερση ενός τεράστιου για τα αθηναϊκά δεδομένα ξενοδοχείου, άνω των 2.000 κλινών και έως και 200 μέτρων ύψους, θα είναι η μεγαλύτερη άμεση ξένη επένδυση των τελευταίων δεκαετιών σε παρθένο ελληνικό έδαφος, η greenfield όπως λένε οι Αγγλοσάξονες, εννοώντας ανάπτυξη δραστηριότητας εκ του μηδενός. Θα υπερβεί σίγουρα το ένα δισεκατομμύριο ευρώ και ίσως να φθάσει και πολύ υψηλότερα, σύμφωνα τουλάχιστον με όσα έχουν δηλώσει οι ενδιαφερόμενοι.

Στην τελική ευθεία για την κατάθεση δεσμευτικής οικονομικής και τεχνικής προσφοράς για την άδεια λειτουργίας και διαχείρισης αυτού του ολοκληρωμένου συγκροτήματος ψυχαγωγίας και καζίνο στο Ελληνικό έχουν εισέλθει δύο εμφανείς διεκδικητές. Πρόκειται για τους ομίλους της Mohegan Gaming & Entertainment και της Hard Rock International. Η αντιπαράθεση δύο τόσο μεγάλων ομίλων φαίνεται ικανή να διασφαλίσει επένδυση σημαντικά υψηλότερη του ενός δισεκατομμυρίου και υψηλότατο τίμημα για την άδεια. Αμφότεροι ανήκουν σε αμερικανικά συμφέροντα και μάλιστα γηγενών Αμερικανών.

Πρόκειται για τη μεγαλύτερη άμεση ξένη επένδυση των τελευταίων δεκαετιών στην Ελλάδα.

Η Mohegan ανήκει στο έθνος των Μοϊκανών που έγιναν γνωστοί παγκοσμίως από το μυθιστόρημα του Τζέιμς Φένιμορ Κούπερ «Ο τελευταίος των Μοϊκανών», μια συγκινητική ιστορία περιπέτειας και ηρωισμού που έγινε και ταινία. Η Hard Rock ανήκει στη λιγότερο γνωστή διεθνώς φυλή των Σέμινολ της Φλόριντα. Υπό την ηγεσία του ελληνικής καταγωγής Μάριου Κοντομέρκου η πρώτη και του Τζιμ Αλεν η δεύτερη, ετοιμάζονται να συγκρουστούν μετωπικά στις 4 Οκτωβρίου για την εξασφάλιση της άδειας και, κυρίως, της ευκαιρίας να φτιάξουν το μεγαλύτερο συγκρότημα ψυχαγωγίας και καζίνο στην Ανατολική Ευρώπη και τη Νοτιοανατολική Μεσόγειο και ένα από τα μεγαλύτερα παγκοσμίως.

Φυσικά ουδείς μπορεί να αποκλείσει το ενδεχόμενο να κατατεθεί και άλλη δεσμευτική προσφορά στον διαγωνισμό, καθώς τον σχετικό φάκελο έχουν πάρει πολλοί ακόμα, μεταξύ των οποίων η Caesars και η Genting. Οι δύο τελευταίες, αν και αρχικά συμμετείχαν στις σχετικές διαβουλεύσεις, αποσύρθηκαν από την ενεργό παρουσία στην όλη διαδικασία τους τελευταίους μήνες. Η πρώτη, μια ακόμα μεγάλη αμερικανική εταιρεία, για λόγους που συνδέονται με την αναδιοργάνωσή της και την εστίασή της στην αμερικανική αγορά.

Η δεύτερη, μαλαισιανή εταιρεία, χωρίς κάποιον ορατό λόγο. Αντιθέτως, Mohegan και Hard Rock όχι μόνον πραγματοποιούν συνεχείς επαφές αλλά χτίζουν και τη δημόσια εικόνα και τις σχέσεις τους στην Ελλάδα. Ούτως τεκμαίρεται πως θα είναι οι δύο μονομάχοι. Αξίζει να σημειωθεί πάντως πως προηγήθηκε και συζητήθηκε κλιμακούμενο το ενδιαφέρον της Mohegan και οψίμως μόνον παρουσιάσθηκε δημοσίως η Hard Rock.

Με Ελληνες συμμάχους στην τελική ευθεία οι δύο διεκδικητές

Mohegan Gaming & Entertainment και Hard Rock International εμφανίζονται σε διαφορετικό στάδιο διεθνούς ανάπτυξης: η Mohegan αναπτύσσει μεγάλο συγκρότημα στη Νότιο Κορέα, εξαγόρασε πρόσφατα δύο μεγάλα ξενοδοχειακά συγκροτήματα και καζίνο στη Βόρεια Αμερική και ανακοινώνει άμεσα νέα μεγάλη εξαγορά στις δυτικές Ηνωμένες Πολιτείες. Η Hard Rock από το πρώτο μισό της τρέχουσας δεκαετίας έχει εξασφαλίσει την άδεια ανάπτυξης μεγάλου συγκροτήματος στην Ισπανία, η οποία όμως ακόμη δεν έχει τροχοδρομήσει, ενώ στην Κύπρο όπου εξασφάλισε άδεια για καζίνο αποχώρησε πουλώντας τα δικαιώματά της σε κινεζική εταιρεία. Φυσικά στην περίπτωση του Ελληνικού, σύμφωνα με την ανεξάρτητη αρχή «Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου Παιγνίων», πρόεδρος της οποίας είναι ο Ευάγγελος Καραγρηγορίου και που διενεργεί τον διαγωνισμό, έχουν ληφθεί μέριμνες που αποκλείουν τέτοιες εξελίξεις. Ειδικότερα, σύμφωνα με τους όρους της διακήρυξης, τίθεται όριο υποχρεωτικής παραμονής 8 ετών του βασικού επενδυτή, ενώ τίθενται και αυστηρότατοι όροι σε περίπτωση που κάποιος εκ των μετόχων του επενδυτικού σχήματος αποφασίσει να μεταβιβάσει την επιμέρους συμμετοχή του. Και οι δύο διεκδικητές έχουν ή φέρονται να προσπαθούν να σχηματίσουν κοινοπραξίες και με εγχώριους ομίλους, ενώ βρίσκονται σε συζητήσεις και με τις ελληνικές τράπεζες για τη χρηματοδότηση των επενδυτικών τους σχεδίων. Η Mohegan έχει συστήσει κοινοπραξία με τη ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ με τη συμμετοχή της πρώτης στο 65% και της δεύτερης στο 35%, αναφέρουν οι σχετικές πληροφορίες. «Θεωρούμε ότι η αξιοπιστία, η αποτελεσματικότητα και η βαθιά γνώση της ελληνικής αγοράς που διαθέτει η ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ θα μας βοηθήσουν να υλοποιήσουμε το όραμά μας για το Ελληνικό, την Αθήνα και την Ελλάδα», έχει δηλώσει ο επικεφαλής της Mohegan, Μάριος Κοντομέρκος. Από την πλευρά της η Hard Rock διά στόματος του δικού της επικεφαλής Τζιμ Αλεν δεν έχει αποκλείσει τη συμμετοχή και ελληνικών ομίλων στο σχήμα του, αλλά έχει αποφύγει να επιβεβαιώσει δηλώσεις του προέδρου της Intrakat Δημήτρη Κούτρα για σχετική συμφωνία συνεργασίας.

Σύμφωνα με την προκήρυξη, είναι υποχρεωτική η παραμονή του βασικού επενδυτή για 8 χρόνια.

Σε πρόσφατη συνέντευξή του στην «Κ» ο Τζιμ Αλεν της Hard Rock υπογράμμισε πως «θέλουμε να αναπτύξουμε στο Ελληνικό ένα ολοκληρωμένο τουριστικό και ψυχαγωγικό συγκρότημα που θα είναι πολλά παραπάνω πράγματα από ένα απλό κουτί με κερματοδέκτες και τραπέζια τυχερών παιχνιδιών», προσθέτοντας ότι «υπολογίζουμε πως η συνολική επένδυση θα είναι σημαντικά υψηλότερη από το επίπεδο του 1 δισ. ευρώ».

Από την πλευρά του ο Μάριος Κοντομέρκος της Mohegan, σε συνέντευξή του νωρίτερα φέτος στην «Κ», αρκέστηκε να πει για το θέμα ότι «το ύψος της επένδυσης, οι δαπάνες δηλαδή που θα δεσμευτεί να κάνει ο κάθε υποψήφιος για την ανάπτυξη του ολοκληρωμένου συγκροτήματος καζίνο, είναι μέρος της διαγωνιστικής διαδικασίας και ως εκ τούτου δεν μπορώ να σας αποκαλύψω τις προθέσεις μας. Ομως αυτό που μπορώ να σας πω με βεβαιότητα είναι πως όλες οι προϋποθέσεις για να κατασκευαστεί ένα πραγματικά θεαματικό σε διεθνές επίπεδο ολοκληρωμένο συγκρότημα ψυχαγωγίας και καζίνο στο Ελληνικό είναι στη θέση τους».

Συγκρότημα πέντε αστέρων, ύψους έως και 200 μέτρων, με 2.000 κλίνες

Το αποτέλεσμα του διαγωνισμού θα χρειαστεί χρόνο πέραν της 4ης Οκτωβρίου για να γίνει γνωστό. Η αξιολόγηση από τη σχετική επιτροπή των εγγράφων των τεχνικών και οικονομικών προσφορών εκτιμάται πως θα αναλώσει το μεγαλύτερο μέρος του Οκτωβρίου, λόγω της περιπλοκότητας του αντικειμένου, αναφέρουν πηγές της Επιτροπής στην «Κ».

Δύο είναι οι παράμετροι που θα κρίνουν τον νικητή: η οικονομική προσφορά για την άδεια και η τεχνική προσφορά για το τι θέλει να χτίσει ο καθένας.

Η οικονομική προσφορά περιλαμβάνει το αρχικό τίμημα για την άδεια και το συνολικό ετήσιο τίμημα που θα καταβάλλεται από το τρίτο μέχρι και το εικοστό πέμπτο έτος της 30ετούς παραχώρησης της άδειας.

Η τεχνική προσφορά θα βαθμολογηθεί σύμφωνα με κριτήρια σχετικά με το μέγεθος και την ποιότητα της ανάπτυξης. Αυτή πρέπει κατ' ελάχιστον να περιλαμβάνει ανάπτυξη ξενοδοχείου τουλάχιστον 5 αστέρων με δυναμικότητα περίπου 2.000 κλινών και καθαρή επιφάνεια χώρων για την εξυπηρέτηση των απαιτούμενων αναγκών, τουλάχιστον 60.000 τετραγωνικών.

Θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει συνεδριακό και εκθεσιακό κέντρο τουλάχιστον 12.000 τετραγωνικών, χώρο για αθλητικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις με μίνιμουμ αριθμό θέσεων τις 3.000, χώρο για καζίνο τουλάχιστον 12.000 τετραγωνικών.

Το μέγιστο ύψος του συγκροτήματος που θα φιλοξενήσει το ξενοδοχείο δύναται να είναι έως 200 μέτρα σύμφωνα με τις σχετικές προβλέψεις.

Το υπό τη Lamda Development σχήμα του παραχωρησιούχου, που θα αξιοποιήσει το σύνολο της έκτασης του πρώην αεροδρομίου, θα συνάψει μισθωτήριο συμβόλαιο με τον επενδυτή που θα αναδείξει η διαγωνιστική διαδικασία και το οποίο θα προβλέπει μίσθωμα ως ποσοστό επί των εσόδων της συνολικής δραστηριότητας του ξενοδοχειακού συγκροτήματος και του καζίνο και ελάχιστο ετήσιο εγγυημένο μίσθωμα σε περίπτωση που το ποσοστό δεν ανέλθει άνω του ελάχιστου επιπέδου που θα προσδιορίζεται.

Οικονομική προσφορά και τεχνικές προδιαγραφές θα κρίνουν τον τελικό νικητή.

Η σύμβαση αυτή και οι επιμέρους όροι της θα κοινοποιηθούν στους επενδυτές τις αμέσως επόμενες ημέρες και πάντως σε εύλογο χρόνο πριν από την κατάθεση των δεσμευτικών προσφορών.

Σύμφωνα με την προκήρυξη του διαγωνισμού, φυσικό αντικείμενο της σύμβασης με το ελληνικό Δημόσιο είναι η παραχώρηση μίας άδειας καζίνο ευρέος φάσματος δραστηριοτήτων εντός του μητροπολιτικού πόλου του Ελληνικού, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 357 και επόμενα του ν. 4512/2018.

Να σημειωθεί πως με την άδεια αυτή τα έσοδα για τον διαγωνισμό της οποίας θα εισπράξει το ελληνικό Δημόσιο, θα παρασχεθεί δικαίωμα αποκλειστικότητας στην Περιφέρεια Αττικής, πλην της χωρικής υποενότητας στην οποία βρίσκεται και λειτουργεί το «Ελληνικό Καζίνο Πάρνηθας Α.Ε.», ή πλην της χωρικής υποενότητας στην οποία αυτό θα μεταφερθεί κατά νόμιμη ενάσκηση του παρεχομένου από τις διατάξεις του άρθρου 6 του ν. 4499/2017 δικαιώματος. Κάτι που σημαίνει πως τα δύο αυτά καζίνο θα είναι και τα μόνα στην Αττική.

Υπενθυμίζεται πως το καζίνο της Πάρνηθας θα μεταφερθεί στην έκταση γνωστή και ως «κτήμα Δηλαβέρη» που βρίσκεται στη συμβολή των λεωφόρων Σπύρου Λούη και Κηφισίας, απέναντι δηλαδή από το Golden Hall και λίγο βορειότερα του νοσοκομείου Υγεία.

Η «χρυσή βίζα» εκτοπίζει τους κατοίκους της Λισσαβώνας

Στα ύψη οι τιμές των ακινήτων, που είναι πλέον απρόσιτα για τους Πορτογάλους

Εχουν παρέλθει επτά χρόνια από το 2012, οπότε η Πορτογαλία εισήγαγε για πρώτη φορά το σύστημα της «χρυσής βίζας», δηλαδή την παροχή άδειας παραμονής σε αλλοδαπούς ως αντάλλαγμα για επενδύσεις ύψους τουλάχιστον 500.000 ευρώ. Εχει κατορθώσει να προσελκύσει 4,3 δισ. ευρώ στην πορτογαλική αγορά ακινήτων από κεφάλαια ξένων επενδυτών. Ωστόσο, αυτή η «εισβολή» ξένου χρήματος, που είναι τόσο αναγκαία για τη χώρα της Ιβηρικής, έχει οδηγήσει σε δυσθεώρητα ύψη τις τιμές των ακινήτων καθιστώντας τα απρόσιτα για τους Πορτογάλους. Οπως χαρακτηριστικά τονίζει σχετικό ρεπορτάζ του Bloomberg, οι αυτόχθονες έχουν γίνει «παράπλευρη απώλεια» της πολιτικής της «χρυσής βίζας» και δεν διαφαίνεται καμία προοπτική να αποκλιμακωθούν οι τιμές στο μέλλον.

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Eurostat, μόνον το πρώτο τρίμηνο του έτους οι τιμές των ακινήτων στην Πορτογαλία αυξήθηκαν κατά 9,2%, καταγράφοντας τη μεγαλύτερη αύξηση στην Ευρωζώνη.

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Eurostat, μόνο το πρώτο τρίμηνο του έτους οι τιμές των ακινήτων στην Πορτογαλία αυξήθηκαν κατά 9,2%, καταγράφοντας τη μεγαλύτερη αύξηση στην Ευρωζώνη, αλλά και τη μεγαλύτερη στην ευρύτερη Ε.Ε. μετά την Τσεχία και την Ουγγαρία. Ο πρωθυπουργός Αντόνιο Κόστα, που αναμένεται να αναδειχθεί και πάλι νικητής στην εκλογική αναμέτρηση του επόμενου μήνα, έχει επανειλημμένως τονίσει πως η χώρα χρειάζεται πραγματικά αυτήν την πολιτική για να εξακολουθήσει να προσελκύει κεφάλαια. Και ο υπουργός Εξωτερικών Αουγκούστο Σάντος Σίλβα έχει φτάσει στο σημείο να χαρακτηρίσει «εθνικό δικαίωμα» το επίμαχο πρόγραμμα προσέλκυσης επενδυτών. «Δεν έχουν την πολυτέλεια να πουν όχι», τονίζει ο Τιάγκο Γκουερέιρο, δικηγόρος που ζει στη Λισσαβώνα και ειδικεύεται σε φορολογικά θέματα. Οπως επισημαίνει ο ίδιος, «τα κίνητρα που έδωσε η κυβέρνηση έχουν μετατρέψει πόλεις όπως η Λισσαβώνα σε μαγνήτες για τους επενδυτές, χάρη στους οποίους εξελίχθηκαν σε κορυφαίους τουριστικούς προορισμούς».

Πολλές ευρωπαϊκές χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας, αλλά και της Ισπανίας, έχουν υιοθετήσει διάφορες εκδοχές της «χρυσής βίζας». Συνήθως τα συστήματα αυτά επιβιώνουν μέχρις ότου αρχίσουν οι μαζικές αντιδράσεις για την εκτίναξη των τιμών των ακινήτων και τη διαφθορά που υπερκαλύπτουν τα οφέλη. Η πολιτική πίεση αναγκάζει τότε τις κυβερνήσεις να τα καταργήσουν. Στην Πορτογαλία, όμως, η κατάσταση ενδέχεται να διαρκέσει για χρόνια. Η διαφορά από άλλες χώρες συνίσταται στο ότι υπάρχουν ακόμη πολλά ακίνητα που χρειάζονται ανακαίνιση και οι τιμές παραμένουν σε σχετικά λογικά επίπεδα συγκρινόμενες τουλάχιστον με άλλες χώρες της Ευρώπης. Δεν έχει περάσει πολύς καιρός από τότε που η Ευρώπη ανέκαμψε από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση.

Στη διάρκεια της κρίσης, όμως, η Πορτογαλία είχε μείνει πίσω από τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες σε ό,τι αφορά την προσέλκυση επενδύσεων. Τότε, πολλά κτίρια στο ιστορικό κέντρο της Λισσαβώνας κινδύνευαν να καταρρεύσουν. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των δημοτικών αρχών της πορτογαλικής πρωτεύουσας, είχαν γίνει ερείπια ή βρίσκονταν σε κακή κατάσταση περίπου 12.000 κτίρια, σχεδόν το 20% του συνόλου των ακινήτων στην πόλη. Αυτό άρχισε να αλλάζει το 2012, όταν η κυβέρνηση κατήργησε τα όρια στα επίπεδα των ενοικίων και εισήγαγε το σύστημα της «χρυσής βίζας» όπως και τις φοροαπαλλαγές, με σκοπό πάντα να προσελκύσει ξένους επενδυτές. Ετσι σήμερα βλέπει κανείς στη Λισσαβώνα να είναι σε εξέλιξη εργασίες αποκατάστασης σε διάφορα μέγαρα, πολλά παλιά κτίρια να μετατρέπονται σε ξενοδοχεία, διαμερίσματα να προσφέρονται για βραχυχρόνια ενοικίαση και να κατασκευάζονται πολυτελή πολυκαταστήματα.

Την ίδια στιγμή, όμως, μεγάλος αριθμός κατοίκων της πρωτεύουσας αναγκάζεται να την εγκαταλείψει και να μετακομίσει σε φθηνότερες περιοχές αδυνατώντας να αντεπεξέλθει στο ύψος των ενοικίων. Τον περασμένο μήνα, online διαφήμιση πρότεινε στους Πορτογάλους να ενοικιάσουν έναντι 600 ευρώ τον μήνα κοντέινερ που έχουν μετατραπεί σε κατοικίες. Τους συνιστά να τα επιλέξουν ως λύση στην έλλειψη προσιτής στέγης στη Λισσαβώνα. Παρενέβη άμεσα το δημοτικό συμβούλιο της πρωτεύουσας και τα κοντέινερ εξαφανίστηκαν. Διέρρευσε, όμως, η είδηση στην εφημερίδα Publico και κατέστησε σαφή την έκταση του προβλήματος.

Αδύνατον να κρατήσει ρυθμό 6% η κινεζική ανάπτυξη

Ο Κινέζος πρωθυπουργός Λι Κεκιάνγκ δήλωσε ότι είναι πλέον «πολύ δύσκολο» για την οικονομία να αναπτύσσεται με ρυθμό υψηλότερο του 6%.

Σύμφωνα με τον Λι, η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία παγκοσμίως αντιμετωπίζει μια «σαφέστατη καθοδική πίεση», λόγω της επιβράδυνσης στην παγκόσμια ανάπτυξη και της ενίσχυσης του προστατευτισμού παγκοσμίως. Αυτή η «περίπλοκη διεθνής κατάσταση», όπως τη χαρακτήρισε ο Λι, σε συνδυασμό με την επιβράδυνση της ανάπτυξης στο χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων περίπου 30 ετών την περίοδο Απριλίου - Ιουνίου, ενισχύει τις πιθανότητες για άσκηση ακόμη πιο χαλαρής νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής από το Πεκίνο. Εξηγώντας γιατί η Κίνα «πολύ δύσκολα» θα αναπτύσσεται με ρυθμό 6% ή παραπάνω, ο Λι Κεκιάνγκ αναφέρθηκε στην υψηλή βάση υπολογισμού (base effect), δηλαδή στο γεγονός ότι ο ρυθμός ανάπτυξης μιας οικονομίας εκφράζεται ως ποσοστιαία μεταβολή σε σύγκριση με τον ρυθμό ανάπτυξης του προηγούμενου έτους. Οπότε, αν είναι υψηλός ο περυσινός ρυθμός ανάπτυξης, είναι πιο δύσκολο να επαναληφθεί μια τέτοια επίδοση.

Παρά την εφαρμογή μιας σειράς επεκτατικών μέτρων το τελευταίο έτος, πολλοί αναλυτές εκτιμούν ότι το Πεκίνο πρέπει να διοχετεύσει ακόμη περισσότερο χρήμα στην οικονομία, προκειμένου να αποτρέψει το ενδεχόμενο μεγαλύτερης επιβράδυνσης, σύμφωνα με το Reuters. Χθες, τέθηκε σε ισχύ η μείωση των ελάχιστων υποχρεωτικών αποθεματικών στις τράπεζες για τρίτη φορά φέτος, κάνοντας ένεση ρευστότητας στην οικονομία αξίας 126,35 δισ. δολαρίων. Η βιομηχανική παραγωγή αυξήθηκε τον Αύγουστο με τον μικρότερο ρυθμό από το 2002, κατά 4,4% σε ετήσια βάση, και υποχώρησε από το 4,8% του Ιουλίου. Απογοητευτικά ήταν και τα αποτελέσματα, που εξέδωσε, χθες, η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Κίνας, στις λιανικές πωλήσεις και στις επενδύσεις, με αποτέλεσμα να ενισχύονται οι φήμες περί μείωσης των επιτοκίων δανεισμού. Μετά τη δημοσίευση των οικονομικών στοιχείων της Κίνας, η Citigroup αναθεώρησε επί τα χείρω την πρόβλεψή της για ανάπτυξη της κινεζικής οικονομίας από 6,3% στο 6,2% το 2019, ενώ για το 2020 από 6% στο 5,8%. «Πλέον, δεν αναμένουμε ανάκαμψη της ανάπτυξης στο τέταρτο τρίμηνο. Ειδικότερα, τώρα είμαστε επιφυλακτικοί σχετικά με την ανάκαμψη των επενδύσεων στις υποδομές και στις λιανικές πωλήσεις», όπως δήλωσε στο Bloomberg ο Γιου Σιανγκρόνγ, οικονομολόγος της Citigroup στο Χονγκ Κονγκ.

Απαισιόδοξος εμφανίστηκε ο Κινέζος πρωθυπουργός Λι Κεκιάνγκ.

Η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία παγκοσμίως αντιμετωπίζει μία καθοδική πίεση.

Τμήμα Δασών

Αρ. Διαγωνισμού Τ.Δ. 67/2019

1. Το Τμήμα Δασών του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος προκηρύσσει Αρχιτεκτονικό Διαγωνισμό ενός Σταδίου στο Πλαίσιο Υλοποίησης του Σχέδιου Αειφόρου Ανάπτυξης του Εθνικού Δασικού Πάρκου Ακάμα για τους Κόμβους Υποδομών Διαχείρισης.

2. Αντικείμενο του παρόντος Αρχιτεκτονικού Διαγωνισμού θα είναι η μελέτη των 5 από τους 14 Κόμβους, καθώς επίσης και η χωροθέτηση των άλλων εννέα (9) Κόμβων.
3. Οι μελέτες θα πρέπει να υποβληθούν στον Γραμματέα της Κριτικής Επιτροπής το αργότερο μέχρι την Παρασκευή 6 Δεκεμβρίου, 2019 μεταξύ των ωρών 09:00 π.μ. μέχρι 13:00 π.μ. στη διεύθυνση Τμήμα Δασών, Λουκή Ακρίτα 26, 1100 Λευκωσία (Γραφείο Αρχείου Τμήματος Δασών).

4. Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αποτείνονται στον Γραμματέα της Κριτικής Επιτροπής κ. Ανδρέα Αντωνίου Τηλέφωνο: 00357 99644556, 00357 22805547, Αρ. τηλεομοιότυπου: +357 22805542 και e-mail: aantoniou@fd.moa.gov.cy.

CONSPEL

AVAX MIDDLE EAST

Η Εταιρεία **CONSPEL (CYPRUS) LIMITED** του ομίλου **AVAX MIDDLE EAST LTD** ζητεί προσωπικό για εργοδότηση για τα έργα της στη Λεμεσό.

ΤΕΧΝΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

1. Υδραυλικούς με γνώσεις/εξειδίκευση σε εγκαταστάσεις σωληνώσεων HDPE και PPR.
2. Υδραυλικούς με γνώσεις/εξειδίκευση σε εγκαταστάσεις συστημάτων πυρόσβεσης.
3. Τεχνικούς ψυκτικών εγκαταστάσεων
4. Ελασματουργούς για κατασκευή και εγκατάσταση αεραγωγών.

ΓΡΑΦΕΙΑΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

1. Σχεδιαστές AutoCAD Μηχανολογικών Εγκαταστάσεων
2. Planning Engineer με γνώσεις Primavera Project Planner – Version P6

Παρακαλούνται όπως οι ενδιαφερόμενοι να αποστείλουν το βιογραφικό τους:
Τμήμα Ανθρώπινου Δυναμικού και Διοίκησης
Εσπερίδων 5, 5ος όροφος, 2001 Λευκωσία
Tel.: +357-22-284000, **Fax:** +357-22-284001
Email: careers@avax-me.com

Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (GDPR), κατανοούμε τη σημασία των προσωπικών δεδομένων και ως τέτοια, για τη διαδικασία επιλογής των διαθέσιμων θέσεων, θα χρειαστεί να επεξεργαστούμε τα δεδομένα που παρέχετε. Τα δεδομένα σας θα χρησιμοποιηθούν μόνο για σκοπούς προσλήψεων.

Όλες οι αιτήσεις θα αντιμετωπίζονται με εμπιστευτικότητα και σύμφωνα με την πολιτική απορρήτου μας, η οποία είναι διαθέσιμη κατόπιν αιτήματος.

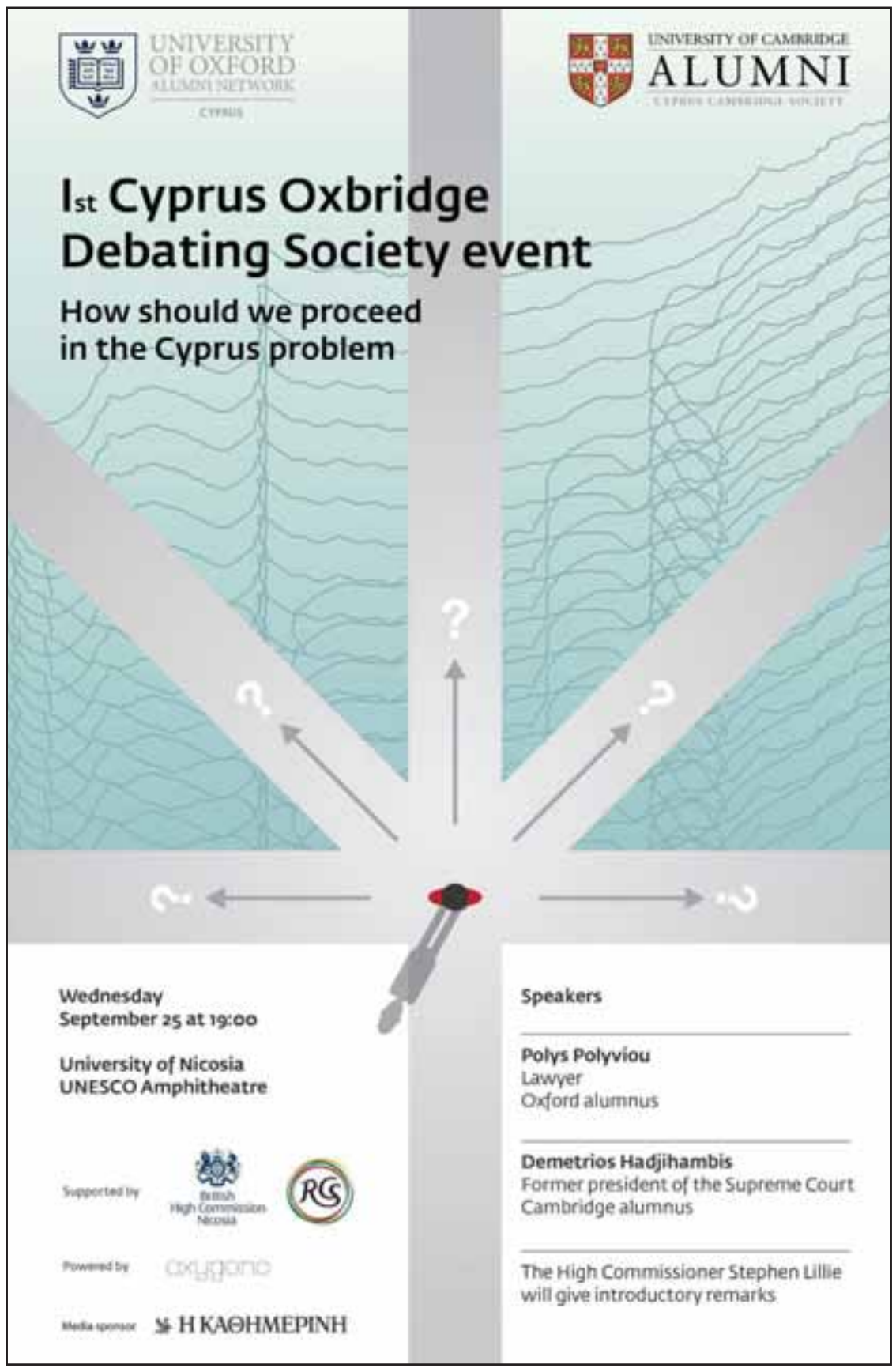

Πώς έφτασε η Aramco στην κορυφή της αγοράς πετρελαίου

Ιδρύθηκε το 1932 και σήμερα η αξία της εκτιμάται ότι αγγίζει τα 3 τρισ. δολάρια

Της **ΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΣΠΑΘΗ**

Το περασμένο Σάββατο, δέχθηκε πλήγματα χειρουργικής ακριβείας στις σημαντικότερες εγκαταστάσεις της και βρέθηκε στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της παγκόσμιας κοινότητας, καθώς η παραγωγή της συνδέεται άρρηκτα με την παγκόσμια οικονομία. Γνωρίζει ασυνήθη δημοσιότητα τα τελευταία δύο χρόνια, στη διάρκεια των οποίων βρίσκεται σε μια παρατεταμένη διαδικασία προετοιμασίας της αρχικής δημόσιας εγγραφής της σε δύο μεγάλα χρηματιστήρια, η οποία έχει επανειλημμένως αναβληθεί. Ο λόγος βέβαια για την Aramco, τη ναυαρχίδα του πετρελαϊκού κλάδου της Σαουδικής Αραβίας, που μετά τα χτυπήματα του Σαββάτου στις εγκαταστάσεις της προκαλεί κραδασμούς στην αγορά πετρελαίου.

Πρόκειται για την πλέον κερδοφόρο εταιρεία στον κόσμο, με κέρδη που το περασμένο έτος έφτασαν τα 111,1 δισ. δολάρια, όταν ο τεχνολογικός κολοσσός της Apple συγκέντρωσε 59,5 δισ. δολάρια και η πετρελαϊκή ExxonMobil 20,8 δισ. δολάρια. Σύμφωνα με το αμερικανικό δίκτυο CNBC, κερδίζει περισσότερα από το άθροισμα κερδών τεσσάρων επιχειρηματικών κολοσσών και συγκεκριμένα των J.P. Morgan Chase, Alphabet, Facebook και ExxonMobil, που το 2018 συγκέντρωσαν μαζί 106 δισ. δολάρια. Παράγει, άλλωστε, περισσότερο πετρέλαιο από οποιαδήποτε άλλη πετρελαϊκή και διαχειρίζεται τα τεράστια αποθέματα του βασιλείου των Σαούντ. Τα αποθέματά της υπολογίζονται σε περίπου 261,6 δισ. βαρέλια και η αξία της εκτιμάται πως κυμαίνεται από 2 έως 3 τρισ. δολάρια.

Αυτό σημαίνει πως όταν εισαχθεί τελικά η Aramco, θα πρόκειται για την ακριβότερη αρχική δημόσια εγγραφή της ιστορίας και θα επισκιάσει τα κεφάλαια που άντλησαν με την εισαγωγή τους κολοσσοί όπως η Deutsche Telekom, το Facebook και η Enel. Αν, πάντως, είναι

Τα αποθέματά της υπολογίζονται σε περίπου 261,6 δισ. βαρέλια, στοιχείο που εξηγεί ξεκάθαρα το γιατί η Aramco αποτελεί τη ναυαρχίδα του πετρελαϊκού κλάδου της Σαουδικής Αραβίας.

Πρόκειται για την πλέον κερδοφόρο εταιρεία στον κόσμο, με κέρδη που το περασμένο έτος έφτασαν τα 111,1 δισ. δολάρια.

ευρέως γνωστό ότι η Σαουδική Αραβία αποτελεί την παγκόσμια ενεργειακή υπερδύναμη, δεν είναι εξίσου αναγνωρίσιμη η σαουδαραβική πετρελαϊκή. Λίγοι γνωρίζουν, για παράδειγμα, πως η Aramco έχει τις ρίζες της στις προσπάθειες που κατέβαλαν Αμερικανοί επιχειρηματίες να εντοπίσουν πετρέλαιο στα χρόνια του Μεσοπολέμου, όταν είχε φτάσει στα ύψη η ζήτηση για «μαύρο χρυσό». Τότε η Σαουδική Αραβία, σήμερα ντε φάκτο ηγέτις του ΟΠΕΚ, ήταν ένα νεοπαγές κράτος που είχε δημιουργηθεί μόλις το 1932 και ουδείς γνώριζε αν υπήρχαν αποθέματα πετρελαίου στο υπέδαφός της. Το 1933 η αμερικανική εταιρεία California Arabian Standard Oil Company, συνοπτικά CASOC, άρχισε να διεξάγει έρευνες στο υπέδαφος της Σαουδικής Αραβίας. Χρειάστηκαν εξορύξεις σε επτά διαφορετικές περιοχές επί σχεδόν μια πενταετία για να εντοπιστεί πετρέλαιο. Ήταν 4 Μαρτίου του 1938 όταν η εταιρεία ανακάλυψε σημαντικό όγκο πετρελαίου, κάνοντας, έτσι, το πρώτο βήμα για τη μετατροπή της Σαουδικής Αραβίας σε ένα από τα σπουδαιότερα ενεργειακά κέντρα στον πλανήτη. Μόλις ένα χρόνο αργότερα, το πρώτο σαουδαραβικό δεξαμενόπλοιο μετέφερε πετρέλαιο σε άλλες χώρες. Η επόμενη μεγάλη ανακάλυψη σημαντικού όγκου «μαύρου χρυσού» ήταν το 1941, και το 1944 η CASOC μετονομάστηκε σε Arabian American Oil Company, για συντομία Aramco. Μέσα στη δεκαετία του 1940 η Aramco αύξησε την παραγωγή της φτάνοντας το 1949 στο ιλιγγιώδες για τα τότε δεδομένα επίπεδο των 500.000 βαρελιών την ημέρα. Σήμερα παράγει πάνω από 10 εκατ. βαρέλια «μαύρου χρυσού» την ημέρα. Σημειοσταθμός στην πορεία της προς την κυριαρχία στην παγκόσμια αγορά πετρελαίου ήταν το 1960 η ίδρυση του ΟΠΕΚ, που συσπείρωσε τις μεγαλύτερες πετρελαιοπαραγωγούς χώρες πλην Ρωσίας και ΗΠΑ, με στόχο τον συντονισμό της παραγωγής. Στο μεταξύ η Aramco δεν βρισκόταν ακόμη στα χέρια του Ριάντ. Το ιδιοκτησιακό καθεστώς της άλλαξε το 1973, όταν η ηγεσία του βασιλείου εξαγόρασε το 25% της εταιρείας. Είχαν προηγηθεί ο αραβοϊσραηλινός πόλεμος του Γιομ Κιπούρ και η στήριξη που παρείχαν οι ΗΠΑ στο Ισραήλ. Σε ένδειξη αλληλεγγύης προς τις αραβικές χώρες τότε, τα κράτη-μέλη του ΟΠΕΚ αύξησαν δραματικά την τιμή του πετρελαίου που εξήγαν σε χώρες της Δύσης. Η ηγεσία της Σαουδικής Αραβίας αποφάσισε τότε την εθνικοποίηση της Aramco. Αύξησε, έτσι, το μερίδιό της στο 60% μέσα στο 1974 και το 1980 ανέλαβε τον πλήρη έλεγχο. Η εταιρεία προσέλαβε την επωνυμία Saudi Aramco το 1988 έπειτα από σχετική απόφαση της ηγεσίας του Ριάντ.

Νεοφυής επιχείρηση με άρωμα γυναίκας για πιο άνετες γόβες

Παρότι η πρακτική και άνετη ένδυση έχει εμφιλοχωρήσει στον χώρο της μόδας, πολλές γυναίκες εξακολουθούν να φορούν τακούνια, που είναι κουραστικά και επώδυνα για τα πόδια και για τη μέση. Τη λύση δίνει η εικοσιτριάχρονη Χέιλι Παβόνε, ιδρύτρια της νεοφυούς επιχείρησης Pashion Footwear, η οποία δημιούργησε ένα παπούτσι με αποσπώμενο τακούνι.

Τα συγκεκριμένα παπούτσια κατασκευάζονται από υλικά που χρησιμοποιούνται και για τη δημιουργία αθλητικών παπουτσιών. Χάρη στα ελαστικά υλικά στη σόλα, το παπούτσι παραμένει μαλακό όταν ξεβιδωθεί το τακούνι.

Η Παβόνε, αναζητώντας χρηματοδότηση για την καινοτόμο ιδέα της, αντιμετώπισε ένα απρόβλεπτο εμπόδιο: ο επενδυτικός κόσμος ανδροκρατείται. Οσοι συνάντησαν την Παβόνε αναρωτιούνταν εάν πράγματι τα τακούνια προκαλούν τόσο πόνο και, αν ναι, τότε, γιατί οι γυναίκες τα φορούν τόσο συχνά.

Οπως δήλωσε η ίδια στους Financial Times, ζητούσε από τους πιθανούς επενδυτές, προτού απορρίψουν την ιδέα της, να τη συζητήσουν με τις συζύγους τους. Με τον τρόπο αυτό κατάφερε, στα τρία χρόνια που ανα-πτύσσει την επιχείρησή της, να συγκεντρώσει 1,7 εκατ. δολάρια.

Ενα ακόμη πρόβλημα για την Pashion είναι το κόστος κατασκευής. Η διαδικασία κατασκευής είναι εξαιρετικά περίπλοκη και τα υλικά κοστοβόρα, με αποτέλεσμα οι τιμές στα παπούτσια της νεοφυούς εταιρείας να ξεκινούν από τα 145 δολάρια.

Η Pashion Footwear δημιούργησε ένα παπούτσι με αποσπώμενο τακούνι.

Σύμφωνα με την Παβόνε, το επόμενο βήμα για την επιχείρηση είναι η κατοχύρωση των πνευματικών δικαιωμάτων σε όσο το δυνατόν περισσότερες χώρες.

Αυτή τη στιγμή, έχει υποβάλει αίτηση για πατέντα σε 30 χώρες. Επιπλέον, η Παβόνε εστιάζει στην προώθηση των προϊόντων. Προς το παρόν, εάν παύσει ακόμη και για λίγες ημέρες τις διαφημίσεις στο Διαδίκτυο, η επισκεψιμότητα στην ιστοσελίδα της Pashion μειώνεται αισθητά.

Οι δασμοί θα επηρεάσουν την παραγωγή των Louis Vuitton, Givenchy και Kenzo.

Οι ευρωπαϊκές τράπεζες μπροστά σε νέο γύρο περικοπών

Οι ευρωπαϊκές τράπεζες ετοιμάζονται για νέο γύρο περικοπής δαπανών, αλλά και για εξαγορές και συγχωνεύσεις μετά την απόφαση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας να συνδέσει το επίπεδο των επιτοκίων δανεισμού με την επίτευξη του στόχου για πληθωρισμό 2%. Σύμφωνα με τους Financial Times, το μέτρο που παρουσίασε η ΕΚΤ την περασμένη εβδομάδα, εξαιρώντας μέρος της πλεονάζουσας ρευστότητας των τραπεζών από το αρνητικό επιτόκιο, μόλις και μετά βίας αντισταθμίζει το επιπλέον κόστος από τη μείωση των επιτοκίων δανεισμού.

Την περασμένη εβδομάδα, η ΕΚΤ είχε αποφασίσει μεταξύ άλλων τη μείωση του επιτοκίου για τις καταθέσεις των τραπεζών στην ίδια την κεντρική τράπεζα στο -0,5%. Οι αγορές προβλέπουν μάλιστα πως η ΕΚΤ θα μειώσει ακόμη περισσότερο το επιτόκιο δανεισμού το 2020, κίνηση που αναμένεται να οδηγήσει σε νέα υποχώρηση του επιτοκίου Euribor με βάση το οποίο τιμολογούνται πολλά δάνεια. Οι ευρωπαϊκές τράπεζες που ήδη δυσκολεύονταν να εμφανίσουν ικανοποιητική κερδοφορία θα πιεστούν ακόμη περισσότερο να περικόψουν δαπάνες και να περιορίσουν το κόστος λειτουργίας τους προκειμένου να ενισχύσουν την κερδοφορία τους. «Το σύστημα με τις βαθμίδες (με διαφορετικό επιτόκιο)... είναι σταγόνα στον ωκεανό», λέει στους FT, η Μαγκνταλένα Στόκλοσα, αναλύτρια της Morgan Stanley. «Η ενίσχυση της κερδοφορίας

Την περασμένη εβδομάδα, η ΕΚΤ είχε αποφασίσει μεταξύ άλλων τη μείωση του επιτοκίου για τις καταθέσεις των τραπεζών στην ίδια την κεντρική τράπεζα στο -0,5%.

Τα αρνητικά επιτόκια της ΕΚΤ επηρεάζουν το Euribor, με αποτέλεσμα τη σημαντική μείωση των κερδών από τις χορηγήσεις δανείων.

μάλλον θα είναι ελάχιστη για τις περισσότερες τράπεζες, διότι η επίδραση του Euribor θα είναι πολύ ισχυρότερη από αυτά που θα κερδίσουν οι τράπεζες από τα αποθεματικά ρευστού που έχουν παρκαρισμένα στην ΕΚΤ», προσθέτει. Ο χρηματιστηριακός δείκτης αναφοράς για τις ευρωπαϊκές τράπεζες βρίσκεται κοντά στο χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων 20 ετών, η μέση απόδοση ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών είναι μόλις γύρω στο 6%, ενώ το κόστος ιδίων κεφαλαίων (δηλαδή η εκτιμώμενη ελάχιστη απόδοση που απαιτεί η αγορά ώστε να κάνει την επένδυση) υπολογίζεται στο 11%, περίπου η μισή από αυτή που έχουν οι αμερικανικές τράπεζες. «Το σύστημα με τις διαφορετικές βαθμίδες επιτοκίων δεν μας βοηθάει επαρκώς», υποστηρίζει στους FT υψηλόβαθμο στέλεχος μεγάλης γερμανικής τράπεζας. «Οι αποφάσεις της ΕΚΤ καθιστούν αδύνατη την επίτευξη απόδοσης ιδίων κεφαλαίων 10% ή υψηλότερη. Σε αυτό το περιβάλλον θα είναι ικανοποιητικό αν φτάσουμε το 7%», προσθέτει. Αναλυτές των Morgan Stanley και Citi υπολογίζουν πως τα καθαρά κέρδη των ευρωπαϊκών τραπεζών θα αυξηθούν κατά μέσον όρο 2%, ωστόσο η μείωση του επιτοκίου δανεισμού κατά 10 μονάδες βάσης, στο -0,5%, θα αφαιρέσει το 1,5%.

Πόλεμος τιμών

Την άποψη αυτή ασπάζεται και ο Κιαν Αμπουχουσεΐν, αναλυτής της JPMorgan, ο οποίος προβλέπει ότι οι ευρωπαϊκές τράπεζες θα εμπλακούν σε πόλεμο τιμών γύρω από τα επιτόκια δανείων στην προσπάθεια να κερδίσουν μεγαλύτερο μερίδιο σε μια αγορά στην οποία οι καταθέσεις αυξάνονται ταχύτερα από τα δάνεια. «Στην πράξη, η ΕΚΤ μειώνει τη μακροπρόθεσμη κερδοφορία των ευρωπαϊκών τραπεζών, ενώ το σύστημα με τις βαθμίδες βοηθάει μόνο βραχυπρόθεσμα». Ο αναλυτής της JPMorgan προβλέπει μάλιστα ότι οι τράπεζες μπορούν να αντιμετωπίσουν την κατάσταση μόνο εάν μειώσουν το κόστος λειτουργίας τους ή μέσω εξαγορών και συγχωνεύσεων. Η ΕΚΤ είχε επιβάλει πρώτη φορά αρνητικό επιτόκιο καταθέσεων για τράπεζες το 2014 με στόχο να τις αναγκάσει να διοχετεύσουν την πλεονάζουσα ρευστότητα που είχαν τοποθετημένη στην ΕΚΤ σε δάνεια προς επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Το 2018 οι ευρωπαϊκές τράπεζες είχαν καταβάλει 7,2 δισ. ευρώ ως τόκο για τις καταθέσεις τους στην ΕΚΤ, όπως αναφέρουν στοιχεία της Ενωσης Γερμανικών Τραπεζών. Σύμφωνα με την ομάδα λόμπι, το σύστημα με τις διαφορετικές βαθμίδες που αποφάσισε η ΕΚΤ θα μειώσει το κόστος στα 5 δισ. ευρώ ετησίως.

Ο Τραμπ βάζει δασμούς σε είδη πολυτελείας της Ε.Ε.

Ευρωπαϊκές φίρμες πολυτελείας αναμένεται να βρεθούν στο στόχαστρο των νέων αμερικανικών δασμών, οι οποίοι προβλέπεται πως θα επιβληθούν σε εισαγωγές προϊόντων αξίας 5 έως 7 δισ. δολάρια στις ΗΠΑ.

Ο νέος γύρος δασμών πρόκειται να επηρεάσει ιδιαίτερα τις δύο βασικές γραμμές παραγωγής των θυγατρικών του ευρωπαϊκού κολοσσού LVMH. Πρώτον, οι δασμοί θα δυσχεράνουν την παραγωγή κρασιών και αλκοολούχων ποτών, όπως, για παράδειγμα, τα Dom Perignon, Moet & Chandon και Henessy, και δεύτερον την παραγωγή δερμάτινων ειδών από τις εταιρείες Louis Vuitton, Givency και Kenzo, που ανήκουν στον όμιλο LVMH. Η μετοχή της LVMH υποχώρησε έως και 4,4% τη Δευτέρα στο χρηματιστήριο του Παρισιού. Πολλοί υποστηρίζουν, ωστόσο, ότι το βάρος των δασμών θα μετακυλισθεί εντέλει στους Αμερικανούς καταναλωτές, αφού η αγορά των ΗΠΑ είναι κορυφαία για ευρωπαϊκούς οίκους πολυτελείας. Συγκεκριμένα για την LVMH, σχεδόν το ένα τέταρτο των συνολικών πωλήσεων της εταιρείας το 2018 έγινε στις ΗΠΑ.

Ανησυχία προκαλούν οι δασμοί και στους παραγωγούς ουίσκι στη Βρετανία, όπου ο κλάδος ήδη πλήττεται λόγω Brexit. Οι εξαγωγές ουίσκι ιρλανδικής και σκωτζέζικης παραγωγής στις ΗΠΑ άγγιξαν το 2018 τα 2,1 δισ. δολάρια, σύμφωνα με στοιχεία του Διεθνούς Κέντρου Εμπορίου (ITC). Πολλές εξαγωγικές επιχειρήσεις στις ΗΠΑ διαφωνούν με τους νέους δασμούς, διότι θεωρούν ότι θα δημιουργήσουν τεράστια αναστάτωση στις επιχειρήσεις και ότι θα χαθούν χιλιάδες θέσεις εργασίας.

Το πράσινο φως για την επιβολή δασμών στις εισαγωγές ευρωπαϊκών προϊόντων στις ΗΠΑ δόθηκε την Παρασκευή από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου. Οι δασμοί αποτελούν αντίποινα για τις παράνομες κρατικές επιχορηγήσεις, που προωθούσαν ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες στην Airbus. Λόγω της δεκαπενταετούς πλέον διαμάχης μεταξύ Airbus και της αμερικανικής αντιπάλου της Boeing, οι δασμοί δεν

Πλήγμα για την LVMH, η οποία πραγματοποιεί το ένα τέταρτο του συνολικού της τζίρου στις ΗΠΑ.

θα επιβληθούν αποκλειστικά στις εισαγωγές αεροσκαφών και συναφούς εξοπλισμού, αλλά θα επεκταθούν και σε ορισμένες επιχειρήσεις προϊόντων πολυτελείας.

Η επίσημη έγκριση από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου αναμένεται σύντομα και αμέσως μετά προβλέπεται πως θα επιβληθούν οι δασμοί από την κυβέρνηση Τραμπ. «Μέχρι τώρα, δυστυχώς, οι ΗΠΑ δεν έχουν πει ότι προτίθενται να διαπραγματευθούν, τουλάχιστον όχι προτού επιβάλουν τους δασμούς τους, το οποίο και είναι πιθανόν να συμβεί σύντομα», όπως δήλωσε τη Δευτέρα η Ευρωπαία επίτροπος για το Εμπόριο Σεσίλια Μάλμστρομ.

BLOOMBERG

Κατεβάζει ταχύτητα η παγκόσμια οικονομία

Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, φέτος η αύξηση του ΑΕΠ θα ανέλθει στο 2,9% από 3,6%

Ο ΟΟΣΑ εκτιμά ότι η αμερικανική οικονομία θα αναπτυχθεί 2,4% φέτος και 2% του χρόνου έναντι 2,8% και 2,3% της προηγούμενης πρόβλεψής του.

Πολύ δυνατά καμπανάκια χτυπάει ο ΟΟΣΑ για την κατάσταση της παγκόσμιας οικονομίας, η οποία πρώτη φορά μετά την κρίση τον υποχρεώνει να αναθεωρήσει προς τα κάτω τη συνολική του εκτίμηση, αλλά και τις επιμέρους για τις μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου. Ειδικά δε για τη Βρετανία, η οποία τελεί σε ιδιαίτερα επισφαλή θέση ενόψει της αποχώρησής της από την Ευρωπαϊκή Ενωση, ο οργανισμός την προειδοποιεί ότι κινδυνεύει με ύφεση εάν δεν ακολουθήσει συντεταγμένη διαδικασία. Ο Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη εκτιμά πως το παγκόσμιο ΑΕΠ το 2019 θα αυξηθεί στο 2,9% εν συγκρίσει με το 3,6% το 2018 και όταν η προηγούμενη πρόβλεψή του ήταν για 3,2%. Είναι ενδιαφέρον το ότι οι εκτιμήσεις αυτές διατυπώνονται μόλις μία ημέρα μετά τη δεύτερη φετινή μείωση των επιτοκίων από την Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ, στο πλαίσιο της οποίας ο πρόεδρός της Τζερόμ Πάουελ υπαινίχθηκε ότι ο εμπνεύσεως Τραμπ σινοαμερικανικός πόλεμος επηρεάζει τις προοπτικές της οικονομίας της χώρας.

Το 2020 θα παρουσιάσει σχετική ανάκαμψη η παγκόσμια ανάπτυξη στο 3%, κατά τον ΟΟΣΑ. Αναφορικά με το 2019, πρόκειται για τον χαμηλότερο –προβλεπόμενο– ρυθμό από την κρίση του 2008 και αυτό οφείλεται στον σινοαμερικανικό πόλεμο. Αυτός επιδρά δυσμενώς στις επενδύσεις και στο διεθνές εμπόριο. Ειδικότερα, ενώ το 2017 οι παγκόσμιες εμπορικές συναλλαγές αυξάνονταν με ρυθμό 5%, σήμερα έχουν αρνητικό πρόσημο. Ενας λόγος ακόμη που συνέβη αυτό, είναι η περιστολή των επενδύσεων, των οποίων ο ρυθμός αύξησης υποχώρησε από το 4% στο 1%. Οπως υπογράμμισε η πρώτη τη τάξει οικονομολόγος του ΟΟΣΑ, Λόρενς Μπουν, «η παγκόσμια οικονομία κινδυνεύει να εισέλθει σε μια μακρά περίοδο σταθερά χαμηλής ανάπτυξης, ιδίως εάν οι αρμόδιες κυβερνήσεις παραμείνουν αμήχανες ως προς το ποια μέτρα πρέπει να λάβουν». Η επιδείνωση για τον διεθνή οργανισμό παρατηρήθηκε από φέτος τον Μάιο, όταν προέβη σε αντίστοιχες προβλέψεις για την οικονομία, μιλώντας για ανάπτυξη 3,2% την τρέχουσα χρονιά και 3,4% την επόμενη. «Πρέπει να επισημάνουμε πως σήμερα ό,τι αρχικά μάς είχε φανεί ως προσωρινή ένταση στις εμπορικές σχέσεις (μεγάλων οικονομιών) τείνει να γίνει κάτι πολύ μεγαλύτερης διάρκειας», προσέθεσε η αξιωματούχος.

Βασικός παράγοντας επιβράδυνσης είναι ο εν εξελίξει εμπορικός πόλεμος ΗΠΑ - Κίνας.

Μία ακόμα διαπίστωση που έκανε ο ΟΟΣΑ είναι πως η παλαιά τάξη, που καθόριζε τους κανόνες του εμπορίου διεθνώς, καταλύθηκε και την επαύριο υπάρχει αβεβαιότητα, πιο πολλές διμερείς σχέσεις αντί πολυμερών και μάλιστα μερικές φορές έντονες εμπορικές σχέσεις. Η κ. Μπουν επισήμανε πως στην περίπτωση των Ηνωμένων Πολιτειών, ο εμπορικός πόλεμος έχει αρνητικές επιπτώσεις και αυτό φαίνεται σε ορισμένα προϊόντα του κλάδου της μεταποίησης, καθώς και πτωχεύσεις στις αγροτικές μονάδες. Η αμερικανική οικονομία θα αναπτυχθεί 2,4% φέτος και 2% του χρόνου έναντι 2,8% και 2,3% της προηγούμενης πρόβλεψής του. Η δε Κίνα, η οποία επίσης θα υποστεί συνέπειες, αναμένεται να έχει αύξηση ΑΕΠ φέτος στο 6,1% και στο 5,7% το 2020 (έναντι 6,2% και 6%). Ο ΟΟΣΑ υπογράμμισε ακόμη ότι εάν η κάμψη στην εγχώρια ζήτηση της Κίνας διαμορφωθεί στις 2 ποσοστιαίες μονάδες κατ' έτος, τότε αυτό θα έχει σοβαρό αντίκτυπο στη διεθνή οικονομία εν γένει. Τέλος, ο διεθνής οργανισμός επισήμανε πως εάν η συρρίκνωση της ζήτησης στην Κίνα συνοδευθεί από χειρότερες συνθήκες στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και εντεινόμενη αβεβαιότητα, ίσως το παγκόσμιο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν να περισταλεί κατά 0,7 της ποσοστιαίας μονάδες ετησίως την πρώτη διετία αυτού του σοκ.

REUTERS, BLOOMBERG

Τα σενάρια για τη Βρετανία

Ο Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (ΟΟΣΑ) αναφέρθηκε και στις επιπτώσεις από την αβέβαιη έκβαση της εξόδου της Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ενωση. Κατά τον διεθνή οργανισμό, ειδικά στην περίπτωση της Βρετανίας, η χώρα θα δει την ανάπτυξή της να διαμορφώνεται στο 1% το τρέχον έτος και στο 0,9% το 2020, μόνον, όμως, εάν γίνει οργανωμένη έξοδος και προβλεφθεί μεταβατική περίοδος. Εάν υπάρξει αντίθετη έκβαση, τότε η βρετανική οικονομία θα εμφανίσει ύφεση και θα συρρικνωθεί 2% σε σύγκριση με τον ρυθμό που θα εμφάνιζε άνευ Brexit τη διετία 2020-2021, όπως προβλέπει ο ΟΟΣΑ, ακόμα κι αν η διαδικασία γίνει σχετικά ομαλά και όλο το σύστημα λειτουργεί εύρυθμα. Επιπλέον, στη χειρότερη έκβαση εξόδου, η Ευρωζώνη δεν θα μείνει απρόσβλητη από τις επιπτώσεις και θα δει το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν της να περιορίζεται κατά μισή ποσοστιαία μονάδα την περίοδο 2020-2021. Για την Ευρωζώνη ο ΟΟΣΑ αναθεώρησε προς τα κάτω την εκτίμησή του κυρίως εξαιτίας της δυσπραγίας της Γερμανίας. Υπολογίζεται πως φέτος η Ζώνη του Ευρώ θα αναπτυχθεί 1% συγκριτικά με την προηγούμενη πρόβλεψη του 1,2%, ενώ το 2020 θα αναπτυχθεί 2% σε σύγκριση με το 1,4%. Συνεκτιμώντας όλα τα ανωτέρω, καθώς και τη συνολική κατάσταση της παγκόσμιας οικονομίας, ο ΟΟΣΑ κάνει έκκληση στις κυβερνήσεις για συντονισμένη και συλλογική δράση, η οποία επείγει. Αναφερόμενος, εν κατακλείδι, στη νομισματική πολιτική, τόνισε πως θα ενισχυθεί έτι περαιτέρω, συνοδευόμενη από δυναμική δημοσιονομική παρέμβαση.

Απρόθυμες οι τράπεζες για νέα δάνεια από ΕΚΤ

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) χορήγησε τριετή δάνεια, ύψους 3,4 δισ. ευρώ, σε τράπεζες της Ευρωζώνης, καθώς λαμβάνει μέτρα για να ενισχύσει την ανάπτυξη και τον πληθωρισμό, σύμφωνα με το Bloomberg. Τα τριετή δάνεια –με επιτόκιο που ξεκινά από το μηδέν και φθάνει έως το ύψος του επιτοκίου καταθέσεων, σήμερα -0,5%– αποτελούν μέρος του πακέτου στήριξης που είχε ανακοινώσει την περασμένη εβδομάδα η ΕΚΤ, το οποίο περιλαμβάνει την επανέναρξη των αγορών ομολόγων και την περαιτέρω μείωση των επιτοκίων σε αρνητικό έδαφος. Τα ποσά που άντλησαν οι 28 τράπεζες που συμμετείχαν στη σχετική διαδικασία ήταν πολύ χαμηλότερα από το αναμενόμενο, καθώς οι προβλέψεις κυμαίνονταν από 20 έως 100 δισ. ευρώ, σημειώνει το Bloomberg. Σύμφωνα με τον Πιέτ Κρίστιανσεν, αναλυτή της Danske Bank, το γεγονός ότι υπήρξε περιορισμένο ενδιαφέρον των τραπεζών για τα νέα φθηνά δάνεια είναι πιθανό να οφείλεται στο γεγονός ότι οι όροι χορήγησής τους ανακοινώθηκαν μόλις την προηγούμενη εβδομάδα, και προέβλεψε ότι θα υπάρξει μεγαλύτερο ενδιαφέρον σε επόμενη φάση.

Δανείστηκαν 3,4 δισ. έναντι προβλέψεων για ποσό μεταξύ 20 και 100 δισ. ευρώ.

Πρόκειται για τον τρίτο γύρο των επονομαζόμενων στοχευμένων μακροπρόθεσμων πράξεων αναχρηματοδότησης, που προβλέπουν χαμηλότερο κόστος, χαμηλότερο επιτόκιο δανεισμού για τις τράπεζες, αν χορηγούν περισσότερα δάνεια σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Στόχος της ΕΚΤ με τα νέα μακροπρόθεσμα χαμηλότοκα δάνεια είναι να ενισχύσει τις επενδύσεις και να αντιμετωπίσει την επιβράδυνση της οικονομίας της Ευρωζώνης που έχει προκληθεί κυρίως από τον εμπορικό πόλεμο ΗΠΑ - Κίνας και τον κίνδυνο ενός Brexit χωρίς συμφωνία. Το μέτρο αυτό έρχεται εν μέσω ενός κύματος περαιτέρω νομισματικής στήριξης σε παγκόσμιο επίπεδο. Η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ (Fed) μείωσε προχθές το βασικό επιτόκιό της, για δεύτερη φορά φέτος, με τον πρόεδρό της Τζερόμ Πάουελ να δηλώνει ότι η εξασθένηση της παγκόσμιας ανάπτυξης και η εμπορική πολιτική έχουν επιβαρύνει την αμερικανική οικονομία.

Στόχος της ΕΚΤ με τις χαμηλότοκες χορηγήσεις είναι να ενισχύσει τις επενδύσεις.

Η Τράπεζα της Ιαπωνίας άφησε αμετάβλητη την πολιτική της χθες, σημειώνοντας ότι θα την επανεξετάσει ενδελεχώς τον επόμενο μήνα. Η ελβετική κεντρική τράπεζα (SNB) διατήρησε αμετάβλητο το αρνητικό επιτόκιό της, ενώ προσφέρει στις τράπεζες περισσότερες εξαιρέσεις από την πολιτική αυτή, η οποία τείνει να συνθλίψει την κερδοφορία τους. Εξαίρεση αποτέλεσε η Νορβηγία, η οποία αύξησε τα επιτόκια για τέταρτη φορά φέτος.

ΗΠΑ: σε υψηλό 17 μηνών οι πωλήσεις κατοικιών

Παρά τη γενικότερα ανησυχητική εικόνα της παγκόσμιας οικονομίας, η αμερικανική δείχνει να διατηρεί τις αντιστάσεις της και να αναπτύσσεται ακόμη με ήπιους ρυθμούς. Στοιχεία που δόθηκαν στη δημοσιότητα, φέρουν τις αιτήσεις για επίδομα ανεργίας να έχουν μεν αυξηθεί την περασμένη εβδομάδα αλλά λιγότερο από τις προβλέψεις. Παράλληλα, τα στοιχεία του Αυγούστου εμφανίζουν τις πωλήσεις κατοικιών να έχουν αυξηθεί στα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων 17 μηνών. Η βιομηχανική παραγωγή επιβραδύνθηκε, βέβαια, τον Σεπτέμβριο αλλά οι παραγγελίες παρέμειναν σε υψηλά επίπεδα. Ετσι, οι βιομηχανίες του μεταποιητικού τομέα προχώρησαν σε προσλήψεις, ενώ παράλληλα αύξησαν τις ώρες εργασίας του προσωπικού τους. Σε συνδυασμό τα δύο στοιχεία κατατείνουν σε σταθεροποίηση των δύο ασθενέστερων τομέων της αμερικανικής οικονομίας, της αγοράς στέγης και της μεταποίησης. Σημειωτέον ότι την Τετάρτη, όταν η Fed ανακοίνωσε μείωση των επιτοκίων του δολαρίου κατά 25 μονάδες βάσης, ο διοικητής της Τζερόμ Πάουελ προέβλεψε πως «η οικονομία θα εξακολουθήσει να αυξάνεται με ήπιους ρυθμούς». Προειδοποίησε, βέβαια, πως ο εμπορικός πόλεμος πλήττει τις επενδύσεις και τις εξαγωγές των ΗΠΑ. Δεν έχουν, πάντως, καταγραφεί σημαντικές απολύσεις, αλλά έχουν επιβραδυνθεί οι προσλήψεις και αυτό εμπνέει ανησυχία για το ενδεχόμενο να πληγούν οι καταναλωτικές δαπάνες που κινούν σε μεγάλο βαθμό την οικονομία της υπερδύναμης. Τον Αύγουστο δημιουργήθηκαν στις ΗΠΑ 130.000 θέσεις εργασίας, λιγότερες δηλαδή από τον μέσον όρο του έτους που έφτασε τις 158.000 τον μήνα. Οι οικονομολόγοι επισημαίνουν, πάντως, πως δεν είναι σαφές αν η επιβράδυνση οφείλεται σε μειωμένη ζήτηση ή στην έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού.

Η Ρώμη ψάχνει 23 δισ. ευρώ για να μην αυξήσει τον ΦΠΑ το 2020

Η νέα ιταλική κυβέρνηση αναμένεται να αναθεωρήσει σημαντικά προς το χειρότερο την πρόβλεψη για την ανάπτυξη της ιταλικής οικονομίας φέτος και του χρόνου, σύμφωνα με αποκλειστικές πληροφορίες του Reuters. Η επιβράδυνση της ανάπτυξης στο 0,1% φέτος και στο 0,4% του χρόνου καθιστά πιο επιτακτική την υιοθέτηση επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής το 2020, τονίζει η Ρώμη.

Τον Απρίλιο, η προηγούμενη κυβέρνηση συνεργασίας του Κινήματος 5 Αστέρων και της Λέγκας είχε προβλέψει ρυθμό ανάπτυξης 0,2% το 2019 και 0,8% το 2020. Οι νέες προβλέψεις, οι οποίες βασίζονται στην υπόθεση ότι δεν θα εφαρμοστεί διαφορετική πολιτική, θα αποτελέσουν το πλαίσιο εντός του οποίου θα διαμορφώσει η νέα κυβέρνηση των 5 Αστέρων, του Δημοκρατικού Κόμματος και του νέου κόμματος Italia Viva του πρώην πρωθυπουργού Ματέο Ρέντσι, τον προϋπολογισμό για το 2020. Η Ρώμη θα πρέπει να στείλει τον προϋπολογισμό στις Βρυξέλλες εντός του Οκτωβρίου.

Η κυβέρνηση επιχειρεί να «παγώσει» την αναπροσαρμογή του συντελεστή από το 22% στο 25,2%.

Σύμφωνα με τις πηγές που επικαλείται το Reuters, ο νέος προϋπολογισμός αναμένεται να περιλαμβάνει μείωση φόρων και άλλα μέτρα που θα ενισχύσουν την ανάπτυξη, στοιχεία που θα οδηγήσουν σε αλλαγή της πρόβλεψης για τον ρυθμό ανάπτυξης του 2020. Το δημοσιονομικό έλλειμμα της Ιταλίας προβλέπεται να διαμορφωθεί το 2020 στο 2,3% του ΑΕΠ από στόχο για έλλειμμα 2,04% το τρέχον έτος, σύμφωνα με πηγές από την ιταλική κυβέρνηση.

Ο ιταλικός προϋπολογισμός που θα σταλεί στις Βρυξέλλες τον Οκτώβριο, πρέπει να περιλαμβάνει μέτρα συγκράτησης του ελλείμματος.

Παράλληλα υπάρχει το ενδεχόμενο για μικρή αλλαγή της πρόβλεψης για την ανάπτυξη το 2020, και το πιθανότερο είναι η νέα αναθεώρηση να «βλέπει» ανάπτυξη μόλις 0,3%, πρόβλεψη που περιλαμβάνει την αρνητική επίπτωση που θα έχει στην ιταλική οικονομία η αύξηση του ΦΠΑ από το 22% στο 25,2%.

Ωστόσο, και η νέα κυβέρνηση θέλει να αποφύγει την αύξηση του ΦΠΑ λέγοντας ότι θα έπληττε την ήδη αδύναμη καταναλωτική δαπάνη και την εσωτερική ζήτηση. Βέβαια, προκειμένου να μην υπάρξει νέα μετωπική σύγκρουση με τις Βρυξέλλες, η Ρώμη θα πρέπει να μειώσει δαπάνες ή να αυξήσει τα έσοδα της κατά 23 δισ. ευρώ το 2020, ώστε να ακυρώσει την αύξηση του ΦΠΑ χωρίς να υπάρχει αρνητική επίπτωση στο δημοσιονομικό έλλειμμα.

Την Τρίτη, ο υφυπουργός Οικονομίας Αντόνιο Μιζιάνι είχε δηλώσει πως, αν δεν υπάρξει το 2020 αύξηση του ΦΠΑ, τότε η ανάπτυξη θα ενισχυθεί κατά 0,3% με 0,4%.

Τον Ιούλιο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε προβλέψει ότι η ιταλική οικονομία θα αναπτυχθεί με ρυθμό 0,1% το 2019 και με ρυθμό 0,7% το 2020, το οποίο, αν επιβεβαιωθεί, θα σημαίνει ότι η Ιταλία θα αναπτυχθεί με πιο αργό ρυθμό από κάθε άλλη οικονομία της Ε.Ε. και τα δύο χρόνια.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Real Estate
ΚΥΡΙΑΚΗ 22 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2019

Σε ανοδική τροχιά οι τιμές των ακινήτων

Εχουν ανακτήσει το 4,2% των απωλειών που καταγράφηκαν κατά τη διάρκεια της προηγούμενης δεκαετίας

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Το 4,2% της απώλειας που καταγράφηκε κατά τη διάρκεια της προηγούμενης δεκαετίας έχουν ήδη ανακτήσει οι τιμές πώλησης κατοικιών στην Ελλάδα, χάρις στη σταθερή πορεία ανάκαμψης των αξιών κατά τη διάρκεια των τελευταίων 18 μηνών. Ειδικότερα, οι αξίες υποχώρησαν κατά 42,4% συνολικά κατά το διάστημα από το τρίτο τρίμηνο του 2008 μέχρι και το αντίστοιχο τρίμηνο του 2017. Ωστόσο, από τις αρχές του 2018 και μέχρι σήμερα καταγράφουν σταθερή ανάκαμψη, όπως προκύπτει από σχετική έρευνα

Στο δεύτερο τρίμηνο του 2019 παρατηρήθηκε αύξηση 11% στην περιοχή της Αττικής.

με τίτλο «Οι προοπτικές της αγοράς ακινήτων στην Ελλάδα» του δρα Τάσου Αναστασάτου, επικεφαλής οικονομολόγου του ομίλου Eurobank.

Μάλιστα, σύμφωνα και με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, ο ρυθμός ανόδου των τιμών είναι επιταχυνόμενος, εκκινώντας από το 0,5% και φτάνοντας μέχρι και το 7,7%, που ήταν η πανελλαδική αύξηση κατά το φετινό δεύτερο τρίμηνο. Μάλιστα, στην περίπτωση της Αττικής, όπου η ζήτηση είναι εντονότερη, οι τιμές εκτινάχθηκαν με ετήσιο ρυθμό της τάξεως του 11,1%, που αποτελεί και τον ταχύτερο ρυθμό ανόδου που καταγράφεται ακόμα και σε σχέση με το διάστημα 2002-2007, κατά το οποίο οι αυξήσεις κινούνταν σε ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο. Αντίστοιχα, η αύξηση των τιμών στη Θεσσαλονίκη διαμορφώθηκε σε 7%, σε άλλες μεγάλες πόλεις της χώρας σε 4,1%, ενώ στις υπόλοιπες περιοχές (κυρίως παραθεριστικές), η άνοδος ήταν της τάξεως του 4,9%. Ακόμα κι έτσι, βέβαια, η Ελλάδα υστερεί σημαντικά σε σχέση με άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ενωσης, όπου επίσης εφαρμόστηκε πρόγραμμα διάσωσης τα προηγούμενα χρόνια και καταγράφηκαν σημαντικές απώλειες των αξιών των ακινήτων. Για παράδειγμα, στην Ισπανία, οι τιμές πώλησης κατοικιών υποχώρησαν συνολικά κατά 35,3% κατά τη διάρκεια της περιόδου της κρίσης, αλλά έκτοτε έχουν ανακάμψει ήδη σε ποσοστό 15%. Αντίστοιχα, στην Ιρλανδία, η πτώση των τιμών ξεπέρασε το 53%, αλλά τα τελευταία χρόνια οι αξίες έχουν ανακτήσει το 34% των απωλειών. Στη περίπτωση δε της Πορτογαλίας, όπου οι τιμές δεν υποχώρησαν ιδιαίτερα (-13,3%), πλέον οι κατοικίες πωλούνται σε τιμές υψηλότερες σε σχέση με την περίοδο πριν την κρίση, έχοντας ανατιμηθεί κατά 33,5%.

Η εικόνα αυτή συμβαδίζει με την πορεία των αγοραπωλησιών κατοικιών της τελευταίας διετίας. Ειδικότερα, από τον Φεβρουάριο του 2017 έως και τους πρώτους μήνες του 2019 στο μητρώο συναλλαγών ακινήτων της ΑΑΔΕ είχαν καταχωρηθεί σχεδόν 40.000 πράξεις μεταβίβασης κατοικιών (13.249 το 2017, 21.201 το 2018 και 5.418 μέχρι και τον φετινό Απρίλιο), που αποτελούσαν το 66,4% του συνόλου των αγοραπωλησιών ακινήτων.

Ανάλογη εικόνα παρατηρείται και όσον αφορά τον πιο «θερμό» μήνα για τις πωλήσεις κατοικιών και ακινήτων γενικότερα, δηλαδή τον Δεκέμβριο του κάθε έτους. Σύμφωνα με την επεξεργασία που πραγματοποίησε μελέτη της ΕΠΠΑ (Ενωση Μεσιτών Πιστοποιημένων Πραγματογνωμόνων Ελλάδας), βασισμένη σε όλα τα δεδομένα του μητρώου συναλλαγών της ΑΑΔΕ, προκύπτει ότι τον Δεκέμβριο του 2018 καταγράφηκαν συνολικά 3.105 αγοραπωλησίες κατοικιών, έναντι 1.882 συναλλαγών κατά τον αντίστοιχο μήνα του 2017, μια αύξηση της τάξεως του 65%.

Ως εκ τούτου, όλοι οι παράγοντες συγκλίνουν υπέρ της διατήρησης της ανοδικής πορείας των τιμών των κατοικιών, καθώς τόσο το ΑΕΠ όσο και η απασχόληση και συνεπώς και η ιδιωτική κατανάλωση κινούνται ανοδικά. Ειδικότερα, το ΑΕΠ της χώρας, έπειτα από σωρευτική απώλεια 26%, ανακάμπτει για εννέα διαδοχικά τρίμηνα, τάση που προβλέπεται να συνεχιστεί, και μάλιστα με αυξημένη ένταση τα επόμενα χρόνια.

Αντίστοιχα, η ιδιωτική κατανάλωση, η οποία μειώθηκε κατά 39 δισ. ευρώ την περίοδο 2008-2017, έκτοτε ανακάμπτει σταδιακά, ενώ και η ανεργία μειώνεται σταθερά από το τρίτο τρίμηνο του 2013 (23 διαδοχικά τρίμηνα), έχοντας καταγράψει συνολική πτώση κατά 10,5%.

Από τον Φεβρουάριο του 2017 έως και τους πρώτους μήνες του 2019 στο Μητρώο Συναλλαγών Ακινήτων της ΑΑΔΕ είχαν καταχωριστεί σχεδόν 40.000 πράξεις μεταβίβασης ακινήτων.

Η συγκυρία ευνοεί υποψήφιους αγοραστές

Τα θεμελιώδη μεγέθη της οικονομίας και της αγοράς ακινήτων είναι πλέον τέτοια, ώστε φορείς του κλάδου να εκτιμούν ότι η παρούσα χρονική συγκυρία φαντάζει ιδανική για την απόκτηση κατοικίας, καθώς η κτηματαγορά φαίνεται να βρίσκεται στην αρχή ενός νέου ανοδικού κύκλου. Αυτό σημαίνει ότι όσοι διαθέτουν την απαιτούμενη ρευστότητα, ή έστω την πιστοληπτική ικανότητα ώστε να δανειοδοτηθούν, ενδεχομένως να βρίσκονται στην καλύτερη δυνατή θέση, ώστε, μέσω της απόκτησης ακινήτου σήμερα, να μπορούν μελλοντικά να κεφαλαιοποιήσουν σημαντικές υπεραξίες ή τουλάχιστον να μην ανησυχούν για πιθανή εξυπηρέτηση του στεγαστικού τους δανείου, όπως συνέβη τα προηγούμενα χρόνια.Αξίζει να σημειωθεί ότι στο πρόσφατο παρελθόν ακόμα και συνεπείς δανειολήπτες βρέθηκαν να αντιμετωπίζουν πρόβλημα, δεδομένου ότι η αξία του ενεχύρου, δηλαδή του ακινήτου που απέκτησαν μέσω του στεγαστικού τους, υποχώρησε κατακόρυφα, πολύ συχνά σε επίπεδο χαμηλότερο της ίδιας της αξίας του δανείου. Πλέον, τόσο τα νοικοκυριά όσο και οι τράπεζες κινούνται με σαφώς πιο μελετημένες και προσεκτικές κινήσεις, ώστε να αποφεύγονται οι υπερεκτιμήσεις των αξιών των προς αγορά ακινήτων, μία από τις πάγιες πρακτικές της προηγούμενης δεκαετίας, η οποία συνέβαλε στη διόγκωση του προβλήματος των μη εξυπηρετούμενων δανείων.Σε κάθε περίπτωση, το ζητούμενο για την αγορά ακινήτων είναι η διευκόλυνση των υποψήφιων αγοραστών αναφορικά με την πρόσβασή τους σε τραπεζική χρηματοδότηση και ταυτόχρονα η βιώσιμη δανειοδότησή τους, ώστε το ύψος της μηνιαίας δόσης του δανείου να μην ξεπερνά το 30% του εισοδήματος του νοικοκυριού.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ***

Απεχθείς Τακτικές Πώλησης Ακινήτων

Δυστυχώς δεν είναι όλοι οι κτηματομεσίτες που βάζουν το συμφέρον των πελατών τους πριν και πάνω απ' όλα. Ακόμη και πωλητής μιας επιχείρησης που κτίζει και πουλά ακίνητα να είναι κάποιος, είναι απίστευτο πόσους πόντους μπορεί να κερδίσει στο σεβασμό του υποψήφιου αγοραστή αν είναι δίκαιος στις συγκρίσεις του με ανταγωνιστικά προϊόντα και αν υπομονετικά ακούει

Είναι απίστευτο πόσους πόντους μπορεί να κερδίσει στο σεβασμό του υποψήφιου αγοραστή αν ο πωλητής είναι δίκαιος στις συγκρίσεις του με ανταγωνιστικά προϊόντα και αν υπομονετικά ακούει τι ο πελάτης έχει να του πει.

τι ο πελάτης έχει να του πει. Τέτοιες τακτικές μπορεί να ωθήσουν κάποιον να αγοράσει πιο εύκολα, παρά αν δεν τύχει του ανάλογου σεβασμού που θα τον σπρώξει μακριά.

Παλαιότερα τα πράγματα ήταν πιο εύκολα για έναν πωλητή επειδή, στην απουσία του διαδικτύου, η πληροφόρηση ήταν ισχνή και εντελώς ασύμμετρη υπέρ του με αποτέλεσμα να μπορούσε με ευκολία να προστρέχει σε γλοιώδεις και ανέντιμες τακτικές για να πείσει τον υποψήφιο αγοραστή μια ώρα αρχύτερα να αγοράσει.

Ένα από τα καλά του διαδικτύου είναι η πληθώρα πληροφόρησης και η ταχύτητα με την οποία παρέχεται σε αυτόν που την αναζητεί, με αποτέλεσμα τέτοιες τακτικές να μην πιάνουν τόσο εύκολα. Φυσικά και πάλι χρειάζεται προσοχή επειδή το διαδίκτυο είναι και τεράστια πηγή παραπληροφόρησης. Όμως, ας πούμε πως παρέχεται η δυνατότητα στον όποιον ενδιαφέρεται να προβεί σε βαθιά έρευνα.

Στη σημερινή εποχή, οι πωλητές που ανταμείβονται είναι αυτοί που βάζουν πρώτα τους πελάτες τους. Ας δούμε κάποια παραδείγματα κακών πρακτικών πώλησης.

Σαν πρώτο παράδειγμα, είναι η τακτική του να προσπαθεί ο πωλητής να πείσει τον πελάτη του να προχωρήσει σε πρόταση αγοράς πριν να είναι 100% έτοιμος. Αυτό ισχύει περισσότερο σε περιόδους που υπάρχει έντονη κινητικότητα στην αγορά. Από τη μια είναι κατανοητό πως σε τέτοιες συνθήκες μια περίπτωση δεν θα στέκει εκεί για πάντα. Όμως αυτός δεν είναι λόγος να ασκεί μεγάλη πίεση. Αντί των αφόρητων πιέσεων, είναι καλύτερα να ακολουθηθεί μια τακτική που ναι μεν να δηλώνει πως η περίπτωση δεν θα είναι εκεί για μεγάλο διάστημα, αλλά την ίδια ώρα δε να του δείχνει πως η συμβουλή του είναι να κάνει την επιλογή βασιζόμενος στο να βρει αυτό που πραγματικά θέλει και αγαπά. Αυτόματα του δείχνει πως ενδιαφέρεται γι' αυτόν και πως έννοια του δεν είναι η γρήγορη πώληση και ενδεχομένως η προμήθεια.

Στη σημερινή εποχή, οι πωλητές που ανταμείβονται είναι αυτοί που βάζουν πρώτα τους πελάτες τους.

Δεύτερο παράδειγμα είναι η τακτική του να μιλά περισσότερο από όσο ακούει. Σε όλους μας έτυχαν πωλητές συσκευών, αυτοκινήτων, ρούχων κλπ που προσπάθησαν όσο κανείς άλλος να μας πείσουν πως αυτό το προϊόν είναι που μας κάνει και όχι κάποιο άλλο και μάλιστα τώρα, χωρίς χρονοτριβή. Αυτό ισοδυναμεί με το να λέμε στον αγοραστή τι χρειάζεται παρά να ακούμε τις πραγματικές του ανάγκες οι οποίες μπορεί να είναι πολύ διαφορετικές. Αυτό που πρέπει να κάνουμε είναι να ακούμε τι έχει να μας πει. Αν ακούσουμε προσεκτικά, τότε θα μπορέσουμε να τους βρούμε την καλύτερη δυνατή επιλογή. Δεν πρέπει ούτε λεπτό να προσπαθούμε να τους επιβάλουμε δικές μας λύσεις και επιλογές που πόρρω απέχουν από το σπίτι των ονείρων τους ή την ιδανική γι' αυτούς επένδυση.

Τρίτο παράδειγμα είναι η προσβολή. Ποτέ, μα ποτέ μην προσβάλεις αυτόν που έχεις απέναντί σου. Μπορεί να ζητά σπίτι με κεραμίδι και καμάρες. Μην διανοηθείς να του πεις, «...μα είσαι σοβαρός; Είναι εποχή των καμάρων; Είσαι τίποτε ο Λουδοβίκος; Ο κόσμος έχει κάτι χρόνια πάει σε καθαρές γραμμές... αυτό να κάνεις και εσύ...». Ή μπορεί για τον άλφα ή βήτα λόγο να θέλει ξεχωριστή κουζίνα. Θα τον κάνεις ρεζίλι επειδή θεωρείς ότι για να είσαι «in» πρέπει να έχεις μια ανοικτού σχεδιασμού; Αντί λοιπόν να είσαι εριστικός, προσπάθησε να ακούσεις γιατί ζητά αυτή την αρχιτεκτονική προσέγγιση, κάνε ένα διάλογο και προσπάθησε να τον προβληματίσεις και ίσως τον μεταπείσεις. Αλλά με επιχειρήματα σοβαρά. Με την εμπειρία θα σας έρθουν χωρίς ιδιαίτερη σκέψη δεκάδες επιχειρήματα για να θέσετε στο τραπέζι και να πάρει την απόφαση του.

Τέταρτο παράδειγμα είναι το να μην λαμβάνεις σοβαρά τον προϋπολογισμό που σου θέτει. Όσο αγαθές προθέσεις και να έχεις, η προσπάθεια θα εκληφθεί ως προσπάθεια αύξησης της προμήθειας σου. Γι' αυτό να είσαι προετοιμασμένος με απτά παραδείγματα. Άμα κάνεις την ανάλυση σου, τότε αν ο προϋπολογισμός του είναι χαμηλός τότε αν μπορεί θα τον αναθεωρήσει. Αν όμως αυτά είναι τα χρήματα που διαθέτει πες του πως θα ψάξεις να βρεις κάτι πιο οικονομικό αλλά ξεκαθάρισε ότι ίσως χρειαστεί να κάνει κάποιες παραχωρήσεις από πλευράς περιοχής ή/ και ποιότητας κατασκευής. Από την άλλη αν καταφέρεις και του γλυτώσεις χρήματα τότε θα τον κερδίσεις για πάντα.

Τέλος σαν πέμπτο παράδειγμα είναι η παράκαμψη των ερωτήσεων του αγοραστή. Σκεφτείτε ότι ενδιαφέρεστε να αγοράσετε μεταχειρισμένο αυτοκίνητο και ρωτάτε τον πωλητή: «είναι κτυπημένο;» και αυτός σας απαντά «...ρε φίλε δες το... είναι λαμπίκος!...». Το «...είναι λαμπίκος...» είναι υπεκφυγή στην ερώτηση, καθώς μπορεί να είναι λαμπίκος επειδή αφότου κτύπησε, το έφτιαξαν πολύ καλά. Η απάντηση θα έπρεπε να είναι «...όχι, το αυτοκίνητο δεν είναι κτυπημένο...» ή «...είχε ένα μικρό ατύχημα, αλλά φτιάχτηκε πολύ καλά στο τάδε συνεργείο και το πόσο καλά είναι πράγμα που διαπιστώνεται...». Αν σας ρωτήσει ο πελάτης σας, «η υδραυλική εγκατάσταση είναι καλή;», τότε δεν του δείχνετε τον πάγκο κάτω από τον νεροχύτη της κουζίνας και να του πείτε, «...είναι λαμπίκος και άρα δεν έχει διαρροές...». Η σωστή αντιμετώπιση είναι να του πείτε, «καλή ερώτηση! Το σπίτι είναι 20 χρονών και κάποια πράγματα δείχνουν καινούργια. Να ρωτήσω τον πωλητή αν αντιμετώπισε πρόβλημα και να επανέλθω.»

Ο πελάτης σας είναι η επιτομή, η κορωνίδα του ονόματος σας και της εμπορικής σας εύνοιας. Άρα αυτόν πρέπει να προστατεύετε όσο καλύτερα μπορείτε. Το κέρδος σας θα είναι πολλαπλάσιο.

Ο Ανδρέας Α. Ανδρέου είναι MRICS CEO, APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Blue Air

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ζωή
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ 22 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2019

Blue Air

ΝΙΚΟΣ ΚΟΚΚΑΛΙΑΣ

«Ορκος Φιλικού» (πιθανότατα του Κολοκοτρώνη), σκηνή εμπνευσμένη από την ομώνυμη ελαιογραφία του Διονυσίου Τσόκου (1849).

ΝΙΚΟΣ ΚΟΚΚΑΛΙΑΣ

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης (1770-1843), αρχιστράτηγος της Πελοποννήσου, φιγούρα του Αγγέλου Γιακουμάτου.

ΝΙΚΟΣ ΚΟΚΚΑΛΙΑΣ

Η ανατίναξη της Μονής Σέκου, την οποία πολιορκούσαν 6.000 Τούρκοι, στις 9 Σεπτεμβρίου 1821. Διόραμα της Βασιλικής Φατή.

Τα Playmobil... σηκώνουν το λάβαρο

Η εντυπωσιακή έκθεση «Το '21 αλλιώς» για την Ελληνική Επανάσταση έρχεται στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο

Της **ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΕΠΤΑΚΛΟΙΛΗ**

Είναι Μεγάλη Εβδομάδα του 1819. Βρίσκομαι στην Πάργα, η οποία το 1814 πέρασε σε αγγλική κυριαρχία. Ομως ο Αλή Πασάς, που χρόνια προσπαθούσε χωρίς αποτέλεσμα να την κατακτήσει, βρήκε, τελικά, άλλο τρόπο να αλώσει την παραθαλάσσια καστροπολιτεία της Ηπείρου: την αγόρασε από τους Αγγλους έναντι 150.000 λιρών. Η συμφωνία κλείστηκε με τον ύπατο αρμοστή των Ιονίων Νήσων, σερ Τόμας Μαίτλαντ, γνωστό τουρκόφιλο (δεν είναι τυχαίο ότι οι Ελληνες τον αποκαλούσαν... Σουλτάν Θωμά) και υπεγράφη στα Ιωάννινα στις 17 Μαΐου 1817.

Ο αγοραστής έθεσε ως όρο να εγκαταλείψουν την πόλη οι κάτοικοί της. Και να που σήμερα, Μεγάλη Παρασκευή, έχει έρθει η ώρα να εκπληρωθεί ο όρος του Αλή Πασά. Οι δρόμοι είναι γεμάτοι: γυναίκες τρέχουν αλαφιασμένες με τα μωρά τους στην αγκαλιά, ηλικιωμένοι κλαίνε μπροστά στα κατώφλια των σπιτιών τους, άνδρες φορτώνουν σε υποζύγια ό,τι μπορεί να μεταφερθεί. Οι Παργινοί θα φύγουν –με βάρκες, άλλοι για τους Κορφούς και άλλοι για τους Παξούς– αλλά αρνούνται να αφήσουν τα κόκαλα των προγόνων στην καταπατημένη πατρίδα τους. Τα ξεθάβουν, λοιπόν, και τα καίνε στην πλατεία, για να πάρουν μαζί τους, έστω, λίγη στάχτη...

Η έκθεση θα περιλαμβάνει περισσότερα από είκοσι μικρά και μεγάλα διοράματα, με σχεδόν 1.500 φιγούρες.

ΝΙΚΟΣ ΚΟΚΚΑΛΙΑΣ

Ο Κωνσταντίνος Κανάρης, σύμφωνα με τον πίνακα του Νικηφόρου Λύτρα «Η πυρπόληση της τουρκικής ναυαρχίδας από τον Κανάρη» (περ. 1866-1870).

Ολα αυτά συμβαίνουν μπροστά στα μάτια μου. Οχι, δεν έχω μπει σε χρονομηχανή. Είμαι στον πρώτο όροφο του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου, στην οδό Σταδίου, και «Οι πρόσφυγες της Πάργας» είναι μία από τις ιστορίες που θα αφηγηθεί η έκθεση «Το '21 αλλιώς: Η Ελληνική Επανάσταση σε διοράματα Playmobil». Η έκθεση αποτελεί μέρος της σειράς εκδηλώσεων «1821: απηχήσεις στο σήμερα», οι οποίες εντάσσονται στις δράσεις που οργανώνει το μουσείο για τον εορτασμό των 200 ετών από την Ελληνική Επανάσταση του 1821. Στόχος της είναι μια πρωτότυπη, εντυπωσιακή και ιστορικά τεκμηριωμένη προσέγγιση της συγκεκριμένης ιστορικής περιόδου. Θα απευθύνεται πρωτίστως στα παιδιά, αλλά θα μπορούν να την παρακολουθήσουν ευχάριστα και οι ενήλικοι. Κι αν κρίνω από τον ενθουσιασμό που προκάλεσαν οι φιγούρες και τα εξαρτήματα της Playmobil, καθώς και τα διοράματα στον φωτογράφο μας Νίκο Κοκκαλιά και σε εμένα, γι' αυτό το τελευταίο άνετα στοιχηματίζω...

«Βουτιά» στον 19ο αιώνα

Το ραντεβού έχει δοθεί για τις 13 Οκτωβρίου στο περιστύλιο της κεντρικής αίθουσας του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου. Εκείνη την ημέρα θα εγκαινιαστεί η έκθεση που θα διαρκέσει έως τον Μάιο του 2020. Θα περιλαμβάνει περισσότερα από είκοσι μικρά και μεγάλα διοράματα, με σχεδόν 1.500 φιγούρες: σκηνές από την καθημερινή ζωή στην Ελλάδα των αρχών του 19ου αιώνα και από γεγονότα της Επανάστασης του 1821. Ο όρκος των Φιλικών, η φυγή των Παργινών, ο Αλέξανδρος Υψηλάντης που διαβαίνει τον Προύθο ποταμό, η Πολιορκία της Τριπολιτσάς και μια ναυμαχία μεταξύ του ελληνικού και τουρκικού στόλου, ο θάνατος του Παπαφλέσσα στο Μανιάκι και το φιλί από τον Ιμπραήμ, η Εξοδος του Μεσολογγίου, η καθημερινότητα σε ένα χάνι – είναι μερικά μόνον από όσα θα «ζωντανέψουν» και θα παρουσιαστούν για πρώτη φορά στο κοινό. Παράλληλα, 80 και πλέον πρωταγωνιστές της Επανάστασης, Ελληνες, φιλέλληνες αλλά και Οθωμανοί, άνδρες και γυναίκες που διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο στην εξέλιξη των γεγονότων, αποδίδονται σε φιγούρες Playmobil (παρουσιάζονται μαζί με σύντομο βιογραφικό τους).

ΝΙΚΟΣ ΚΟΚΚΑΛΙΑΣ

Οι επιμελήτριες του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου. Από αριστερά, Ρεγγίνα Κατσιμάρδου, Παναγιώτα Παναρίτη, Νατάσα Καστρίτη.

Τον σχεδιασμό και τη γενική εποπτεία της έχουν αναλάβει οι επιμελήτριες του ΕΙΜ: Νατάσα Καστρίτη (ιστορικός τέχνης), Παναγιώτα Παναρίτη (αρχαιολόγος) και Ρεγγίνα Κατσιμάρδου (ιστορικός).

«Η ιδέα γεννήθηκε με αφορμή τη δουλειά του Πέτρου Καμινιώτη. Η έμπνευση για τη σύνθεση των διοραμάτων και των αποδόσεων των πρωταγωνιστών της Επανάστασης σε φιγούρες Playmobil ήρθε κυρίως μέσα από έργα τέχνης –χαρακτικά και ζωγραφικούς πίνακες– των αρχών του 19ου αιώνα, από τις συλλογές του μουσείου και όχι μόνο», λένε. Ετσι, η έναρξη της Επανάστασης τοποθετείται στην Πελοπόννησο, με αναπαράσταση της κλασικής σκηνής με τον Παλαιών Πατρών Γερμανό. «Ακολουθείτε, δηλαδή, τη "γραμμή" των σχολικών εγχειριδίων;» ρωτώ τις τρεις επιμελήτριες. «Τα χαρακτικά της εποχής ήταν εκείνα που έδωσαν την κατεύθυνση στα σχολικά εγχειρίδια», διευκρινίζει η Νατάσα Καστρίτη. «Εμείς ναι μεν δεν επιχειρούμε να "διορθώσουμε" την Ιστορία, αλλά σε κάποια σημεία αποδεσμευόμαστε από τη συνήθη προσέγγιση των γεγονότων, προσπαθώντας να δώσουμε στους επισκέπτες τροφή για σκέψη...»

Η έκθεση θα αρχίζει με την ενότητα «Αρχαιολατρία και φιλελληνισμός» και μια αναπαράσταση του Παρθενώνα. Δεν θα τον δούμε, όμως, τζαμί (όπως ήταν επί Τουρκοκρατίας) ούτε λαβωμένο από τη βόμβα του Μοροζίνι, αλλά όπως ήταν στην αρχαιότητα. «Την εξιδανικευμένη εικόνα του δηλαδή, γιατί, ούτως ή άλλως, έτσι επέμεναν να τον βλέπουν, με τα μάτια της φαντασίας τους, οι φιλέλληνες της εποχής, που τον επισκέπτονταν», λέει η Παναγιώτα Παναρίτη. Η αφήγηση θα κλείνει με τη δολοφονία του Ιωάννη Καποδίστρια, το 1831, στο Ναύπλιο.

Την κατασκευή των διοραμάτων έχουν αναλάβει οι συλλέκτες Γιώργος Αγγελίδης, Ντένης Βαγγόπουλος, Αγγελος Γιακουμάτος και Βασιλική Φάτη, ενώ την κατασκευή φιγουρών ιστορικών προσώπων ο Στέλιος Μυλωνάς. Ολοι εργάστηκαν αφιλοκερδώς, χωρίς να πάρουν ούτε ένα ευρώ! Χορηγός της έκθεσης είναι η Playmobil, η οποία παραχώρησε πολλά εξαρτήματα απαραίτητα για τις κατασκευές.

Με μια έκθεση αυτογνωσίας αλλά και... fun ανοίγει, λοιπόν, η σεζόν για το Εθνικό Ιστορικό Μουσείο. «Την βλέπουμε ως ευκαιρία να αλλάξει η δημόσια εικόνα του μουσείου μας», λέει η Ρεγγίνα Κατσιμάρδου. «Ναι μεν το γνωρίζουν οι μαθητές που έρχονται κάθε χρόνο, αλλά δεν θέλουμε να συνδέεται μόνο με τις –ενίοτε βαρετές για τα παιδιά– υποχρεωτικές σχολικές επισκέψεις. Θέλουμε να δείξουμε –σε μικρούς και μεγάλους– ότι η Ιστορία μπορεί να έχει και μια διασκεδαστική διάσταση. Κι ότι δεν είμαστε τόσο συντηρητικοί, τελικά!»

«Θέλουμε να δείξουμε –σε μικρούς και μεγάλους– ότι η Ιστορία μπορεί να έχει και διασκεδαστική διάσταση».

«Το '21 αλλιώς: Η Ελληνική Επανάσταση σε διοράματα Playmobil» από τις 13 Οκτωβρίου στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο, Σταδίου 13. Οι ειδικής κατασκευής φιγούρες και τα διοράματα που παρουσιάζονται στην έκθεση αποτελούν προϊόντα καλλιτεχνικής δημιουργίας και όχι πρωτότυπες σειρές της Playmobil. Δεν διατίθενται προς πώληση, ούτε στον χώρο του μουσείου ούτε στα καταστήματα.

Ατζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

22.9.19 - 28.9.19

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΒΙΒΛΙΟ

Παρουσίαση έκδοσης

Η Εθνική Εταιρεία Ελλήνων Λογοτεχνών Κύπρου και η Παγκύπρια Ομοσπονδία Εφέδρων Αξιωματικών (Π.Ο.Ε.Α) παρουσιάζουν το βιβλίο του Γιώργου Πετούση «Σπύρος Πετούσης, η θυσία ενός ήρωα, η περίοδος 1965 – 1974 όπως την έζησα» - Αφήγημα. Το βιβλίο θα παρουσιάσουν οι Χριστόφορος Χαραλαμπάκης, ομότιμος καθηγητής Γλωσσολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών και ο δρ Κυριάκος Ιωάννου, φιλόλογος – ερευνητής. **Τρίτη 24 Σεπτεμβρίου, αίθουσα των Ηρώων στο οίκημα των Συνδέσμων Αγωνιστών στη Λευκωσία, λεωφόρου Προδρόμου, στις 7:15 μ.μ. και στη Λεμεσό την Τετάρτη 25/9 στην αίθουσα «Πάνος Σολωμονίδης» του Δήμου Λεμεσού στις 7:30 μ.μ.**

ΘΕΑΤΡΟ

«Το Άσμα του Γιοφυριού» από το ΘΕΠΑΚ

Το Πολιτιστικό Κέντρο του Πανεπιστημίου Κύπρου παρουσιάζει το καταξιωμένο έργο του Θ.Ε.ΠΑ.Κ. «Το Άσμα του Γιοφυριού», το οποίο εδώ και 16 χρόνια κρατά αμείωτο το ενδιαφέρον του θεατρόφιλου κοινού. Πρόκειται για μια δραματική διασκευή στηριγμένη στις πιο εκφραστικές παραλλαγές του γνωστού ελληνικού δημοτικού τραγουδιού «Το Γιοφύρι της Άρτας» από την Κύπρο, τον Πόντο, την Κρήτη και την Ηπειρωτική Ελλάδα. Κάτι παραπάνω από ένα απολαυστικό θεατρικό δρώμενο, η παράσταση αποτελεί γόνιμη εκπαιδευτική εμπειρία, αφού δίνει την ευκαιρία σε μαθητές, φοιτητές και εκπαιδευτικούς να έλθουν σε επαφή με κρίσιμους προβληματισμούς που προκύπτουν από τη μελέτη του δημοτικού τραγουδιού, όπως οι διάφορες παραλλαγές του ίδιου θέματος, καθώς και ζητήματα που άπτονται της ιστορικής, κοινωνικής και ιδεολογικής προοπτικής που διανοίγει η δημιουργική προσέγγιση των δημοτικών μας τραγουδιών. Παράλληλα, παρέχεται στον θεατή η δυνατότητα να παρακολουθήσει μια νεότροπη σκηνική ερμηνεία του δημοτικού μας τραγουδιού μέσα στα συμφραζόμενα, τις αναζητήσεις και τις συλλογικές απορίες, της δικής μας εποχής. Η μουσική της παράστασης εκτελείται ζωντανά από τον συνθέτη Ευαγόρα Καραγιώργη (λαούτο) και τους μουσικούς Γιώργο Χόπλαρο (βιολί), Κυριάκο Αργυρού (κλαρίνο) και Χριστόδουλο Σαντζιάκκη (νταούλι). Τρίτη 24 και Πέμπτη 26 Σεπτεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Πολιτιστικό Κέντρο Πανεπιστημίου Κύπρου, Αρχοντικό Οδού Αξιοθέας, παλιά Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22894531 - 22894532, culture@ucy.ac.cy.**

ΘΕΑΤΡΟ

«Η Κωμωδία των Παρεξηγήσεων» του Σαίξπηρ

Στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Κύπρια 2019 παρουσιάζεται η ευφάνταστη, πρωτότυπη και διασκεδαστική θεατρική παράσταση «Η Κωμωδία των Παρεξηγήσεων» του Ουίλιαμ Σαίξπηρ σε σκηνοθεσία Κατερίνας Ευαγγελάτου σε νέα μετάφραση Διονύση Καψάλη. Δύο ζευγάρια πανομοιότυπων διδύμων που είχαν χωριστεί στη γέννα, βρίσκονται ξαφνικά στην ίδια πόλη χωρίς να το γνωρίζουν. Μέσα σε αυτήν την αλλόκοτη συνθήκη εκτυλίσσεται μια ιλιγγιώδης φάρσα, στην οποία κυριαρχούν η πλάνη και οι αλλεπάλληλες παρεξηγήσεις, καθώς τα πρόσωπα διασταυρώνονται. Το όριο μεταξύ φαντασίας και πραγματικότητας σταδιακά θολώνει σε αυτό το νεανικό, αριστοτεχνικά γραμμένο έργο του Σαίξπηρ, όπου κάθε βεβαιότητα καταρρέει και κανένας δεν είναι αυτός που νομίζει ότι είναι. Παίζουν Νίκος Κουρής, Ορφέας Αυγουστίδης, Δήμητρα Βλαγκοπούλου, Αμαλία Νίνου, Ερρίκος Μηλιάρης, Νίκος Πυροκάκος, Γιώργος Νούσης, Βαλάντης Φράγκος, Στέλιος Παυλόπουλος, Ελίζα Σκολίδη, Πάνος Ζυγούρος, Μαριάμ Ρουχάτζε. Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας, Λεωφόρος Μουσείου 4, Λευκωσία. Δευτέρα 23 και Τρίτη 24 Σεπτεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Λεμεσός, Παττίχειο Δημοτικό Θέατρο, Τετάρτη 25Σεπτεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες τηλέφωνο 70002212, www.kypria.org.cy**

ΧΟΡΟΣ

«Body Unmuted»

Το έργο «Body Unmuted «της Λίας Χαράκη επιστρέφει στο Θέατρο Πόλης στη Λευκωσία και κάνει πρεμιέρα στη Λεμεσό στο Open House Festival. Πρόκειται για μία ηχητική εμπειρία βασισμένη σε μαρτυρίες του σώματος που δεν λέγονται εύκολα και δεν ακούγονται συνήθως. Οι ηχογραφήσεις έγιναν από την καλλιτέχνη σε πραγματικό χρόνο, δηλαδή κατά τη διάρκεια που συνέβαινε μια συγκεκριμένη κατάσταση. Το σώμα, λοιπόν, ακούγεται καθώς ψιθυρίζει, φωνάζει, γελά, στενάζει, τραγουδά, κλαίει, μοιράζεται, εξομολογείται, αποκαλύπτει και παραδέχεται. Γενικά, το όλο έργο είναι ένα ταξίδι περιμετρικά του χώρου με κατεύθυνση προς το κέντρο του εκάστοτε επισκέπτη. Σύλληψη, δημιουργία, ερμηνεία από τη Λία Χαράκη, σύνθεση ήχου από το Γιάννη Χριστοφίδη. **Θέατρο Πόλης ΟΠΑΠ, Λευκωσία, Παρασκευή-Κυριακή, 27-29 Σεπτεμβρίου, ώρα 7:00-11:00 μ.μ. Πληροφορίες liaharaki.com**

ΜΟΥΣΙΚΗ

«Μακριά πολύ μακριά να ταξιδέψουμε

Αφιέρωμα στον ποιητή της θάλασσας Νίκο Καββαδία και στα μελοποιημένα του ποιήματα παρουσιάζεται τη Δευτέρα 23 Σεπτεμβρίου στο Υπαίθριο Θέατρο του Πολιτιστικού Ιδρύματος της Τράπεζας Κύπρου. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει μελοποιημένα ποιήματα του Καββαδία από τον Θ. Μικρούτσικο, Ξέμπαρκους, Μ. Κωχ, Γ. Σπανό και Δ. Ζερβουδάκη. Τραγουδάει η Ρίτα Αντωνοπούλου. Συμμετέχουν οι Μιχάλης Πουργουρίδης (κιθάρα & τραγούδι), Κωνσταντίνος Στυλιανού (τραγούδι), Barbara Lucas (βιολί), Αλέξανδρος Παπαχαραλάμπους (πνευστά), Κώστας Χαλλούμας (ακουστικό μπάσο, πιάνο). Την επιμέλεια ορχήστρας έχει ο Κωνσταντίνος Ζορπάς. Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπέζης Κύπρου, Φανερωμένης 86-90, Παλιά Πόλη. Δευτέρα, 23 Σεπτεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22128157 και Θέατρο Ριάλτο, Τρίτη 24 Σεπτεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Πληροφορίες info@cultural.bankofcyprus.com, www.rialto.com.cy, τηλέφωνο 77 77 77 45**

ΘΕΑΤΡΟ

« Όλα τα υπέροχα πράγματα» επιστρέφουν

Επειτα από 21 παραστάσεις σε Λευκωσία, Λεμεσό, Πάφο καθώς και στο Υπαίθριο Φεστιβάλ «Αντί-σκηνο», η Θεατρική Ομάδα Persona ανακοινώνει επιπλέον παραστάσεις σε Λευκωσία, Λεμεσό και Λάρνακα για τη διαδραστική παράσταση «Όλα τα υπέροχα πράγματα» των Duncan MacMillan και Jonny Donahoe. Θα δοθούν 4 παραστάσεις στη Λευκωσία, δύο σε Λεμεσό και μία στη Λάρνακα. Τη μετάφραση του έργου υπογράφει η Μαρία Κωνσταντίνου, τη σκηνοθεσία η Μαρίνα Βρόντη και επί σκηνής βρίσκεται η Χριστίνα Κωνσταντίνου με την ενεργή συμμετοχή του κοινού. Παραστάσεις: Λευκωσία:27 Σεπτεμβρίου, 2, 4 και 9 Οκτωβρίου (Τετάρτη και Παρασκευή), στο Wherehaus612 Μιχαήλ Κουσουλίδη 5, Βιομηχανική Περιοχή Παλλουριώτισσας. Λεμεσός: 25 και 26 Σεπτεμβρίου (Τετάρτη και Πέμπτη) στο VinylioWineEtc. Αγκύρας 33. Λάρνακα:5 Οκτωβρίου (Σάββατο) στην «Αποθήκη 79», Αγίου Λαζάρου 81-83. **Πληροφορίες τηλέφωνο 70000138.**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Ο θάνατος και η ζωή του κ. Γουατανάμπε

Πώς εξελίσσεται μια ταινία που στο πρώτο πλάνο της βλέπουμε την ακτινογραφία ενός στομαχιού και ακούμε τη φωνή του αφηγητή: «Αυτό είναι το στομάχι του ήρωα της ταινίας μας... Δεν ξέρει ότι έχει καρκίνο». Ο Κάντζι Γουατανάμπε είναι μεσήλικας αλλά μοιάζει ήδη γερασμένος, δουλεύει σε δημόσια υπηρεσία στο Τόκιο, που ανήκει στον δήμο της πόλης, εδώ και 30 χρόνια δεν έχει λείψει ούτε μια μέρα από το γραφείο του, γεμάτο με φακέλους και σφραγίδες. Πειθαρχία, πειθήνια επανάληψη μέχρι θανάτου. Τόσο ακύμαντα και απρόσωπα. Απωθητικά. Το παρατσούκλι που του έχει δώσει ένα νέο κορίτσι, το οποίο εργάζεται στον ίδιο χώρο, είναι «μούμια». Οταν ο κ. Γουατανάμπε θα το μάθει, κατανοεί πλήρως τους λόγους, αλλά η ζωή του μετράει ήδη αντίστροφα.

Ο ελληνικός τίτλος «Ο καταδικασμένος» του Ακίρα Κουροσάβα (1952), που συνεχίζεται για δεύτερη εβδομάδα σε δύο αίθουσες (Πτι Παλαί και Αστυ), προδίδει αυτό το οποίο ο μεγάλος Ιάπωνας σκηνοθέτης θέλησε αν όχι να αποκρύψει τουλάχιστον να ανατρέψει. «Ikiru», ο τίτλος στα ιαπωνικά. Σημαίνει «Ζω». Και είναι πράγματι έτσι: μέσα σε έξι μήνες ο κ. Γουατανάμπε έστυψε τον χυμό που αναλογούσε σε δεκαετίες ανυδρίας. Μπορεί να διέθετε την «ευγένεια της δυστυχίας» και η φθορά από το σαράκι της γραφειοκρατίας να μην είχε, τελικά, καταλάβει τον πυρήνα της ύπαρξής του. Το απλό, αλλά τόσο σημαντικό έργο, για μια υποβαθμισμένη γειτονιά, στο οποίο δεσμεύτηκε και το οποίο έφερε σε πέρας, έδωσε για λίγους μήνες νόημα και λάμψη σε έναν βίο απολύτως τετριμμένο στα μάτια των τρίτων. Μετέτρεψε μια χαβούζα σε παιδική χαρά, ξεπερνώντας, με επιμονή και αυτοταπείνωση, δεκάδες γραφειοκρατικά εμπόδια, αδιαφορίας ή και σκοπιμότητας.

Ο Κουροσάβα εμπνεύστηκε από τον Τολστόι («Ο θάνατος του Ιβάν Ιλίτζ») και πύκνωσε σε ασπρόμαυρη ταινία, αυτό που διατρέχει όλη την ιστορία της τέχνης: την αγωνία του τέλους. Και ακόμη περισσότερο: πόσο μπορεί να αλλάξει η ζωή του καθενός μπροστά στον επικείμενο θάνατο; Ο κ. Γουατανάμπε τραγουδάει, βραχνά, με ήχο που θυμίζει περισσότερο ρόγχο, παγώνοντας τη θλίψη στα πρόσωπα όσων τον ακούν, «Είναι σύντομη η ζωή» (επιτυχία του 1915), πίνει, χορεύει, συνωστίζεται σε μονοπάτια και σε κλαμπ και σε μπαρ, σε πίστες με δεκάδες άλλα ζευγάρια, γελάει χωρίς να γελάει πραγματικά, διασκεδάζει με κόπο, βεβιασμένα. Ολα μοιάζουν παράτονα στην εκτόνωση που προσπαθεί να πετύχει. Ο άγνωστος, αποτυχημένος, συγγραφέας που τον συνοδεύει για μια νύχτα και τον βοηθάει, αφιλοκερδώς, να ξοδέψει 50.000 γιεν, για να δει μια άλλη όψη της πραγματικότητας, είναι συμπονετικός αλλά δεν τον ανακουφίζει. Τίποτα δεν μπορεί να τον ανακουφίσει. Ο μονάκριβος γιος του, τον μεγάλωσε μόνος καθώς η μητέρα και σύζυγος πέθανε νωρίς, ασχολείται με τα κληρονομικά, δεν έχει μάθει ούτε καταλάβει για την ασθένεια του πατέρα του, απορροφημένος από τις δικές του οικονομικές έγνοιες. Οι συνάδελφοι στο γραφείο του, μια οικιακή βοηθός στο σπίτι, κανείς δεν τον «ξέρει». Μόνο μια κοπέλα, σε μια σχέση σχεδόν πατρική, θα τον παρασύρει με την αφέλεια και τη νιότη της, θα του δώσει λίγη χαρά. Λίγη όμως. Ενα, ανεπαίσθητο, χρώμα, στο γκρίζο τοπίο. Η στιγμή που η ζωή θριαμβεύει είναι όταν συλλαμβάνει το σχέδιο να βοηθήσει τους κατοίκους του Κουρόε να κατασκευάσουν μια παιδική χαρά πάνω σε μια χαβούζα. «Οταν ήμουν μικρός κόντεψα να πνιγώ σε μια χαβούζα. Και δεν ήταν κανείς εκεί για να με βοηθήσει. Το ίδιο βλέπω και τώρα», ομολογεί, ανασυγκροτείται με τις ελάχιστες δυνάμεις που διαθέτει και εφορμά στον στόχο.

Πόσο λίγο γνώριζαν όλοι τον κ. Γουατανάμπε, κι ακόμη λιγότερο ο ίδιος τον εαυτό του. Καθώς οι συνάδελφοί του «συνθέτουν» στην κηδεία του το πορτρέτο του, με αφηγήσεις, ποτό, δάκρυα, υπερβολές και αλήθειες, αναδεικνύεται πέρα από τον άνθρωπο το «παράδειγμα». «Ξεπέρασε τα όριά του και τα όρια της γραφειοκρατίας», λένε.

Ο φακός εστιάζει στη φωτογραφία του, μέσα στην κορνίζα, πλαισιωμένη από λουλούδια και λιβάνι. Σε ένα πρόσωπο κοινό, ούτε όμορφο ούτε άσχημο, ευχαριστημένο καθώς πρέπει. Πρόλαβε να δώσει χαρά. Αφησε πίσω του δάκρυα ευγνωμοσύνης από τους λίγους εκείνους που βοήθησε να νιώσουν ότι δεν είναι εγκαταλελειμμένοι. Εκεί θα κατοικεί, πλέον, ο κ. Γουατανάμπε.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Μέσα σ' ένα καζάνι

Πάντως, από ξεσπάσματα οργής δεν έχουμε παράπονο. Περιμένουμε πώς και πώς το τραυματικό επεισόδιο που θα μας συνταράξει και μετά ποιος είδε τον Θεό και δεν τον φοβήθηκε. Θα βρίσουμε, θα καταραστούμε, θα συγκινηθούμε, θα πέσουμε τα ανάσκελα και θα απαιτήσουμε άμεση διόρθωση των κακώς κειμένων. Θα μας φταίξει η Εκκλησία, το κράτος, η παιδεία, το DNA μας, ότι είμαστε χωριάτες και απολίτιστοι, η Αγγλία, της οποίας ήμασταν αποικία, η Οθωμανική Αυτοκρατορία υπό τον ζυγό της οποίας βρεθήκαμε για μερικούς αιώνες, αλλά κυρίως το προδοτικό πραξικόπημα, η εισβολή και ότι είμαστε ημικατεχόμενη πατρίδα. Θα χύσουμε δάκρυα ιντερνετικά που θα γέμιζαν με υφάλμυρο νερό τα φράγματά μας για μια διετία. Θα φταίξει ο Γρίβας, η Αριστερά, το Κέντρο και ο κόσμος όλος.

Και οι πόλεις μας θα συνεχίσουν να μην έχουν πεζοδρόμια, οι υπηρεσίες κοινωνικής μέριμνας να μη μεριμνούν, αλλά να περιμένουν τον πολίτη να τις ξυπνήσει από ύπνο βαθύ, και αν δεν το κάνει ο πολίτης τότε να γυρίσουν και να μας πούνε, «εσείς πού ήσαστε; Ε;». Όσο εμείς πολεμάμε με τα πλήκτρα του υπολογιστή μας, κάποιοι άλλοι παρκάρουν όπου τους καπνίσει, άλλοι πάλι μετράνε ευρώ και δολάρια και σκέφτονται πώς θα ταΐσουν και τα πρόβατα σανό και πώς θα φάνε αυτοί μέχρι να σκάσουν. Και να μαζεύουν ριάλια και παράες και όταν καταλάβουν ότι εκεί στα δυο μέτρα δεν μπορείς να πάρεις και πολλά αρχίζουν το παραμύθι, για τα παιδιά μου, τα εγγόνια μου, τα δισέγγονά μου, γενεές δεκατέσσερις πρέπει να θρέψω…

Όσο εμείς διαμαρτυρόμαστε στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, στα κανάλια, κάποιοι σκέφτονται πώς να κλέψω για να έχω. Πώς να κοροϊδέψω για να αποκτήσω, πώς να υπονομεύσω για να φανώ. Κλαίμε και κλαψουρίζουμε και βγάζουν καπνούς τα πληκτρολόγιά μας και τα τηλέφωνά μας και αφού πάρουμε μια βαθιά ανάσα, προχωράμε παρακάτω. Όλο και κάτι θα ξεβράσει ο βούρκος της διαφθοράς και του εγωισμού και εμείς θα είμαστε εκεί με το στόμα ανοικτό να τη χάψουμε… ναι, για να τραφούμε, διότι αλλιώς τι θα κάνουμε; Μας νοιάζει το περιβάλλον, αλλά τόσο όσο να μην ξεβολευόμαστε, θέλουμε και καλαμάκι χάρτινο και αυτοκινητάρα, έτσι για να δώσω ένα παράδειγμα.

Περιμένουμε το επόμενο θύμα της ανάλγητης κρατικής μηχανής, είτε είναι θύμα τροχαίου, είτε κρατικής αμέλειας, είτε δικαστικής πλάνης, είτε, είτε για να πολεμήσουμε θεούς και δαίμονες. Το ζητάμε, όπως φώναζαν οι Ρωμαίοι στην αρένα, δώστε στον λαό αίμα και θέαμα και άμα μείνει δώστε και άρτο, λένε οι ταγοί, είτε πολιτικοί, είτε εκκλησιαστικοί, είτε και πνευματικοί, αλλά τόσο όσο για να μη φωνάζει να μπούμε κι εμείς στην αρένα. Και αφού έχουν μπει στην πόλη οι οχτροί τραγουδάμε, ούτε η κατσίκα του γείτονα μας ενδιαφέρει, ούτε το δίπλα σπίτι που καίγεται δεν μας νοιάζει. Ξέρετε τι μας ενδιαφέρει; Η βολή μας, πώς δεν θα ταλαιπωρηθούμε εμείς. Ξέρετε πόσοι βρέθηκαν στη σιωπηλή διαμαρτυρία για τον Στυλιανό; Μάξιμουμ 300 άτομα, ξέρετε πόσοι θα ξεχυθούν στους δρόμους για την κατάκτηση ενός πρωταθλήματος από κάποια ποδοσφαιρική ομάδα; Χιλιάδες θα πανηγυρίσουν, τώρα αν όσοι αγαπούν το ποδόσφαιρο και έχουν κάποια αναπηρία και δεν μπορούν να μπουν στα γήπεδα ή να χρησιμοποιήσουν αξιοπρεπώς τις τουαλέτες, απλώς δεν μας νοιάζει, η ομαδάρα να κερδάει! Και μη νομίζετε, το παράδειγμα με το ποδόσφαιρο είναι απλώς ένα παράδειγμα. Πόσο εύκολη είναι η πρόσβαση στα θέατρα για ΑμεΑ, στους συναυλιακούς χώρους, στο πάρκο, στο ευλογημένο το σούπερ μάρκετ; Πόσο; Καθόλου, πρέπει να είσαι κάτι το μαγικό για να ζήσεις όπως εγώ που είμαι αρτιμελής, και δεν μας νοιάζει, δεν μας κόφτει, τέλος.

Μου κάνει εντύπωση πόση δυνατή φωνή έχουμε στις διαμαρτυρίες διαδικτυακά, πόσοι πολλοί είμαστε οι αντιδραστικοί και στο τέλος όλοι να κολυμπάμε στην ίδια χαβούζα και να ανεχόμαστε μερικούς να μας κοροϊδεύουν από την εξέδρα. Κάτι κάνουμε λάθος ή σε όλους ταιριάζει χαβούζα.

«Πρέπει να είμαι και όχι να παίζω»

Η Χριστίνα Κωνσταντίνου επιστρέφει με την παράσταση «Όλα τα υπέροχα πράγματα» και συνεχίζει να τσαλακώνεται

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Η Θεατρική Ομάδα Persona αποφάσισε να ξαναπαρουσιάσει, μετά από 21 παραστάσεις σε Λευκωσία, Λεμεσό, Πάφο καθώς και στο Υπαίθριο Φεστιβάλ «Αντί-σκηνο», τη διαδραστική παράσταση «Όλα τα υπέροχα πράγματα» των Duncan MacMillan και Jonny Donahoe, με τη Χριστίνα Κωνσταντίνου, σε σκηνοθεσία Μαρίνας Βρόντη. Η Χριστίνα μίλησε στην «Κ» για τους λόγους που την έκαναν να επιστρέψει με όλα τα υπέροχα πράγματα που έχει συγκεντρώσει, και πιστέψτε με, είναι πολλά. Βλέποντας την παράσταση σκέφτεσαι πόσα όμορφα πράγματα κρύβονται πίσω από τη μουντάδα της καθημερινότητας, και πόσο αξίζει να είσαι παρών. Η Χριστίνα μιλάει με τους θεατές, τους βάζει στο θεατρικό παιχνίδι και αναλόγως προσαρμόζεται, υποκριτικά και συναισθηματικά, διατηρώντας την υποκριτική της ταυτότητα.

«Και τώρα πια στις παραστάσεις αισθάνομαι γυμνή. Και δεν ντρέπομαι καθόλου γι' αυτό. Έτσι πρέπει να είμαι και είναι λυτρωτικό», λέει η Χριστίνα για το πώς λειτουργεί επί σκηνής.

–Επιστρέφεις με την παράσταση «Όλα τα υπέροχα πράγματα», γιατί θέλησες να το ξαναπαρουσιάσεις;

–Αν υπήρχε τρόπος να επανέρχομαι με αυτή την παράσταση κάθε τόσο, για όσο βαστάνε τα πόδια μου θα το έκανα! Βεβαίως δεν μπορώ να το κάνω γιατί δεν μου ανήκουν επ' άπειρον τα πνευματικά δικαιώματα... Αλλά μετά την τελευταία παράσταση που είχαμε τον περασμένο Αύγουστο στο Φεστιβάλ «Αντί- Σκηνο» και μετά από τόσες φορές που άκουσα «Να το ξανακάνετε. Θέλω να φέρω αυτόν ή εκείνον να το δει. Πρέπει να το δει.» ενεργοποιήθηκα κι εγώ και η Persona και να 'μαστε! Όλη αυτή η ανταλλαγή ενέργειας επιβεβαίωσε για ακόμη μια φορά αυτό που ένιωσα από την πρώτη στιγμή που ήρθα σε επαφή με αυτό το έργο: Πως ο κόσμος έχει ανάγκη τα υπέροχα πράγματα. Έχει ανάγκη να τσαλακωθεί, να βλέπει τους άλλους να τσαλακώνονται, να συμμετέχει, να γελά με την ψυχή του, να κλαίει, να εκτονώνεται, να ταυτίζεται. Και τέλος να βρίσκει παρηγοριά. Αυτό είναι πολύ σημαντικό. Με δυο λόγια είναι μια θεραπευτική εμπειρία. Γι' αυτό, κατόπιν παραίνεσης και από εκπαιδευτικούς, πέρα από τις επιπλέον παραστάσεις για το κοινό οργανώνουμε και παραστάσεις σε Λύκεια σε όλη την Κύπρο.

–Ποιο ήταν το πιο δύσκολο πράγμα στην παράσταση;

–Δεν υπάρχουν δύσκολα πράγματα αν δεν τα κάνεις εσύ να φαίνονται δύσκολα. Η αλήθεια όμως είναι ότι αυτή η παράσταση αυτή είναι ιδιαίτερη. Δεν ξέρω τι θα συναντήσω κάθε φορά, γιατί εξαρτάται κατά πολύ μεγάλο βαθμό από την ενέργεια και τις αντιδράσεις των θεατών. Αλλά για να είμαι ειλικρινής, αν υπήρχε ένα δύσκολο κομμάτι αυτό ήταν κατά τη διάρκεια των προβών. Εκεί όπου έπρεπε να κάνω εγχείρηση ανοικτής καρδιάς στον ίδιο μου τον εαυτό. Όλο αυτό το σκάλισμα, το ξεγύμνωμα. Να πετάξω όποια άμυνα είχα και να είμαι έτοιμη για την απόλυτη, γυμνή έκθεση. Και τώρα πια στις παραστάσεις αισθάνομαι γυμνή. Και δεν ντρέπομαι καθόλου γι' αυτό. Έτσι πρέπει να είμαι και είναι λυτρωτικό! Και είναι ακόμη πιο λυτρωτικό, όταν βλέπεις θεατές να κάθονται αμυντικά στις καρέκλες του σκεπασμένοι μέχρι τα μπούνια και ως το τέλος της παράστασης να κολυμπάνε μαζί σου στα βαθιά, απαλλαγμένοι και οι ίδιοι από την αρχική τους πανοπλία. Αλλά για να συμβεί αυτό, πρέπει να είμαι ψυχή τε και σώματι εκεί, να μην περνάει ούτε κατά διάνοια οτιδήποτε άλλο από μέσα μου, πέρα από αυτό που συμβαίνει και που λέγεται εκείνη τη στιγμή. Πρέπει να είμαι και όχι να παίζω.

Μέσα σε 75 λεπτά μπορούν να δημιουργηθούν σχέσεις, εμπειρίες, αναμνήσεις και που υπό κανονικές συνθήκες μπορεί μια ολόκληρη ζωή να μην αρκεί.

–Βλέποντας την παράσταση, ένιωσα σαν να μιλούσες στον κάθε θεατή ξεχωριστά, κατέβηκες στο κοινό ή το θέμα έφερε το κοινό δίπλα σου;

–Το θέμα είναι από μόνο του πολύ δυνατό. Το έργο δε, τολμώ να πω ιδιοφυές. Αλλά ούτε ένα δυνατό θέμα, ούτε ένα δυνατό κείμενο μπορούν από μόνα τους να ακουμπήσουν τους θεατές. Χρειάζεται να γίνει τρομερή δουλειά από μέρους των συντελεστών μιας παράστασης για να επιτευχθεί αυτό. Έχουμε δει τρομερά κείμενα να πηγαίνουνε στράφι και αδύνατα κείμενα να αποκτούν αξία με ένα εμπνευσμένο ανέβασμα. Συνεπώς είχαμε ένα πολύ δυνατό χαρτί στα χέρια μας και το εκμεταλλευτήκαμε όσο καλύτερα μπορούσαμε.

–Φοβήθηκες τη διάδραση με τους θεατές;

–Όχι, για να είμαι ειλικρινής. Υπάρχουν εξαιρετικοί συνάδελφοι που μου λένε: «Ξέρεις, εγώ δεν θα μπορούσα να το κάνω αυτό, με τίποτα.». Πέρα λοιπόν, από τις όποιες ικανότητες είναι θέμα ιδιοσυγκρασίας. Είναι επίσης θέμα επαφής και επικοινωνίας. Και το θέατρο αν μπορούσα να το ονομάσω με μια λέξη θα έλεγα ότι είναι ακριβώς αυτό: Επικοινωνία. Αλλά αντί να επικοινωνώ με τους συναδέλφους μου επί σκηνής, επικοινωνώ με τους θεατές και μοιράζομαι μαζί τους τη σκηνή. Θυμάμαι πάντα αυτό που μου έλεγε η σκηνοθέτριά μου (Μαρίνα Βρόντη) σχεδόν σε κάθε πρόβα. «Να ξέρεις ότι όλοι εκεί που θα είναι μαζί σου πονάνε το ίδιο με εσένα. Φοβούνται το ίδιο με εσένα. Σε έχουν ανάγκη όπως τους έχεις κι εσύ. Κράτησέ τους για να σε κρατήσουν κι αυτοί με τη σειρά τους» Αυτό, λοιπόν, το κρατάω σαν βάση. Σαν ευαγγέλιο θα έλεγα. Κι από εκεί ξεκινώ και χτίζω. Δημιουργούνται σχέσεις. Κι εκεί καταλαβαίνεις πόσο σχετικός είναι καμιά φορά ο χρόνος. Μέσα σε 75 λεπτά μπορούν να δημιουργηθούν σχέσεις, εμπειρίες, αναμνήσεις και που υπό κανονικές συνθήκες μπορεί μια ολόκληρη ζωή να μην αρκεί.

–Πώς νιώθεις ότι αντιμετωπίζονται τα θέματα αυτοκτονίας από τα Μέσα;

–Ευτυχώς πολύ πιο ορθά τα τελευταία χρόνια. Προσωπικά, πριν από αρκετά χρόνια είχα –και εξακολουθώ να έχω– τραυματική εμπειρία από τα ΜΜΕ για το πώς αντιμετώπισε το θέμα της αυτοχειρίας σε συγγενικό μου πρόσωπο. Παρ' όλα αυτά, δυστυχώς, η μάχη για τα views, την τηλεθέαση, και τα likes είναι πλέον μάστιγα. Και ένα πρόσφατο περιστατικό αυτοχειρίας, ανήλικου προσώπου μάλιστα, στη χώρα μας αποδεικνύει ότι χρειάζεται περισσότερη ευαισθησία, παιδεία και κυρίως ανθρωπιά από μέρους των ΜΜΕ στο πως αντιμετωπίζουν αυτό το θέμα.

–Κάνουμε αρκετά γι' αυτούς που αγαπάμε;

–Από τη στιγμή που η αγάπη δεν μετριέται ό,τι και να κάνεις δεν θα είναι αρκετό. Πάντα θα υπάρχει το «περισσότερο», το «καλύτερο», το «άγνωστο». Γι' αυτό, λοιπόν, για μένα το μυστικό είναι να αγαπήσουμε τον εαυτό μας. Όχι με την εγωιστική ή τη ναρκισσιστική έννοια. Εννοώ να τον φροντίσουμε. Να τον δικαιολογήσουμε. Να τον αποδεχτούμε. Να είμαστε εμείς ουσιαστικά καλά και μέσα και έξω μας. Μόνο έτσι θα υπάρχει η ισορροπία στις ανθρώπινες σχέσεις. Γιατί απλούστατα δεν θα περιμένουμε από κάποιον να κάνει το «θαύμα» για μας. Και σίγουρα θα απογοητευόμαστε και θα απογοητεύουμε πολύ λιγότερο.

–Τι ήταν αυτό που πήρες από τις προηγούμενες παραστάσεις και τι θα ήθελες να μείνει στον θεατή;

–Θα πω την πιο σπουδαία λέξη και έννοια: «Αγάπη». Και η ίδια αγάπη ελπίζω να έμεινε και στους θεατές που είδαν και θα δουν αυτή την παράσταση.

Αυτοκίνητο, η εφεύρεση που άλλαξε τον κόσμο

Μεγάλη έκθεση στο Λονδίνο

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΚΚΑ**

Μια χειμωνιάτικη ημέρα του 1886, ο Γερμανός μηχανικός Καρλ Μπεντς έδειξε με υπερηφάνεια στη σύζυγό του, Μπέρθα, το καινούργιο του κατόρθωμα: το Patent-Motorwagen No. 3 ήταν το πρώτο αυτοκίνητο που θα έμπαινε σε βιομηχανική παραγωγή. Μπορούσε να τρέξει με το πολύ 16 χλμ. την ώρα, αλλά ποιος νοιαζόταν; Ολοι ήθελαν να οδηγήσουν αυτό το περίεργο μηχάνημα που έμοιαζε με άμαξα. Πόσο μάλλον η Μπέρθα που είχε χρηματοδοτήσει την παραγωγή του και, επιπλέον, γνώριζε πολύ καλά τη δύναμη της δημοσιότητας. Οταν, λοιπόν, το αυτοκίνητο διατέθηκε στο κοινό, το καλοκαίρι του 1888, ήταν εκείνη που το οδήγησε στην πρώτη του μεγάλη διαδρομή – 60 ολόκληρα μίλια, από το Μάνχαϊμ έως το Πφόρτσχαϊμ, έχοντας για παρέα τους δύο έφηβους γιους της. Πριν περάσει πολύς καιρός, οι εκδρομές αλλά και οι αγώνες με αυτοκίνητα βρέθηκαν κιόλας ανάμεσα στα δημοφιλέστερα σπορ.

Εκατόν τριάντα τρία χρόνια μετά, το ιστορικό αυτό μοντέλο θα εκτεθεί στο Μουσείο Βικτωρίας και Αλβέρτου, το περίφημο V&A του Λονδίνου, μαζί με άλλα 14 αυτοκίνητα που έγραψαν τη δική τους σελίδα στην ιστορία της αυτοκίνησης. «Η αποστολή του μουσείου μας είναι να αναδεικνύει τη δύναμη που έχει το ντιζάιν να αλλάζει τον κόσμο και κανένα άλλο προϊόν του ντιζάιν δεν έχει επηρεάσει τον κόσμο περισσότερο από το αυτοκίνητο», δήλωσε πρόσφατα ο επιμελητής της έκθεσης Μπρένταν Κόρμιερ, προλαβαίνοντας εκείνους που θα απορούσαν με την επιλογή του θέματος. «Συζητάμε με πολλούς κατασκευαστές, που λένε ότι δεν μπορούν να φανταστούν πώς θα μοιάζουν τα αυτοκίνητα σε δέκα, ίσως ακόμα και σε δύο χρόνια», συνέχισε ο Κόρμιερ. «Βρισκόμαστε σε αυτό το απίστευτο σταυροδρόμι. Είναι, λοιπόν, μια καλή στιγμή για να κοιτάξουμε πίσω, στα προηγούμενα 130 χρόνια, και να δείξουμε την επίδραση του αυτοκινήτου». Η έκθεση, που ξεκινάει στις 23 Νοεμβρίου 2019 (θα διαρκέσει έως τις 19 Απριλίου 2020), έχει τίτλο «Επιταχύνοντας τον μοντέρνο κόσμο» και χωρίζεται σε τρεις ενότητες. Η πρώτη εξερευνά τον ρόλο της αυτοκίνησης στην προσδοκία ενός μέλλοντος με απελευθερωμένη κίνηση ως σύμβολο της τεχνολογικής προόδου. Αποκαλύπτει το πώς η ορμή της αυτοκινητοβιομηχανίας επηρέασε και την οπτική κουλτούρα που κυριάρχησε στο πρώτο μισό του 20ού αιώνα. Και ολοκληρώνεται καταγράφοντας δύο αντίρροπες δυνάμεις της εποχής εκείνης: την επιθυμία για ταχύτητα και την ανάγκη για ασφάλεια.

Αντικείμενα πόθου

Η δεύτερη ενότητα καταγράφει πώς οι αυτοκινητοβιομηχανίες αναδείχθηκαν σε παγκόσμιες παραγωγικές δυνάμεις, εξελίσσοντας τις τεχνικές μαζικής παραγωγής, επιταχύνοντας το πέρασμα στον αυτοματισμό, επηρεάζοντας καταναλωτικές συμπεριφορές, χρησιμοποιώντας μοντέλα που εξελίσσονταν κάθε χρόνο, μετατρέποντας τα αυτοκίνητα από χρηστικές μηχανές σε αντικείμενα επιθυμίας.

Τέλος, η τρίτη ενότητα αποκαλύπτει πώς το αυτοκίνητο επηρέασε την οικονομία του πετρελαίου και επιβάρυνε το κλίμα, για να ολοκληρωθεί με τις νέες, εναλλακτικές μεθόδους, όπως η ηλεκτροκίνηση.

Οι επισκέπτες του Μουσείου V&A στο Λονδίνο θα δουν πώς επηρέασε τη βιομηχανία, την οικονομία, τη μόδα και το περιβάλλον.

Το πιο καινούργιο από τα οχήματα που θα εκτεθούν στο V&A είναι το Pop Up Next, ένα μικρό διθέσιο, για την κατασκευή του οποίου συνεργάστηκαν πέρυσι η Italdesign, η Airbus και η Audi, και συνδυάζει την ηλεκτροκίνηση, την αυτόνομη οδήγηση και… την πτήση. Σύμφωνα με τους κατασκευαστές του, η καμπίνα του αυτοκινήτου αποσπάται από το σασί του, συνδέεται με ένα μεγάλο drone και η απογείωση αρχίζει.

Ποιος ξέρει αν το Pop Up Next θα γράψει Ιστορία όπως ένα άλλο αυτοκίνητο που θα εκτίθεται στο μουσείο, ένα Model T της Ford του 1925. Η παραγωγή του υπήρξε στην εποχή του επαναστατική, αφού μετέτρεψε το αυτοκίνητο από χειροποίητο μηχάνημα, που λίγοι μπορούσαν να αποκτήσουν, σε ένα εργαλείο για όλους. Σε αντίθεση, μια Hispano-Suiza Type H6B θα δείχνει στους επισκέπτες τι σήμαινε πολυτέλεια στην αυτοκίνηση το 1922, αλλά και τις τορπίλες των πολεμικών πλοίων.

Τα αεριωθούμενα της δεκαετίας του ’50 ήταν με τη σειρά τους η πηγή έμπνευσης για το πρωτότυπο Firebird 1 της General Motors. Θύμιζε πολεμικό αεροσκάφος, είχε μάλιστα ανάλογα καθίσματα και κινητήρες τζετ, αλλά, όχι, δεν πέταξε ποτέ.

Αντικείμενο μίμησης δεν ήταν πάντα τα μοντέλα των μεγάλων αυτοκινητοβιομηχανιών. Η τσεχική Tatra κυκλοφόρησε το T77 του μηχανικού Πολ Ζαρέι, που επηρεασμένος από τα σχέδια που είχε κάνει παλαιότερα για τα Ζέπελιν, δημιούργησε ένα μοντέλο με ωραίες, λείες καμπύλες, το οποίο επηρέασε έπειτα το ντιζάιν ετερόκλητων προϊόντων – καπέλων, ραδιοφώνων, έως και μηχανών του κιμά. Αλλωστε, το lifestyle πολύ νωρίς συνδέθηκε με την αυτοκίνηση. Στη δεκαετία του ’20, ο Γάλλος Ρενέ Ζιλ Λαλίκ σχεδίασε γυάλινα διακοσμητικά καλύμματα αυτοκινήτων που ήταν, όπως φαίνεται, γοητευτικά, αφού φωτίζονταν από το εσωτερικό των οχημάτων, αλλά και πολύ εύθραυστα. Αργότερα, το Στούντιο Τέχνης και Χρώματος της General Motors επινοούσε συνεχώς νέα αξεσουάρ και ανανέωνε κάθε χρόνο τη χρωματική παλέτα των μοντέλων της εταιρείας. Η μόδα δεν θα μπορούσε να απουσιάσει. Ηδη από τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα, σχεδιάστηκαν και γυναικεία καπέλα που έμεναν στέρεα στο κεφάλι σε ένα ανοιχτό αυτοκίνητο.

Αλλά, βέβαια, ο καινούργιος αυτός κόσμος δημιούργησε και πολλές ανησυχίες. Από το 1936 έως το ’37, τα μέλη της Ενωσης Εργαζομένων στην Αυτοκίνηση αυξήθηκαν από 30 χιλιάδες στις 500 χιλιάδες. Η έκθεση περιλαμβάνει ακόμη και αφίσες της που δείχνουν τη συνδικαλιστική κινητοποίηση εναντίον της αυτοματοποίησης της παραγωγής. Ταινίες, περιοδικά, διαφημίσεις συμπληρώνουν τα περίπου 250 εκθέματα στα οποία γίνεται αναφορά και στις υποκουλτούρες του αυτοκινήτου σε διάφορες χώρες, από τα ράλι στους αμμόλοφους των Αραβικών Εμιράτων έως τους αγώνες με φορτηγά στην Ιαπωνία. Το πιο παράξενο έκθεμα είναι ένα γλυπτό της Πατρίτσια Πιτσινίνι, που δείχνει πώς υποτίθεται ότι θα έπρεπε να… εξελιχθεί βιολογικά ένας οδηγός για να αντέχει στις συγκρούσεις. Πώς; Με επίπεδο πρόσωπο για να απορροφά την πίεση, με κοντό λαιμό και με πλήθος θηλών που θα αντιδρούν όπως ένας αερόσακος. Τέλος, όπως κάνει πάντοτε, έτσι και τώρα, το V&A αξιοποιεί το ενδιαφέρον για την έκθεση διοργανώνοντας και μια ημερίδα για την επίδραση που είχε και έχει το αυτοκίνητο στην κουλτούρα και στο περιβάλλον, σεμινάριο σχεδίου αυτοκινήτων με iPad και Apple Pencil, ακόμα και μαθήματα φωτογράφισης εν κινήσει!

Γαλλική διαφήμιση του 1934 για το Tatra 77 του Πολ Ζαρέι. Αυτοκίνητο επηρεασμένο από τα σχέδια των Ζέπελιν.

V&A MUSEUM, LONDON

DALLAS MUSEUM OF ART

LOUWMAN MUSEUM

Γυναικείο καπέλο (1928-1929), ανεμιστήρας του 1937 επηρεασμένος από το ντιζάιν των αυτοκινήτων και το τριών τροχών Messerschmitt KR200 του 1959.

GENERAL MOTORS

Το Firebird 1 του 1953 της General Motors. Θύμιζε μαχητικό αλλά… δεν πέταξε ποτέ.

Ντόλτσε βίτα σε ένα ιστορικό αυτοκίνητο, μια Jaguar E-Type.

Μια λιμουζίνα Hispano-Suiza Type H6B. Πολυτέλεια εν έτει 1922. Φωτογραφία του Michael Furman (The Mullin Automotive Museum).

«Εκφράζων την διάπυρον αυτού επιθυμίαν...»

Νέο βιβλίο «Εξισλαμισμοί και Επανεκχριστιανισμοί στην Κύπρο» από το Κέντρο Μελετών Ιεράς Μονής Κύκκου

ΚΩΣΤΗΣ ΚΟΚΚΙΝΟΦΤΑΣ
Εξισλαμισμοί και Επανεκχριστιανισμοί στην Κύπρο
εκδ. Κέντρο Μελετών Ιεράς Μονής Κύκκου 2019, **σελ.** 262

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Το βιβλίο χωρίζεται σε δύο ενότητες, με την πρώτη να εξετάζει το σχετικό ζήτημα την περίοδο της Τουρκοκρατίας και τη δεύτερη την περίοδο της Αγγλοκρατίας.

Ο συγγραφέας Κωστής Κοκκινόφτας διερευνά το ζήτημα των εξισλαμισμών, που απασχόλησε και συνεχίζει να ενδιαφέρει την επιστημονική κοινότητα αρκετά και τα ανοικτά πεδία έρευνας είναι ακόμη πολλά.

«Από της Αγγλικής κατοχής εν γένει το πλείστον των τέως Λινοβαμβάκων ωμολόγησαν την εκ φόβου κρυπτομένην τέως αληθή θρησκείαν των και προσήλθον εις την Ανατολικήν Εκκλησίαν», σημειώνεται το 1881 στην εφημερίδα «Αλήθεια» της Λεμεσού και στο «Νέον Κίτιον» το 1879 αναφέρεται: «Πολλοί των εν Κύπρω Μωαμεθανών, είτε ιδία, είτε μεθ' Ελλήνων οικούντες πρεσβεύουσι το Χριστιανικόν Ορθόδοξον θρήσκευμα, και τούτο εν τω κρυπτώ ακούσι». Αυτές είναι μόνο λίγες από τις αναφορές στον κυπριακό Τύπο που αφορούσαν τους λινοβάμβακους, δηλαδή εκείνους που ενώ είχαν μεταστραφεί στον μουσουλμανισμό τηρούσαν τις ορθόδοξες παραδόσεις. Το εν λόγω ζήτημα απασχόλησε και συνεχίζει να ενδιαφέρει την επιστημονική κοινότητα αρκετά και τα πεδία έρευνας είναι ακόμη πολλά.

Η κυκλοφορία του βιβλίου του Κωστή Κοκκινόφτα με τίτλο «Εξισλαμισμοί και Επανεκχριστιανισμοί στην Κύπρο», που κυκλοφόρησε πρόσφατα από το Κέντρο Μελετών Ιεράς Μονής Κύκκου, είναι μία προσπάθεια διερεύνησης του κεφαλαίου Κρυπτοχριστιανοί, Λινοβάμβακοι, εξισλαμισμός και επιστροφή στον χριστιανισμό, κυρίως κατά τις πρώτες δεκαετίες της Αγγλοκρατίας. Ο ιστορικός συγγραφέας και ερευνητής διερευνά τις εθνολογικές, λαογραφικές, κοινωνιολογικές και ιστορικές πτυχές του ζητήματος, καταδεικνύοντας την πολυπλοκότητά του και τις δαιδαλώδεις ιστορικές διαδρομές που το διαμόρφωσαν.

Σε δύο ενότητες

Το βιβλίο χωρίζεται σε δύο ενότητες, με την πρώτη να εξετάζει το σχετικό ζήτημα κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας και τη δεύτερη κατά την περίοδο της Αγγλοκρατίας. Στην αρχή της πρώτης ενότητας ο συγγραφέας αναφέρεται στις συνθήκες που συνέτειναν στον εξισλαμισμό κατοίκων της Κύπρου, ύστερα από την κατάκτησή της από τους Τούρκους, το 1571. Αιτίες εξισλαμισμού ήταν η ανάγκη διασφάλισης της ελευθερίας και της διατήρησης της περιουσίας, αλλά και η εξασφάλιση προνομίων και φοροαπαλλαγών. Όπως δείχνει ο συγγραφέας οι πρώτοι εξισλαμισμοί έγιναν αμέσως μετά την κατάληψη του νησιού από τους Οθωμανούς το 1571 και έκτοτε συνεχίστηκε έως και τις πρώτες δεκαετίες του 19ου αιώνα.

Για το ζήτημα αυτό ο συγγραφέας αντλεί πολύτιμες πληροφορίες από οθωμανικά και άλλα έγγραφα, τα οποία διασώζουν μοναδικές μαρτυρίες. Ακολούθως διερευνά τα όσα διαδραματίστηκαν σε περιόδους επιδημιών και φυσικών καταστροφών, που αποδεκάτιζαν τη γεωργική παραγωγή και καθιστούσαν δύσκολη την επιβίωση, καθώς και σε περιόδους αναταραχών, όπως των σφαγών της 9ης Ιουλίου 1821 και των όσων επακολούθησαν, κατά τις οποίες το φαινόμενο των εξισλαμισμών γνώρισε έξαρση. Η ενότητα αυτή περιλαμβάνει επίσης κεφάλαια για τους πρώτους επανεκχριστιανισμούς, που συνέβησαν μέσα σε πολλές αντιξοότητες, ύστερα από τα μεταρρυθμιστικά διατάγματα Χάττι Σερίφ (1839) και Χάττι Χουμαγιούν (1856). Ακόμη, στην ίδια ενότητα γίνεται αναφορά σε κοινότητες, που κατοικούνταν από Λινοβάμβακους, όπως ονομάζονταν στην Κύπρο οι Κρυπτοχριστιανοί, εξετάζεται ο τρόπος ζωής τους και σχολιάζεται η άποψη για την εκ Λατίνων καταγωγή τους.

Στη συνέχεια, στη δεύτερη ενότητα ο συγγραφέας αναφέρεται στις συνθήκες, που διαμορφώθηκαν ύστερα από την καθεστωτική αλλαγή του 1878 και που είχαν ως αποτέλεσμα πολλοί από τους Λινοβάμβακους να εμφανιστούν δημοσίως ως Χριστιανοί. Παρουσιάζονται δε αρκετά σχετικά παραδείγματα επανένταξης στον Χριστιανισμό πρώην Μουσουλμάνων, οι οποίοι, ενώ μέχρι τότε δήλωναν στα φανερά πίστη στον Μωάμεθ, στα κρυφά παρέμεναν Χριστιανοί. Χαρακτηριστικές είναι οι αναγγελίες στις εφημερίδες, όπως: «Και έτερος Μωαμεθανός εξ Αγίας Φυλάξεως, ονόματι Πεσίρης, εβαπτίσθη μετονομασθείς Ιωάννης [...]» και «Εξ Ιερού Κήπου: Την 5ην Μαΐου οικογένειά τις των ενταύθα, Οθωμανική, εβαπτίσθη ολόκληρος, προσελθούσα εις την Ορθοδοξίαν [...]», και: «Ο Λινοβάμβακος εκ Κρήτου Μαρόττου, ετών 60, μουκτάρης της τουρκικής κοινότητος, γνωριζόμενος τουρκιστί ως Κιανής Χουσεΐν, εφανερώθη εις την χριστιανικήν πίστιν, χρισθείς δι' Αγίου Μύρου [...] ονομασθείς Κωνσταντίνος. Τη αυτή ημέρα εβαπτίσθη εις Χριστόν και ο υιός αυτού Μουσταφάς Κιανή, ετών 10, [...] ονομασθείς Παύλος» και σημειώνεται στο δημοσίευμα: «Τοιουτοτρόπως οι Λινοβάμβακοι της Κρήτου Μαρόττου ελπίζεται ότι εντός ολίγου θα εκλείψωσι».

Στη χρήσιμη μελέτη του Κωστή Κοκινόφτα περιλαμβάνονται επίσης αναφορές στις λινοβαμβακικές κοινότητες του νησιού και εξετάζονται οι λόγοι που συνέτειναν, ώστε οι κάτοικοί τους, είτε να εμφανιστούν δημοσίως ως Χριστιανοί, είτε να εξακολουθήσουν να ζουν στην αποκρυφία και με την πάροδο του χρόνου να εκτουρκιστούν. Ακόμη, σε ξεχωριστό κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στην ανεπιτυχή προσηλυτιστική δράση Καθολικών στα χωριά της επαρχίας Λεμεσού με στόχο να προσεταιριστούν τους ασταθείς θρησκευτικά Λινοβάμβακους κατοίκους τους. Την έκδοση συμπληρώνουν ανέκδοτα έγγραφα και δημοσιεύματα του κυπριακού Τύπου, βιβλιογραφία και ευρετήριο. Όπως αναφέρει ο συγγραφέας στον πρόλογό του «το ζήτημα των εξισλαμισμών δεν εξαντλείται, αφού μεγάλος αριθμός σχετικών εγγράφων, κυρίως των πρώτων χρόνων της κατάκτησης της Κύπρου από τους Οθωμανούς, που θα διασαφήνιζαν πολλές πτυχές του, παραμένουν απρόσιτα και ανέκδοτα». Θα προσθέταμε εμείς ότι θα μπορούσαν να διερευνηθούν τρόποι συγκριτικής μελέτης κοντινών ιστορικών παραλλήλων, όπως αυτό της Κρήτης, όπου εξισλαμισμοί και επανεκχριστιανισμοί ακολουθούν, αν όχι ίδια, παρόμοια ιστορική διαδρομή με το ίδιο προσωνύμιο, λινοβάμβακοι.

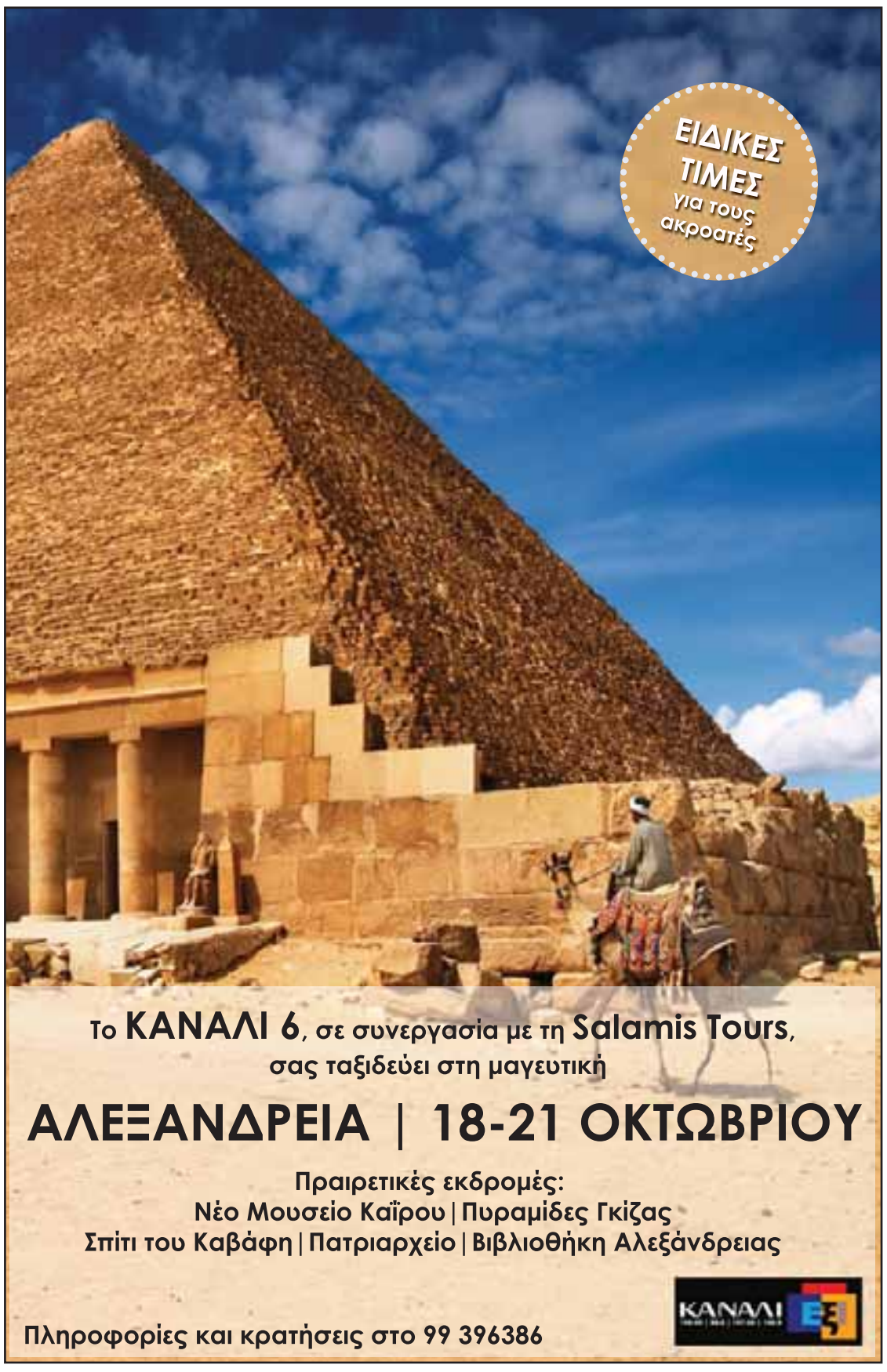

ΠΑΣΥΚΑΦ

ΤΡΕΧΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ
29 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2019
ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟ ΚΑΙ ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΜΙΑΝΤΟΥ
ώρα 9:30π.μ.

Ο ΠΑΣΥΚΑΦ σε συνεργασία με το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου και το Σωματείο ΕΥ-ΖΗΝ διοργανώνουν για δεύτερη συνεχή χρονιά την ετήσια Φιλανθρωπική Αθλητική Ημερίδα, αφιερωμένη στη Θέκλα Αυγουστή.

'Τρέχουμε για τη ζωή'

Οι συμμετέχοντες και όλοι οι επισκέπτες, θα έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν την κυπριακή φύση και να γευθούν τοπικά εδέσματα φτιαγμένα με αγάπη και μεράκι.

Αγώνας δρόμου 12km
Αγώνας δρόμου 5km
Παιδικός αγώνας δρόμου 1km & 600m
Συμβολικό δυναμικό βάδισμα 'Περπατώ για τη ζωή' στο μονοπάτι της Φύσης 'Λούματα των Αετών'

Η συμμετοχή σε όλους τους αγώνες είναι ΔΩΡΕΑΝ.
Οι συμμετέχοντες ενθαρρύνονται να συμβάλουν στη συγκέντρωση εισφορών, είτε μέσω της ειδικής ηλεκτρονικής πλατφόρμας www.amiandos-race.com είτε με τη διάθεση κουπονιών του ΠΑΣΥΚΑΦ.

Εγγραφές μπορούν να γίνουν και διαδικτυακά στο http:// www.amiandos-race.com

Όλα τα έσοδα θα ενισχύσουν τις Υπηρεσίες και τα Προγράμματα του ΠΑΣΥΚΑΦ.

Η εκδήλωση διεξάγεται βάσει του νόμου για τη διενέργεια εράνων 41/73 κεφ.95 (Αρ. Άδειας: Ν.Π.40 /2019) και τους σχετικούς κανονισμούς.

Για πληροφορίες καλέστε στο
25 747 750
99 672 904
99 457 600

77 77 19 86
www.pasykaf.org

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ
Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου
Εν Ζην Σωματείο Δρομέων

ΧΟΡΗΓΟΙ
MUSKITA
ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ ΧΑΡΙΛΑΟΥ
MELIS
ΤΣΙΑΡΤΑΣ ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ - ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟ
PROGRESSIVE ασφαλιστική
sunfresh
OSHEE

ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ
ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΜΙΑΝΤΟΥ
Ποδηλατικός Όμιλος Λεμεσού Limassol Cycling Club www.limassolcycling.eu

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
ΣΠΟΡ FM 95.0
24SPORTS

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του **ΑΘΩ ΔΗΜΟΥΛΑ**

Η ποίηση του προσωρινού

Στο τεύχος του φθινοπώρου του Paris Review του 1998, ο Γουάλας Σον είχε μια ενδιαφέρουσα συζήτηση με τον ποιητή Μαρκ Στραντ (1934-2014), λίγους μήνες πριν ο τελευταίος τιμηθεί με το βραβείο Πούλιτζερ. Ο Σον προσπαθούσε να αποσπάσει πληροφορίες για τις συγγραφικές συνήθειες του ανθρώπου που είχε απέναντί του και του ανέφερε ότι ο Γκίνσμπεργκ ισχυριζόταν ότι μετά τα 35 του σταμάτησε να ξανακοιτάζει ό,τι έγραφε και ότι το πρώτο προσχέδιο ήταν το τελικό. «Θα ήθελα να γράφω μόνο ένα προσχέδιο και να τελειώνω εκεί, αλλά αυτό συμβαίνει σπανιότατα», απάντησε ο Στραντ. «Ξέρεις, δεν είμαι απ' αυτές τις ιδιοφυΐες που το πετυχαίνουν με την πρώτη».

Στον Στραντ άρεσε να γίνεται αυτοσαρκαστικός στις συνεντεύξεις του και να είναι εξαιρετικά προσεκτικός στα ποιήματά του, τα οποία δούλευε με θαυμαστή οικονομία σε λέξεις και νοήματα. Στην αμερικανική ποίηση μετά τη δεκαετία του '60 υπήρξε ένα πολύ μεγάλο μέγεθος και χάρη στην ανθολογία «Προσωρινή αιωνιότητα» (που κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Βακχικόν, σε μετάφραση και ανθολόγηση Ασημίνας Ξηρογιάννη) τον γνωρίζουμε τώρα και στην Ελλάδα.

Γεννήθηκε στον Καναδά, όμως μεγάλωσε στις Ηνωμένες Πολιτείες αλλάζοντας συχνά πόλεις και έπειτα, ακολουθώντας τις επιχειρηματικές δραστηριότητες του πατέρα του, έζησε για κάποια χρόνια σε αρκετές χώρες της Λατινικής Αμερικής. Αργότερα σπούδασε ζωγραφική στο Γέιλ, συνέχισε τις σπουδές του στην ιταλική ποίηση ως υπότροφος Φουλμπράιτ στη Φλωρεντία, ξαναγύρισε στην Αμερική κι έπειτα δίδαξε ένα χρόνο στο Πανεπιστήμιο του Ρίο ντε Τζανέιρο. Οι εμπειρίες της νομαδικής ζωής των πρώτων τριάντα του χρόνων δεν εμφανίζονται στην ποίησή του, η οποία δεν είναι αυτοβιογραφική, όχι τουλάχιστον με κάποιον παραδοσιακό τρόπο, αλλά μπορούμε να υποθέσουμε ότι διαμόρφωσαν όχι μόνο την προσωπικότητά του αλλά και την ποιητική του ματιά, στην οποία εντοπίζεται μια «προσωρινότητα».

Η πραγματικότητα στην ποίησή του είναι φευγαλέα. Το καθημερινό, το ρεαλιστικό στοιχείο υπάρχει: ένας άνθρωπος αγοράζει ένα κέικ, ο ταχυδρόμος φέρνει ένα γράμμα, ο υπουργός πολιτισμού γυρίζει στο σπίτι του μετά μια πολύ κουραστική μέρα στο γραφείο. Ωστόσο, αυτές οι εικόνες είναι στιγμιαίες. Ο Στραντ τις χρησιμοποιεί για να συνδέσει το οικείο με τις δυνάμεις που του εξασφαλίζει η φαντασία του. Στην ποίησή του κυριαρχεί το παράλογο, το μεταφυσικό, και είναι παραπάνω από εμφανείς οι επιρροές του από τους Ευρωπαίους σουρεαλιστές. Σ' ένα από τα πιο γνωστά ποιήματα της νεότητάς του, «Τρώγοντας ποίηση» (1968), περιγράφει κάποιον που όντως έτρωγε βιβλία ποίησης («μελάνι τρέχει από τις γωνίες του στόματός μου») μπροστά στα έκπληκτα μάτια μας βιβλιοθηκαρίου.

SHUTTERSTOCK

«Θα ήθελα να γράφω μόνο ένα προσχέδιο και να τελειώνω εκεί, αλλά αυτό συμβαίνει σπανιότατα. Δεν είμαι απ' αυτές τις ιδιοφυΐες που το πετυχαίνουν με την πρώτη», έχει πει ο Μαρκ Στραντ.

Γνωρίζοντας το έργο του σημαντικού Αμερικανού Μαρκ Στραντ μέσα από την πρόσφατη ανθολογία «Προσωρινή αιωνιότητα» του έργου του.

Είναι σκοτεινός: «Εσύ, που οι στιγμές σου έχουν χαθεί / Που σκόρπισες σαν καπνός μετά θάνατον / Πες μου κάτι, πες μου οτιδήποτε». Είναι ακόμη και μακάβριος: «Ο γιος σκύβει να φιλήσει τα χείλη της μάνας του / αλλά τα χείλη είναι παγωμένα». Η θεματολογία του περιστρέφεται σχεδόν αποκλειστικά γύρω από τον άνθρωπο, τη συμπεριφορά και τη φθορά του, την αναζήτηση στιγμών, ταυτότητας και νοήματος. Μια υπαρξιακή αγωνία: «Οπου και να βρίσκομαι / είμαι αυτό που λείπει».

Τα ποιήματά του είναι ως επί το πλείστον γραμμένα σε ελεύθερο στίχο, συνήθως σύντομα (τα προτιμούσε έτσι, συνειδητά) και με απλή γλώσσα, ωστόσο, παρά τις πολλαπλές αναγνώσεις που ο ίδιος εκτιμούσε ως απαραίτητες, δεν είναι πάντα ευνόητα. Αυτό δεν είναι κάτι που θεωρούσε κακό, όχι τουλάχιστον αποτρεπτικό. Σε συνέντευξή του στο περιοδικό Inscape είχε πει ότι «μπορεί κάποιος να βιώσει την εμπειρία ενός ποιήματος χωρίς απαραίτητα να το καταλάβει. Μπορεί να ανταποκριθεί σε ένα ποίημα. Οπως και σε έναν άλλον άνθρωπο, χωρίς να τον καταλαβαίνει. Ερωτευόμαστε όλη την ώρα κάποιον που δεν καταλαβαίνουμε και είκοσι χρόνια αργότερα, αφού έχουμε παντρευτεί, όταν η κατανόησή μας έχει ολοκληρωθεί, παίρνουμε διαζύγιο. Απλώς αστειεύομαι, φυσικά».

Αστειεύεται, γενικά. Λίγο μετά τον θάνατό του, ο πολύ κοντινός του φίλος και γνωστός ποιητής Τσαρλς Σίμικ έγραψε γι' αυτόν ένα κείμενο στο New York Review of Books περιγράφοντας έναν άνθρωπο με δραστήριο πνεύμα, όμορφη σκέψη και σπουδαίο χιούμορ. Ανάμεσα στα περιστατικά που μεταφέρει ο Σίμικ είναι εκείνη η ιδέα που είχε ο Στραντ να ανοίξουν μαζί ένα εστιατόριο όπου οι σερβιτόροι θα ήταν βραβευμένοι ποιητές. Το χιούμορ του βρίσκεται παντού και στην ποίησή του. Εμφανώς ή και κρυμμένο πίσω από τους μεγάλους προβληματισμούς του.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ**

Μαλδίβες γεμάτες σκουπίδια

ΙΩΑΝΝΑ ΝΤΟΥΜΠΡΟΥ
Βορινή παραλία
εκδ. Πατάκη, **σελ.** 227

Το «βιπ» δεν είναι ελληνική λέξη. Το λεξικό, όμως, την έχει, τονίζει η ηρωίδα στον σύντροφό της. Το «βιπ» είναι η ελληνική μεταγραφή του vip. Οταν οι εραστές του μυθιστορήματος φτάνουν στις Μαλδίβες, παραμένουν πολύ σημαντικά πρόσωπα ο ένας για τον άλλο. Οταν, όμως, η γυναίκα αρχίζει να αλέθει στο μυαλό της τα δεινά του δεσμού, ο παράδεισος βαθμιαία σκοτεινιάζει. Οι ημέρες φεύγουν πολύ γρήγορα, προμηνύοντας όχι μόνο το τέλος του ταξιδιού, αλλά και της σχέσης. Το εδεμικό τοπίο συννεφιάζει η απειλή της απώλειας. Εγκλωβισμένη στις ζοφερές ατραπούς ενός ατέρμονου εσωτερικού μονολόγου, η αφηγήτρια αντικρίζεται με τη δαμόκλειο σπάθη της επιστροφής, ενώ την ίδια στιγμή νοσταλγεί μια άλλη επιστροφή, την επάνοδο στον εαυτό της.

Προτού ακόμη πατήσει στην προβλήτα του εξωτικού νησιού, με το ανησυχητικό όνομα Chimera, η ηρωίδα φοβάται πως ο εραστής της σχεδιάζει να την εγκαταλείψει. Στα πρόθυρα των σαράντα, έχει την αίσθηση πως ο χρόνος κυλάει εις βάρος της. Η πιθανότητα του χωρισμού μεγεθύνεται σε υπαρξιακό όλεθρο. Την ανασφάλειά της επιτείνει η αδιάκοπη αντιζηλία της με μια φασματική γυναίκα, που μορφοποιείται στον νου της σαν μια καλύτερη εκδοχή της. Στην αντιπαραβολή εκείνη πάντοτε υστερεί.

Στις Μαλδίβες οι δύο εραστές περνούν μία εβδομάδα σαν μέσα σε καρτ ποστάλ. Την τελευταία μέρα το τέλος ξαφνικά αναβάλλεται χάρη στην απρόσμενη δωρεά του διευθυντή του ξενοδοχείου, ο οποίος τους προσφέρει άλλες επτά ημέρες. Η ανέλπιστη παράταση των διακοπών αντί να παρατείνει το όνειρο, επισπεύδει τους εφιάλτες. Ο άντρας εξαφανίζεται, επαληθεύοντας το εφήμερο της μορφής του, ενώ η αφηγήτρια, κλεισμένη σε μια καλύβα πολυτελείας πάνω από την άβυσσο, αφοσιώνεται στην αυτολύπηση. Κοιτούσε τον καθρέφτη και σκεφτόταν πως θα μπορούσε να αγαπήσει τη γυναίκα απέναντί της, «αρκεί να προσπαθούσε να μ' αγαπήσει κι αυτή».

Ο διευθυντής του ξενοδοχείου, περιβεβλημένος λευκή κελεμπία και συμπεριφορά σαμάνου, τη συντρέχει, περιθάλποντας τη θλίψη της με εντατικές συνεδρίες. Η σιβυλλική του σοφία θυμίζει ψυχοθεραπευτή. Από την άλλη, μια μυστηριώδης καλλονή πλησιάζει την ηρωίδα και την περιλούζει με συμβουλές αυτοβοήθειας, όπου και πάλι αντηχεί η ψυχαναλυτική χροιά. Το αφηγηματικό τοπίο γίνεται ακόμα πιο εσωστρεφές, όταν η αφηγήτρια ανακαλύπτει τη βορινή παραλία. Εκεί ξεβράζονταν τα σκουπίδια του νησιού. Αστόλιστη από εξωτικά διακοσμητικά, εκτεθειμένη στον ωκεανό, κρυμμένη από τα βλέμματα των παραθεριστών, η παραλία γέμιζε συντρίμμια. Ηταν από κάθε άποψη το ιδανικό μέρος για να απαλλαγεί κανείς από τα προσωπικά του απορρίμματα.

Στο πρώτο της μυθιστόρημα η Ιωάννα Ντούμπρου γράφει μια ερωτική ιστορία, εμφανώς μονόπλευρη, όπως είναι όλες οι ερωτικές ιστορίες. Εγκαταλελειμμένη στον παράδεισο, η ηρωίδα συνειδητοποιεί πως τόσο ο έρωτάς της όσο και ο χωρισμός δεν ήταν παρά μια «αυτοεκπληρούμενη προφητεία». Ο άντρας δεν διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο ούτε στη σχέση ούτε στο βιβλίο. Η φωνή του είναι δευτερεύουσα. Λειτουργεί περισσότερο σαν ενισχυτής που ανεβάζει την ένταση των χειρότερων φόβων της ερωμένης του.

Η Ντούμπρου δεν επαφίεται στις ευκολίες της θεματικής. Η στρωτή γλώσσα υποκρύπτει πυκνούς υπαινιγμούς, το εσκεμμένο μελόδραμα αναχαιτίζεται από το πικρό χιούμορ, ενώ τα εξωφρενικά συμβάντα της πλοκής αποδεικνύονται αποκυήματα ενός μυαλού ζωσμένου από εφιάλτες, αλλά και από τη σφοδρή επιθυμία του ξυπνήματος. Χωρίς να είναι συγγραφικά άτολμη, η Ντούμπρου έχει τη σύνεση να περιοριστεί στη συμπτωματολογία ενός ερωτικού δράματος, εκμεταλλευόμενη συνάμα πολύ έξυπνα τη συμβολική διάσταση του ταξιδιού. Θα ήταν παράλειψη να μην ειπωθεί επίσης πως το βιβλίο είναι καταφανώς καρπός σοβαρής δουλειάς.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΑ ΜΑΘΙΟΥΔΑΚΗ

Γεννήθηκε στο Ηράκλειο και ζει στην Αθήνα. Σπούδασε οικονομικά στην Αθήνα και στο Αμβούργο. Επειτα από δεκαετή επαγγελματική εμπειρία σε διεθνείς οργανισμούς στις Βρυξέλλες, στο Παρίσι και στο Μόναχο, επέστρεψε στην Αθήνα όπου εργάζεται σε μεγάλη ελληνική τράπεζα. Τον Δεκέμβριο του 2014 κυκλοφόρησε η πρώτη της νουβέλα «Αυτός ο ένας, ο Αρίστος» και το 2017 ακολούθησε η συλλογή διηγημάτων «Μικρά πείσματα». Πρόσφατα εκδόθηκε το μυθιστόρημα «Ο φταίχτης» (εκδ. Καστανιώτης), το οποίο έγραψε σε συνεργασία με τον αρχιτέκτονα Κωστή Σχιζάκη, ιδρυτή του Μουσείου Εικαστικών Τεχνών Ηρακλείου.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Τα σονέτα του Σαίξπηρ (μτφρ. Ερρίκου Σοφρά, εκδ. Αντίποδες) και την «Πλατεία Διαμαντιού» της Μερσέ Ροδορέδα (εκδ. Καστανιώτης).

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Η Ερμιόνη Γρέιντζερ των βιβλίων «Χάρι Πότερ» της Τζ. Κ. Ρόουλινγκ: αγοροκόριτσο, με συνθετική και αναλυτική σκέψη, ετοιμοπόλεμη και, βέβαια, γυναίκα-μάγισσα!

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους ποιητές ή συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
Τη Μαργκερίτ Γιουρσενάρ, τον Ανδρέα Εμπειρίκο, τη Μαρία Βοναπάρτη, τον Μιχάλη Κοπιδάκη και όλους τους ήρωές τους. Θα απολαμβάναμε ένα δείπνο από τα χεράκια μου σε δροσερό κήπο.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Διαβάζοντας τη μελέτη του Παντελή Μπουκάλα «Οταν το ρήμα γίνεται όνομα» (εκδ. Αγρα), κατανόησα αυτό που είχα διαισθανθεί από παιδί, μέσα από τις εξιστορήσεις της Κρητικιάς γιαγιάς μου, ότι δηλαδή μια λέξη, μια μόνη λέξη μπορεί να έχει τόσες ερμηνείες και παρακλάδια όσες και οι ρίζες των δένδρων, όσοι και οι δρόμοι που ανοίγει το παραμύθι.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Επειτα από τρίτη απόπειρα ολοκλήρωσα τον πρώτο τόμο του «Ανθρώπου χωρίς ιδιότητες» του Ρόμπερτ Μούζιλ, από τα γερμανικά (εκδ. Rowolt).

Και το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Λυπάμαι, αλλά είναι μυστικό. Πρόκειται για ένα κλασικό μυθιστόρημα το οποίο διαβάζω από παιδί και συνεχίζω να διαβάζω ακάθεκτη σε δύο διαφορετικές γλώσσες. Μια μέρα θα σας το απαγγείλω!

Πώς «γεννιέται» ένα μυθιστόρημα δύο συγγραφέων;
Με τόλμη, γενναιοδωρία και δημιουργική χαρά θα έλεγα σε πρώτο στάδιο. Με πολλή δουλειά και αίσθημα ευθύνης προς τον άλλον συγγραφέα, κατά την ενοποίηση και λείανση των κειμένων μας, τα οποία εκ των πραγμάτων επωμίσθηκα μετέπειτα.

Τελικά, ποιο είναι το μυστικό για να κερδηθεί και να κρατηθεί το ενδιαφέρον του αναγνώστη;
Πώς μπορεί να το γνωρίζει κανείς; Ισως είναι κάτι μαγικό που δύσκολα ερμηνεύεται.

Εργασία στον χρηματοπιστωτικό τομέα και λογοτεχνία: τι δίνει το ένα στο άλλο στην περίπτωσή σας;
Οταν ξεκίνησα να γράφω η επαγγελματική μου πορεία είχε ήδη διαμορφωθεί. Αντίθετα η εμπειρία μου της οικονομικής αναλύτριας συνετέλεσε πιθανότατα στην άσκηση της παρατηρητικότητας και στο ακαριαίο της γραφής.

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα

Δοκίμια, λευκώματα, βιογραφίες

1. **«Η τελευταία μπλόφα»** των Ελένης Βαρβιτσιώτη, Βικτώριας Δενδρινού (Παπαδόπουλος)
2. **«Τα χρόνια των ξενοδοχείων - Περιπλανώμενος στην Ευρώπη ανάμεσα στους πολέμους»** του Γιόζεφ Ροτ (Αγρα)
3. **«Ελλάδα: μια χώρα παραδόξως νεωτερική»** του Γιάννη Βούλγαρη (Πόλις)
4. **«Ασπονδοι αδελφοί: Εβραίοι, Χριστιανοί, Μουσουλμάνοι»** του Σταύρου Ζουμπουλάκη (Πατάκης)
5. **«Τα παιδιά του Χάιντεγκερ»** του Ρίτσαρντ Γουόλιν (Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης)

Αυτή την εβδομάδα

Λογοτεχνία

1. **«Μέση Αγγλία»** του Τζόναθαν Κόου (Πόλις)
2. **«Σεροτονίνη»** του Μισέλ Ουελμπέκ (Εστία)
3. **«Ιστορία της βίας»** του Εντουάρ Λουί (Αντίποδες)
4. **«Συζητήσεις με φίλους»** της Σάλι Ρούνεϊ (Πατάκης)
5. **«Μορφωμένη»** της Τάρα Γουέστοβερ (Ικαρος)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο «Πλειάδες» (Σπύρου Μερκούρη 62, Παγκράτι)

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

JASON HENRY/THE NEW YORK TIMES

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ
Λίντα Ρόνσταντ

Θρύλος της μουσικής στη δεκαετία του '70, με 10 βραβεία Γκράμι στην πολύχρονη καριέρα της, η Λίντα Ρόνσταντ είναι πλέον 73 ετών. Βρέθηκε εκ νέου στη δημοσιότητα, παρότι αποσύρθηκε από τότε που άρχισε να ζει με την ασθένεια Πάρκινσον πριν από 10 χρόνια. Τον Δεκέμβριο θα τιμηθεί στην Ουάσιγκτον στο Κένεντι Σέντερ, αλλά η μεγάλη ικανοποίηση έρχεται από το νέο ντοκιμαντέρ με θέμα τη ζωή της («Λίντα Ρόνσταντ, ο ήχος της φωνής μου»).

NGA WASHINGTON

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ
Φόρος τιμής στον Ρόμπερτ Φρανκ

Τιμώντας τη μνήμη του φωτογράφου Ρόμπερτ Φρανκ (1924-2019), η Εθνική Πινακοθήκη στην Ουάσιγκτον εγκαινίασε μια ειδική εγκατάσταση με πέντε από τις πλέον εμβληματικές φωτογραφίες του, οι οποίες προέρχονται από τις συλλογές του μουσείου. Η Εθνική Πινακοθήκη της Ουάσιγκτον κατέχει τη μεγαλύτερη συλλογή φωτογραφιών του Ρόμπερτ Φρανκ και αυτές που επελέγησαν εκπροσωπούν την περίοδο 1952 έως 1993, καλύπτοντας δηλαδή όλα τα στάδια της εξέλιξής του.

AP/ FRANK AUGSTEIN

ΛΟΝΔΙΝΟ
Η μεγάλη έκθεση του Αντονι Γκόρμλι

Ο διάσημος Βρετανός γλύπτης Αντονι Γκόρμλι, που φέτος προκάλεσε μεγάλο ενδιαφέρον και στην Ελλάδα με τη μεγάλη εικαστική παρέμβασή του στη Δήλο, είναι από τώρα και για τους επόμενους μήνες το τιμώμενο πρόσωπο στη Βασιλική Ακαδημία Τεχνών στο Λονδίνο. Στο εξαίρετο αυτό μουσείο, ο Γκόρμλι παρουσιάζει τη μεγάλη του έκθεση εκθέτοντας παλαιότερα και νέα έργα που δημιούργησε ειδικά για τους χώρους της Βασιλικής Ακαδημίας.

HARPER COLLINS

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ
Σούζαν Σόνταγκ, βιογραφία

Η νέα βιογραφία της Σούζαν Σόνταγκ είναι το εκδοτικό γεγονός της εποχής, έργο του Αμερικανού ερευνητή Μπέντζαμιν Μόουζερ. Το βιβλίο, 800 σελίδων, είναι ό,τι πιο εξαντλητικό έχει γραφτεί για τη Σόνταγκ (1933-2004) ως κορυφαία Αμερικανίδα διανοουμένη. Ο Μπέντζαμιν Μόουζερ επεκτείνεται διεξοδικά σε όλα τα θέματα που απασχολούσαν τη σκέψη της, όπως η επιδημία του AIDS, ο πόλεμος στο Βιετνάμ, η πτώση του Τείχους, η πολιορκία του Σεράγεβο.

GORDON WELTERS/THE NEW YORK TIMES

ΒΕΡΟΛΙΝΟ
Κίριλ Πετρένκο, ο αντιμαέστρος

Μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας και σε απόσταση από κάθε επικοινωνιακό τέχνασμα, ο νέος διευθυντής της Φιλαρμονικής του Βερολίνου, ο 47χρονος Κίριλ Πετρένκο, είναι κλασική περίπτωση αντιστάρ. Ανέλαβε έναν ιστορικό οργανισμό και όσοι δουλεύουν μαζί του δηλώνουν λάτρεις, ωστόσο ο ίδιος θέλει να αφήνει τη δουλειά του να μιλάει για εκείνον. Γεννήθηκε στη Σιβηρία αλλά από ηλικία 18 ετών ήρθε με την οικογένειά του στη Βιέννη, όπου σπούδασε.

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

JULIEN MIGNOT / THE NEW YORK TIMES

Ενας θεσμός συνυφασμένος με το Παρίσι, τα γενέθλια μιας Οπερας

ΓΑΛΛΙΑ

Το έτος 1669, επί Λουδοβίκου ΙΔ΄ και κυρίως επί Ζαν-Μπατίστ Κολμπέρ, του πολιτικού που ενσάρκωσε ως υπουργός Οικονομικών το όραμα για ένα νέο Παρίσι, ιδρύθηκε επισήμως η Οπερα των Παρισίων. Τον 17ο αιώνα, το Παρίσι επανασχεδιάστηκε με μεγάλους άξονες και πρόβλεψη για τη νέα ζωή που έφερνε ο ανταγωνισμός (η Ολλανδία ήταν ίσως το πιο προοδευτικό και εύπορο κράτος εκείνη την εποχή, ενώ ισχυρή ήταν και η αντιπαλότητα με την Αγγλία που είχε ζήσει την επανάσταση με τον Ολιβερ Κρόμγουελ στη δεκαετία του 1650). Το περίλαμπρο κτίριο της (παλαιάς, πλέον) Οπερας του Παρισιού, της Οπερά Γκαρνιέ (από το όνομα του αρχιτέκτονά της) είναι φυσικά πολύ νεότερο, αλλά φέτος γιορτάζονται τα 350 χρόνια μιας ιστορικής διαδρομής. Και οι προβολείς της δημοσιότητας δείχνουν αυτό το πασίγνωστο οικοδόμημα, ηλικίας μόλις... 144 ετών. Η Οπερα (το κτίριο που όλοι γνωρίζουμε) είναι έμβλημα των Παρισίων της Β΄ Γαλλικής Αυτοκρατορίας, και αν και εγκαινιάστηκε το 1875 (μετά, δηλαδή, την κατάρρευση του καθεστώτος του Ναπολέοντος Γ΄), είναι προϊόν της μεγάλης τομής που επέφερε στη γαλλική πρωτεύουσα το εκσυγχρονιστικό πρόγραμμα των δεκαετιών 1850 και 1860. Αυτό το πρόγραμμα, όραμα του Ναπολέοντος Γ΄, εξετέλεσε άρτια ως δημόσιος λειτουργός ο Haussmann. Η Οπερα, το εντυπωσιακό κτίριο, που σήμερα βλέπουμε, γεννήθηκε μέσα από αυτό το πνεύμα. Αρχισε να χτίζεται το 1861 και λίγα χρόνια μετά την αποπεράτωσή της, στη δεκαετία του 1880, ηλεκτροφωτίστηκε πλήρως. Ο Ναπολέων Γ΄ δεν συμπαθούσε τα ψηλά δέντρα που έκρυβαν τα οικοδομήματά του, και γι' αυτό η Οπερα είναι πανταχόθεν ελεύθερη. Για τα 350 χρόνια της Οπερας των Παρισίων, ως οργανισμού (και τα 30 χρόνια της Οπερας της Βαστίλης), η διεύθυνση παρήγγειλε μια σειρά από εικαστικές εγκαταστάσεις. Μία από αυτές είναι η παρέμβαση του εικαστικού Κλοντ Λεβέκ, ο οποίος δημιούργησε χρυσοποίκιλτους τροχούς που τοποθετήθηκαν στο εντυπωσιακό κλιμακοστάσιο της Οπερας. Στη φωτογραφία, το εντυπωσιακό φουαγιέ, που ώς σήμερα δημιουργεί ατμόσφαιρα μεγαλείου. Είναι τμήμα του μεγάλου φωτορεπορτάζ που παρήγγειλαν οι New York Times για να σηματοδοτήσουν τα λαμπρά γενέθλια ενός θεσμού. Οπως αναφέρεται, η Οπερα των Παρισίων είναι τόσο στενά συνδεδεμένη με την κληροδοτημένη εικόνα της γαλλικής πρωτεύουσας όσο και η Αψίδα του Θριάμβου, η Παναγία των Παρισίων και ο Πύργος του Αϊφελ.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Η θέση σου στην οικογένεια των πραγμάτων

Προ ημερών, η εξαιρετική μεταφράστρια και αρθρογράφος Μαργαρίτα Ζαχαριάδου έκανε μια ανάρτηση στη σελίδα της στο Facebook, την οποία είδε ο κύριος Γκρι και κόλλησε. Ηταν ένα ποίημα· ένα άγνωστο ποίημα. Ενα εκπληκτικό ποίημα, οι «Αγριόχηνες» της μεγάλης Αμερικανίδας ποιήτριας Μαίρης Ολιβερ. Η Ολιβερ είχε γεννηθεί το 1935 και πέθανε τον περασμένο Ιανουάριο.

Η Μαργαρίτα «ανέβασε» το ποίημα στα αγγλικά. Μετά, ο κύριος Γκρι μου ζήτησε να της γράψω ιδιαιτέρως και να της ζητήσω να μου στείλει μια μετάφραση του ποιήματος. Η Μαργαρίτα ανταποκρίθηκε μέσα στην ίδια μέρα. Ο κύριος Γκρι τύπωσε το μεταφρασμένο ποίημα, το δίπλωσε και το έβαλε στο πορτοφόλι του. Ευχαριστήσαμε μαζί τη Μαργαρίτα γι' αυτό το μικρό μεγάλο δώρο.

Μου είπε ο κύριος Γκρι: «Οπως

> *«Πες μου για την απόγνωση, τη δική σου, / να σου πω κι εγώ για τη δική μου».*

όταν γνωρίζεις ορισμένους ανθρώπους και με την πρώτη ματιά κάτι σε δένει μαζί τους (έρωτας; πόθος; απελπισία; μοναξιά; διαστροφή;), έτσι γίνεται με μερικά κείμενα. Και μερικά κείμενα είναι σαν μουσική, σαν τραγούδι: με το που το ακούς, λες αυτό γράφηκε για μένα – κι ας έχει γραφεί για χιλιάδες άλλους. Οι "Αγριόχηνες" της Ολιβερ είναι κάτι τέτοιο· με συνεπήρε αμέσως, σχεδόν από τους πρώτους στίχους, που είναι τόσο απελευθερωτικοί. Θα μπορούσε να είναι μια πιανιστική σύνθεση του Μπιλ Εβανς, το "Haunted Heart" από εκείνο το μο-

«Στο μεταξύ οι αγριόχηνες, ψηλά στον/ καθαρό γαλάζιο αέρα,/ τραβάνε πάλι για το σπίτι τους./ Οποιος κι αν είσαι, κι όσο μόνος,/ Ο κόσμος στέκει ανοιχτός στη/ φαντασία σου».

ναδικό άλμπουμ, το "Explorations"· θα μπορούσε ακόμα να είναι το άνοιγμα από το "Glassworks" του Φίλιπ Γκλας, ή ένα οποιοδήποτε κομμάτι της Λάνα Ντελ Ρέι. Είναι, με άλλα λόγια, ένα ποίημα που την ίδια στιγμή που σε αναστατώνει, σου νοικοκυρεύει την ψυχή: ξαναβρίσκεις τη θέση σου στην οικογένεια των πραγμάτων αγαπώντας ό,τι αγαπάς στ' αλήθεια».

Ο κύριος Γκρι βάζει στο YouTube τη Μαίρη Ολιβερ να διαβάζει η ίδια στο πρωτότυπο τις «Αγριόχηνες». Σωπαίνουμε για λίγο όπως όταν ακούμε τις μουσικές μας, όπως όταν βυθιζόμαστε μέσα σε μια γυναίκα, όπως όταν θυμόμαστε όλα όσα θα θέλαμε να ξεχάσουμε, όπως όταν κοιτάζεις ένα ζευγάρι μάτια που σου λένε ψέματα. Το ποίημα όμως, το ποίημα απαλύνει τα πάντα, κάθε ηδονή και κάθε πόνο δυσβάσταχτο.

Ιδού και η ωραία μετάφραση του ποιήματος από τη Μαργαρίτα Ζαχαριάδου: «Ούτε να είσαι καλό παιδί/ ούτε να κάνεις χιλιόμετρα μέσα στην έρημο,/ στα γόνατα, για μετάνοια./ Μόνο ν' αφήνεις αυτό το μαλακό/ ζωάκι, το σώμα σου,/ να αγαπάει ό,τι αγαπάει./ Πες μου για την απόγνωση, τη δική σου,/ να σου πω κι εγώ για τη δική μου./ Στο μεταξύ ο κόσμος συνεχίζει./ Στο μεταξύ, ο ήλιος και τα διάφανα/ βότσαλα της βροχής/ περνούν απ' όλους τους τόπους/ από λιβάδια και δέντρα βαθιά,/ από βουνά κι από ποτάμια./ Στο μεταξύ, οι αγριόχηνες, ψηλά στον/ καθαρό γαλάζιο αέρα,/ τραβάνε πάλι για το σπίτι τους./ Οποιος κι αν είσαι, κι όσο μόνος,/ ο κόσμος στέκει ανοιχτός στη φαντασία σου,/ και σε φωνάζει όπως οι αγριόχηνες,/ τραχιά και ολοζώντανα-/ διαλαλώντας ξανά και ξανά τη θέση σου/ στην οικογένεια των πραγμάτων».

Η σχέση με το Ιερό είναι πάντα ζητούμενο

Ο ποιητής Δημήτρης Κοσμόπουλος μιλάει στην «Κ» για τη σχέση του Νεοέλληνα με την ιερότητα και τον ρόλο της Εκκλησίας

Συνέντευξη στον **ΑΝΤΩΝΗ ΠΑΓΚΡΑΤΗ**

Γεννήθηκε στο Κοντογόνι (Παπαφλέσσα) Πυλίας. Ποιητής, δοκιμιογράφος και μεταφραστής, ο Δημήτρης Κοσμόπουλος έχει εκδώσει εννέα ποιητικά βιβλία και τρία βιβλία δοκιμίων για θέματα λογοτεχνίας και κριτικής. Η ποίησή του έχει μεταφραστεί στις κυριότερες ευρωπαϊκές γλώσσες και στα αραβικά. Διευθύνει το λογοτεχνικό περιοδικό «Νέα Ευθύνη». Το 2005 τού απονεμήθηκε το βραβείο Έλληνα Λυρικού ποιητή «Λάμπρος Πορφύρας» της Ακαδημίας Αθηνών και το 2013 το Διεθνές Βραβείο Κ. Π. Καβάφη για το σύνολο του ποιητικού του έργου. Το πλέον πρόσφατο ποιητικό του βιβλίο, το «Θέριστρον» (εκδ. Κέδρος 2018), τιμήθηκε με το Βραβείο Ποίησης του Ιδρύματος Κώστα και Ελένης Ουράνη της Ακαδημίας Αθηνών για το 2018 και το Βραβείο Ζαν Μωρεάς.

Εργα του καλλιτέχνη του γυαλιού Γιώργου Παπαδόπουλου που παρουσιάστηκαν στην εικαστική έκθεση με θέμα «Ορθοδοξία: Τρεις καλλιτέχνες - Τρεις τεχνικές - Ενα θέμα» στο Λονδίνο, στην αίθουσα του Ελληνικού Κέντρου.

– Από τα δοκίμιά σας για τον Παπαδιαμάντη καταλαβαίνω ότι παρουσιάζεται μια σύγκρουση ανάμεσα στους Διαφωτιστές και στους «παραδοσιακούς» Ορθοδόξους. Θεωρείτε ότι η σύγκρουση αυτή παραμένει σταθερά αναλλοίωτη και στις μέρες μας;

– Η σύγκρουση υπάρχει σε δύο επίπεδα: κατ' αρχάς στο επίπεδο του εκφερόμενου δημοσίου λόγου, δηλαδή στο επίπεδο της δημοσιογραφικής του διαχείρισης, που είναι επιδερμική. Οπωσδήποτε υπάρχει μια αντίθεση οπτικής που σχετίζεται με τα κοσμοείδωλα των δύο τάσεων όταν διαμορφωνόταν ο νεότερος ελληνισμός, παρότι αμφότερα είχαν μια αφετηρία αγαθών προθέσεων. Επασχαν από την έγνοια για τη συλλογική ιδιοπροσωπία αλλά και για τη διαμόρφωση του νεότερου ελληνισμού. Αυτό απετέλεσε το κοινό τους στοιχείο. Από την αρχή συνέβαινε το εξής: εκείνοι από τους «παραδοσιακούς» οι οποίοι είχαν και θύραθεν ευρωπαϊκή παιδεία αλλά και την παιδεία της εποχής τους, γύρεψαν εξαρχής –και διδάσκοντας τις επιστήμες που έφεραν τα «εξ Εσπερίας πεφωτισμένα έθνη»– τη δημιουργική σύνθεση της παραδομένης καθ' ημάς εμπειρίας με τα σύγχρονά τους ευρωπαϊκά ρεύματα, σύνθεση η οποία εκκρεμεί επιτακτικά και στο νεοελληνικό σήμερα.

Η ποίηση δεν είναι θέμα προθέσεως. Είναι θέμα μορφής και αποτελέσματος. Ασκούμαι σε όλες τις μορφές.

– Τι εννοείτε λέγοντας εμπειρία;

– Την εμπειρία του ενανθρωπήσαντος Χριστού μέσα στην Ιστορία – «Φως που πατεί χαρούμενο τον Αδη και τον Χάρο», κατά τον σολωμικό στίχο. Δείγμα της, το ιδιότυπο μέσα στην «αγραμματοσύνη» του *Χριστός Ανέστη* στον ήρωα του Παπαδιαμάντη:

Κ'στὸ - μπρὲ - Κ'στὸς ἀνέστη
ἐκ νεκρῶν θανάτων,
θάνατον μπατήσας,
κι ἔντοις - ἔντοις μνήμασι,
ζωὴν παμμακάριστε!

Επίσης, ο γηραιός και σεβάσμιος Κρητικός ψάλλει το Μεγαλυνάριο της Μεγάλης Παρακλήσεως «με την εξής προσθήκην», γράφει ο Παπαδιαμάντης: «Αλαλα τα χείλη των ασεβών, των μη προσκυνούντων, οι κερατάδες!, την εικόνα σου την σεπτήν…».

– Επομένως οι παραδοσιακοί Ορθόδοξοι θα ήθελαν μια κοινωνία που βάση της θα είναι η χαρά της κοινότητας;

– Η χαρά της Ανάστασης, δεμένης με το Μυστήριο του Σταυρού. Η εμβάπτιση κάθε πτυχής του βίου στην ιερότητα. Κάποιοι εκκλησιαστικοί, όπως ο Ευγένιος Βούλγαρις (ο οποίος από την άλλη αλληλογραφούσε με τον Βολταίρο και τη Μεγάλη Αικατερίνη), υποστήριζαν ότι δεν πρέπει να προσλαμβάνουμε τα πάντα ακρίτως από την Ευρώπη.

Λόγου χάριν, ο ντεϊσμός, η μετατροπή της χριστιανικής παράδοσης της Ευρώπης σε μια αόριστη ιδεολογία περί υπέρτατου όντος που, ουσιαστικά, εξορίζει τον Θεό από τη ζωή, τους έβρισκε αντίθετους.

– Στην Ορθοδοξία, πού βρίσκεται ο Θεός μέσα στην κοινωνία;

– Στην εκκλησιαστική κοινότητα. Είναι βρώσιμος και πόσιμος. Η Εκκλησία είναι τραπέζι χαράς. Είναι ο Μυστικός Δείπνος με τον Χριστό Αναστημένο.

Το μοντέρνο υπάρχει ως μορφή νεκροφάνειας, ως πτωμαΐνη

– Στην ορθόδοξη αγιογραφία η Παναγία είναι το κύριο πρόσωπο;

– Είναι ο Χριστός, και η Παναγία διά του Χριστού. Μάλιστα, δεν είναι μόνον ο Εσταυρωμένος Χριστός του πάθους, αλλά δι' αυτού, ο Χριστός της Ανάστασης.

– Με ενδιαφέρει η σχέση Του με την Παναγία. Ποια από τις τρεις μεγάλες μορφές στην αγιογραφία (Δεομένη, Βρεφοκρατούσα και Εγκυμονούσα) σάς εκπροσωπεί καλύτερα;

– Θα προτιμούσα τον όρο «εικονογραφία». Και στις τρεις μορφές που προαναφέρατε, η Παναγία είναι ο άνθρωπος που έγινε Θεοτόκος και σάρκωσε τον Χριστό. Είναι ο άνθρωπος τον οποίον ανέμενε η Ιστορία. «Εξ ης ο σύμπας των ανθρώπων χους εις σώμα ανεπλάσθη Θεώ» (Ιωάννης Δαμασκηνός).

– Το μοντέρνο λοιπόν δεν μπορεί παρά να υπάρχει στη ζωή μας.

– Το μοντέρνο υπάρχει ως μορφή νεκροφάνειας, ως πτωμαΐνη. Η κρίση των τελευταίων δεκαετιών θέτει ένα αίτημα: την επανεύρεση ενός συστήματος αναφορών το οποίο θα φέρνει μια γαλήνη συνύπαρξης. Η συνομιλία με τις έμμετρες μορφές, την εκκλησιαστική υμνογραφία, το δημοτικό τραγούδι και τον μοντερνισμό, εξίσου μου δίνει τη δυνατότητα συγκροτήσεως ενός προσωπικού ιδιώματος βιωματικά. Είναι η προτροπή που μου δίνει ο αρχέγονος ρυθμός, ώστε να αναφερθώ στον εκφραστικό κόσμο εκείνο που είχε άμεση σχέση με την ιερότητα. Οπως δεν μπορεί να είναι κανείς ζωγράφος αν δεν γνωρίζει χρώμα και σχέδιο, έτσι και σήμερα υπάρχουν εκατομμύρια φερόμενοι ως ποιητές χωρίς να ξέρουν τι είναι το μέτρο.

Οπως δεν μπορεί να είναι κανείς ζωγράφος αν δεν γνωρίζει χρώμα και σχέδιο, έτσι και σήμερα υπάρχουν εκατομμύρια φερόμενοι ως ποιητές χωρίς να ξέρουν τι είναι το μέτρο.

– Αυτές οι απεικονίσεις, πώς διαφοροποιούν την έννοια του ιερού για τους ανθρώπους; Πώς επηρεάζουν τη ζωή των ανθρώπων – είτε πιστεύουν είτε όχι;

– Στον πόνο και στη βλασφημία, όλοι τη μάνα μας επικαλούμαστε και βρίζουμε! Βρίζουμε τη μάνα που κουβαλά τον Χριστό μέσα της, γιατί αρνούμαστε την ενηλικίωση ως εξατομίκευση. Γι' αυτό κάνουμε σαν παλαβοί έναντι της συνθήκης της κατά Κονδύλη «μαζικής δημοκρατίας».

– Στη δική σας ποίηση, η μορφή που χρησιμοποιείτε αποτελεί έκφραση αυτής της παράδοσης και μια προσωπική σας αντίδραση σε αυτή την πεπτωκυία λαϊκή ευσέβεια;

– Η σχέση με το Ιερό είναι πάντα ζητούμενο. Σήμερα, έχει απολεσθεί από τον κανόνα της συμπεριφοράς του Νεοέλληνα. Υφίσταται μόνο όπου και όταν λειτουργεί σωστά το εκκλησιαστικό σώμα.

– Εσείς θέλετε να την επαναφέρετε ποιητικά;

– Η ποίηση δεν είναι θέμα προθέσεως. Είναι θέμα μορφής και αποτελέσματος. Ασκούμαι σε όλες τις μορφές. Κατατείνω όμως στα τελευταία μου τρία βιβλία, με κορύφωση το «*Θέριστρον*», στη σύγκραση των κατακτήσεων του μοντερνισμού διά του «ελεύθερου στίχου» με τα επιτεύγματα της υπόλοιπης λυρικής παρακαταθήκης, από την οποία αξιοποιώ την εμμετρότητα, τη ρυθμική αγωγή και την προσωδιακή τάξη.

Το πλέον πρόσφατο ποιητικό βιβλίο του Δημήτρη Κοσμόπουλου είναι το βραβευμένο «Θέριστρον» (εκδ. Κέδρος, 2018).

Σας θυμίζω ότι από το 1913 ο πρωτοπόρος του μοντερνισμού T.S. Eliot είχε τονίσει ότι υπάρχει αντινομία στη φράση «ελεύθερος στίχος». Στίχος σημαίνει συγκεκριμένη χρήση και διάταξη των λέξεων ώστε να παράγεται ποιητικό αποτέλεσμα. Τα πρώτα έργα του μοντερνισμού (π.χ. *Waste Land*) γράφονται σε έμμετρη μορφή. Η εμμετρότητα υπάρχει στους κορυφαίους του μοντερνισμού.

– Μήπως αυτή η επιλογή της εμμετρότητας είναι ένα είδος νευρωτικού εφησυχασμού, επαναλήψεως του σταθερά αναγνωρίσιμου;

– Πολύ ωραία ερώτηση. Σήμερα η ποιητική έκφραση παλινωδεί ανάμεσα σε δύο πόλους: τη λεκτική «πιτυρίδα» της ασυδοσίας του κατ' επίφαση μοντερνισμού, που καταλήγει παραληρηματική φαιδρότητα. Από την άλλη πλευρά, η αναπαλαιωτική αντίδραση οδηγεί σε ένα αρνητικό φαινόμενο άμυνας: στον μηρυκασμό ή στη νευρωτική επιστροφή στο παρελθόν. Το πρόβλημα σήμερα δεν είναι να γράψουμε ποιήματα «ρετρό», κατά μίμησιν του Αγρα, του Καρυωτάκη ή και του Σολωμού ακόμα. Είναι να επανεύρουμε την ευρωστία της μονάδας, του «πυρηνικού κόσμου» του ποιήματος, που είναι ο στίχος, μέσα από τη συνομιλία με τις έμμετρες μορφές υπονομεύοντάς τες, εξαρθρώνοντας όπου και όταν πρέπει την παραδομένη εμμετρότητα και δημιουργώντας ένα νέο ρίγος, βγαλμένο από την αλληλοπεριχώρηση έμμετρου και μοντέρνου.

Πέντε Κύπριοι λογοτέχνες που πάνω από όλα γράφουν

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Η συμπερίληψη πέντε νέων Κυπρίων λογοτεχνών στη Βραχεία Λίστα των Κρατικών Βραβείων της Ελλάδας, των Κωσταντίας Σωτηρίου, Σωφρόνη Σωφρονίου, Άννας Κουππάνου, Αντωνίνης Σμυρίλλη και Αντώνη Σέργης είναι απόδειξη ότι τα λογοτεχνικά πράγματα στην Κύπρο κινούνται, είναι εξωστρεφή και καλά θα κάνουμε να το καταλάβουμε το συντομότερο.

Ο Σωφρόνης Σωφρονίου διεκδικούσε το Κρατικό Βραβείο Μυθιστορήματος για το βιβλίο του «Αργός Σίδηρος» και η Κωνσταντία Σωτηρίου το Κρατικό Βραβείο Λογοτεχνίας Διηγήματος – Νουβέλας για τη συλλογή διηγημάτων «Φωνές από χώμα». Η Αντωνίνη Σμυρίλλη διεκδικούσε το Κρατικό Βραβείο Πρωτοεμφανιζόμενου Συγγραφέα για την ποιητική της συλλογή «Βλέπω ακόμα παιδικά» και η Άννα Κουππάνου και ο Αντώνης Σέργης ήταν υποψήφιοι για το Κρατικό Βραβείο Παιδικού Βιβλίου για τα βιβλία τους «Εξαφάνιση της Κ. Παπαδάκου και τι έγινε εκείνο το καλοκαίρι» και «Η πυξίδα δε δείχνει πάντα το Βορρά», αντίστοιχα.

Η Κωνσταντία Σωτηρίου, η Άννα Κουππάνου και ο Σωφρόνης Σωφρονίου δεν είναι άγνωστοι στο ελληνικό αναγνωστικό κοινό, ούτε στους παροικούντες τη λογοτεχνική Ιερουσαλήμ. Έχουν διακριθεί και παλαιότερα, άρα σημαίνει ότι κάτι συνεχίζουν να κάνουν σωστά. Τους τρεις πρώτους τους γνωρίζω προσωπικά, αναγνωρίζω την εντοπιότητά τους, είναι Κύπριοι, αλλά ξέρουν πού πατούν και πού βρίσκονται, τη λέξη εντοπιότητα και κυπριακότητα γνωρίζουν πώς να τη διαχειρίζονται και είναι σημαντικό αυτό, αφού δεν πλασάρονται στην ελληνική λογοτεχνική αρένα ως κάτι το εξωτικό, το διαφορετικό, είναι απλώς λογοτέχνες, που βάζουν το αφτί τους στο χώμα και αντιλαμβάνονται τις παγκόσμιες δονήσεις. Την Αντωνίνη Σμυρίλλη την άκουσα σε ομιλία της κατά την παρουσίαση της ποιητικής συλλογής του Γιώργου Χριστοδουλίδη «Μυστικοί άνθρωποι» και ένιωσα τη φρεσκάδα στην αντίληψή της, τον λόγο, που ξεφεύγει από τα στεγανά, και μιλάει με ποίηση για την ποίηση. Όπως η Αντωνίνη, έτσι και ο Αντώνης Σέργης είναι νέοι λογοτέχνες και αυτό είναι σημαντικό, νέοι άνθρωποι που ζουν και δημιουργούν στην Κύπρο, και η γραφή τους βγήκε από τα σύνορά μας. Δεν είναι αυτό σπουδαίο;

Στα δικά μας κρατικά βραβεία για μυθιστόρημα δεν καταρτίσαμε καν βραχεία λίστα, αλλά στην Ελλάδα θεώρησαν ότι ο «Αργός σίδηρος» του Σωφρονίου άξιζε. Ποιοι έχουν δίκιο;

Στα δικά μας κρατικά βραβεία για μυθιστόρημα δεν καταρτίσαμε καν βραχεία λίστα, αλλά στην Ελλάδα θεώρησαν ότι ο «Αργός σίδηρος» του Σωφρονίου άξιζε. Ποιοι έχουν δίκιο; Εμείς ή στην Ελλάδα; Θα πρέπει να το ψάξουμε λίγο περισσότερο, θα πρέπει να εγκύψουμε στο τι και πώς βραβεύουμε, στο τι θέλουμε τελικά να βραβεύουμε.

Μπορεί οι πέντε να μη βραβεύτηκαν τελικά, αλλά η λογοτεχνία τους άρχισε να ανοίγει τα φτερά της και μπορεί τώρα να έφτασε μέχρι την Αθήνα, αλλά από εκεί δεν ξέρει κανείς μέχρι πού μπορεί να φτάσει. Η Κωσταντία Σωτηρίου βραβεύτηκε και στον διαγωνισμός της Κοινοπολιτείας, άρα η λογοτεχνία δεν γνωρίζει από σύνορα και απεχθάνεται την εσωστρέφεια.

Οσα μπορεί να λύσει ένας «τρίτος»

Οι σχέσεις μικρών παιδιών - γονέων και η συμβολή του παιδαγωγού

ΕΦΗ ΛΑΓΙΟΥ-ΛΙΓΝΟΥ, ΛΗΔΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗ, ΑΝΘΙΑ ΝΑΥΡΙΔΗ
«Ψυχαναλυτικές παρεμβάσεις με μικρά παιδιά Στην οικογένεια και στην τάξη»
εκδ. Αρμός, **σελ.** 140

Της **ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Ο Σεπτέμβριος είναι πάντα ένας δύσκολος μήνας. Είναι ένας μήνας προσαρμογής, καινούργιων ξεκινημάτων, εκκίνησης του σχολικού χρόνου. Οι οικογένειες πάντα αντιμετωπίζουν διάφορων ειδών δυσκολίες με τα μικρά και τα μεγαλύτερα παιδιά τους. Εδώ όμως θα σκεφτούμε αυτήν τη λίγο παραμελημένη πρώιμη παιδική ηλικία, εκείνα τα παιδιά που θα εισαχθούν στους βρεφονηπιακούς σταθμούς και στα νηπιαγωγεία. Παλιότερα κυριαρχούσε η αντίληψη ότι οι παιδικοί σταθμοί ήταν απλώς ένας χώρος φύλαξης για τα παιδιά επειδή η μητέρα εργάζεται ή δεν μπορεί να τα κρατήσει. Πέρασαν πολλά χρόνια για να συνειδητοποιήσει η κοινωνία πόσο σημαντικά είναι αυτά τα πρώτα χρόνια για τη ζωή ενός παιδιού είτε μέσα στην οικογένεια, από τη στιγμή της γέννησής του, είτε στους βρεφικούς και νηπιακούς σταθμούς.

Η ψυχανάλυση ήρθε να αναδείξει ότι αυτά τα πρώτα πέντε χρόνια της ζωής ενός παιδιού είναι τα πιο σημαντικά ολόκληρης της ζωής του. Οι γνώσεις λοιπόν που χρειάζονται για αυτό το διάστημα όσο και η ψυχική διαθεσιμότητα του γονιού-φροντιστή είναι πάρα πολύ σημαντικές παράμετροι για την ανατροφή του. Εκεί στηρίζεται και το βιβλίο που μόλις κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Αρμός με τίτλο «Ψυχαναλυτικές παρεμβάσεις με μικρά παιδιά». Οι συγγραφείς του βιβλίου με αξιόλογο έργο στον χώρο της ψυχαναλυτικής παρέμβασης βρεφών και νηπίων Εφη Λάγιου-Λιγνού και οι νεότερες Λήδα Αναγνωστάκη και Ανθια Ναυρίδη καταθέτουν μέσα από την εμπειρία τους κλινικά παραδείγματα αλλά και θεωρητικές προσεγγίσεις για το πώς προσεγγίζονται τα μικρά παιδιά μέσα στην οικογένεια και στο σχολείο.

Ολο το υλικό συγκεντρώθηκε μέσα από τις εμπειρίες των συγγραφέων από το πρόγραμμα Πρώιμης Παρέμβασης που έλαβε χώρα στο Νοσοκομείο Παίδων «Αγία Σοφία». Εκεί εφαρμόστηκε είτε στην ομάδα είτε μέσα στις οικογένειες που επισκέπτονταν το νοσοκομείο. Οι γονείς ζητούσαν βοήθεια από το πρόγραμμα γιατί συνήθως αντιμετώπιζαν κάποια δυσεπίλυτα προβλήματα συμπεριφοράς με τα μικρά παιδιά τους. Μέσα από την παρατήρηση της οικογένειας ή της μητέρας, την παρατήρηση του παιδιού μέσα από το παιχνίδι και την ακρόαση του συνειδητού και του ασυνείδητου λόγου που ερχόταν να συναντηθεί με τη θεραπεύτρια κατόρθωναν να εντοπίσουν ή να αναδείξουν τι έλειπε από τη σκέψη των γονέων για την ψυχική εγγύτητα με το παιδί τους. Πολύ συχνά ο χρόνος δεν είναι επαρκής για μια πιο βαθιά ή ολοκληρωμένη θεραπεία σε τέτοιας μορφής παρεμβάσεις. Οι άνθρωποι αναζητούν λόγω αντικειμενικών συνθηκών ή προσωπικών δυσκολιών μια γρήγορη λύση, γι' αυτό πολλές φορές το έργο της θεραπείας γίνεται πιο απαιτητικό και εστιασμένο.

Η ψυχανάλυση ήρθε να αναδείξει ότι τα πρώτα πέντε χρόνια της ζωής ενός παιδιού είναι τα πιο σημαντικά ολόκληρης της ζωής του. Η ψυχική διαθεσιμότητα του γονιού - φροντιστή είναι σημαντική παράμετρος για την ανατροφή του.

Πολλές φορές ένας εξειδικευμένος τρίτος βλέπει κάτι που διαμείβεται μέσα στην οικογένεια που δεν το βλέπουν τα ίδια τα μέλη.

Και στο σχολείο

Το παιδί δεν φέρνει τα αγχογόνα συναισθήματά του μόνο μέσα στη σχέση με τους γονείς. Πολύ συχνά αυτά έρχονται να συναντηθούν με διάφορους τρόπους με τους παιδαγωγούς. Γι' αυτό χρειάζεται ένας παιδαγωγός να είναι ψυχικά ενεργός, να ζητά όπου χρειαστεί βοήθεια από τους ειδικούς για να μπορέσει να σκέφτεται με διαφορετικούς τρόπους πάνω στο παιδί που φιλοξενεί στην τάξη του. Είναι πολύ συχνό και οι γονείς και οι παιδαγωγοί να παρερμηνεύουν την ψυχική κατάσταση του παιδιού βάσει των δικών τους αισθημάτων, προβολών ή φαντασιώσεων. Καμιά φορά το παιδί αντιδρά με τρόπο αντικοινωνικό ή αποσυρμένο γιατί δεν βρίσκει χώρο προκειμένου να εντάξει όσα το βασανίζουν. Οταν εννοούμε χώρο, δεν εννοούμε μόνο τον χώρο του σπιτιού ή του σχολείου, αλλά κυρίως τον ψυχικό χώρο του γονιού και του δασκάλου, έναν «χώρο» που επιτρέπει ή όχι στα δύο μέρη να συναντηθούν.

Πολλές φορές ένας τρίτος, και ιδίως ένας εξειδικευμένος τρίτος, βλέπει κάτι που διαμείβεται μέσα στην οικογένεια που δεν το βλέπουν τα ίδια τα μέλη. Και η εγγύτητα αλλά και η παθολογία θολώνουν πάντα τα νερά. Το παιδί έρχεται να εκδραματίσει, όχι μέσω του λόγου ή της άμυνας, όπως συνήθως κάνουν οι ενήλικοι, αλλά μέσω μιας επιθετικής συμπεριφοράς ή μιας άρνησης συναισθήματα που αποκαλύπτουν πολύ περισσότερα από όσα φανταζόμαστε. Η λαϊκή παροιμία που διαμηνύει ότι στους «δύο τρίτος δεν χωρεί», έρχεται να ανατραπεί από την πρώιμη παρέμβαση σε μικρά παιδιά. Πολλές φορές, όταν η δυαδικότητα δεν λειτουργεί και δεν απαρτιώνεται, χρειάζεται ο τρίτος είτε στη μορφή του θεραπευτή είτε του παιδαγωγού για να βοηθήσει το παιδί να προχωρήσει και να κάνει διαφορετικές ψυχικές συνδέσεις, διαφορετικές από όσες είχε μάθει μέχρι εκείνη τη στιγμή με τη μητέρα του. Αλλά και η μητέρα πολλές φορές χρειάζεται αυτόν τον «τρίτο» για να ακουμπήσει τα άγχη και τις αγωνίες της για όσα αισθάνεται ότι δεν κατάφερε στη σχέση της με το παιδί της.

Οι συγγραφείς του βιβλίου έχουν να επιδείξουν αξιόλογο έργο στον χώρο της ψυχαναλυτικής παρέμβασης βρεφών και νηπίων.

Πανεπιστήμιο Κύπρου
Σχολή Μεταπτυχιακών Σπουδών

Πρόσκληση

Η Σχολή Μεταπτυχιακών Σπουδών
του Πανεπιστημίου Κύπρου
σας προσκαλεί σε δημόσια συζήτηση με θέμα:

«Πώς μιλάμε στο δημόσιο χώρο;
Για την ποιότητα του δημόσιου λόγου στην Κύπρο, σήμερα»

Τετάρτη, 25 Σεπτεμβρίου 2019
Ώρα: 18:00-20:15
Αίθουσα Β108
Κτήριο Συμβουλίου - Συγκλήτου «Αναστάσιος Γ. Λεβέντης» • Πανεπιστημιούπολη

Η εκδήλωση έχει διεπιστημονικό χαρακτήρα και είναι ανοιχτή για το κοινό.

Ομιλητές:
- Έλενα Ιωαννίδου, Επίκουρη Καθηγήτρια Διδακτικής της Γλώσσας και Κοινωνιογλωσσολογίας, Τμήμα Επιστημών της Αγωγής, Πανεπιστήμιο Κύπρου
- Ειρήνη Καδιανάκη, Επίκουρη Καθηγήτρια Κοινωνικής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου
- Αριστοτέλης Κωνσταντινίδης, Αναπληρωτής Καθηγητής Διεθνούς Δικαίου και Δικαίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Τμήμα Νομικής, Πανεπιστήμιο Κύπρου
- Φιλήμων Μπαντιμαρούδης, Αναπληρωτής Καθηγητής Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ, Τμήμα Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Κύπρου
- Φοίβος Παναγιωτίδης, Καθηγητής Γλωσσολογίας, Τμήμα Αγγλικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Κύπρου
- Πέτρος Παπαπολυβίου, Αναπληρωτής Καθηγητής Σύγχρονης Ελληνικής Ιστορίας, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Θα ακολουθήσει συζήτηση με το κοινό.

Συντονιστής:
- Χαρίδημος Τσούκας, Καθηγητής Στρατηγικής Διοίκησης στην Έδρα Columbia Ship Management, Κοσμήτορας Σχολής Μεταπτυχιακών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Π.Α. μέχρι την Τρίτη, 24 Σεπτεμβρίου 2019
Δήλωση Συμμετοχής: Τηλ.: 22894044 ή Email: fgs@ucy.ac.cy
Για περισσότερες πληροφορίες: Τηλ.: 22894044

Χορηγός Επικοινωνίας:
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

«Οδυσσέας» του Διαστήματος ο Μπραντ Πιτ

Συμβολική αναζήτηση στην άκρη του σύμπαντος διά χειρός Τζέιμς Γκρέι

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Φανερά επηρεασμένος από πρόσφατες ταινίες όπως το «Interstellar» του Κρίστοφερ Νόλαν και το «Gravity» του Αλφόνσο Κουαρόν –προφανώς και από το κλασικό έργο του Κιούμπρικ–, ο Τζέιμς Γκρέι υπογράφει τη δική του διαστημική Οδύσσεια, έχοντας στο πλευρό του τον πιο λαμπρό πρωταγωνιστή.

Ο Μπραντ Πιτ υποδύεται τον αστροναύτη Ρόι Μακ Μπράιντ, ο οποίος (στο κοντινό μέλλον) αναλαμβάνει να ταξιδέψει στα πέρατα του ηλιακού συστήματος αναζητώντας τον αγνοούμενο πατέρα του (Τόμι Λι Τζόουνς).

Ο τελευταίος ήταν αρχηγός μιας παλιάς εξερευνητικής αποστολής, η οποία, αν και θεωρήθηκε χαμένη, αποδεικνύεται υπαρκτή και μάλιστα επικίνδυνη για τη σύγχρονη ζωή στη Γη. Η κλειστοφοβική ατμόσφαιρα και η αφαίρεση είναι τα δύο τεχνικά στοιχεία που ορίζουν ολόκληρο το φιλμ. Στόχος εδώ δεν είναι τόσο μια ρεαλιστική απεικόνιση του ταξιδιού στο Διάστημα, όσο οι φιλοσοφικές προεκτάσεις που προκύπτουν από τη σχέση ανθρώπου - σύμπαντος.

«Πιστεύω πως ο χαρακτήρας πηγαίνει προς τη σκοτεινή νύχτα της ψυχής, πρέπει να ταξιδέψει στα πέρατα του ηλιακού συστήματος κι εκεί να βρεθεί παντελώς μόνος, δίχως κανέναν για να βασιστεί, χωρίς τηλεόραση να τον αποσπάσει ή ναρκωτικά για να ξεφύγει. Πρέπει λοιπόν αναγκαστικά να αντιμετωπίσει τον εαυτό του, με τους θρήνους, όλο τον θαμμένο πόνο και τις ενοχές του», λέει ο Μπραντ Πιτ.

Η πατρική φιγούρα

Οντως το ταξίδι, αν και εντυπωσιακό οπτικά, είναι σε μεγάλο βαθμό συμβολικό. Ο Ρόι φτάνει δισεκατομμύρια μίλια μακριά από τη Γη προκειμένου να συναντήσει ξανά τον πατέρα του. Εκείνος με τη σειρά του έφτασε ώς τον Ποσειδώνα προσπαθώντας να απαντήσει σε ένα από τα μεγάλα ερωτήματα: «Είμαστε μόνοι μας στο σύμπαν;».

Ούτως ή άλλως, η μοναξιά του Διαστήματος –ίσως και γενικότερα– είναι από τα θέματα του φιλμ: «Διάβασα για την αποστολή στον Αρη που προγραμματίζεται για το 2033. Ελεγαν πως χρειάζονται ανθρώπους με άνεση στο να κάθονται κοντά κοντά σε μια κάψουλα για ενάμιση χρόνο. Πως ψάχνουν άτομα σχιζοειδή, που να μην τους πειράζει η περιορισμένη κοινωνική συναναστροφή. Δεν είπαν "ψάχνουμε ανθρώπους με ελαφρύ σύνδρομο Ασπεργκερ", όμως βασικά αυτό εννοούσαν», επισημαίνει σχετικά ο δημιουργός, Τζέιμς Γκρέι.

Σε όλη τη διάρκεια του φιλμ, εκτός από τους (περιορισμένους) διαλόγους, ακούμε σε voice over τη φωνή του Ρόι, ο οποίος επί της ουσίας συνομιλεί με τον εαυτό του. Το «τρικ» είναι κάπως παλιομοδίτικο κινηματογραφικά, όμως εδώ αποδίδει, συνδυασμένο και με μιαν ελαφριά ηχώ, που μοιάζει να έρχεται από τα ίδια τα βάθη του Διαστήματος.

Οσο για τη δράση, οι λάτρεις των διαστημικών μαχών και του καταιγιστικού σασπένς μάλλον θα απογοητευθούν εδώ. Η μοναχική διαδρομή του Ρόι έχει κυρίως ψυχολογικά εμπόδια· μοναδικές εξαιρέσεις αποτελούν μια καλοφτιαγμένη σκηνή καταδίωξης στη Σελήνη και μια άγρια διαμάχη στο εσωτερικό του διαστημοπλοίου.

Στόχος του φιλμ δεν είναι τόσο η ρεαλιστική απεικόνιση του ταξιδιού στο Διάστημα, όσο οι φιλοσοφικές προεκτάσεις που προκύπτουν από τη σχέση ανθρώπου - σύμπαντος.

Ad Astra ★★★½
ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ (2019)
Σκηνοθεσία: Τζέιμς Γκρέι
Ερμηνείες: Μπραντ Πιτ, Τόμι Λι Τζόουνς, Λιβ Τάιλερ, Ρουθ Νέγκα

ΤΟ ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Το «Τελευταίο μάθημα», βασισμένο στο ομώνυμο μυθιστόρημα του Κριστόφ Ντουφοσέ, μας βάζει στις αίθουσες ενός διάσημου σχολείου για ιδιοφυή παιδιά, το οποίο ωστόσο ζει μια τραγωδία: σε μία από τις τάξεις, ο καθηγητής αυτοκτονεί μπροστά στα μάτια των παιδιών, πέφτοντας από το παράθυρο. Ο αντικαταστάτης του, Πιερ, σύντομα αντιλαμβάνεται πως κάτι δεν πάει καλά με έξι από τους μαθητές –τους πιο χαρισματικούς– του τμήματος και θα βαλθεί να ξεκλειδώσει τα μυστικά τους. Το φιλμ χτίζει εξαιρετικά την ατμόσφαιρα του θρίλερ, δίχως παράλληλα να παραλείπει και τα εύστοχα σχόλια πάνω στην κοινωνικοποίηση, στις σύγχρονες ανησυχίες κ.ά.

Στη «Διαφυγή», ένας πελώριος τυφώνας χτυπάει τη Φλόριντα, με τα νερά να σκεπάζουν τους δρόμους της πόλης. Η νεαρή Χέιλι (Κάγια Σκοντελάριο) ωστόσο αγνοεί τις εντολές εκκένωσης, προκειμένου να αναζητήσει τον πατέρα της (Μπάρι Πέπερ). Οι δυο τους θα παγιδευθούν στο υπόγειο του σπιτιού, ανακαλύπτοντας με τρόμο πως η άνοδος των υδάτων κρύβει και... αλιγάτορες.

Στον «Φιλοξενούμενο» ο Ιταλός Ντούτσιο Κιαρίνι αφηγείται την ιστορία του Γκουίντο, ενός αναπληρωτή φιλολόγου και επίδοξου συγγραφέα, ο οποίος βλέπει την τακτοποιημένη ζωή του να ανατρέπεται όταν η σχέση με την κοπέλα του περνάει κρίση. Ο Γκουίντο βρίσκεται ξαφνικά με μια βαλίτσα στο χέρι, να κοιμάται σε καναπέδες φίλων και των γονιών του. Ολη αυτή η κατάσταση θα τον κάνει να αντιληφθεί πόσο λίγα πράγματα γνωρίζει για τον κόσμο γύρω του. Με γλυκόπικρη ματιά, το φιλμ μιλάει για το πάντα περίπλοκο τέλος μιας μεγάλης σχέσης, κάνοντας στην πορεία και μερικές ευφυείς κοινωνικές παρατηρήσεις.

ΠΙΚ1 ΤΗΛ.: 22862000

22.45 Philomena
07.30 Θεία Λειτουργία
10.00 Καμώματα τζι αρώματα, IV - (Ε)
11.00 Road Trip - (Ε)
11.30 Χωρίς αποσκευές - (Ε)
12.00 Χάλκινα χρόνια, II - (Ε)
13.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης - (Ε)
14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
14.15 ArtCafe, II - (Ε)
15.15 Μήνυμα σε πλαστικό μπουκάλι - (Ε) Ντοκιμαντέρ.
16.15 Τετ - Α - Τετ - (Ε) «Καρυοφυλλιά Καραμπέτη».
17.30 Σπίτι στη φύση - (Ε) Περιβαλλοντική εκπομπή.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στη νοηματική)
18.20 Το μαουλούτζι - (Ε) Κυπριώτικο σκετς, με τους Λουκία Πρωτοπαπά, Κώστα Σχοινιού.
18.50 Χωρίς αποσκευές - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
19.20 Πεταλούδα - (Ε) Δραματική σειρά, με τους Σώτο Φιλιππίδη, Πάμπο Χαραλάμπους.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.00 Αθλητική Κυριακή
21.30 Τετ-Α-Τετ - (Ε) Talk-show, με τον Τάσο Τρύφωνος. «Μαρία Φαραντούρη».
22.45 Φιλομένα (Philomena). Βιογραφικό δράμα, με τους Τζούντι Ντεντς, Στιβ Κούγκαν, κ.ά.
23.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
23.35 Συνέχεια της ταινίας
00.15 The Graham Norton
01.15 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)

ΠΙΚ2 ΤΗΛ.: 22862000

22.00 The Good Wife
07.30 Παιδική ζώνη Ολίβια Ντετέκτιβ Νόντι Μπίλι Μπαμ Μπαμ Η μπέμπα και οι κάρτες Πιμ και Πίμπα Ο πεινασμένος Χένρι Μπομπ ο μάστορας Σούπερ Γουίνγκς Τα παπούτσια της Φράνι Η Μάρθα μιλά Ο Σούπερ Γουάι Ο Ροζ Πάνθηρας
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε) Παιδικό πρόγραμμα.
11.30 Παιδική ζώνη
16.00 One Strange Rock - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ.
16.50 Το μικρό σπίτι στο λιβάδι - (Ε) Οικογενειακή σειρά.
17.40 Το πλοίο της αγάπης - (Ε) Οικογενειακή σειρά.
18.30 Baywatch Περιπετειώδης σειρά, με τους Ντέιβιντ Χέισελχοφ, Πάρκερ Στίβενσον, κ.ά. Επ. 1ο.
19.15 Road Trip - (Ε) Μουσική ταξιδιωτική εκπομπή.
19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στην Αγγλική)
19.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στην Τουρκική)
20.00 Δείπνο με τον Πλάτωνα - (Ε) Ντοκιμαντέρ.
21.00 The Graham Norton Show, XXIII - (Ε)
22.00 Η καλή σύζυγος - (Ε) (The Good Wife, VII). Δικαστική σειρά.
23.30 Road Trip - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
00.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

23.00 Fire down below
05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει Ενημερωτική εκπομπή, με τη Φαίη Μαυραγάνη.
09.45 Έλα χαμογέλα Ψυχαγωγική εκπομπή,
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
15.00 Χαρούμενος ταξιδιώτης - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή, με τον Αλέξανδρο Ταραμουντά.
16.00 Greece's Next Top Model - (Ε) Ριάλιτι μόδας.
18.00 OMEGA NEWS
18.10 X-Factor Auditions - (Ε) Μουσικό ριάλιτι, με τους Μελίνα Ασλανίδου, Γιώργο Θεοφάνους, Χρήστο Μάστορα, Μιχάλη Τσαουσόπουλο. Παρουσίαση: Δέσποινα Βανδή.
20.10 OMEGA NEWS
21.05 Fars Attack - (Ε)
23.00 Φλεγόμενη γη (Fire down below) Θρίλερ, με τους Στίβεν Σιγκάλ, Μαρτζ Χελγκενμπέργκερ, κ.ά.
23.40 Πενήντα Πενήντα - (Ε) Κωμική σειρά.
00.40 Στο Αλαλούμ - (Ε) Κωμική σειρά, με τους Γιώργο Ζένιο, Χριστόδουλο Μαρτά, κ.ά.
01.40 Ζωή μου - (Ε) Δραματική σειρά.
02.40 DanSing Junior - (Ε) Παιδικό talent show.
05.00 UNA Fatsa - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.

ANT1 ΤΗΛ.: 22200200

23.30 Last Knights
06.10 Πρωινή ενημέρωση
06.40 Σαν τον σκύλο με τη γάτα - (Ε)
07.30 Ιδιαίτερα για κλάματα - (Ε)
08.45 Φίλα τον βάτραχό σου - (Ε)
10.15 Πέτα τη φριτέζα - (Ε)
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα Εκπομπή για την υγεία.
12.50 Την πάτησα - (Ε)
13.50 La Pasta Pomilώri 2 - (Ε) Κωμική σειρά, με τους Ηράκλη Γιωργαλλή, Κώστα Καζάκα, κ.ά.
14.40 La Casa De Mikel - (Ε)
16.30 Αν ήμουν πλούσιος - (Ε)
18.00 Τα νέα του ANT1 σε 10΄
18.10 Αν ήμουν πλούσιος - (Ε)
18.30 Εσύ... στον κόσμο σου - (Ε) Σειρά κομεντί, με τους Δώρα Κακουράτου, Ανδρέα Τσουρή, κ.ά.
20.20 Τα νέα του ANT1
21.20 Prince of Persia: The sands of time Περιπέτεια φαντασίας, με τους Τζέικ Γκίλενχαολ, Μπεν Κινγκσλεϊ, κ.ά.
23.30 Οι τελευταίοι ιππότες (Last Knights). Περιπέτεια, με τους Κλάιβ Όουεν, Μόργκαν Φρίμαν, κ.ά.
00.00 Τίτλοι ειδήσεων
01.10 Game of thrones, VI Δραματική σειρά δράσης.
02.00 Τα μαχαιρώματα - (Ε) Κωμική σειρά, με τους Γιάννη Μπέζο, Ιερόκλή Μιχαηλίδη, κ.ά.
02.50 Ποτέ δεν ξέρεις - (Ε) Κωμική σειρά.

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.20 Γαλάτεια
05.20 Τα χρυσόψαρα - (Ε)
05.50 Θα γυρίσει ο τροχός - (Ε)
06.20 Έχεις τη δύναμη - (Ε)
06.30 Όσο έχω εσένα - (Ε)
07.30 Οι Τάκκοι - (Ε)
08.00 Κόκκινο ποδήλατο - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής.
08.40 Προορισμός Ευτυχία - (Ε)
09.30 Στο χωρκόν μας - (Ε)
10.00 Food n' Friends Μαγειρικό show, με τον Δημήτρη Σκαρμούτσο και τον Ηλία Φουντούλη.
10.50 Αλλού ξημερωμένοι - (Ε) Κωμική σειρά.
12.20 Βουράτε γειτόνοι - (Ε)
13.20 Παραδοσιακή βραδιά-(Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
15.30 Rock N' Troll Ψυχαγωγική εκπομπή με τη Χριστιάνα Αντωνίου.
16.00 Μαζί σε κάθε φάση Εκπομπή μαγειρικής με τον Λευτέρη Λαζάρου.
16.30 Guess my age - (Ε)
17.20 Η ντανά - (Ε) Κωμική σειρά, με τους Μαρία Λεκάκη, Κώστα Αποστολίδη, κ.ά. Επεισόδια 67ο & 68ο.
18.00 Τα γεγονότα σε συντομία
18.10 Συνέχεια της σειράς
18.50 Άλλα λόγια θκειε παπά - (Ε) Κωμική σειρά, με τους Κωστάκη Κωνσταντίνου, Κώστα Καζάκα, κ.ά.
20.20 Τομές στα γεγονότα
21.20 Γαλάτεια - (Τηλεταινία)
23.00 Στην υγειά μας ρε παιδιά - (Ε)
01.00 Γεγονότα σε τίτλους
01.10 Στην υγειά μας ρε παιδιά - (Συνέχεια).

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

21.15 Titanic
06.00 Kitchen Lab - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής.
06.45 60΄ Ελλάδα - (Ε) Οδοιπορικό, με τον Νίκο Μάνεση.
08.10 Άλλαξέ το - (Ε) Εκπομπή διακόσμησης.
09.15 Πάνω κάτω - (Ε) Τηλεπαιχνίδι με τον Χρήστο Φερεντίνο.
10.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή.
13.00 24 ώρες - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ.
13.45 Αστέρια στην άμμο - (Ε) Δραματική σειρά.
15.15 Η Αλίκη στο ναυτικό - (Ε) Ελληνική ταινία, με τους Αλίκη Βουγιουκλάκη, Δημήτρη Παπαμιχαήλ.
17.00 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα, VI - (Ε) Κωμική σειρά.
17.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (στη νοηματική)
18.00 Έλα στη θέση μου, IV Κωμική σειρά, με τους Γιάννη Τσιμιτσέλη, Αθηνά Οικονομάκου, κ.ά.
19.40 Το σόι σου - (Ε) Κωμική σειρά.
20.15 ALPHA NEWS
21.15 Τιτανικός (Titanic). Δραματική περιπέτεια, με τους Λεονάρντο ΝτιΚάπριο, Κέιτ Γουίνσλετ, κ.ά.
00.45 Μετά τα μεσάνυχτα - (Ε) Με την Ελεονώρα Μελέτη.
02.00 World party - (Ε)
03.00 10η εντολή - (Ε) Ελληνική αστυνομική σειρά.

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

07.20 Τηλεαγορά
08.35 Ξένη ταινία
10.15 Ξένη ταινία
12.20 Ελληνική ταινία
14.00 Τηλεαγορά
15.10 Ελληνική ταινία
17.00 Τηλεαγορά
19.15 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
22.55 Ξένη ταινία
01.00 Ξένη ταινία
02.45 Ξένη ταινία
04.25 Ξένη ταινία
06.50 Τηλεαγορά

TV PLUS ΤΗΛ.: 22259000

06.30 Παιδική ζώνη
09.30 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
13.00 Μόνο για σένα - (Ε)
14.00 Express Weekend Ενημερωτική εκπομπή.
16.30 Τηλεαγορά
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
18.45 Ταξίδι γεύσεων - (Ε)
19.20 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
19.40 Ξένη ταινία
21.30 Το ταξίδι της ζωής
22.30 Ξένη ταινία
00.10 Ξένες σειρές
02.55 Video Clips

SMILE TV ΤΗΛ.: 25715126

12.00 Oggy & The Cockroaches
12.30 Sabrina
13.00 Angels Friends
13.30 Heidi
14.00 Glimmies
14.30 Zig And Sharko
15.00 Nonty
15.30 Maya The Bee
16.00 Heidi
16.30 Horseland
17.00 Rabbids, II
17.30 Puppy In My Pocket
18.00 Oggy & The Cockroaches
18.30 The Owl
19.00 Popples
19.30 Glitter Force
20.00 Digimon Fusion

MOVIES BEST

21.00 Spinning Man
08.30 The Secret Scripture
10.30 A Boy Called Sailboat
12.15 La Reina De Espana
14.30 Spaceman
16.15 The Perfect Parents
18.00 Secuestro (Boy Missing)
20.00 Mafia Only Kills In Summer, I
21.00 Spinning Man
22.50 Rise Of The Footsoldier 3: The Pat Tate Story
00.35 Megan Leavey
02.45 Dead Draw
04.30 Battle Drone
06.30 Secuestro (Boy Missing

GREEK CINEMA

22.00 Η αρχόντισσα κι ο αλήτης
05.40 Το λεβεντόπαιδο
07.05 Κολωνάκι διαγωγή μηδέν
08.35 Για ποιον χτυπάει η κουδούνα
10.05 Η κυρία του κυρίου
11.35 7 μέρες ψέματα
13.05 Οι τουρίστες
14.35 Ο Δήμος απ' τα Τρίκαλα
16.10 Ο Βέγγος σοφεράντζα
17.35 Άδικη κατάρα
20.15 Αγάπη μου ουά-ουά
22.00 Η αρχόντισσα κι ο αλήτης
23.55 Ο αστερισμός της παρθένου
01.20 Μακρυκωσταίοι και Κοντογιώργηδες
02.40 Τρελός, παλαβός και... Βέγγος

«Για εμάς το Τατόι είναι ένας ωκεανός»

Η τεράστια επιχείρηση διάσωσης και συντήρησης χιλιάδων κινητών αντικειμένων που βρίσκονται στο πρώην βασιλικό ανάκτορο

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΙΑΛΙΟΥ**

Ηταν μια «τιτάνια» επιχείρηση. Από το 2004 έως το 2012, περίπου 50.000 κινητά αντικείμενα από το κτίριο του ανακτόρου στο Τατόι καταγράφηκαν και απομακρύνθηκαν, ενώ περίπου 10.000 από αυτά δέχθηκαν την πρώτη φροντίδα, ώστε να σταματήσει η φθορά του χρόνου. Ακόμα 40.000 αντικείμενα από το ανάκτορο περιμένουν να συντηρηθούν. Τρία κτίρια στο Τατόι παραμένουν κλειστά, γεμάτα μέχρι το ταβάνι με κάθε είδους πράγματα που σχετίζονται με την τέως βασιλική οικογένεια ή τη λειτουργία του κτήματος, από αυτοκίνητα, άμαξες και έπιπλα έως μηχανήματα. Τι δεν υπάρχει; Ενα πρόγραμμα συντήρησης των κινητών ή αναστήλωσης των κτιρίων σε εξέλιξη, αφού η πρόταση που είχε υποβληθεί στην Περιφέρεια Αττικής για ένταξη στο ΕΣΠΑ κρίθηκε ανώριμη.

Το φωτογραφικό υλικό του υπουργείου Πολιτισμού από τις εργασίες συντήρησης αναδεικνύει την πολυπλοκότητα, αλλά και τη σημασία της δουλειάς που έγινε τα προηγούμενα έτη. «Από το 2004 που τα κτίρια και το περιεχόμενό τους περιήλθαν στο υπουργείο Πολιτισμού ξεκίνησε ένας συνεχής αγώνας», εξηγεί στην «Κ» η Μαρία Μερτζάνη, προϊσταμένη της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεότερων Μνημείων. «Ο προηγούμενος προϊστάμενος της υπηρεσίας μας, κ. Νικόλαος Μίνως, έφερε εις πέρας αυτό το σημαντικότατο έργο. Μέσα στο ανάκτορο υπήρχαν από την οικοσκευή και καθημερινά χρηστικά αντικείμενα έως πολύτιμοι πίνακες, από ξύλινα έπιπλα και έργα τέχνης μέχρι ηλεκτρικές συσκευές.

Εκτός από τον μεγάλο αριθμό αντικειμένων από το ανάκτορο που παραμένουν ασυντήρητα, άγνωστος αριθμός τους παραμένει κλειστός σε ακόμα δύο κτίρια.

Η βασική πρόκληση για τους συντηρητές ήταν η ποικιλία των υλικών και η ετερόκλητη κατάσταση στην οποία τα αντικείμενα βρίσκονταν. Από τα 50.000 αντικείμενα, περίπου 10.000 δέχθηκαν τις πρώτες σωστικές επεμβάσεις ώστε να σταθεροποιηθεί η κατάστασή τους και συσκευάστηκαν».

Για αρκετά χρόνια, ελάχιστα αντικείμενα απομακρύνθηκαν από τους χώρους του Τατοΐου, μόνο κάποιοι μεγάλης αξίας πίνακες. «Το 2015 δόθηκε εντολή να μεταφερθεί μεγάλος αριθμός αντικειμένων στο Μουσείο Νεότερου Ελληνικού Πολιτισμού στην Πλάκα (σ.σ.: είναι σήμερα κλειστό, καθώς βρίσκεται υπό μετεγκατάσταση). Η εντολή δόθηκε για την προστασία τους. Εμείς όμως διαφωνήσαμε με αυτή την απόφαση γιατί πιστεύουμε ότι η διάσπαση ενός συνόλου αντικειμένων δεν είναι σωστή και η μεταφορά τους ενέχει κινδύνους. Επιπλέον, τα αντικείμενα που μεταφέρθηκαν προέρχονταν από φυλασσόμενους χώρους και όχι από τα "κλειστά" κτίρια. Αναγνωρίζω βέβαια ότι αν είχε κάτι συμβεί στο Τατόι, θα είχαμε διαφορετική γνώμη».

Μετά το 2012 οι εργασίες συντήρησης αντικειμένων και οι αναστηλωτικές εργασίες σταμάτησαν. Συστήθηκε μια επιτροπή, συζητήθηκαν αρκετά θέματα, ωστόσο δεν κατέστη δυνατόν να ξεκινήσει ένα νέο πρόγραμμα. «Για εμάς το Τατόι είναι ένας ωκεανός. Με δεδομένους τους περιορισμένους πόρους της υπηρεσίας και τη μεγάλη απόστασή του από την Αθήνα, οι δυνατότητες της υπηρεσίας μας είναι περιορισμένες. Πρόσφατα το ΥΠΠΟ υπέβαλε στην Περιφέρεια Αττικής μια πρόταση για ένταξη στο ΕΣΠΑ που περιλάμβανε εργασίες στο ανάκτορο και, ως υποέργο, τη συντήρηση διακοσμητικών στοιχείων του κτιρίου και ορισμένων βασικών κινητών αντικειμένων. Η πρόταση απορρίφθηκε ως ανώριμη. Τώρα με εντολή της υπουργού Λίνας Μενδώνη καταβάλλουμε τεράστια προσπάθεια για να υποβάλουμε νέα πρόταση», εξηγεί η κ. Μερτζάνη.

Η διαχείριση του Τατοΐου είναι ένα εξαιρετικά περίπλοκο ζήτημα. Εκτός από τον μεγάλο αριθμό αντικειμένων από το ανάκτορο που παραμένουν ασυντήρητα, άγνωστος αριθμός αντικειμένων παραμένει κλειστός σε ακόμα δύο κτίρια. «Το 2016 κάναμε μια ογκομέτρηση των αντικειμένων από το ανάκτορο και ενός από τα κτίρια για να καταλάβουμε τι μεγέθους κτίριο χρειαζόμαστε ώστε να διαχειριστούμε το σύνολο των κινητών αντικειμένων και να "απελευθερώσουμε" προς συντήρηση τα κτίρια. Σας τονίζω ότι στο Τατόι κρατάμε τα πάντα: όχι μόνο αυτά που ο κόσμος μπορεί να θεωρεί "πολύτιμα", αλλά και τα απλά, καθημερινά αντικείμενα, όπως τα στρώματα, τα παλιά κλιματιστικά, ακόμα και τα σκουπίδια που βρέθηκαν. Εκτιμήσαμε λοιπόν ότι χρειάζονται περισσότερα από 3.500 τετραγωνικά μέτρα μόνο για αυτά που προέρχονται από δύο κτίρια, χωρίς δηλαδή τα αυτοκίνητα, τα σκάφη, τα μηχανήματα κ.λπ.».

Συντηρητές με ειδικές στολές δίνουν τις «πρώτες βοήθειες» σε ένα φόρεμα.

Φόρεμα αποθηκευμένο μετά τη συντήρηση.

Τα υφασμάτινα αντικείμενα απαιτούν ειδική φροντίδα.

Συντήρηση πορτρέτου παιδιού που βρέθηκε στο ανάκτορο.

Οι σκέψεις για νέο κτίριο και η Rolls Royce της τέως βασιλικής οικογενείας

Πού βρισκόμαστε σήμερα; «Η υπουργός μάς έχει ζητήσει να καταθέσουμε μια ρεαλιστική, κοστολογημένη και εφικτή πρόταση. Οι σκέψεις μας είναι πολλές. Μια σκέψη είναι να εκμεταλλευτούμε το κτίριο των στάβλων, όταν αδειάσει και αποκατασταθεί, όμως ο χώρος δεν επαρκεί. Να σημειώσω ότι δεν μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε οποιοδήποτε κτίριο, γιατί τα κτίρια στο Τατόι έχουν καθορισμένες από τον νόμο χρήσεις. Μια άλλη σκέψη ήταν να τοποθετηθεί προσωρινά ένα τολ (σ.σ.: ένα υπόστεγο όπως αυτά της αεροπορίας), το οποίο θα μπορούσε να εξυπηρετήσει μόνο την καταγραφή και εκκένωση, αλλά όχι την αποθήκευση. Μια άλλη σκέψη είναι να κατασκευαστεί ένα νέο κτίριο στο Τατόι, το οποίο θα λειτουργήσει παράλληλα ως κομμάτι της "εμπειρίας" της επίσκεψης, δηλαδή να μπορεί ο κόσμος να το επισκεφθεί και να δει –από απόσταση βεβαίως– τις εργασίες συντήρησης.

«Δεν γνωρίζω άλλη περίπτωση αυτοκινήτων στην Ελλάδα που να κηρύχθηκαν νεότερα μνημεία. Επομένως είναι κάτι νέο για την υπηρεσία μας», λέει η κ. Μερτζάνη.

Υπάρχει βέβαια και η άποψη ότι εφόσον δεν υπάρχει χώρος στο Τατόι, πρέπει τα 3.500 τ.μ. να αναζητηθούν αλλού. Υπάρχουν όμως πολλά ζητήματα και με αυτή την επιλογή, από την εξεύρεση του χώρου και το κόστος ενοικίασης έως την καταλληλότητα και τη φύλαξή του. Προσωπικά εκτιμώ ότι τα αντικείμενα δεν πρέπει να φεύγουν από το Τατόι, η επιστήμη μάς επιβάλλει περιορισμούς ως προς τη μετακίνηση των αντικειμένων». Με δεδομένο ότι το Τατόι έχει βρεθεί ψηλά στην ατζέντα της κυβέρνησης, οι πρώτες αποφάσεις αναμένεται να ληφθούν σύντομα. Διαφορετική διαχείριση απαιτείται για τα δέκα οχήματα που κηρύχθηκαν μνημεία το 2015, οκτώ αυτοκίνητα και δύο ηλεκτροκίνητα τρίκυκλα. Ανάμεσα σε αυτά βρίσκεται και η Rolls Royce που χρησιμοποιούνταν για τις επίσημες μετακινήσεις της τέως βασιλικής οικογένειας. «Δεν γνωρίζω άλλη περίπτωση αυτοκινήτων στην Ελλάδα που να κηρύχθηκαν νεότερα μνημεία. Επομένως είναι κάτι νέο για την υπηρεσία μας», λέει η κ. Μερτζάνη. «Εχει ήδη ξεκινήσει μελέτη για τη συντήρησή τους. Εχει γίνει τεκμηρίωση, έχουμε εντοπίσει τα αρχεία τους, τώρα συζητούμε αν τα αυτοκίνητα θα πρέπει να είναι λειτουργικά ή μόνο προς έκθεση. Αν τα αυτοκίνητα επιλεγεί να είναι λειτουργικά, τότε θα πρέπει να αντικατασταθούν κάποια μηχανικά τμήματα, δηλαδή να επέμβουμε στο προστατευόμενο αντικείμενο. Η συντήρηση των οχημάτων είναι ένα διεπιστημονικό θέμα με μεγάλο ενδιαφέρον». Αυτά είναι τα βασικά δεδομένα σήμερα για το Τατόι. Από πού ξεκινάει κανείς με μια τόσο πολύπλοκη υπόθεση; «Αν δεν λυθεί το πρόβλημα του χώρου και της αποθήκευσης, δεν μπορούν να ανοιχτούν άλλα κτίρια», εκτιμά η κ. Μερτζάνη. «Κατά τη γνώμη μου, άμεση προτεραιότητα πρέπει να είναι η συντήρηση του συνόλου των αντικειμένων που προήλθαν από το ανάκτορο, ώστε να είναι ασφαλή και να δημιουργηθεί ένα απόθεμα για κινητές εκθέσεις. Προφανώς όσο μεγαλύτερη χρηματοδότηση υπάρχει, τόσο περισσότερες δυνατότητες θα έχουμε».

Φωτογραφία από αναμνηστικό λεύκωμα για τους Ολυμπιακούς Αγώνες (Μεσολυμπιάδα) του 1906 στην Αθήνα.

αλφαμεγα

PRESENTS

CYPRUS

Cocktail Festival

2019

THE CLUMSIES
ATHENS

BABA AU RUM
ATHENS

THE GIN JOINT
ATHENS

NOEL
ATHENS

A FOR ATHENS
ATHENS

42
ATHENS

UPUPA EPOPS
ATHENS

ODORI
ATHENS

+ 8 CYPRUS BARS

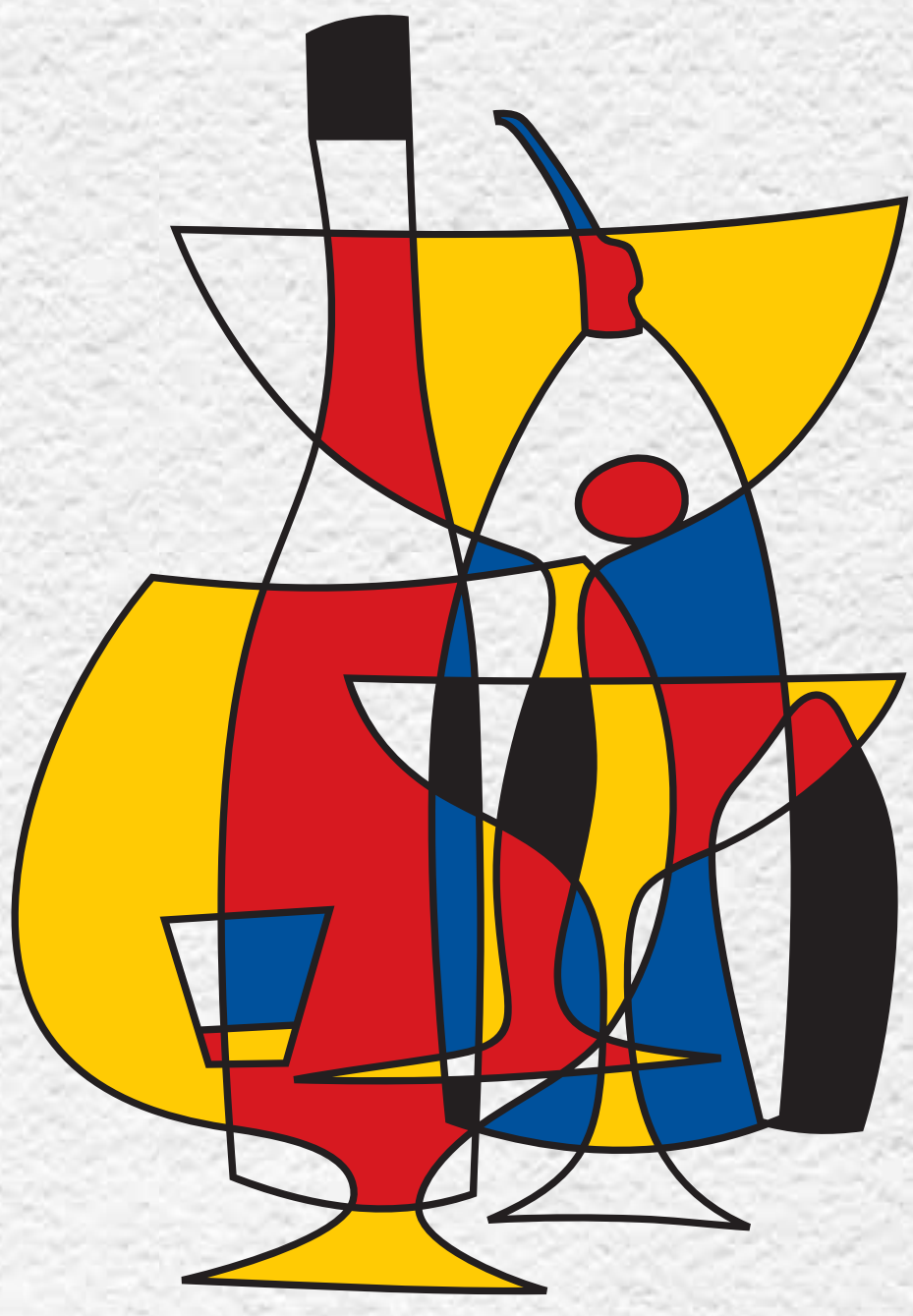

TUESDAY
15
OCTOBER
7:00 P.M.
NICOSIA
MUNICIPALITY
GARDENS

POWERED BY

WIZGUIDE

Difford's Guide
FOR DISCERNING DRINKERS

IN ASSOCIATION WITH

Δήμος Λευκωσίας
Nicosia Municipality

MUSIC PROVIDER

DEEJAY 93.5

#cocktailfestcy